

1883. 898

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ
ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΣΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΚΑΤ' ΕΓΚΡΙΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ.

ΥΠΟ

ΛΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

— 393 —

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡΙΘΜΟΣ 56.

—
1883

Ἄριθ. Πρωτ. 8928.

Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 21 Ἰουλίου 1863.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Πρὸς τοὺς Κ.Κ. Σχολάρχας καὶ Ἑλληνοδιδασκάλους.

Γνωστοποιούμεν ὑμῖν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθ. Σκελλαρίου
Καθηγητοῦ φιλοπονηθεῖσα Στοιχειώδης Γεωγραφία Πολιτικὴ
Μαθηματικὴ καὶ Φυσικὴ πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν τοῖς Ἑλληνο-
κοῖς Σχολαίαις σπουδαζούσης Νεολαίας, ἐξετασθεῖσα δεόντως,
ἐνεκρίθη παρ' ἡμῶν ὡς διδακτικὸν βιβλίον τοῦ μαθήματος
τῆς Γεωγραφίας· ἔθεν θέλετε μεταχειρίζεσθαι καὶ ταύτην
μετὰ τῶν ἄλλων μέχρι τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου περὶ
προτιμητέων ἐκ τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων.

Ὁ Ὑπουργὸς

Ε. Α. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΝΕΩΤΕΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

(*Ἐκ τῆς Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας*).

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἣτις περιγράφει τὴν γῆν.

Ἡ Γεωγραφία διαιρεῖται εἰς τρία· α'. εἰς *Μαθηματικὴν Γεωγραφίαν*, ἣτις θεωρεῖ τὴν γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα καὶ ἐξετάζει αὐτῆς τὸ μῆκος καὶ πλάτος, τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὴν θέσιν, τὰς κινήσεις καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα· β'. εἰς *Φυσικὴν Γεωγραφίαν*, ἡ ὁποία πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς γῆς φλοιοῦ, τῆς φυσικῆς αὐτῆς διαπλάσεως, τῆς περικυκλώσεως αὐτὴν ἀτμοσφαιρῆς, καὶ περὶ ὄλων τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀντικειμένων· γ'. εἰς *Πολιτικὴν Γεωγραφίαν*, ἣτις πραγματεύεται περὶ τῆς διαίρεσεως τῆς γῆς εἰς διάφορα κράτη, περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς θρησκείας, τῶν ἠθῶν, τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς εὐπορίας καὶ δυνάμεως ἐκάστου τῶν ἐπ' αὐτῆς κρατῶν.

Σφαῖρα λέγεται σῶμα στερεόν, τὸ ὅποσον πανταχόθεν περατοῦται ὑπὸ καμπύλης ἐπιφανείας, τῆς ὁποίας ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσι ἐπίσης ἀπὸ τινος ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς σημείου, τὸ ὅποσον ὀνομάζεται *κέντρον* (x).

Εἰς ἐκάστην περιστρεφομένην σφαῖραν ὑπάρχουσι δύο σημεῖα ἀντικείμενα τῆς ἐπιφανείας τῆς, τὰ ὁποῖα δὲν συμπεριστρέφονται, ταῦτα καλοῦνται *πόλοι*· καὶ ὁ μὲν πρὸς βορρᾶν καλεῖται *πόλος Ἀρκτικός ἢ Βόρειος*, ὁ δὲ πρὸς νότον *πόλος Ἀρκτικός ἢ Νότιος*.

Ἡ γῆ, σχῆμα ἔχουσα στρογγύλον ἀπεικονίζεται διὰ τεχνικῆς σφίραξ, ἣτις περὶ τοὺς πόλους εἶνε πεπιεσμένη καὶ ἐξωκωμένη περὶ τὸν ἰσημερινόν.

(x) Ἡ σφαῖρα ἣτις παριστᾷ τὴν γῆν λέγεται ὀρθόγειος ἢ γῆνη, ἡ δὲ παριστᾷ τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ μὲ τοὺς διαφόρους ἀστέρας λέγεται οὐράνιος· ἡ δ' ἐμφαίνουσα τέλος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καλεῖται σφαῖρα κριτικὴ· Πίναξ δὲ τῆς γῆς ἢ καθολικὸς χάρτης λέγεται τὸ ἀπεικόνισμα αὐτῆς τῆς γῆς ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας· τὸ δ' ἀπεικόνισμα μέρους τῆς γῆς ἐπὶ χάρτου λέγεται πίναξ εἰδικὸς ἢ ἀπλῶς χάρτης, καὶ τὸ ἄθροισμα πολλῶν ὁμοῦ πινάκων ὀνομάζεται γεωγραφικὸς ἄτλας.

"Αξων τῆς γῆς λέγεται ἡ νοουμένη εὐθεῖα γραμμὴ, ἣτις ἐνώ-
νει τοὺς δύο πόλους τῆς σφίρας, καὶ περὶ τὴν ὁποίαν ἡ γῆ περι-
στρέφεται εἰς 24 ὥρας ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς (α).

Κύκλος λέγεται ἡ ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς περατούμενη περιφε-
ρῆς ἐπιφάνεια, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλαι αἱ ἀπὸ τοῦ μέσου σημείου ἀγό-
μεναι εὐθεῖαι ἐπὶ τὴν εἰρημένην καμπύλην εἶνε ἴσας πρὸς ἀλλήλας.

Κύκλοι παράλληλοι καλοῦνται οἱ κείμενοὶ ἐπὶ ἐπιπέδων παραλ-
λήλων, τῶν ὁποίων τὸ εἰς τὸ μέσον σημεῖον εἶνε ἐπὶ τῆς αὐτῆς
διαμέτρου καθέτου εἰς τὰ ἐπίπεδά των.

Κύκλοι μεγάλοι καλοῦνται οἱ σχηματιζόμενοι ἐπὶ ἐπιπέδων δι-
ερχομένων διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφίρας καὶ διαιρούντων αὐτὴν
εἰς δύο ἴσα μέρη καλούμενα ἡμισφαίρια.

Διὰ τὴν προσδιορίσωμεν τὴν θέσιν ἑνὸς τόπου ἐπὶ τῆς σφίρας
ἐννοοῦμεν ἐπ' αὐτῆς κύκλους· τούτων δὲ σημειωτέοι εἶνε δύο μεγά-
λοι ὁ Ἰσημερινὸς καὶ ὁ πρῶτος Μεσημβρινός, καὶ τέσσαρες μικροί,
οἱ δύο Τροπικοὶ καὶ οἱ δύο Πολικοὶ κύκλοι.

Ἰσημερινὸς λέγεται μέγας κύκλος ἀπέχων ἐπίσης ἀπὸ τῶν δύο
πόλων καὶ διαιρῶν τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφίρια εἰς Βόρειον καὶ εἰς
Νότιον ἡμισφαίριον· ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἡμέ-
ραι εἶνε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας.

Μεσημβρινός λέγεται μέγας κύκλος διερχόμενος διὰ τῶν δύο
πόλων καὶ τέμνων καθέτως τὸν ἰσημερινόν· ὠνομάσθη δὲ οὕτω,
διότι ὅταν ὁ ἥλιος διέρχεται δι' αὐτοῦ γίνεται μεσημέριον καθ'
ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτὸν τόπους· καὶ οὗτος δικιεῖ τὴν γῆν εἰς δύο ἡ-
μισφίρια εἰς Ἀνατολικὸν καὶ εἰς Δυτικὸν ἡμισφαίριον. Πρῶτος δὲ
μεσημβρινός λέγεται ὁ ἐξ οὗ ἀρχόμεθα ἐπὶ τῆς σφίρας καὶ μετροῦ-
μεν· ὁ δὲ διερχόμενος διὰ τῆς νήσου Φέρου δικιεῖ τὴν γῆν ἐπί-
σης εἰς δύο ἡμισφίρια, τῶν ὁποίων τὸ μὲν περιλαμβάνει τὸν Πα-
λαιόν, τὸ δὲ τὸν Νέον κόσμον.

ΣΗΜ. Μεσημβρινοὶ εἶνε ἄπειροι, ἀλλ' ἐκ συμφώνου οἱ Εὐρωπαῖοι κατὰ τὸν
παρελθόντα αἰῶνα εἶχον παραδεχθῆ ὡς πρῶτον ἢ συνθηματικὸν μεσημβρινόν
τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέρου κειμένης εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς· ἤδη
ὅμως ἕκαστον ἔθνος παραδέχεται ὡς τοιοῦτον τὸν διερχόμενον διὰ τοῦ ἰδίου αὐ-
τοῦ ἀστεροσκοπείου.

Τροπικοὶ λέγονται δύο κύκλοι παράλληλοι τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπέ-
χοντες αὐτοῦ $23\frac{1}{2}$ μοίρας· καὶ ὁ μὲν κείμενος μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ
καὶ τοῦ Ἀρκτικοῦ πόλου λέγεται Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου, ὁ δὲ ἄλ-

(α) Ἐνταῦθα ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ τί λέγε-
ται γραμμὴ εὐθεῖα, τί καμπύλη, τί ἐπιφάνεια ἐπίπεδος, τί κύκλος, κτλ ταῦτα
δὲ δύναται νὰ ἀναγνώσῃ ἐν ἀρχῇ τοῦ Β' μέρους τῆς παρούσης γεωγραφίας.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

λος ὁ μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ πόλου *Τροπικὰς* τοῦ *Αἰγίουπερου*.

Πολικοὶ κύκλοι λέγονται δύο μικρότεροι κύκλοι παράλληλοι τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπέχοντες ἑκάτερος τῶν πόλων $23 \frac{1}{2}$ μοίρας, καὶ ὁ μὲν ἔχων εἰς τὸ μέσον τὸν Ἀρκτικὸν πόλον ὀνομάζεται *Ἀρκτικὸς πολικὸς κύκλος*, ὁ δὲ ἄλλος *Ἀνταρκτικὸς πολικὸς κύκλος*.

Μοῖρα λέγεται τὸ τριακωσιοστὸν ἑξακωσιοστὸν πικνὸς κύκλου εἴτε μεγάλου εἴτε μικροῦ ὑποδιαίρεται δὲ ἡ μοῖρα εἰς ἐξήκοντα πρῶτα λεπτά, καὶ τούτων ἕκαστον εἰς ἐξήκοντα δευτέρη κτλ. γράφονται δὲ οὕτω $40^{\circ} 6' 23''$ (=40 μοῖραι, 6 πρῶτα λεπτά καὶ 23 δευτέρα).

ΣΗΜ. Πᾶς κύκλος διαίρεται ἔτι δεκαδικῶς εἰς 400 βαθμούς, ἕκαστος δὲ βαθμὸς εἰς 100 πρῶτα λεπτά, καὶ πᾶν πρῶτον λεπτὸν πάλιν εἰς 100 δευτέρα γράφονται δὲ οὕτω $40^{\circ} 55' 45''$ (40 βαθμοί, 5 πρῶτα λεπτά καὶ 45 δευτέρα).

Ἡ γῆ διαίρεται ἔτι εἰς πέντε ζώνας: 1 τὴν *Διακεκαυμένην*, ἣτις κεῖται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν καὶ ἔχει εἰς τὸ μέσον τὸν ἰσημερινόν. Ἐν αὐτῇ ἡ θερμότης εἶνε πολὺ μεγάλη· 2 τὰς δύο *Εὐκράτους*, τῶν ὁποίων ἡ μὲν εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Κερκίνου καὶ τοῦ Βορείου πολικοῦ κύκλου καλεῖται *Βόρειος Εὐκράτος ζώνη*, ἡ δὲ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγίουπερου καὶ τοῦ νοτίου πολικοῦ κύκλου ὀνομάζεται *Νότιος Εὐκράτος ζώνη*· 3 τὰς δύο *Κατεφυγμένας* τὴν *Βόρειον* καὶ τὴν *Νότιον*, κειμένας μεταξὺ τῶν πολικῶν κύκλων καὶ τῶν πόλων· ἐνταῦθα τὸ ψῦχος εἶνε μέγιστον.

Καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροὶ κύκλοι χρησιμεύουσι νὰ δεικνύωσι τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος ἑνὸς τόπου ἐπὶ τῆς σφαίρας. Καὶ *πλάτος* μὲν λέγεται ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, *μῆκος* δὲ ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Γνωστοῦ λοιπὸν ἔντος τοῦ μήκους καὶ πλάτους ἑνὸς τόπου εὐρίσκομεν τὸν ζητούμενον τόπον ἐπὶ τῆς σφαίρας, ὅστις κεῖται ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς συμπτώσεως τῶν δύο κύκλων τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους αὐτοῦ (α).

Ὅριζων αἰσθητὸς λέγεται ἡ κυκλικὴ ἐκείνη περιφέρεια, τὴν

(α) Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἐξηγῇ εἰς τοὺς μαθητὰς πρακτικῶς πῶς μετρεῖται ἕν γένει τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος τόπου τινὸς ἐπὶ τῆς σφαίρας.

Πρὸς καταμέτρησιν δὲ τῆς ἐκτάσεως μεταχειρίζονται οἱ γεωγράφοι τὸ γεωγραφικὸν μίλιον (=22, 843 ποδ.) σημειούμενον οὕτω 5 μίλια (=πέντε γεωγραφικὰ μίλια)· ἀλλ' ἡμεῖς τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἀκολουθοῦντες μεταχειρίζομεθα διὰ τὴν καταμέτρησιν τῆς ἐκτάσεως τὸν βασιλικὸν πήχυν, οὗ τὸ δέκατον εἶνε τὸ ἐξῆς,

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ὁποῖαν σχηματίζει ὁ οὐρανὸς κύκλῳ ἡμῶν, ἰσταμένων ἐπὶ τόπου ἐλευθέρου καὶ ὑψηλοῦ.

Ὅριζων ῥοητὸς λέγεται ἡ κυκλικὴ περιφέρεια, ἣτις σχηματίζει ἐπίπεδον παράλληλον μὲ τὸν αἰσθητὸν ὀρίζοντα, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς.

Ὁ αἰσθητὸς ὀρίζων διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 90 μοίρας· καὶ τὸ μὲν μέρος τοῦ ὀρίζοντος ὅπου φαίνεται ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος λέγεται Ἀνατολή, τὸ δὲ μέρος ὅπου φαίνεται ὅτι δύει λέγεται Δύσις, τὸ δὲ μέρος τὸ ὁποῖον ἔχομεν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅταν ἡμεῖς πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραχμμένοι, Μεσημβρία ἢ Νότος, καὶ τὸ ἀντίθετον Βορρᾶς ἢ Ἄρκτος.

Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων μερῶν πνεύουσι καὶ οἱ τέσσαρες κυριώτεροι ἄνεμοι Βορέας, Νότος, Ἀπηνιώτης καὶ Ζέφυρος ἢ Δυτικὸς ἄνεμος. Μεταξὺ δὲ τῶν τεσσάρων τούτων πάλιν ἐννοοῦνται τέσσαρα ἄλλα μέρη, τὸ Βορειανατολικὸν μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ, τὸ Βορειοδυτικὸν μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ τοῦ δυτικοῦ, τὸ Νοτιανατολικὸν μεταξὺ τοῦ νοτίου καὶ τοῦ δυτικοῦ (α).

Τὰ τέσσαρα ταῦτα μέρη παρίστανται ἐπὶ τοῦ χάρτου οὕτω· τὸ βόρειον ἢ ἀρκτικὸν εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ χάρτου, τὸ νότιον ἢ μεσημβρινὸν εἰς τὸ κάτω, τὸ ἀνατολικὸν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ παρατηρητοῦ, καὶ τὸ δυτικὸν εἰς τὰ ἀριστερά.

Κλίμα λέγεται ὁ διάφορος βαθμὸς τῆς θερμοκρασίας ἢ τοῦ τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ψύχους ἐκάστου τόπου.

Ἀτμόσφαιρα λέγεται ὁ ἀήρ, ὁ ὁποῖος περικυκλῶνει τὴν γῆν· συνίσταται δ' ἐκ διαφόρων ἀερίων καὶ χρησιμεύει εἰς ἀνακνηθῆν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώων καὶ φυτῶν.

Προϊόντα λέγονται·

α'. Ὅσα τρέφει ἢ παράγει ἡ γῆ καὶ εἶνε ζῶα, φυτὰ καὶ ὀρυκτά. Καὶ ζῶα μὲν λέγονται ὅλα τὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα ζῶσι καὶ μεταβαίνουσιν ἐκ τινος τόπου εἰς ἄλλον εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων· φυτὰ δ' ὅσα φύονται ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων· οἷον τὰ δένδρα, οἱ θάμνοι καὶ τὰ χόρτα· καὶ ὀρυκτά ὅλα ὅσα ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς ἢ εὐρίσκονται ἐπ' αὐτῆς· οἷον τὰ μέταλλα κτλ.

β'. Ὅσα ἐκ τῶν φυσικῶν προϊόντων ἐξευγενίζονται διὰ τῆς τέχνης τῶν ἀνθρώπων καὶ καλοῦνται τεχνικὰ προϊόντα· ταῦτα δὲ ἀποτελοῦσι τὴν βιομηχανίαν.

ἔτι τὸ στάδιον (= 1000 βασιλ. πῆχ.), καὶ τὸ μυριάμετρον (= 10000 βασιλ. πῆχ.)· διὰ δὲ τὴν καταμέτρησιν τῶν ἐπιφανειῶν τὸν τετραγωνικὸν πῆχυν, τὸ τετραγωνικὸν στάδιον καὶ τὸ τετραγωνικὸν μυριάμετρον.

(α) Γράφονται δὲ καὶ οὕτω ΒΑ, ΒΔ, ΝΑ, ΝΔ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Οἱ κάτοικοι ὅλου τοῦ κόσμου λογιζόνται περὶ τὸ ἐν διλίονιον καὶ τριακόσια τριάκοντα ἑπτὰ ἑκατομμύρια (α), καὶ διακροῦνται ὡς ἐκ τοῦ χρώματος καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ κρνίου των εἰς πέντε φυλάς· εἶνε δὲ αὗται· 1 ἡ *Καυκασιακὴ* ἢ *Λευκὴ φυλὴ*· 2 ἡ *Μογγολικὴ*· 3 ἡ *Αἰθιοπικὴ* ἢ *Νιγριτικὴ*· 4 ἡ *Ἀμερικανικὴ*· 5 ἡ *Μαλαϊκὴ*.

Θρησκεία λέγεται ἡ λατρεία τοῦ ὑπερτάτου ὄντος. Κυριώτε-
ρα δὲ θρησκεία εἶνε ἡ *Χριστιανικὴ*, ἡ *Ἑβραϊκὴ*, ἡ *Μωαμεθα-
νικὴ*, καὶ ἡ *Ἐθνικὴ* ἢ τῶν εἰδωλολατρῶν.

Ἡ *Χριστιανικὴ* θρησκεία διακροῦται εἰς τρεῖς μεγάλας διακρο-
σεις· τὴν *Ἀρατολικὴν* Ὀρθόδοξον, τὴν *Δυτικὴν* ἢ *Καθολικὴν*
καὶ τὴν τῶν *Διαμαρτυρομένων*.

Ἔθνος λέγεται λαὸς πολιτισμένος, ὅστις ἔχει τὴν αὐτὴν
θρησκείαν, γλῶσσαν καὶ καταγωγὴν, τὰ αὐτὰ ἄθη καὶ ἔθιμα
καὶ κατοικεῖ συνήθως εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος τῆς γῆς.

Κράτος ἢ *ἐπικράτεια* λέγεται ὁ τόπος, τὸν ὁποῖον κατοικεῖ
καὶ ἐξουσιάζει ἐν ἔθνος.

Νομαδικαὶ φυλαὶ ἢ *στίφη* λέγονται λαοὶ ἡμιπολιτισμένοι ἢ
ἄλλως ἄγριοι κατοικοῦντες εἰς σιηνάς, καλύβας καὶ σπήλαια.

Κώμη ἢ *χωρίον* λέγεται ἡ ἔνωσις πολλῶν οἰκιῶν εἰς τὸ αὐτὸ
μέρος· ἐὰν δ' αἱ οἰκίαι εἶνε πολλαὶ τότε λέγεται *πόλις*.

Πολίτευμα λέγεται ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον κυβερνᾶται ἐν
ἔθνος. Εἶνε δὲ τέσσαρα εἶδη πολιτευμάτων· α'. ἡ *Ἀπόλυτος μο-
ναρχία*, ὅταν νόμος ἦνε ἡ θέλησις τοῦ ἡγεμόνος· β'. τὸ *Ἀριστο-
κρατικόν*· γ'. τὸ *Συνταγματικόν*, ὅταν ἄρχη ὁ βασιλεὺς περι-
οριζόμενος ὑπὸ συλλόγων ἀντιπροσωπευόντων τὸ ἔθνος· δ'. τὸ *Δη-
μοκρατικόν*, ὅταν ἅπας ὁ λαὸς λαμβάνη μέρος εἰς τὴν διοίκησιν
τοῦ κράτους.

Στόλος λέγεται ἄθροισμα πολλῶν μεγάλων πολεμικῶν πλοίων·
ἐὰν δὲ εἶνε ὀλιγώτερον τῶν 5 τὰ πολεμικὰ πλοῖα καὶ ὄχι πολὺ
μεγάλαι λέγεται *στολίχος*.

Ναύσταθμος λέγεται τὸ μέρος ὅπου ναυλοχεῖ ὁ στόλος κράτου
τινός· *ναυπηγεῖον* δὲ τὸ μέρος ὅπου τὰ πλοῖα κατασκευάζονται.

(α) Τούτων 350 ἑκατομ. εἶνε Χριστιανοί, 120 ἑκατ. Μωαμεθανοί, 5 ἑκατ.
Ἑβραῖοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἔθνικοι διαφόρων θρησκειῶν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς συνίσταται ἐκ δύο μερῶν, τῆς ξηρᾶς, ἣ ὁποία κατέχει τὸ τέταρτον τῆς ἐπιφανείας τῆς καὶ τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον κατέχει τὰ τρία τέταρτα αὐτῆς.

Τὰ διάφορα μέρη τῆς ξηρᾶς λέγονται ἤπειροι, νῆσοι, χερσόνησοι, ἰσθμοί, ἀκρωτήρια κτλ.

Ἡπειρος λέγεται ἐκτεταμένη ξηρά. Τοιαῦται δὲ εἶνε εἰς ἅπασαν τὴν γῆν πέντε ἡ Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρική, Ἀμερική, Νέα Ὀλλανδία ἢ Αὐστραλία.

Νῆσος λέγεται ξηρὰ ἥττον ἐκτεταμένη, περιβρεχομένη πανταχόθεν ὑπὸ ὕδατων· ἄθροισμα δὲ πολλῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι κείνται πλησίον ἀλλήλων λέγεται Ἀρχιπέλαγος, καὶ τοιοῦτον εἶνε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Χερσόνησος λέγεται τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, τὸ ὁποῖον ἐξέχει πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ περιλαμβάνεται ὑπ' αὐτῆς ἐκ τριῶν τοῦλάχιστον μερῶν.

Ἰσθμὸς λέγεται μέρος γῆς στενόν, τὸ ὁποῖον ἐνώνει δύο ξηρὰς καὶ χωρίζει δύο θάλασσας.

Ἀκρωτήριο λέγεται ἄκρη γῆς, ἣ ὁποία ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶνε ἀπόκρημος καὶ ἐκτείνεται πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὄρος λέγεται ὑψωμα γῆς μικρόν· ἐὰν δὲ αὐτὸ εἶνε ὑψηλότερον καὶ πετρῶδες, τότε λέγεται βουνόν· καὶ ἐὰν αὐτὸ εἶνε ὑψηλότερον τοῦ βουνοῦ, ὀνομάζεται ὄρος. Σειρὰ δὲ ὄρων λέγεται ἡ ἐνωσις πολλῶν ὄρων, τὰ ὁποῖα κατέχουσι μεγάλην ἔκτασιν.

Κορυφή ὄρους λέγεται τὸ ὑψιστον μέρος τοῦ ὄρους· ὑψώρεια δὲ ἢ τρόποδες τὸ χαμηλότερον αὐτοῦ μέρος.

Πεδιάδες λέγονται ἐκτεταμέναι χῶρσι ἔχουσαι ἐπιφάνειαν ὁμαλήν καὶ ἐπίπεδον.

Ὀροπέδιον λέγεται τόπος ἐπίπεδος ἐκτεινόμενος ἐπὶ ὑψώματος ἢ ἐπὶ κορυφῆς ὄρους.

Κοιλάδες λέγονται μικρὰ πεδιάδες κείμεναι μεταξὺ δύο ὄρων.

Ἠφαίστειον λέγεται ὄρος, τὸ ὁποῖον ἀναπέμπει κατὰ κχιρῶν πῦρ, καπνὸν καὶ ἄλλας ὕλας μεμιγμένας, βροχτὸν ὕδωρ κτλ. αἱ δὲ ὅσαι αὐτοῦ αἰ εὐρισκόμεναι ἐπὶ τῶν κορυφῶν ἢ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ἠφαιστείου λέγονται κρατῆρες.

Πρηὼν λέγεται ὄρος μεμονωμένον καὶ ἀπόκρημον, ἐν σχήματι κώνου ὑψούμενον.

Ἠφαίαι ἢ στεγὰ λέγονται αἱ μεγάλα καὶ ταχεῖς ταπεινώσεις

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

τῶν ὀρέων αἵτινες καὶ στενάς διόδους (δερβένις) σχηματίζουσι τοιαῦται δ' εἶνε εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ *Θερμοπόλαι*.

Ἐρημος λέγεται ἐκτεταμένη ἄφορος χώρα καὶ ἀκατοίκητος, πολλάκις κεκαλυμμένη ὑπὸ ἄμμου.

Ἄπαντα ὁμοῦ τὰ ἀλμυρὰ ὕδατα τὰ καλύπτοντα τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καλοῦνται Ὠκεανός· διαίρεται δ' εἰς 5 μέρη·

α'. Τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὸν νέον κόσμον πρὸς δυσμὰς.

β'. Τὸν Μέγαρον ἢ Εἰρηρικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον πρὸς δυσμὰς καὶ τὸν νέον πρὸς ἀνατολὰς.

γ'. Τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα πρὸς Β. τὴν Ἀσίαν, πρὸς Δ. τὴν Ἀφρικὴν καὶ πρὸς Α. τὴν Ὠκεανίαν (α).

δ'. Τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν, ὄντα τὸ μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Βόρειον πόλον.

ε'. Τὸν Νότιον Παγωμένον Ὠκεανόν, ὄντα τὸ μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Νότιον πόλον.

Οἱ Ὠκεανοὶ ὑποδιαίρουσιν εἰς θαλάσσας, κόλπους, λιμένας, ὄρμους κλπ.

Θάλασσαι λέγονται τμήματα Ὠκεανοῦ, τὰ ὁποῖα εἰσχωροῦσι συνήθως μεταξὺ τῶν ἡπειρῶν ὡς ἡ Μεσόγειος θάλασσα.

Πελάγη λέγονται τμήματα θαλάσσης εἰσχωροῦντα μεταξὺ δύο μικροτέρων ξηρῶν ὡς τὸ Ἴόνιον πέλαγος.

Κόλπος λέγεται ἡ βυθθεῖα εἰσχώρησις τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηρὰν ὡς ὁ Κορινθιακὸς κόλπος.

Λιμὴν λέγεται μικρὸς κόλπος, εἰς τὸν ὁποῖον δύνονται ἐν ἀσφαλείᾳ νὰ διαμένωσι τὰ πλοῖα μὴ προσβαλλόμενα παντάπασιν ὑπὸ τῶν ἀνέμων.

Ὀρμος λέγεται τὸ μέρος ὅπου ἀγκυροβολοῦσι τὰ πλοῖα· μυχὸς δὲ τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ κόλπου.

Παραλία ἢ Αἰγιαλός ἢ ἀκτὴ λέγεται τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἀρχεται ἡ θάλασσα.

Θίς λέγεται τωρὸς κινητῆς ἄμμου συνηθροισμένης εἰς τὴν παραλίαν ἢ εἰς τὸ ἄκρον ποταμοῦ ἢ καὶ ἐντὸς τῆς θαλάσσης.

Σύρτεις λέγονται ῥηχὰ ἀμυώδη μέρη, ἐν οἷς παρασύρονται ὑπὸ τῶν ρευμάτων ἢ ὑπὸ τῶν παλιρροῶν τὰ πλοῖα καὶ χάνονται.

Δίτῃ λέγεται ἡ συστροφὴ τῶν ὑδάτων ἢ προκύπτουσα ἐκ τῆς ἀντικρούσεως δύο ἐναντίων θαλασσιῶν ρευμάτων.

Παλιρροία λέγεται ἡ περιοδικὴ ἀνάβασις καὶ κατάβασις τῶν θαλασσιῶν ὑδάτων, γινομένη δις τῆς ἡμέρας εἰς τὰς ἀνοικτάς θαλάσσης καὶ εἰς τοὺς Ὠκεανούς· καὶ ἡ μὲν ἀνάβασις αὐτῶν ὀνομάζεται *πλημμυρίς*, ἡ δὲ κατάβασις *ἀμπωτις*.

(α) Ὠκεανία λέγεται τὸ ἄθροισμα ἀπασῶν τῶν πρὸς Δ. τῆς Ἀσίας ἐν τῇ Μεγάλῃ ἡπείρῳ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Σκόπελος λέγεται ὁ βράχος, ὅστις ἐξέχει ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Υφαλος λέγεται ὁ βράχος, ὅστις φθάνει σχεδὸν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ εἶνε λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς ναυτιλλομένους.

Πορθμὸς λέγεται μέρος στενὸν θαλάσσης, διὰ τοῦ ὁποίου συγκοινωνοῦσι δύο μεγαλειτεροι θάλασσαι· ὡς ὁ τοῦ Εὐρίπου.

Τὰ δὲ ὕδατα τῆς ξηρᾶς σχηματίζουσι τὰς λίμνας, τὰς πηγὰς, τοὺς χειμάρρους, τοὺς ποταμούς, κλ.

Λίμνη λέγεται μεγάλη ἐντὸς τῆς ξηρᾶς ἑκτασις ὕδατος, συγκοινωνοῦσα ἐνίοτε μετὰ θαλάσσης ἢ μετὰ ποταμοῦ.

Πηγὴ λέγεται τὸ μέρος ὅθεν ἐξέρχεται ἐκ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ· ἀλλὰ πηγὴ καλεῖται ἔτι καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τῆς γῆς κατὰ τὰς ὑπερείας τῶν ὀρέων ἢ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πεδιάδας. Ἐν τῆς ῥοῆς τούτων σχηματίζονται οἱ ῥύακες καὶ ἐκ τῶν ῥυάκων σχηματίζονται πάλιν τὰ ποτάμια.

Χεῖμαρρος ἢ *ξηροπόταμος* λέγεται τὸ ποτάμιον, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἐκ τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς ἢ τῆς χιόνος καὶ ξηραίνεται τὸ θέρος.

Ποταμὸς λέγεται ὁ συνιστάμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ ῥυάκων καὶ ποταμιῶν καὶ χυνόμενος συνήθως εἰς τὴν θάλασσαν· ἐὰν δὲ χύνεται εἰς ἄλλον ποταμὸν, τότε λέγεται *παραπόταμος*.

Ῥεῦμα ἢ *ρεῖθρον* ἢ *κοίτη* τοῦ ποταμοῦ λέγεται ἡ αὐλάξ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ῥέουσι τοῦ ποταμοῦ τὰ ὕδατα· ὄχθαι δὲ ὀνομάζονται τὰ ἄκρα τοῦ ῥεύματος, καὶ δεξιὰ μὲν ὄχθη λέγεται, ἣν ἔχει εἰς τὰ δεξιὰ ὁ διὰ πλοίου καταβαίνων ποταμὸν καὶ ἔχων ἐστραμμένον τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὴν ἐκβολήν, ἀριστερὰ δ' ἡ ἄλλη ὄχθη.

Συμβολὴ ποταμοῦ λέγεται τὸ μέρος ὅπου ἐνώνονται ἐν ἡ πλείονα ποτάμια μὲ ποταμὸν ἢ ποτάμιον.

Ἐκβολὴ ἢ *στόμιον* ποταμοῦ λέγεται τὸ μέρος, καθ' ὃ ὁ ποταμὸς χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν.

Δρόμος ποταμοῦ λέγεται ὁ ὀφιοειδῆς ῥοῆς, τὸν ὁποῖον οὗτος σχηματίζει ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν του.

Καταβόθραι λέγονται τὰ χάσματα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια βυθίζεται ποτάμιον ἢ ποταμοὶ καὶ χάνονται.

Καταρράκται λέγονται οἱ πετρώδεις τόποι, τοὺς ὁποίους οἱ ποταμοὶ εὐρίσκοντες ἐν τῇ πορείᾳ των ἀναχαιτίζοντας τὸν ῥοῦν των τοὺς ὑπερβαίνουσι, πολὺ συνάγοντες ῥεῦμα καὶ βιαίως ἀνωθεν καταπίπτοντες.

Διῶρυξ λέγεται τεχνικὸν ποτάμιον, διὰ τοῦ ὁποίου συγκοινωνοῦσι δύο ποταμοὶ πρὸς ἀλλήλους ἢ θάλασσα πρὸς θάλασσαν ἢ ποταμὸν.

ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Εὐρώπη εἶνε τὸ δέκατον πέμπτον τῆς κατοικουμένης γῆς, συνδεομένη πρὸς Α. μετὰ τῆς Ἀσίας. Ὁρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Πηγ. ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίης θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Εὐξείνου καὶ τοῦ ὄρους Καυκάσου.

Αὕτη πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 18 κράτη τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν, Μαυροβούνιον, Ἰταλίαν, Ἑλβετίαν, Γαλλίαν, Ἰσπανίαν, Πορτογαλίαν, Μεγάλην Βρεττανίαν ἢ Ἀγγλίαν, Βέλγιον, Ὀλλανδίαν, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Δανίαν, Σουηδίαν (α), Ῥωσσίαν, Ῥωμουνίαν, Σερβίαν.

Τῶν κρατῶν τούτων εἶνε πρὸς Ν. ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλία, καὶ λέγονται Μεσημβρινὰ κράτη τῆς Εὐρώπης· εἰς τὸ κέντρον ἡ Γαλλία, Ἑλβετία, Βέλγιον, Ὀλλανδία (β), Γερμανία, Αὐστρία, Σερβία, Ῥωμουνία καὶ λέγονται Κεντρικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, πρὸς Β. ἡ Μεγάλη Βρεττανία, Δανία, Σουηδία, Ῥωσσία, καὶ λέγονται Ἀρκτικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη τῆς Εὐρώπης διαίρεσις εἰς Ἀνατολικὴν Εὐρώπην, περιλαμβάνουσαν τὴν Ῥωσσίαν, Ῥωμουνίαν, Σερβίαν, Τουρκίαν, Μαυροβούνιον, Ἑλλάδα, καὶ εἰς Δυτικὴν Εὐρώπην περιλαμβάνουσαν τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Εὐρώπης.

Θάλασσαί τῆς Εὐρώπης εἶνε αἱ ἐξῆς· ἡ *Λευκὴ θάλασσα* εἰς τὸ Β. τῆς Ῥωσσίας, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Βορείου Πηγ. ὠκεανοῦ· ἡ *Βαλτικὴ θάλασσα* μεταξὺ Σουηδίας, Ῥωσσίας, Γερμανίας καὶ Δανίας, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ· ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δὲ ὠκεανοῦ σχηματίζεται καὶ ἡ *Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα* πρὸς Δ. τῆς Γερμανίας καὶ τῶν Κάτω χωρῶν· ἡ *θάλασσα τῆς Μάγχης ἢ Βρεττανικὴ θάλασσα* μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, καὶ ἡ *Μεσόγειος θάλασσα* μεταξὺ Εὐρώπης, Ἀσίας, Ἀφρικῆς.

Ἡ Μεσόγειος περιλαμβάνει ἐτέρας θαλάσσας, τὴν *Τυρρητικὴν θάλασσαν* πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας· τὸ *Ἀδριατικὸν πέλαγος* πρὸς Α. τῆς Ἰταλίας· τὸ *Ἰόνιον πέλαγος* πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας· τὸ *Αἰγαῖον πέλαγος* πρὸς Α. τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς Ν. τῆς Τουρκίας· τὴν *Προποντίδα* εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Τουρκίας· τὸν *Εὐξείνου πόντον* πρὸς Α. τῆς Τουρκίας καὶ πρὸς Ν. τῆς Ῥωσσίας, καὶ τὴν *Μαιώτιδα λίμνην ἢ Ἀζοφικὴν θάλασσαν* πρὸς Ν. τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει κόλπους ἐκτενεῖς πολὺ εἰσχωροῦντας εἰς τὴν ξηρὰν· ἕνεκα τούτου ἡπαρχία αὐτῆς εἶνε ἐκτεταμένη καὶ λίαν πολυ-

(α) Ἡ Σουηδία μετὰ τῆς Νορβηγίας λέγεται ἔτι καὶ ἀπλῶς Σουηδία ἢ Σκανδιναβία.

(β) Ἡ Ὀλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον λέγονται ὁμοῦ καὶ Κάτω Χῶραι.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

κός, ὁ Φιλλανδικὸς ἢ Φιννικὸς καὶ ὁ Λιβόνιος ἢ τῆς Ρίγας εἰς τὰ δυτικά τῆς Ρωσσίας· ἐν δὲ τῇ Γερμανικῇ θαλάσῃ ὁ τοῦ Σουϊδέρη πρὸς Δ. τῆς Ὀλλανδίας· ἐν δὲ τῷ Ἀτλαντικῷ ὁ Οὐασκωνικὸς εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Γαλλίας, καὶ ὁ τῶν Γαδείρων εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἰσπανίας· καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ ὁ τῆς Λυὼν πρὸς Ν. τῆς Γαλλίας, ὁ τῆς Γερούης εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἰταλίας, ὁ τοῦ Τάραντος εἰς τὸ Ν. τῆς Ἰταλίας, ὁ Κορινθιακὸς μεταξύ Στερεῶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ὁ Σαρωνικὸς μεταξύ Στερεῶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου καὶ ὁ Θερμαϊκὸς πρὸς Ν. τῆς Τουρκίας εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Χερσόνησοι. Οἱ κόλποι οὗτοι τῆς Εὐρώπης εἰσχωροῦντες εἰς τὴν ξηρὰν σχηματίζουσι τὰς ἐξῆς ἐπισημοτέρας χερσονήσους· τὴν Κριμαϊκὴν εἰς τὸ Ν. τῆς Ρωσσίας, τὴν Ἑλληνικὴν, περιλαμβάνουσαν τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν καὶ τὸ Μαυροβούνιον, τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Ἰσπανικὴν ἢ Ἰβηρικὴν χερσονήσον εἰς τὸ νότιον τῆς Εὐρώπης, τὴν Ὀλλανδικὴν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Δαρικὴν ἢ Κιμβρικὴν εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Γερμανίας, καὶ τὴν Σκανδιναβικὴν εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ἡ μὲν Σκανδιναβικὴ ἢ μεγαλειτέρη ὄλων διευθύνεται ἀπὸ τοῦ βορειανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν· ἡ δὲ Δανικὴ ἔχουσα τριγωνικὸν σχῆμα διευθύνεται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν· ἡ δὲ Ἰσπανικὴ ἢ δευτέρη τῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα σχῆμα τετραγώνον διευθύνεται ἀπὸ τοῦ βορειανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν· ἡ δὲ Ἰταλικὴ ἔχουσα σχῆμα ἐπιμήκους τετραπλεύρου διευθύνεται ἀπὸ τοῦ βορειοδυτικοῦ πρὸς τὸ νοτιανατολικόν· ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἢ τρίτη κατὰ τὸ μέγεθος, ἐὰν ἀπεκόπτετο ἀπ' αὐτῆς μέρος ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἤθελεν ἔχει σχῆμα ἰσοσκελοῦς τριγώνου· ἡ δὲ Ὀλλανδικὴ καὶ ἡ Κριμαϊκὴ εἶνε αἱ μικρότεροι τῶν ἄλλων χερσονήσων.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει πολλοὺς πορθμούς· τούτων ἐπισημότεροι εἶνε ὁ Σκαγεράκης καὶ ὁ Κατεγάτης μεταξύ Δανίας καὶ Σκανδιναβικῆς χερσονήσου· ὁ τοῦ Σούνδου μεταξύ τῆς Δανικῆς νήσου Σηλκνιδίας καὶ τῆς Σουηδίας· ὁ τοῦ Καλαί μεταξύ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας· ὁ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μεταξύ τῆς νήσου Ἰρλανδίας καὶ τῆς Ἀγγλίας· ὁ τοῦ Γιβραλτάρ μεταξύ Ἰσπανίας καὶ Ἀφρικῆς· ὁ τῆς Μεσσηνίας μεταξύ Ἰταλίας καὶ Σικελίας· ὁ Ἑλλησποικος εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Προποντίδος· ὁ Βόσπορος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Εὐξείνου, καὶ ὁ τοῦ Γενικαλέ (Κιμμέριος) εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Μαιώτιδος λίμνης· Ἰσθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Κορινθιακὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ Περσικὸς ἐνώνων τὴν Κριμαϊκὴν μετὰ τῆς λοιπῆς Ρωσσίας.

Νῆσοι ἐπισημότεροι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Ἰσλανδία, ἡ Ἰρλανδία καὶ ἡ Βρεττανία εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, ἡ Σαρδώ, ἡ Κύβρος, ἡ Σικελία καὶ ἡ Κρήνη ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ ἐπισημοτέρων· τὸ Αἰγαῖον.

Ἀκρωτήρια ἐπισημότερα εἶνε τὸ Βόρειον πρὸς Β. τῆς Νορβηγίας, τὸ Κλέαρρον πρὸς Ν. τῆς Ἰρλανδίας, τὸ Αἰζάρδορ ΝΔ. τῆς Ἀγγλίας, τὸ Φινιστέρρον ΒΔ. τῆς Ἰσπανίας, τὸ τοῦ Ἁγίου Βικεντίου ΝΔ. τῆς Πορτογαλίας, τὸ Γραφάλγαρον πρὸς Ν. τῆς Ἰσπανίας, τὸ Πάσσαρον εἰς τὸ Ν. τῆς Σικελίας, τὸ Σπαρταβέρτον πρὸς Ν. τῆς Ἰταλίας, καὶ ὁ Μαλέας πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου.

Ἐκτὸν ἀπὸ τὴν Ὀλλανδικὴν χερσόνησον φέρομεν εὐθεῖαν γραμμὴν πρὸν τὸν Εὐξείνιον πόντον, χωρίζεται ἡ Εὐρώπη εἰς δύο τμήματα εἰς πεδινὸν καὶ ὄρεινόν τμήμα.

Τὸ πεδινὸν κυρίως τῆς Εὐρώπης τμήμα κείμενον πρὸς βορρᾶν τῆς γραμμῆς ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τοῦ Βορείου Παγ. ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. μέχρι τῆς Βελτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Δανίας. Καὶ τὸ μὲν βόρειον αὐτοῦ μέρος εἶνε μᾶλλον ἐλῶδες, τὸ δὲ μέσον ἔχει ἐκτεταμένκ δάση καὶ πολλάς καρποφόρους χώρας, τὸ δὲ νότιον ἔχει χώρας ἀνύδρους καὶ ὀπωσοῦν καλλιεργησίμους. Τὸ δ' ἕτερον τμήμα τῆς Εὐρώπης τὸ κείμενον πρὸς νότον τῆς γραμμῆς εἶνε ὄρεινόν περιλαμβάνων τὰ Καρπάθια ὄρη, τὰ ὄρη τῆς Γαλλίας, τὰς Ἀλπεις καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Γερμανίας μετὰξὺ δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἀξιόλογοι πεδιάδες, ὡς ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἰταλική, ἡ Βελγικὴ καὶ ἡ Δαιτικὴ.

Ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης ἐπισημότεροι εἶνε ὁ Πετσχόρας ἐκβάλλων εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν· ὁ Δουῆνας εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν· ὁ Νεάας, ὁ Δύνας, ὁ Οὐῆστούλας καὶ ὁ Ὀδερος εἰς τὴν Βελτικὴν θάλασσαν· ὁ Ἀλβις, ὁ Οὐῆσουργις, ὁ Ρῆνος, ὁ Τάμεσις (ἐν Ἀγγλίᾳ) εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Σηκουάνας εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης· ὁ Αἰγῆρ, ὁ Γαρούνας, ὁ Δούριος, ὁ Τάγος, ὁ Γουαδιάνας καὶ ὁ Γουαδαλκουῆβερρος εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ Ἐβρος (Ἰβῆρ) καὶ ὁ Ροδαρός εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ Πάδος εἰς τὸ Ἀδριτικόν πέλαγος· ὁ Ἐβρος (Μαρίτσα) εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ὁ Δούναβις, ὁ Δρείστερος (Τύρας), καὶ ὁ Δρείπερος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ὁ Τάναϊς ἢ Δῶρ εἰς τὴν Μζιώτιδα λίμνην· ὁ Βόλγας, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης, καὶ ὁ Οὐράλης εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν (x).

Οἱ ποταμοὶ οὗτοι ἄπαντες εἶνε πλωτοί, διευκολύνοντες τὴν συγκοινωνίαν καὶ καθιστῶντες προσιτώτερα ἀπὸ τῆς θαλάσσης τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς ἡπείρου· Πολλοὶ δὲ τούτων ἐνώνονται διὰ διωρυγῶν, ὡς ὁ Δύναις καὶ ὁ Νεύς μετὰ τῶν ποταμῶν τοῦ Εὐξείνου, ὁ Ρῆνος μὲ πικραποτάμιον τοῦ Δουνάβεως, ὁ Αἰγῆρ μὲ τὸν Ση-

(x) Περὶ τῶν ὄρειων καὶ τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης θέλομεν ὁμιλεῖν ἐν ἐκτάσει εἰς ἕκαστον τῶν κρατῶν αὐτῶν, ἐνθα γίνεται λόγος ἰδίως περὶ αὐτῶν.

σηκουίναν ἀφ' ἐνός καὶ μὲ τὸν Ῥοδανὸν ἀφ' ἐτέρου ὁ Γαρούνας μὲ ποτάμιον χυνόμενον εἰς τὸν κόλπον τῆς Λυὸν κτλ.

Λίμναι ἐπισημότεραι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Βένετο, ἡ Βέτερο καὶ ἡ Μαλάση εἰς τὴν Σουηδίαν· ἡ Λαδόγα, ἡ Ὀρέγα, ἡ Πέϊπος καὶ ἡ Ἰλιμερος εἰς τὴν Ῥωσσίαν· ἡ Νευσιατέλη, ἡ τῆς Γενεύης, τῆς Λυκέρης, τῆς Ζυρίχης καὶ τῆς Κωνσταντίας εἰς τὴν Ἑλβετίαν· ἡ Μελζων, ἡ Κῶμος, ἡ Τρασιμένη εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἡ Βαλατων εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Ἐκ τῶν λιμνῶν τούτων πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοὶ ἢ καὶ ἀπλῶς διέρχονται δι' αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς Λαδόγας τῆς μεγάλαιτέρας τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης πηγάζει ὁ Νεώας.

Κλιματικῶς δὲ ἡ Εὐρώπη δύνηται νὰ διαιρεθῆ εἰς δύο· καὶ εἰς ἀπάσας μὲν τὰς χώρας τὰς κειμέναις πρὸς Ν. τῆς γραμμῆς τῆς φερουμένης ἀπὸ τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἰσπανίας, τῆς πόλεως Τολώσης τῆς Γαλλίας, τῶν Κερζυνίων τῆς Ἠπείρου, τῶν παραλίων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τοῦ Θερμακίου κόλπου μέχρι τοῦ Βοσπόρου, τὸ κλίμα εἶνε εὐκρατές, πίπτει βροχὴ καὶ ἐνίοτε χιῶν, καὶ βλαστάει ἡ συκῆ, ἡ ἐλαία, ἡ λεμονέα, ἡ πορτοκαλέα, ἡ ἀμυγδαλέα, ἡ δάφνη, ὁ βάμβυξ κτλ. εἰς ἀπάσας δὲ τὰς χώρας τὰς πρὸς Β. τῆς γραμμῆς ταύτης τὸ κλίμα εἶνε μᾶλλον ψυχρὸν, πίπτει βροχὴ καὶ χιῶν, καὶ μόνον χιῶν εἰς τὰ ὑψηλότερα τῶν ὄρεων. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ Λείγης, τοῦ Μοσέλα παραποτάμιου τοῦ Ῥήνου, τοῦ Μολδαίου καὶ Μοραίου παραποτάμιου τοῦ Δουνάβεως, βλαστάνει ἡ ἀμπελος, ὁ ἀρχόπιτος καὶ ἡ καστανέα, μέχρι δὲ τῶν βορειοτάτων ἄκρων τῆς Σκηνδιναβικῆς χερσονήσου καὶ τῶν πηγῶν τοῦ Πετοχόρα βλαστάνει ὁ σίτος, ἡ βρίζα, ἡ βρώμη, ἡ κριθή κτλ.

Τὸ δ' ἔδαφος τῆς Εὐρώπης δὲν εἶνε τόσον πλούσιον ὡς τὸ τῶν ἄλλων ἡπείρων· ἀλλὰ δὲν ἔχει πάλιν καὶ ἐρήμους οἷοις ἡ Ἀφρική καὶ ἡ Ἀσία. Τὰ βόρεια τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Ῥωσσίας δὲν παράγουσι τίποτε, αἱ δ' ἄλλαι χώραι τὸν ἀναγκαῖον παράγουσαι σίτον ἐπακοῦσιν εἰς τὴν διατροφήν τῶν κατοίκων των. Ἐν αὐτῇ ἐπιδίδουσιν ὅλα τὰ φυτὰ τῶν συγκερασμένων κλιματίων· οἷον τὸ ζαχαροκάλαμον, ὁ βάμβυξ, τὸ ὀρύζιον εἰς τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν κτλ.

Τα ἔρη τῆς Εὐρώπης περιέχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, κασσιτέρου, ὑδραργύρου, γαιανθράκων κτλ. καὶ πολυτίμων λίθων· οἷον ἀχάτου κτλ.

Οὐδεμία ποικιλία ζῶων εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπαντᾶται· τὰ δὲ οἰκιακὰ ζῶα εἶνε λίαν πολλαπλασιασμένα, ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων ὁ λύκος, ἡ ἀλώπηξ, ὁ κίλουρος εἶνε σπάνιοι· ἄρκτοι δὲ μόνον ὑπάρχουσιν εἰς τὸ βόρειον τῆς Ῥωσσίας, καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν γύπες λίαν ἐπίφοβοι.

Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης εἶνε περί τὰ 286 ἑκπτομμύρια ἀνήκοντες εἰς τὴν Κκυκασίαν φυλὴν. Τούτων οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἀλβανοί, οἱ Βλάχοι, οἱ Ἰταλοί, οἱ Ἰσπανοί, οἱ Πορτογάλλοι, οἱ Γάλλοι, καὶ μέρος τῶν Βελγῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἑλληνολατινικὴν ὁμοειθίαν· οἱ δὲ Γερμανοί, οἱ Ὀλλανδοί, οἱ λοιποὶ Βέλγαι, οἱ Σουηδοὶ καὶ Νορβεγοί, οἱ Δανοί, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ἰσλανδοί, οἱ Ἑλβετοὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν ὁμοειθίαν· καὶ τέλος οἱ Ῥῶσσοι, οἱ Σέρβοι, οἱ Βούλγαροι, οἱ Κροάται, οἱ Πολωνοί, οἱ Βοεμοί, οἱ Μορავοὶ καὶ ἄλλοι Σλαβικοὶ λαοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Σλαβικὴν ὁμοειθίαν.

Ἰπάρχουσι δὲ καὶ τινε εἴδη ἐν Εὐρώπῃ ἀνήκοντα εἰς τὴν Μογαλικὴν φυλὴν· τοιαῦτα δὲ εἶνε οἱ Φιννοὶ πρὸς Β. τοῦ Φιννικοῦ κόλπου, οἱ Οὐγγροι, ἐν Οὐγγαρίᾳ, οἱ Σκυογέται παρὰ τὸν Πετσχόρην· τῆς δὲ Ταταρικῆς φυλῆς εἶνε οἱ Τοῦρκοι κατοικοῦντες εἰς τὴν Ἑλλ. Χερσόνησον, οἱ Καλμουκοὶ καὶ τινε ἄλλα Ταταρικὰ καὶ Τουρκικὰ εἴδη κατοικοῦντα παρὰ τὸν Τάνκιν καὶ τὸν Βόλγην.

Εἶνε δὲ καὶ ἄλλοι λαοὶ διεσπαρμένοι εἰς τὴν Εὐρώπην ὡς οἱ Λεττοὶ εἰς τὴν Λιθουανίαν, οἱ Ἑβραῖοι καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, οἱ Οὐάσκωνες εἰς τὰ δυτικὰ τῶν Πυρηνείων καὶ τῶν ὀρέων τῶν Κανταβρικῶν, οἱ Ἀθίγγανοι μετακινῶντες ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, οἱ Κελτοὶ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, οἱ Γαλάται καὶ οἱ Οὐάλλιοι εἰς τὰ ΒΔ τῆς Ἀγγλίας, καὶ οἱ Βρετταννοὶ εἰς τὴν Βρεττανικὴν χερσόνησον.

Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης εἶνε χριστιανοί. Τούτων τὸ ἥμισυ εἶνε δυτικοί, ὑπὲρ τὰ 70 ἑκατ. ὀρθόδοξοι, ἄλλοι τοσοῦτοι διαμαρτυρούμενοι, 5 ἑκατομ. μωχμεθενοί, 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. Ἑβραῖοι καὶ 350 χιλ. εἰδωλολάτραι (Ἀθίγγανοι καὶ Λάπωνες).

Οἱ κάτοικοι τῆς ἠπείρου ταύτης μὴ ἐχούσης ἐρήμους χώρας, ἐν αἷς νὰ περιπλανῶνται ὡς νομάδες, πρῶτῶμος ἐπεδόθησαν εἰς τὴν γεωργίαν. Πολλαπλασιασθέντες δὲ καὶ ἔχοντες διὰ τὴν μεγάλην ποιικιλίαν τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας εὐθετον πρὸς ἐμπορίαν ἐνησχολήθησαν ἐνωρίτατα εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας, τὰς ἐπιτηματικὰς καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ προήγαγον ἅπαντας τοὺς πόρους τοῦ βίου εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἐντελείας.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑ ΚΡΑΤΗ

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΛΛΑΣ

Μήκ. Α. 18⁰ 38'—21⁰ 47'.

Πλάτ. Β. 36⁰ — 40⁰.

Ἡ Ἑλλάς κατέχουσα τὸ νότιον τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἡπείρου, ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἴονίου πελάγους.

ΣΗΜ. Ἡ Ἑλλάς τὸ πάλαι ἐσχημάτιζε διαφόρους μικρὰς δημοκρατίας, τὰς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι τὸ 146 π. Χ. ὑπέταξαν καὶ κατέστησαν αὐτὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν· τὸ δὲ 400 μ. Χ. περιελήφθη αὐτὴ εἰς τὸ Γραικορωμαϊκὸν βασίλειον, ὑφ' ὃ πολλὰς ὑπέστη καταστροφὰς ὑπὸ βαρβάρων λαῶν Σλάβων κλ. ἔτι δὲ Φράγγων, Βενετῶν, Γενουατῶν· τὸ δὲ 1715 ὑπέταγῃ ἅπασα εἰς τοὺς Τούρκους, παραδωσάντων τῶν Βενετῶν εἰς αὐτοὺς τὴν Πελοπόννησον. Ἀλλὰ τὸ 1821 ἐκραγείσης τῆς Ἑλληνικῆς ἐπανάστασις μετὰ πολυετῆ ἀγῶνα ἀνεγνωρίσθη ἡ Ἑλλάς ἀνεξάρτητον κράτος· τὸ δὲ 1864 προσηρτήθησαν διὰ συνθήκης τῶν τριῶν προστατῆδων δυνάμεων, ἐκουσία αὐθρομήτω παραιτησεὶ τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τῆς προστασίας, αἱ Ἴόνιοι Νῆσοι εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ 1881 δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐν Βερολίνῳ συνεδρίου προσηρτήθη εἰς αὐτὴν σχεδὸν ἅπασα ἡ Θεσσαλία καὶ τὸ μέχρις Ἀράχθου μέρος τῆς Ἡπείρου.

Αὕτη φυσικῶς συνίσταται ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου, τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ Νήσῳ καὶ τῶν Ἴονίων Νήσῳ. Πολιτικῶς δ' ἡ Ἑλλάς ἤδη διαίρεται εἰς 16 νομοὺς, τῶν ὁποίων ἕξ εἶνε εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα· ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, τῆς Ἄρτης, τῶν Τρικκάλων καὶ τῆς Λακρίσης· πέντε εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὁ τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, τῆς Μεσσηνίας τῆς Λακωνίας καὶ τῆς Ἀρκαδίας· δύο εἰς τὰς ἐν τῷ Αἰγαίῳ νήσους, ὁ τῆς Εὐβοίας καὶ ὁ τῶν Κυκλάδων, καὶ τρεῖς εἰς τὰς Ἴονιους νήσους ὁ τῆς Κερκύρας τῆς Κεφαλληνίας καὶ ὁ τῆς Ζακύνθου· οὗτοι δ' ὑποδιαιροῦνται εἰς 72 ἐπαρχίας, καὶ αὗται πάλιν εἰς 443 δήμους (α).

Κόλποι τῆς Ἑλλάδος εἶνε Ἀμβρακικὸς μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Ἀκαρνανίας· ὁ Κορινθιακὸς εἰσχωρῶν μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος· ὁ Κυπαρισσιακὸς εἰς τὸ Δ. τῆς Μεσσηνίας· ὁ Μεσσηνιακὸς καὶ Λακωνικὸς εἰς τὸ Ν. τῆς Πελοποννήσου· ὁ

(α) Οἱ τρεῖς προσαρτηθέντες νομοὶ δὲν διηρέθησαν ἔτι εἰς δήμους.

Ἀργολικός εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου ὁ *Σαρωνικός*, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ Αἴγινα, ὁ Πόρος καὶ ἡ Σκλαυῖς ὁ *Μαλιακός* πρὸς Δ. τῆς Εὐβοίας καὶ εἰς τὸ ΒΑ. τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ *Παγασητικός* μεταξὺ Φθιώτιδος καὶ Θεσσαλίας.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ τοῦ Ἑίου μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Αἰτωλίας, καὶ ὁ τοῦ Εὐρέπου μεταξὺ Βοιωτίας καὶ Εὐβοίας.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπισημότερα εἶνε ὁ Ἀράστης εἰς τὸ Β. τῆς Κερκύρας ὁ Λευκάδας εἰς τὸ Ν. τῆς Λευκάδος τὸ Ἀχτιον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου τὸ Ρίον καὶ Ἀντίρριον μὲ ὄχυρά φρούρια ἀπέναντι ἀλλήλων κείμενα εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τὸ μὲν εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ δὲ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα ὁ Χελονάτας πρὸς Δ. τῆς Πελοποννήσου ὁ Ἀκρίτας, τὸ Ταινάρου καὶ ὁ Μαλέας εἰς τὰ νότια τῆς Πελοποννήσου τὸ Σκόλλαιον εἰς τὸ Α. τῆς Πελοποννήσου τὸ Σούνιον εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Ἀττικῆς ὁ Καφηρέας εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Εὐβοίας τὸ Ἀρτεμίσιον εἰς τὸ Β. τῆς Εὐβοίας, καὶ ἡ Σηπιάς εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Θεσσαλίας.

Ὀρη τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι αἱ ἑξῆς 2 σειραί·

1) Ἡ ἀνατολική σειρά, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ ὄρη Χάσσων, ὁ Ὀλυμπος, ἡ Ὄσσα (Κίτσαβος) καὶ τὸ Πήλιον. Ταύτης συνέχει εἶνε τὰ ὄρη τῆς Εὐβοίας ἡ Ὀχη καὶ ἡ Δίρφυς.

2) Ἡ δυτικὴ σειρά, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ ὄρη ὁ Πίνδος, ἡ Ὄθρυς, ὁ Τυμφρηστός, ἡ Οἶτη, ὁ Κόραξ, τὸ Πανατωλικόν, ὁ Παρνασσός, ὁ Ἐλικών, ὁ Κιθαιρών, ὁ Πάρνης, τὸ Πεντελικόν, ὁ Ὑμηττός καὶ τὸ Ακύριον.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ εἶνε αἱ ἀκόλουθοι 4 σειραί·

1) Ἡ σειρὰ ἢ εἰς τὰ βόρεια τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ὑψηλοτέρως κορυφὰς τὴν Κυλλήνην, τὰ Ἀρσάχεια, τὸ Παραγαϊκόν, τὸν Ἐρύμκνον καὶ τὴν Σκόλλιν.

2) Ἡ σειρὰ ἢ ἀκολουθοῦσα τὴν ἀνατολικὴν περὶ τῆς Πελοποννήσου μέχρι τοῦ Μαλέα καὶ ἔχουσα ὑψηλοτέρως κορυφὰς τὸ Ἀέρκειον, τὸ Ἀρτεμίσιον, τὸ Παρθένιον καὶ τὸν Πάργονα.

3) Ἡ σειρὰ ἢ εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου, φθάνουσα μέχρι τοῦ Ταινάρου, καὶ ἔχουσα ὑψηλοτέρως κορυφὰς τὸ Ματράλον καὶ τὸν Ταῦγετον.

4) Ἡ σειρὰ ἢ εἰς τὸ δυτικὸν τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ὑψηλοτέρως κορυφὰς τὴν Φολόην, τὸ Λύκαιον, τὸ Τειράγιον καὶ τὴν Ἰθώμην.

Ἐν δὲ ταῖς Ἰονίοις Νήσοις μόνον ἐν Κερκλληνίᾳ ὑπάρχει ὄρος λόγου ἄξιον τὸ καλούμενον Αἶρος.

Πεδιάδες ἄξιαι λόγου τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ἡ Θεσσαλική, μεθ' ἧς ἐνοῦται ἡ δικάσημος κοιλάς των

Τεμπῶν, σχηματιζομένη μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ῥεεὶ ὁ Πηνεῖος ποταμός, ἡ *Ασμακὴ*, ἡ *Ἀκαρναρικὴ* ἢ τῆς *Λεπενοῦς*, ἡ *Ναυπακτικὴ*, ἡ *Αἰτωλικὴ*, ἡ *Ἐλευσινακὴ*, ἡ *Ἀθηναϊκὴ*, ἡ τοῦ *Μαραθῶνος*, ἡ *Λεβαδικὴ*, ἡ *Πλαταϊκὴ* καὶ ἡ *Θηβαϊκὴ*· ἐν δὲ τῇ Πελοποννήτῳ ἡ τῆς *Ἡλιδος*, τῆς *Βοστίτισης* (Αἰγίου), τῆς *Κορινθοῦ*, τοῦ *Ἄργου*, τοῦ *Ἀστροῦ* (Θυρῆας), τοῦ *Ὀρχομενοῦ*, τῆς *Μαρτινείας* καὶ *Τεγέας*, τῆς *Μεγαλοπόλεως*, τῆς *Μεσσηνίας* καὶ τῆς *Λακωνίας*.

Ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπισημότεροι εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ὁ Πηνεῖος, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος· οὗτος ἐκ τοῦ Ἀχμῶνος πηγάζων καὶ ἀρδεύων ἅπασαν τὴν Θεσσαλίαν ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ὁ *Ἄραχθος*, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Πίνδου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀμβροικὸν κόλπον. Ὁ *Ἀχελῷος* (Ἀσπροπόταμος), ὁ δεύτερος κατὰ τὸ μέγεθος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος· οὗτος ἐκ τοῦ Πίνδου πηγάζων καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν *Ἀσισμαρίας* καὶ *Τριχωνίδος* ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ *Εὐῆρος* (Φεῖδχος), ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Κόρκχος ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ὁ *Σπερχειὸς* (Ἀλαμῆνα), ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ τῆς Ὄθρου ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεγαλικὸν κόλπον· ὁ *Κηφισσὸς*, ὅστις πηγάζει μεταξὺ Οἴτης καὶ Κόρκχος χύνεται εἰς τὴν λίμνην Κωπκίδα (α).

Τῆς δὲ Πελοποννήσου ἐπισ. ποταμοὶ εἶνε ὁ *Κράθις*, ὅστις πηγάζει ἐκ τῶν Ἀροακνείων ὀρέων καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ μυθικοῦ ποταμοῦ τῆς *Στυγὸς* ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ὁ Πηνεῖος, πηγάζει ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ *Ἀλφειὸς* (Ρουφις), ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου, πηγάζει ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος (β)· ὁ *Πάμισος*, πηγάζει ἀπὸ τὸ Τετράγιον καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· ὁ *Εὐρώτας*, πηγάζει ἐκ τοῦ ὕπου καὶ ὁ *Ἀλφειὸς* ἐκβάλλει εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον.

Λίμναι ἐπισ. τῆς μὲν Στερεᾷς Ἑλλάδος εἶνε ἡ *Ἀσισμαρῖα*, ἡ *Τριχωνίς* εἰς τὴν Αἰτωλίαν, ἡ τῆς *Ὀζηροῦ* εἰς τὴν Ἀκαρνακίαν, ἡ *Κωπατὴ ἀνατολικῶς* τῆς *Λεβαδικῆς πεδιάδος*, ἐνίοτε ἐκρέουσα δι' ὑπογείου ὁχετοῦ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀταλάντης, καὶ εἶτε ἀνατολικώτερον αὐτῆς ἡ λίμνη *Γάλικη*. Τῆς δὲ Πελοποννήσου εἶνε ἡ *Φερεὸς* καὶ ἡ *Στυμφαλίς* εἰς τὴν Κορινθίαν περὶ

(α) Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶνε πλωτοί, πλην τοῦ Πηνεῖου, Ἀχελῷου καὶ Ἀλφειοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους δύνανται νὰ πλέωσι μικρὰ πλοία.

(β) Πηροπόταμος αὐτοῦ εἶνε ὁ Κρανίων, Γαστόνιος, Λάδων καὶ Ἐοῦκνθος.

τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς Κυλλήνης, καὶ ἡ Λέρινη εἰς τὴν Ἀργολίδα.

Στερεὰ Ἑλλάς.

1. Νομοὶ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας (185 χιλ. κατ.)

Ὁ νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας συνίσταται ἐκ 5 ἐπαρχιῶν.

α) Τῆς Ἀττικῆς, ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἀθῆναι, ἀρχαία διαίτημος πόλις, πρωτ. τοῦ κράτους. Κειμένη μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν ποταμῶν Κηφισσοῦ καὶ Ἰλισσοῦ ἔχει πλῆθος ἐκπαιδευτηρίων, ὠραϊκῆς ὁδοῦς, βιομηχανίαν τινά· οἷον χαρτοποιεῖον, ἀγγειοπλαστεῖα, κτλ. καὶ περὶ τὰς 64 κατ. αἱ δὲ ὁδοὶ τῆς ἀπασαι φωτίζονται δι' ἀεριόφωτος. Εἰς τὸ Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ ἀρχαία Ἀκρόπολις ἔχουσα 150 ποδ. ὕψος, καὶ εἶνε κεκλυμένη ἐξ ἀρχαίων μνημείων.

Αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι λαμπρὰ ἀρχαῖα μνημεῖα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τὸν Περικλεῶνα, τὸ Ἐρέχθειον, τὰ Προπύλαια, τὸν ναὸν τῆς Ἀπτέρου Νίκης· ἐντὸς δὲ τῆς πόλεως τὸ Θησεῖον, τὸ λεγόμενον γυμνάσιον τοῦ Πτολεμαίου, τὴν λεγομένην πύλην τῆς Ἀγορᾶς, τὸ ὠδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου, τὸ Πανθηναϊκὸν στάδιον, τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, τὸν πύργον τοῦ Κυρρήστου, τὸ ἐκτὸς τοῦ Κερραμεικοῦ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον κτλ. νέα δὲ τὰ ἀνάτορα, τὸ ὄρφανοτροφεῖον τῶν θηλέων, τὴν Ῥιζάρειον σχολήν, τὸ πτωχοκομεῖον, τὸ ὀφθαλμοιατρεῖον, τὴν ἀκαδημειαν, τὸ πανεπιστήμιον, τὸ μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὸ πολιτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ Ἀρσάκειον παρθενηγωγεῖον, τὸ πολυτεχνεῖον, τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, τὸ Βαρθόλκειον λύκειον, τὸ βρεφοκομεῖον, τὸ ὄρφανοτροφεῖον τῶν ἀρρένων, τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, τὰ νεκροταφεῖα κτλ.

Πειραιεὺς, ὁ λιμὴν τῶν Ἀθηναίων, ὅκτῳ νέα στάδια αὐτῶν ἀπέχων, καὶ συγκοινωνῶν μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε πόλις λίαν ἐμπορικὴ, ἔχουσα περὶ τὰς 22 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει Ἑλλην. γυμνάσιον, τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον τῶν Εὐελπίδων, λαμπρὰ δημοτικὰ ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια, τὸ χρηματιστήριον μετὰ ἀξιολόγου βιβλιοθήκης, διάφορα ἐργοστάσια· οἷον σφαιρικῆς (μεταξῆς), χυτήρια σιδήρου, νηματοποιεῖα, πανοποιεῖα, καθεκλοποιεῖα, ὑαλοργεῖα, κλ.

Ἀχαρταὶ (νῦν Μενίδι) πρὸς Β. πάλαι ἀξιόλογος τῆς Ἀττικῆς πόλις, νῦν δ' ἔχουσα 2200 κατ. ἀσχολούμενος εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἀμαρούσιον καὶ Κηφισσία ἐπὶ τοῦ Πεντελικοῦ ΒΑ. τῶν Ἀθηναίων, περὶ τὰς 2½ ὥρ. αὐτῶν ἀπέχουσι· εἶνε ὄρειναι κῶμαι καὶ

τερπναί τὸ θέρος, ἔχουσσι λαμπροὺς κήπους καὶ καλὸν ἔλαιων. Ὅχι δὲ μακρὰν αὐτῶν ἐξορύσσονται ἐκ τοῦ ὄρους Πεντελικοῦ τὰ λευκὰ πεντελήσιχ μάρμαρα.

Μαραθῶν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀττικῆς, μικρὰ κώμη εἰς τὸ ἄκρον τῆς μικρᾶς πεδιάδος τοῦ Μαραθῶνος, ὅπου τὸ 490 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Πέρσας. *Κερατὰ* ΝΑ. μεσόγειος γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1600 κατ. *Λαύριον* εἰς τὸ Ν. τῆς Ἀττικῆς, μικρὰ κώμη νῦν συνοικιζομένη ἕνεκα τῶν ἀργυρῶν καὶ μολυβδούχων μεταλλείων τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Λαυρίου.

β'. Τῆς *Αἰγίνης*, ἐπισ. πόλεις *Αἴγινα* ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου Αἰγίνης (6,130 κατ.), ἀρχαία πόλις ἔχουσα ἀρχαῖον λιμένα καὶ περὶ τὰς 3 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Δύο ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως ἐν μαγευτικῇ θέσει ὑπάρχει καὶ ὁ ἐν μέρει διατετηρημένος ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς.

γ. Τῆς *Μεγαρίδος*, ἐπισ. πόλις εἶνε *Μέγαρα* περὶ τὰ 20' τῆς θαλάσσης ἀπέχουσα, νῦν δὲ πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα ἀρχαῖα ἐρείπια καὶ 5350 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ταύτης ἐπίνειον εἶνε ἡ Νίσαια, ἠνωμένη τὸ πάλαι διὰ μακρῶν τειχῶν, ὡς καὶ ὁ Πειραιεὺς μετὰ τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸς Δ. τῶν Μεγάρων ἐκείνεται τὸ ὄρος *Γεράνεια*, πρὸς δὲ Α. ἡ *Ἐλευσίς*, παράλιος κώμη, ἐπίσημος τὸ πάλαι πόλις διὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνεια μυστήρια. *Σαλαμίς*, νῆσος παρὰ τὴν Ἀττικὴν καὶ Μεγαρίδα ἔχουσα κωμόπολιν *Σαλαμίνα*, κειμένη ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἔχουσαν 3500 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν ἀλιείαν. Ἐνταῦθα συνεκροτήθη τὸ 480 π. Χ. ἡ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Σαλαμῖνι νουμυχία.

δ) Τῶν *Θηβῶν*, ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Θῆβαι* παρὰ τὸν Ἰσμητὸν ποταμὸν, διάσημος τὸ πάλαι πόλις μὲ ἀκρόπολιν *Καδμείαν*, πρωτ. ἐπαρχίας καὶ πατρίς τοῦ Πινδάρου, Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου, ἔχουσα 3510 κατ. καὶ μικρὸν ἐμπόριον. *Λεῦκτρα* (Ἀκροπόδι νῦν) ΝΔ. αὐτῶν, ὅπου ἐνίκηθησαν οἱ Σπαρτιάται ὑπὸ τῶν Θηβαίων (371 π. Χ.) καὶ ἐφονεύθη ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος. *Πλαταιαί* (νῦν Κόκλα) πρὸς Ν. αὐτῶν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ Κιθαιρῶνος καὶ Ἐλικῶνος, ἀρχαία πόλις, ὅπου τὸ 479 π. Χ. οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Πausανίαν ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας στρατηγουμένους ὑπὸ τοῦ Μαρδονίου. *Ἐρημόκαστρον* (πάλαι *Θεσπιαί*) πρὸς Δ. νῦν μικρὰ κώμη, πάλαι δε

(α) Ἡ Ἐπαρχία τῆς Αἰγίνης μὴ ἔχουσα ἔπαρχον διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀττικῆς, οἰκονομικῶς δὲ εἰς τὴν τῆς Μεγαρίδος.

πόλις μεγάλως συμπρέξασα μετὰ τοῦ Λαονίδου εἰς τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην. Μάρι πρὸς Β. τῶν Θεσπιῶν, μικρὰ κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἀλίκρον. Τάραγρα πρὸς Α. τῶν Θηβῶν παρὰ τὴν κώμην Σχηματάρι, ἀρχαία πόλις παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀσωποῦ καὶ παρὰ τὴν Ἀττικὴν, ἔχουσα ἀξιολόγους ἀρχαίας ἐπιγραφάς· ἐν τοῖς τάφοις αὐτοῖς εὐρέθησαν καὶ πήλινα ἀγγεῖα πολύτιμα διὰ τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν ἐπιχρύσωσιν των. Ἀύλις πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ὅπου οἱ Ἕλληνες συνθηροῦσθησαν ἕνα ἐκστρατεύσει κατὰ τῆς Τροίας.

ε. Τῆς Λεβαδείας, πρωτ. Λεβάδεια ΝΑ. τῆς Χαίρωνείας ἔχουσα 4530 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ μάλιστα τοῦ βόμβρακος· ἐνταῦθα συνεστήθησαν ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ νηματοποιεῖα· παρ' αὐτὴν ὑπῆρχε καὶ τὸ σπήλαιον τοῦ Ἰεροφώνιου. Χαίρωνεια (Κάπρινον νῦν) πρὸς Δ. αὐτῆς, πάλαι ἐπίσημος πόλις διὰ τὴν ἡτταν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος (338 π. Χ.)· εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Πλουτάρχου. Ράχωβα, (πάλαι Ἀνεμώρεις), κώμη εἰς τὰς νοτίους ὑπώρειας τοῦ Παρνασσῶ, ἀξιολόγους παράγουσα οἴνους καὶ ἔχουσα 1610 κατ. Δαύλια (πάλαι Δαυλῖς) ΒΔ. εἰς τὰς Α. ὑπώρειας τοῦ Παρνασσῶ ἔχουσα 1250 κατ. Διστομον ΝΔ. τῆς Χαίρωνείας, κώμη ἔχουσα 1310 κατ. Ὀρχομενός (νῦν Σκριποῦ) παρὰ τὴν Κωπαίδαν, ἀρχαιοτάτη πόλις, ὅπου σώζονται λείψανα τάφου τῶν Μινυῶν καὶ πολλὰ ἀρχ. ἐπιγραφά.

2. Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (135 χιλ. κατ.).

Ο νομὸς τῆς Φθιώτιδος, καὶ Φωκίδος συνίσταται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν·
 α. Τῆς Φθιώτιδος, ἐπιστ. πόλεις Λαμίαι ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ὀθρυος, ὄχι πολὺ μακρὰν τοῦ Σπερχειοῦ, ἀρχαία πόλις πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἐπίσημος διὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον (322 π. Χ.) καὶ ἔχουσα ἀρχαίαν ἀκρόπολιν, Ἑλλ. γυμνάσιον καὶ 5400 κατ. Ἰπάτη πρὸς Δ. αὐτῆς, ἀρχαία πόλις ἐπίσημος διὰ τὰ θερμὰ αὐτῆς ὕδατα λίαν χρήσιμα πρὸς ἕκαστον χρόνιον παθῶν καὶ ἔχουσα 1660 κατ. Στυλῖς πρὸς Α. παράλιος κώμη εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἠνωμένη μετὰ τῆς Λαμίας δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ καὶ ἔχουσα νηματοποιεῖον καὶ 1800 κατ. Γαρδικί πρὸς Α. λίαν μικρὰ κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Κρεμαστὴν Λάρισαν. Σούρη πρὸς τὸν Παγασητικὸν κόλπον (1400 κατ.), παράγουσα λαμπρὸν καπνόν. Νέα Μιτζέλα ἢ Ἀμακλιὰ πόλις ΒΑ. αὐτῆς, παράλιος κώμη ἔχουσα 900 κατ. καὶ καλὸν ναυτικόν.

ε. Τῆς Λοκίδος, πρωτ. Ἀταλάντη (πάλαι Ὀποῦς) παρὰ τὸν Ὀπούντιον κόλπον, ἔχουσα περὶ τοὺς 1400 κατ. καὶ παράγουσα

σττον ἀξιόλογον. *Λιβανᾶται* παρά τοῦ ἀρχαίου λιμένεω Κύνον, κώμη παράλιος, παρά τὴν ὁποίαν σώζονται λείψανα τοῦ τάφου τῆς Πύρρας συζύγου τοῦ Δευκαλίωνος. *Λαδίον* πρὸς Δ. γεωργικὴ μεσόγειος κωμόπολις, ἔχουσα 3050 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ὑφαντικὴν. *Θερμοπέλαι*, παράλιος ἐπίσημος τὸ πάλαι στενὴ ὄρεινὴ θέσις, ὅπου ὁ Λεωνίδας μετὰ τῶν 300 Σπαρτιατῶν ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τοὺς Πέρσας (480 π. Χ.)· ἐνταῦθα ἔτι κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως παρά τὴν γέφυραν τῆς Ἀλαμάνας ὁ Ἀθανάσιος Διάκος μαχόμενος κατὰ τῶν Τούρκων συνελήφθη ὑπ' αὐτῶν καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον. *Ἐλάτεια* (νῦν Λούτα) εἰς τὸ ΝΑ. ἀξιόλογος τὸ πάλαι πόλις καὶ αἰ κλεῖς τῆς Ἑλλάδος θεωρούμενη.

γ'. Τῆς *Παρνασίδος*, πρωτ. Ἄμφισσα (Σάλωνα νῦν) ὄχι μακρὰν τῶν δυτικῶν ὑπωρείων τοῦ Παρνασοῦ, ἀρχαία πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν, ἔχουσα λαμπρὸν ἐλαιῶνα καὶ 4640 κατ. *Τοπόλια* ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ πρὸς Β. τῆς Ἀμφίσσης, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 950 κατ. *Χρισσόρ*, κώμη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Κρίσσης περὶ τὰ 45' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα 1200 κατ. καὶ ἐπίνειον τὴν Ἰτέαν (πάλαι Χάλαιον;) *Καστρί*, μικρὰ κώμη εἰς τὰς νοτίους ὑπωρείας τοῦ Παρνασοῦ, ὅπου τὸ πάλαι ὑπῆρχον ἡ πόλις Δελφοὶ καὶ τὸ διάσημον μαντεῖον τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος. *Γραβᾶ* πρὸς Β. αὐτῶν παρά τὸ ἀρχαῖον τῆς Δωρίδος *Κυτίριον*, μάλα στρατιωτικὴ θέσις καὶ κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπαναστάσιν ἀναδειχθεῖσα. *Γαλαξείδιον* (πάλαι Οἰάνθεια) εἰς τὸν Κρῖσσατον κόλπον ἔχουσα καλὸν λιμένα, τὸ καλλίτερον νῦν τῆς Ἑλλάδος ἐμπορικὸν ναυτικὸν καὶ περὶ τὰς 4 χιλ. κατ.

δ'. Τῆς *Δωρίδος*, πρωτ. *Λιδωρίχιον* παρά τὸν Ὑλαιθον ποταμόν, ἔχουσα 900 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. *Βιτριτίσα* (940 κατ.) εἰς τὰ ΝΑ. παράλιος κώμη, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς ἀρχαίας Τολοφῶνος. *Ἀρτοτίρα* πρὸς Β. ἡ μεγαλύτερα κώμη τῆς Δωρίδος ἔχουσα περὶ τοὺς 1500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν.

Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρναντίας (138 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Αἰτωλ. καὶ Ἀκαρναντίας συνίσταται ἐξ 6 ἐπαρχιῶν. α'. Τοῦ *Μεσολογγίου*, ἐπισ. πόλις *Μεσολόγγιον* παρά τὴν ἀρχαίαν Κελυδῶνα, πρωτ. τοῦ νομοῦ· εἶνε δὲ παράλιος, ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα λίαν ὑγιεινὸν κλίμα καὶ 6200 κατ. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι καὶ οἱ τάφοι τοῦ λόρδου Βύρωνος καὶ τοῦ Μάρκου Βότσαρη· ἐν δὲ τῷ τενάζει κεῖνται καὶ αἱ μικραὶ ἀλλ' ἡρωϊκῆς νῆσοι *Κλεῖσοβα* καὶ *Βασιλάδι*. *Αἰτωλικὸν* εἰς τὰ ΒΑ. τοῦ Μεσολογγίου, ἔχουσα 3750 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

β'. Τῆς *Ναυπακτίας* πρωτ. *Ναυπακτος*, ἔχουσα ἀρχαῖον φρούριον, καλὸν λιμένας εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ 1660 κατ.

Πλάταρος πρὸς Β. μεσόγειος γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1100 κατ.

γ'. Τῆς *Τριγωνίας* πρωτ. *Ἀγρίνιον*, μεσόγειος πόλις ἔχουσα θερμὰ ὕδατα καὶ 5220 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν πρὸς

Δ. αὐτῆς παρὰ τὴν Τριγωνίδα λίμνην ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Θέρμιον.

δ'. Τῆς *Εὐρυταρίας* πρωτ. *Καρπερήσιον* ὀρεινοτάτη κωμόπολις ἐπίσημος διὰ τὰς συμβάσας ἐνταῦθα μάχας μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων καὶ ἔχουσα 1730 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. *Φουρνὰ* πρὸς Β. παρὰ τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος, ὀρεινὴ καὶ ποιμενικὴ κώμη ἔχουσα 1120 κατ. *Κρίκελλορ* πρὸς Ν. μικρὰ κώμη ἔχουσα 640 κατ. *Ἀμπλιαρῆ* πρὸς Ν. κώμη ὀρεινὴ, εἰς ἣν οἱ Ἕλληνες τὸ 1824 ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους.

ε'. Τοῦ *Βάλτου*, πρωτ. *Κραβασαράς* εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἐπὶ τῆς ἀρχαίας *Λιμναίας*, ἐμπορικὴ πόλις ἐξάγουσα βελανίδιον, καὶ ἔχουσα 3 χιλ. κατ. Πρὸς Β. αὐτῆς σώζονται τὰ εἰρεπικὰ Ἄργους τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ. *Λεπενοῦ* πρὸς Ν. παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Στράτον, ἔχουσα 930 κατ.

ς'. Τῆς *Βοιότισης* καὶ *Ξηρομέρου*, πρωτ. *Βόιτισα* εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον παρὰ τὸ ἀρχαῖον Ἀνακτόριον, ἔχουσα φρούριον, ὄχι καλὸν λιμένας, κλίμα νοσῶδες καὶ 1760 κατ. Ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ τοῦ κόλπου ἔκειτο ἡ πόλις Ἄκτιον, ὅπου τὸ 31 π. Χ. ἐνίκησεν ὁ Ὀκτάβιος τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν βασιλίτισσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν. Ἀστακὸς ΝΑ ἡ μεγαλειτέρα κώμη τῆς ἐπαρχίας.

4. Νομὸς Ἄρτης. (31 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Ἄρτης συνίσταται ἐκ δύο ἐπαρχιῶν.

α'. Τῆς Ἄρτης. ἐπισ. πόλεις Ἄρτα (πάλαι Ἀμβρακία) ἐπὶ τοῦ Ἀράχθου, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα φρούριον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, μικρὸν ἐμπόριον περὶ τοῦ Ἀράχθου ὠραίους πορτοκαλεῶνας καὶ λεμονεῶνας καὶ 5 χιλ. κατ.

β'. Τῶν Τσουμέρκων, πρωτ. Ἄγγατα, ἔχουσα 1250 κατ. *Καλλαρύται*, ὀρεινὴ ἀλλὰ πλουσίᾳ πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως κώμη ἔχουσα 1500 κατ.

5. Νομὸς Τρικκάλων (117 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς Τρικκάλων συνίσταται ἐκ τριῶν ἐπαρχιῶν.

α'. Τῶν Τρικκάλων, ἐπισ. πόλεις *Τρίκκαλα* (πάλαι Τρίκη) ἐπὶ τοῦ Ἀηθαιῶ παραποτάμου τοῦ Πηνειοῦ, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα 5 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν, ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ καλοῦς στρατῶνας.

β'. Τῆς *Καλαμπάκας*, πρωτ. *Καλαμπάκα* (πάλαι Σταγοί), ἔχουσα 1050 κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖνται ἐπὶ ἀποτόμων βράχων τὰ *Μετέωρα*, ἀρχαῖα Βυζαντινὰ μοναστήρια.

γ'. Τῆς *Καρδίτσης*, πρωτ. *Καρδίτσα*, ἔχουσα πρωτοδικεῖον καὶ 4590 κατ.

6. Νομός Λαρίσσης (146 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Λαρίσσης συνίσταται ἐξ ἑξ ἑπαρχιῶν.

α. Τῆς Λαρίσσης, ἐπισ. πόλις *Λάρισα* ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ πανκρχαία καὶ ἡ μεγαλειτέρη πόλις τῆς Θεσσαλίας, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 13600 κατ. χριστιανούς, μωαμεθανούς καὶ ἰσραηλίτας. *Ἀμπελάκια*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ ἔχουσα 1600 κατ. καὶ πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως ὑφαντήρια βυμβυκερῶν ὑφασμάτων.

β. Τοῦ Δομοκοῦ καὶ τῶν Φαρσάλων, πρωτ. *Φάρσαλος* (1400 κατ.) ἀρχαία πόλις ἐπὶ τοῦ Ἐνιπέως, παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰούλιος Καῖσάρ τὸ 48 π. Χ. ἐνίκησε τὸν Πομπήιον καὶ κατέλυσε τὴν Ῥωμαϊκὴν δημοκρατίαν. Πρὸς Α. αὐτῆς κείνται αἱ Κεντὸς *Κεφαλαὶ* λόφοι ὅπου ὁ Φλαμινῖνος ἐνίκησε Φίλιππον τὸν Γ'. τῆς Μακεδονίας. *Δομοκόν* (πάλαι *Θαυμακός*), ἔχουσα φρούριον καὶ 1350 κατ.

γ. Τῆς Ἀγυῖας, πρωτ. *Ἀγυιὰ* γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ κωμόπολις, ἔχουσα περὶ τὰς 2 χιλ. κατ.

δ. Τοῦ Τυρνόβου, πρωτ. *Τύρνοβος*, ὀνομαστὴ πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως διὰ τὰ ὑφασμάτα τῆς, νῦν δ' ἔχουσα περὶ τὰς 4500 κατ. *Ραγάρη* ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα 2 χιλ. κατ. καὶ πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως ἀξιόλογα ὑφαντήρια.

ε. Τοῦ Ἀλμυροῦ, πρωτ. *Ἀλμυρός*, παράγουσα περίφημον κωνὸν καὶ βάμβυκα καὶ ἔχουσα 3 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν.

ς. Τοῦ Βώλου, πρωτ. *Βῶλος* παρὰ τὰς ἀρχαίας Παγασάς, εὐλίμενος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρη πόλις τῆς Θεσσαλίας, ἔχουσα φρούριον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 5 χιλ. κατ. Βελεστῖνον (πάλαι *Φεραί*), ἀρχαία πόλις ἐπὶ παρακποτάμου τοῦ Πηνειοῦ, πατρὶς Ῥήγα τοῦ Φεραίου τοῦ πρώτου μάρτυρος τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως, ἔχουσα 900 κατ. *Ζαγορὰ* εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος κωμόπολις ἔχουσα 3500 κατ. *Πορταριά* πρὸς Δ. εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος κώμη ἔχουσα 2800. *Μακρονίτσα* ἐπὶ τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος διὰ τὸ κλίμα τῆς κωμόπολις, ἔχουσα 3900 κατ. *Μηλιαὶ* ἐπὶ τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος κώμη ἔχουσα 2100 κατ.

Πελοποννησος.

1. Νομὸς Ἀργοῦδος καὶ Κορινθίας (136 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 6 ἐπαρχίας.

α. Τῆς *Ναυπλίας*, ἐπισ. πόλις εἶνε *Ναύπλιον* ἐπὶ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, πρωτ. τοῦ νομοῦ καὶ μέχρι τοῦ 1834 ὄλου τοῦ βασιλεῖου, ἔχουσα ἀπόρθητα ἐνετικὰ φρούρια, τὸ βασιλικὸν ὀπλοστάσιον, Ἑλλ. γυμνάσιον, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ μετὰ τῆς 5' μακρὰν αὐτῆς κειμένης *Προνοίας* 6 χιλ. κατ. Τὸ *Ναύπλιον* ἦτο ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ὀλιμῶν τοῦ Ἀργους. Περὶ τὰ 20' δὲ μακρὰν τοῦ *Ναυπλίου* ἀπὸ τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς *Προνοίας* ἔχουσα πελά

σγικά τείχη. Ἐπίδαυρος (1120 κατ.), παρχίλιος κόμη εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Παρὰ τὴν κόμην Λιγουριὸ κατὰ τὴν θέσιν Ἰερὸ σώζονται τὰ εἰρεπία τοῦ διασήμεου νχοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ θέατρον τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἐπιδάουρου ἀκέραιον.

β'. Τῆς Ἀργολίδος, πρωτ. Ἄργος ἐπὶ τὰ $\frac{3}{4}$ ὄρ. μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, διάστημα τὸ πάλαι πόλις, ἔχουσα ἀρχαίαν ἀκρόπολιν Ἀκρίσαν, ὠρτίους κήπους, νηματοποιεῖα καὶ περὶ τὰς 10 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν τοῦ εὐφορωτάτου Ἀργολικοῦ πεδίου. Μυκῆναι (νῦν Χερσάτι), μεσόγειος παναρχία πόλις, πρωτ. τῶν Ἀτρειδῶν ἐνταῦθα σώζονται πολυτιμὰ διὰ τὴν τέχνην ἀρχαῖα μνημεῖα οἷον λείψανα τῆς πύλης τοῦ τείχους, οἱ ἐπ' αὐτῆς λέοντες τῶν Μυκηναίων, καὶ οἱ ἐσχάτως εὐρεθέντες πανάρχαιοι τάφοι.

γ'. Τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ἑρμιονίδος, πρωτ. Σπέτσαι ἐπὶ μικρῆς νήσου (πάλαι Πιτυούσης;) μᾶλλον πεδινῆς, ἔχουσαι 6500 κατ. καὶ ἐμπορικὸν ναυτικόν, μεγάλως συντελέσαν εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἡμῶν ἀγῶνα. Κρανίδιον ἐπὶ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου, μεσόγειος πόλις ἔχουσα 5630 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Ἐρμιόνη (Καστρί νῦν) ἀπέναντι τῆς Ὑδρας, ἀρχαία πόλις, νῦν δὲ κόμη γεωργικὴ καὶ ναυτικὴ ἔχουσα περὶ τοὺς 1900 κατ.

δ'. Τῆς Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας, πρωτ. Ὑδρα ἐπὶ μικρῆς βραχίωδος καὶ ἀνύδρου νήσου Ὑδρέας τὸ πάλαι καλουμένης ἀντικρου τοῦ Σκυλλαίου ἀκρωτηρίου, ἔχουσα ἀξιολόγους οἰκοδομὰς, ὠρτίους νχοὺς, μικρὰν βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ 6550 κατ. ἀσχολουμένων ὅλως εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἀκμαῖον ἔχοντες οἱ Ὑδραῖοι ναυτικὸν κατὰ τὴν ἐνκρῆν τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως καὶ ζωηρὸν τὸ Ἑλληνικὸν φρόνημα ἐπρώτευσαν καθ' ἅπαντας τοὺς ἐν θαλάσῃ ἡμῶν ἀγῶνας, ὅχι κατώτεροι δειχθέντες τῶν ἐν Σκληρῆν ναυμαχησάντων. Τροιζήν (νῦν Δαμαλάς) ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ξηρᾶς, ἀρχαία πόλις διάστημα διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὸ 480 π. Χ. φιλοξενίαν τῶν κατοίκων τῆς Πόρος (πάλαι Καλαυρία), νήσος με ὁμών. πόλιν, ἔχουσαν λιμένα ἀσφαλέστατον καὶ περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν γεωργίαν τῶν λαμπρῶν λεμονεῶνων των. Ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης ἐντὸς δέσους σώζονται καὶ τὰ εἰρεπία τοῦ παναρχαίου νχοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ὅπου ἀπέθανεν ὁ Δημοσθένης (322 π. Χ.) πίων τὸ κῶνειον.

ε'. Τῆς Κορινθίας, πρωτ. Νέα Κόρινθος μεταξὺ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τοῦ Λουτρακίου (πάλαι Λεχαίου), νέα πόλις κανονικῶς οἰκοδομουμένη, ἔχουσα Ἑλλ. γυμνάσιον, 2650 κατ. καὶ ὅχι πολὺ καλὸν λιμένα. Καλαμάχιον (πάλαι Κεγχρακί), λιμὴν εἰς

τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Δι' ἀμφοτέρων τῶν λιμένων τούτων γίνεται ἢ ἀπ' Ἀθηνῶν συγκοινωνία πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, τὴν Ἐπτάνησον καὶ τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην. *Κόρινθος*, ὑπὸ τὸ ὄχυρόν φρούριον Ἀκροκόρινθον, διάσημος ἀρχαία πόλις, νῦν δὲ μικρὰ κώμη καὶ νωσώδης καταστραφεῖσα ὅλως τὸ 1857 ὑπὸ σεισμοῦ. *Περαχώρα* παρὰ τὸ Ἡραῖον ἀκρωτήριο ἔχουσα 1460 κατ. *Σοφικόν* (πάλαι *Σολύγεια*), κώμη γνωστὴ διὰ τὴν ὠραίαν ῥητινὴν τῆς ἔχουσα 2 χιλ. κατ. *Βασιλικά*, κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σικυῶνα. *Τρίκαλα*, μεσόγειος κωμόπολις ἐπὶ ποταμοῦ ἔχουσα 1010 κατ. ἀσχολοῦμένους εἰς τὴν σταφιδοφυτείαν. *Ἄγ. Γεώργιος* (Φλυοῦς) ΝΔ. τῆς Κορίνθου, κώμη παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἀπ' Ἀργους εἰς Κόρινθον, παράγουσα μαῦρον οἶνον καὶ ἔχουσα 1520 κατ. *Παρ* αὐτὴν κεῖνται καὶ αἱ τρεῖς ἱστορικαὶ θέσεις *Δερβενάκι*, *Ἀγιώρι* καὶ *Στεφάνι*, ὅπου ὁ Δράμαλις κατεστράφη ἀποχωρῶν τῆς Ἀργολίδος.

Γ'. Τῶν *Κυθήρων*, πρωτ. *Κύθηρα* ἐπὶ ὁμων. νήσου (13, 260 κατ.) ἀπέναντι τῆς Λακωνικῆς 4 στάδ. ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν, δικσώζουσαν λείψανα τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἔχουσα 1220 κατ. Τὰ *Κύθηρα* εἶνε λίαν ὄρεινὴ νῆσος, ἀλλ' ἕνεκα τῆς μεγάλης φιλοπονίας τῶν κατοίκων τῆς παράγει ἀξιολόγους ὀπώρας, μέλι, οἶνον καὶ ἔλαιον. Πρὸς Ν. τῶν *Κυθήρων* *Ἀντικήθουρα*, (πάλαι *Αἰγύλη* 440 κατ.), μικρὴν νησίδιον.

2. Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος (182 χιλ. κατ.)

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας

α. Τῶν *Πατρῶν*, ἐπισ. πόλις *Πάτρις*, ἀρχαία καὶ ἐκ τῶν διασημοτέρων πόλεων τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, νῦν δὲ ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ κράτους, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα, ὠραίως οἰκοδομῆς, κωνικὸν σχέδιον, ἄφθονα ὕδατα, Ἑλλήν. γυμνάσιον, μικρὰν βιομηχανίαν οἰνοποιίας, φωτισμὸν δι' ἀεριοφωτὸς καὶ ὑπὲρ τὰς 25 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα ἐλιθοβολήθη ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας κηρύττων τὸ εὐαγγέλιον.

β'. Τῆς *Αἰγιαλείας*, πρωτ. *Ἄγιον* (Βοστίτσα νῦν 5200 κατ.), ἀρχαία πρᾶξις πόλις καὶ ἔδρα τὸ πάλαι τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, ἐντελῶς σχεδὸν καταστραφεῖσα τὸ 1861 ὑπὸ σεισμοῦ καὶ πάλιν ἀνεργεθεῖσα. *Παρ*' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ μονὴ τῶν *Ταξιαρχῶν*, ὅπου εὐρίσκονται καὶ τὰ Ἅγια Πάθη τοῦ Χριστοῦ.

γ'. Τῶν *Καλαβρύτων*, πρωτ. *Καλάβρυτα* (πάλαι *Κύναιθα*), παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην ποταμοῦ, μεσόγειος πόλις ἔχουσα περὶ τοὺς 1060 κατ. Πρὸς Β. τούτων κεῖται τὸ *Μέγα Σπήλαιον*, ἡ δικσημοτέρη μονὴ τῆς Ἑλλάδος, ὅπου εὐρίσκεται μίξ τῶν τριῶν εἰκόνων τῆς Θεοτόκου ἱστορηθεῖσα ὑπὸ Δουκῆ τοῦ ἀποστόλου.

Ημίσειαν δὲ ὄραν πρὸς Α. κεῖται καὶ ἡ ἀξιόλογος μονὴ τῆς Ἀγίας Λαύρας. Σωποτὸν παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἐρυμάνθου, κώμη ἔχουσα 1100 κατ. καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλλ. σχολεῖον. *Λειβάρτσιον* εἰς τὰς Α. ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἀρυμάνθου, ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον καὶ 1070 κατ. *Λυκούρια ΝΑ.* μεσόγειος κώμη ἔχουσα 1210 κατ.

δ'. Τῆς Ἡλείας, πρωτ. Πύργος, μεσόγειος ἐμπορικὴ καὶ γεωργικὴ πόλις ἔχουσα 8650 κατ. Ταύτης ἐπίνειον εἶνε τὸ Κατάκωλον, ἐνωθὲν μετὰ τοῦ Πύργου δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ. *Γαστούνη* ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ, κώμη ἔχουσα εὐφορωτάτην πεδιάδα, 1420 κατ. καὶ ἐπίνειον τὴν *Γλαρέντσαρ*. *Λεχαινὰ* πρὸς Β. ἔχουσα 2120 κατ. Ἐπὶ τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ, τόπῳ ἱερῷ κεκαλυμμένῳ ὑπὸ νιῶν, ἄλσεων καὶ διαφόρων ἄλλων οἰκοδομημάτων ἐκεῖτο ἡ πόλις *Πῖσα*, ἐνθα κατὰ πενταετίαν ἐτελοῦντο οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, ἡ μεγίστη τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πανήγυρις.

3. Νομὸς Μεσσηρίας (156 χιλ. κατ.)

Ὁ νομὸς οὗτος διακίρεται εἰς 5 ἐπαρχίας·

α'. Τῶν *Καλαμών*, ἐπισ. πόλις *Καλάμαι* πρὸς τὰς ἀρχαίας *Φαράς* εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον περὶ τὰ 20' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἀλίμενος, ἔχουσα Ἑλλ. γυμνάσιον, μεταξοκλωστήρια, βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ἀμαξιτὴν ὁδὸν μέχρι τοῦ Νησίου καὶ 7 χιλ. κατ. Εἶνε πόλις ἐμπορικὴ ἐξάρχουσα σῦκα, ἔλαιον, μέταξαν, σταφίδας κλ. *Σίτσοβα* (1400 κατ.) παρὰ τὸν Ταύγετον, ἡ ἀξιολογώτερά κώμη τῆς Ἀλαγονίας. *Καμάρια* (Θουρία 1350 κατ.) ἐπὶ τοῦ Ἀρεως ποταμοῦ, εὐφορος κώμη, ἔχουσα 1600 κατ.

β'. Τῆς *Μεσσήνης*, πρωτ. *Νησίον* παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Παμίσσου, πόλις θερινὴ ἔχουσα 6 χιλ. κατ. καὶ ἐξάρχουσα ἀξιόλογον μαῦρον οἶνον. Ἐπὶ τῶν νοτίων ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους *Ίθώμης* (νῦν Βουλκάνου) σώζονται ἐτι λείψανα πανκρχαίου τείχους, ἀποτελοῦντα τὴν ἀκρόπολιν τῆς πόλεως Μεσσήνης. *Μαυρομάτι*, κώμη ἐντὸς τῶν ἑοσιπίων τῆς ἀρχ. Μεσσήνης συνοικισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου. Τοῦ τείχους ταύτης σώζεται τὸ πλεῖστον μέρος ὡς καὶ οἱ πύργοι, ἐτι δὲ τὸ στάδιον τῆς πόλεως καὶ τὸ αὐτῆς θέατρον. *Πολιανή*, κώμη πρὸς τὰς πύλας τῆς Ἀραδίης, ἐπίσημος διὰ τὰς παρ' αὐτὴν συγκροτηθείσας μάχας κατὰ τοῦ Ἰμβρακῆ. *Πασιά*.

γ'. Τῆς *Πυλίας*, πρωτ. *Πύλος* (κοιν. Νευαρέϊνον, ἢ Νεόκαστρον, 1320 κατ.) ἀντικρὺ τῆς νήσου Σφακτηρίας, ἀρχαία ἐπίσημος πόλις ἔχουσα φρούριον καὶ λαμπρὸν λιμένα, εἰς τὸν ὄποιον τὸ

1827 ἐπιπολιήθη ὑπὸ τῶν ἠνωμένων στόλων τῆς Ἀγγλίας Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας ὁ Τουρκικὸς καὶ Αἰγυπτιακὸς στόλος. *Μεσώρη* (1120 κατ.) πρὸς Ν. αὐτῆς καὶ *Κορώνη* (1850 κατ.) πρὸς Α. φρούριον παραθλάσσιον. *Πεταλίδιον* (πάλαι Κορώνη) πρὸς Β. κώμη, ἐν ἣ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν συνωρίσθησαν Λάκωνες. *Μαριάκι*, ἐνθα ἔπαστε μαχόμενος κατὰ τοῦ Ἰμβροκῆ. Πάσι δ' ἦρος Παπαφλέσας.

δ'. Τῆς *Τριφυλίας*, πρωτ. *Κυπαρισσία* ἐπὶ λόφου κειμένη, ἀπέχουσα περὶ τὰ 20' τῆς θιλάσσης, καὶ ἔχουσα πρὸς τε τὴν θιλάσσην καὶ τὴν πεδιάδα θέαν μαγευτικὴν καὶ 3630 κατ. *Φιλιατρά* πρὸς Ν. κωμόπολις περὶ τὴν ἑξέχουσα 5640 κατ. καὶ περὶ αὐτὴν *Γαργαλιάνοι*, ἔχουσα περὶ τὰς 4 χιλ. κατ. Ἀμφότερα κεῖνται ἐπὶ πεδιάδων καταφυγῶν ἐξ ἐλαιῶν καὶ σταφίδων καὶ ἔχουσι θέαν ἀξιοσημείωτον.

ε'. Τῆς *Ὀλυμπίας*, πρωτ. *Ἀνδριτσaina* εἰς τὰς ὑπαρεῖας τοῦ Λυκαίου ὄρους, ὄρεινὴ κωμόπολις ἔχουσα κλίμα ὑγρὸν, ἀξιόλογον βιβλιοθήκην καὶ 2150 κατ. Ἄνωθεν τῆς Ἀνδριτσαινῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους παρὰ τὸ χωρίον *Σκληρὸν* σώζεται ἐν μέρει ὁ ναὸς τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος, ἔργον τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Περθενωῶνος Ἰακίνου. *Ἀγουλιρίσα* (2220 κατ.) κώμη πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλφειοῦ.

4. Νομὸς Λακωνίας (121 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας·

α'. Τῆς *Λακεδαίμονος*, ἐπισ. πόλις *Σπάρτη* παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, πρωτ. τοῦ νομοῦ διάσημος τὸ πάλαι πόλις, ἔχουσα λαμπρὸν ὄριζοντα, καλὰς οἰκοδομὰς, πλατείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, ὠραίους κήπους, Ἑλλ. Γυμνάσιον, μεταξοκλωστήρικα καὶ 3400 κατ. Ὅχι πολὺ μακρὰν αὐτῆς παρὰ τὸν Ταυγετον κεῖται ἡ πρῶν πρωτ. τῆς Λακεδαίμονος *Μιστράς*, κτίσμα τῶν Φράγγων τοῦ μεσαιῶνος, ἔχουσα ὠραίους κήπους καὶ ὑψηλὴν καὶ ἐχυρὰν ἀλλὰ κατηρειπωμένην ἀκρόπολιν. *Καστανιά* ἐπὶ τῶν Β. ὑπαρειῶν τοῦ Ταυγέτου, γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ κωμόπολις ἔχουσα 1500 κατ. *Γεωργίτσι* παρὰ ταύτην, ὄρεινὴ κωμόπολις ἔχουσα 2 χιλ. κατ. καὶ παράγουσα ὠραίους σταφυλάς. *Βουρλιάς* πρὸς Β. κώμη κειμένη ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ κεκαλυμμένου ὑπὸ ἐλαιῶνος, ἔχουσα 1140 κατ. *Ἀράχωβα* (πάλαι *Καρυαί*;) πρὸς Β. κώμη ὑπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἑρμῆς καὶ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Οἰνοῦντος ποταμοῦ. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Βουρλιᾶ εἰς τοῦ Κρεββατῆ τὸ χάνι κατὰ τὴν θέσιν *Παλιογουλᾶς* ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Σελλασία*. *Βαρβίτσα*, κώμη ὄρεινὴ οὐ μακρὰν τῆς Ἀραχωῆς.

πατρὶς τοῦ διασήμεν ἀρματωλοῦ Ζαχαριᾶ. *Σκλαβοχώριον* (πάλαι Ἀμύκλι) πρὸς Ν. τῆς Σπάρτης ὄχι πολὺ μακρὰν αὐτῆς, ἐν ἣ ὑπῆρχε νὰὸς διάσημος τοῦ Ἀπόλλωνος. *Λεβέτσουβα* (πάλαι Κροκεαί), κώμη γεωργικὴ ἀξιόλογος παρὰ τὴν ἀμαξιτὴν τῆς Σπάρτης ὁδόν, ἔχουσα 1300 κατ. Ἔλος πρὸς Ν. παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀρχαία πόλις ἣς οἱ κάτοικοι νικηθέντες ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἐγένοντο δημόσιοι δοῦλοι, Εἴλωτες κληθέντες.

β'. Τῆς *Οἰτύλου*, πρωτ. Ἀρεόπολις (Τσίμοβη νῦν), ἡ μεγαλύτερα κωμόπολις τῆς δυτικῆς Λακωνίας, παράγουσα ἀξιόλογον ἔλαιον καὶ ἔχουσα 1270 κατ. *Οἰτυλος* (Πόρτο Βέτουλο) παρὰ τὸν λιμένα *Λιμέρι*, ἔχουσα 1300 κατ. *Κίτα* παρὰ τὸ ἀκρωτήριον *Θυρίδας*, μικρὰ κώμη.

γ'. Τοῦ *Γυθείου*, πρωτ. *Γύθειον*, ἀρχαία παράλιος καὶ ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Λακωνίας (2800 κατ.) ἐνωθεῖτα μετὰ τῆς Σπάρτης δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ. Ἐνταῦθα ἦσαν καὶ τὰ νεώρια τῶν Λακεδαιμονίων. *Πολυτάραβος* πρὸς Δ. μικρὰ κώμη, ὅπου γενναίως ἀπεκρούσθη θέλων νὰ ἀποβῆ ἐκεῖσε ὁ Ἰμβρακῆμ Πασῆς.

δ'. Τῆς Ἐπιδαύρου *Λιμηρᾶς* ἐκτεινομένης μέχρι τῶν Μαλεῶν, πρωτ. *Μολαῖοι*, μεσόγειος κώμη ἔχουσα 1200 κατ. *Μορεμβασία* (Ἐπίδαιρος Λιμηρᾶ) ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παράλιος, μικρὰ παράλιος κώμη κειμένη ἐπὶ νησιδίου ἠνωμένου διὰ γεφύρας μετὰ τὴν ξηρὰν καὶ ἔχουσα φρούριον ὄχυρόν, ὠραίαν Βυζαντινὴν ἐκκλησίαν, ὄχι πολὺ ἀσφαλῆ λιμένα καὶ 510 κατ. *Βοιαί* πρὸς τὸν *Μελέαν* παρὰ τὸν ὁμών. κόλπον, κώμη ἔχουσα 1060 κατ.

5. Νομὸς Ἀρκαδίας (160 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας*

α'. Τῆς *Μαντινείας*, ἐπισ. πόλεις *Τρίπολις* ὑπὸ τὸ ὄρος *Μαίναλον*, πρωτ. τοῦ νομοῦ, πόλις ἐμπορικὴ καὶ γεωργικὴ, ἔχουσα βιομηχανίαν σιδηρουργικῆς καὶ χαλκευτικῆς, Ἑλλ. γυμνάσιον, κλῆμα ὑγιεινόν, ὠραίαν ἀμαξιτὴν ὁδὸν μέχρι *Μύλων* καὶ Ἄργους καὶ ὑπὲρ τὰς 10 χιλ. κατ. Ὁ μακρὰν αὐτῆς πρὸς Β. ἔκειτο ἡ *Μαντινεία*, (νῦν *Τσιπικιά*) καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ *Τεγέα* (Παλαιὰ Ἐπισκοπὴ νῦν), ἀρχαῖοι ἐπίσημοι πόλεις τῆς Ἀρκαδίας. *Λεβίδιον* πρὸς Β. κώμη ἐπίσημος διὰ τὴν πρώτην ἐνταῦθα τὸ 1821 ὑποχώρησιν τῶν Τούρκων, ἔχουσα ὑπὲρ τοὺς 2120 κατ. *Βαλιτέσιον* ἩΔ. πρὸς τὸ ἀρχαῖον *Παλλάντιον*, κώμη ὄρεινὴ, ἐν ἣ τὸ πρῶτον οἱ Ἕλληγες τὸ 1821 κατετρόπωσαν τοὺς Τούρκους (α).

(α) Ὅχι μακρὰν αὐτοῦ πρὸς τὴν Τρίπολιν κένται αἱ κῶμαι *Κερασιά*, *Πιάννα*, *Χρυσοβίτσι*, ἐτι δὲ ἡ θείσις *Γράνα*, ἐπίσημοι ἐν τῇ νέῃ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ.

β'. Τῆς *Γορτυρίας*, πρωτ. *Δημητσάνα* (Θεισόα;) ἐπὶ ποταμίῳ, ἐπίσημος διὰ τὸ πρὸ τῆν ἐπαναστάσεως σχολεῖον καὶ τὴν βιβλιοθήκην του· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ τοῦ αἰμνήστου Γρηγορίου τοῦ πατριάρχου, τοῦ κρεμασθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως, ἔχουσα περὶ τὰς 2250 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον (α). 2250 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον (α).

Καρόταιρα πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Γορτυρίου καὶ Ἄλφειοῦ ἐν ὑψηλῇ θέσει, ἔχουσα ὄχυρον φρούριον καὶ 1460 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν. *Στεμνίτσα* ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, κωμόπολις ὄρεινῇ ἔχουσα 2800 κατ. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χιλκίων καὶ φανοποιῶν. *Ζάτουρα*, κώμη ὡσαύτως ὄρεινῇ, ἧς οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μᾶλλον εἰς τὴν βυρσοδεψικὴν. *Βετίρα* πρὸς Β. ἔχουσα 1100 κατ. *Λαγκάδια* (Γεουλῆς) ΒΔ. ὄρεινῇ κωμόπολις ἔχουσα 4900 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν αἰκοδομικὴν. *Μαγυλίνα* ὡσαύτως ὄρεινῇ κώμῃ, ἧς οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ὕλοτομίαν.

γ'. Τῆς *Μεγαλοουπόλεως*, πρωτ. *Μεγαλόπολις* (Σινάνον νῦν), παρὰ τὸν ποταμὸν Ἐλισσόνα, κώμη μικρὰ (1150 κατ.) ἤδη ἀνεγειρομένη μὲ κωνοικὸν σχέδιον παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχ. Μεγαλοπόλεως, συνεικισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου μετὰ τὴν ἐν Λεύκτραις μάχην· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Φιλοποίμενος καὶ τοῦ Πολυδίου. *Λεοτάρια* παρὰ τὸν Κερνίωνα ποταμὸν, ὄρεινῇ κώμῃ γεωργικῇ καὶ ποιμενικῇ· ἐντεῦθεν ἀμυγῆτι δόδος ἀγεί ἀπ' Ἀρκαδίας εἰς Μεσσηνίαν.

δ'. Τῆς *Κυνουρίας*, πρωτ. *Λεωρίδιαι* πόλις ὑπὸ ὄρος περὶ τὰ 45' μακρὰν τῆς θάλασσης, ἔχουσα μικρὰν μὲν ἀλλὰ κατάρυτον πεδιάδα ἐξ ἐλαίων, πορτοκλεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων καὶ 4870 κατ. ἀσχολουμένων μᾶλλον εἰς τὸ ἐμπόριον (β). Ἄστρος πρὸς Β. κώμη κειμένη εἰς τὸ ἄκρον τῆς εὐφόρου πεδιάδος Θυρέας, ἔχουσα μόνον ὄρυον δι' οὗ ἐξάγονται τὰ διάφορα προϊόντα τῆς Κυνουρίας. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ τὸ θέρος μετακίνουσιν εἰς τὴν 3 ὥρας ΝΔ. αὐτοῦ κειμένην κώμην Ἄγιον Ἰωάννην, ὅπου πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχεν Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ

(α) Τὸ Σχολεῖον τοῦτο ἐμόρφωσε τοῦ, περισσοτέρως πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Πελοποννήσου τοῦς διαπρέψαντας κατὰ τὴν ἐκάνστασιν καὶ μετὰ ταῦτα, ἡ δὲ βιβλιοθήκη του ἐχρησίμευσε τότε ὡς χαρτίον εἰς κατασκευὴν πυριτιδοβολῶν τῶν Ἑλληνικῶν στρατοπέδων τῆς Πελοποννήσου. Ἐπίσης εἰς τοὺς πυριτιδομύλους τῆς Δημητσάνης κατασκευάζετο τὸ πλεῖστον τῆς πυριτίδος τῆς χρησιμευσάσης εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἡμῶν ἀγῶνα.

(β) Ἐνταῦθα ὡς καὶ εἰς τὰς κώμας Καστίνιτσαν, Σίταιναν, Πραστίν, κλ. λαλεῖται ἡ Τσακωνικὴ διάλεκτος, ἧς εἶνε λιψάνον τῆς ἀρχαίας δωρικῆς διαλέκτου.

βιβλιοθήκη. Πρὸς Ν. τούτου Ἅγιος Πέτρος ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἀρχαίων Ἑρμῶν συνέχειαν ὄντα τοῦ ὄρους Πάρωνος, ὄρεινὴ κωμόπολις ἔχουσα ὠραίους κήπους, πολλὰ ὕδατα καὶ 3700 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. *Καστρὶ* παρὰ τὸν Ἅγιον Πέτρον, κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων, κωμηθὸν οἰκουμένη καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 4500 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐχόντων πολλὴν κλίσην εἰς τὰς τέχνας. *Δολιὰρὰ* κώμη περὶ τὰς 2½ ὥρ. ἀπέχουσα τῆς Τριπέλεως, ἔχουσα ἀξιόλογα λατομεῖα μαρμάρου καὶ περὶ τοὺς 1700 κατ. *Βέρβαινα* οὐ μακρὰν αὐτῆς, λίαν ὄρεινὴ κώμη, ἧς οἱ κάτοικοι μᾶλλον εἶνε ποιμένες. Ἀμφότεραι αὐταὶ αἱ κῶμαι εἶναι ὀνομασταὶ διὰ τὴν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτεταίου τὸ 1821 καταστρεπτικὴν ἦτταν τῶν Τούρκων.

Αἱ ἐν τῷ Αἰγαίῳ Νῆσοι

1. Νομὸς Εὐβοίας (95 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας:

α. Τῆς *Χαλκίδος*, ἐπισ. πόλεις *Χαλκίδα* ἐπὶ τοῦ διασήμεου διὰ τὴν παλίρροιαν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κινητὴ σιδηρὰ γέφυρα, δι' ἧς ἐνοῦται ἡ Στερεὰ Ἑλλάς μετὰ τῆς Εὐβοίας, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἀρχαία, ἐμπορικὴ καὶ γεωργικὴ πόλις ἔχουσα λίαν ἄχυρὸν φρούριον, Ἑλλ. γυμνάσιον, νηματοποιεῖον καὶ περὶ τοὺς 6700 κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ τινες μωαμεθανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. *Αἶγινη* (πάλαι *Αἶγαι*) πρὸς Δ. παράλιος κώμη, ἔχουσα περὶ τοὺς 1700 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. *Ἐρέτρια* (Νέα Ψαρά νῦν) ΝΑ. αὐτῆς ἀρχαία παράλιος πόλις νῦν ἀνοικοδομουμένη ὑπὸ τῶν Ψαριανῶν καὶ ἔχουσα περὶ τοὺς 400 κατ.

β. Τοῦ *Ξηροχωρίου*, πρωτ. *Ξηροχώριον* εἰς τὸ ΒΔ. ἄκρον τῆς νήσου, κωμόπολις κατάφυτος, ἔχουσα περὶ τὰς 2800 κατ. *Αἰδηψὸς* ΝΔ. ταύτης, μικρὰ κώμη ἡμίτακον ὄρων μακρὰν τῆς ἀρχαίας *Αἰδηψοῦ* παρ' αὐτὴν ὑπάρχουσι καὶ τὰ εἰς τοὺς ἀρχαίους γινωστὰ θερμὰ ἰαμακτικὰ ὕδατα.

γ. Τῆς *Καρυστίας*, πρωτ. *Κύμη* εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Χαλκίδος, περὶ τὰ 45' μακρὰν τῆς θαλάσσης, παράγουσα πολὺν μαῦρον οἶνον καὶ ὀπίωρας καὶ ἔχουσα ἀξιολόγους γαιάνθρακας καὶ περὶ τοὺς 3620 κατ. *Κάρυστος* πρὸς τὸ ΝΑ. ἀρχαία πόλις ἔχουσα φρούριον ἄχυρὸν καὶ περὶ τοὺς 700 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. *Αἰθέριον* (πάλαι *Ταμύλαι*) εἰς τὴν ΝΑ. παράλιον, κώμη λίαν ὕψινη, ἔχουσα περὶ τοὺς 600 κατ. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος *Σκόρος* μετ' ὁμών. πόλιν, ἔχουσα 3250 κατ. ἐτι δὲ καὶ ἡ πρὸς Ν. μικρὰ νῆσος *Πεταλία*.

δ'. Τῆς *Σκοπέλου*, συνισταμένης ἐκ τῶν Βορ. Σποράδων κελουμένων νήσων *Σκοπέλου* (4950 κατ.), *Σκιαθού* (3200 κατ.), *Ἄλωναίου* (400 κατ.) καὶ ἄλλων μικροτέρων νήσων με' ὄμων. κωμοπόλεις, πρωτ. εἶνε *Σκόπελος* ἐπὶ τῆς *Σκοπέλου*, ἐχούσης ἕδραφος εὐκαρπον καὶ δασῶδες καὶ ἐξαχούσης οἶνον, κερύσια, ἀπίδια καὶ ἄλλας ἀξιολόγους ὁπώρας.

2. *Νομὸς Κυκλάδων* (133 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος συνίσταται ἐξ 7 ἐπαρχιῶν

α'. Τῆς *Σύρου*, (συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων *Σύρου* (27 χιλ. κατ.), *Μυκότου* (4470 κατ.) καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων, ἐπιστ. πόλεις εἶνε *Ἐρμούπολις* ἢ *Σύρος* ἐπὶ τῆς νήσου *Σύρου* ὄρεινῆς οὔτης καὶ τραχείας, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἢ ἐμπορικῶτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα Ἑλλ. γυμνάσιον, πολλὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια, ὄρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπροῦς νεκροῦς, ἀγορὰν ἀξιόλογον, θέατρον, βυρσοδεψεῖα, νηματοποιεῖα, σαπωνοποιεῖα σιδηρουργεῖα, καὶ μάλιστα τῆς Ἑλλ. ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίαι, ὑαλουργεῖα, ἐμπορικὸν κτυπηγεῖον κτλ. καὶ 21 χιλ. κατ. Ἐν αὐτῇ εἶτι συνεννοῦνται καὶ αἱ ταχυδρομικαὶ ἀτμοπλοικαὶ γραμμὲς ἐξ ἀπακτῶν τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Μετ' αὐτῆς ἐνοῦται καὶ ἡ *Ἄνω Σύρος* ἔχουσα 5 χιλ. κατ. τῶν πλείττων δυτικῶν *Μύκονος*, πόλις ἐπὶ ὄμων. νήσου τραχείας καὶ ἀκάρπου, ἔχουσα πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα. *Δήλος*, μικρὰ νήσος ἡδὴ ἀκκατοῦκτος, ἐπίτημος τὸ πάλαι διὰ τὸν νεκὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὅχι μακρὰν αὐτῆς εἶνε ἡ *Ρήγεια*, μικρὸν νησίδιον, ἐν ᾧ ἔθαιπτον οἱ Δῆλιοι τοὺς νεκροῦς των.

β'. Τῆς *Κέας*, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων *Κέας* (4320 κατ.), *Κύθρου* (2900 κατ.) καὶ *Σερίρου* (2950 κατ.), πρωτ. νέα, κωμοπόλις ἐπὶ τῆς νήσου *Κέας* κειμένης ἀπέναντι τοῦ *Σουίου* ἀκρωτηρίου καὶ παραχούσης βαλκανίδιον καὶ οἶνον ἀξιόλογον. *Κύθρος*, κώμη (1530 κατ.) ἐπὶ τῆς νήσου *Κύθρου* ὄρεινῆς οὔτης καὶ πετρώδους καὶ ἐχούσης θερμὰ ἰκματικὰ ὕδατα, εἰς ἃ τὸ θέρος συρρέουσι πλῆθος πασχόντων ἐκ χρονίων νοσημάτων. *Σερίφος*, κώμη ἐπὶ τῆς νήσου *Σερίρου*, ἐπισήμου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰ μεταλλεῖά της.

γ'. Τῆς *Ἄνδρου*, πρωτ. *Ἄνδρος* ἐπὶ ὄμων. νήσου κειμένης πρὸς Ν. τῆς *Εὐβοίας*, ἔχουσα 1830 κατ. καὶ ἀξιόλογον κτυτικόν. *Γαῖθιοι*, ἑτέρα κώμη τῆς *Ἄνδρου*, ἔχουσα λιμένα μέγαν. *Κόρθιοι* (νῦν *Ἄνω Κάστρον*), κώμη ὅχι πολὺ μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἡ νήσος αὕτη ἔχουσα περὶ τὰς 22, 570 κατ. εἶνε ὄρεινῆ, ἀλλ' ἔχει καὶ ἀξιολόγους πρὸς κλλιέργειαν τόπους.

δ'. Τῆς *Τήνου*, πρωτ. *Τήνος* (2100 κατ.) ἐπὶ ὄμων. νήσου (12600 κατ.), ἐπίσημος διὰ τὸν λαμπρὸν ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας. *Πύργος* (620 κατ.), ἐτέρη κώμη τῆς νήσου, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐξορύσσονται λαμπρὰ λευκὰ καὶ πράσινα μάρμαρα.

ε'. Τῆς *Νάξου*, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων *Νάξου* (116,500 κατ.), *Πάρου* (7 χιλ. κατ.), *Ἀντιπάρου* (πάλαι *Ὀλιάρου*) καὶ ἄλλων μικρῶν νησιδίων, πρωτ. *Νάξος*, πόλις ἐπὶ τῆς νήσου *Νάξου*, ἔχουσα 1880 κατ. ἐξ ὧν εἶνε περὶ τοὺς 300 δυτικοί. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε ἡ μεγαλύτερη καὶ εὐφορωτέρα τῶν *Κυκλάδων*, ἐξάγουσα λαμπρὰ πορτοχάλιχα, λεμόνια, κίτρα, οἶνον ἐξίχρετον, ἔλαιον, βάμβικα, μέταξον, τυρὸν καὶ τὸ ὄρυκτὸν *συρίδα*, δὲν ἔχει ὁμῶς καλὸν λιμένα. *Παροικία*, κωμόπολις ἐπὶ τῆς δυτ. παραλίας τῆς νήσου *Πάρου*, ἔχουσα μέγαν τῆς *Παναγίης* ναὸν καὶ περὶ τὰς 2 χιλ. κατ. Ἡ νῆσος *Πάρος* εἶνε πατρίς τοῦ Ἀρχιλόχου καὶ ἔχει τὰ ὀρειότερα τῆς Ἑλλάδος λευκὰ μάρμαρα. Ἡ δὲ Ἀντίπαρος εἶνε ἐπίσημος διὰ τὸ μέγα καὶ λαμπρὸν ἐκ σταλακτίτου ἄντρον τῆς.

ς'. Τῆς *Μήλου*, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων *Μήλου* (4200 κατ.), *Σίφνου* (5770 κατ.), *Κιμῶλου* (1340 κατ.), *Φολεγάνδρου* (970 κατ.), *Σικίνου* (700 κατ.), πρωτ. *Μῆλος* ἐπὶ τῆς νήσου *Μήλου*, παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν *δικσωζούσων* σπουδαῖα ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ ἔχουσαν λαμπρὸν λιμένα. Ἡ νῆσος *Μῆλος* εἶνε ὑφαιστειώδης, τούτου ἕνεκα παράγει ἐξίχρετον οἶνον καὶ ὀπώρας, καὶ ἔχει θερμὰ ὕδατα, ἄλας ἀφθονον, στύψιν, θεῖον, μυλοπέτρας καὶ ἄλλα ὄρυκτά· οἱ δὲ *Μήλιοι* θεωροῦνται οἱ κελίτεροι πρωεῖς τῆς *Μεσογείου*. *Σίφνος* ἐπὶ τῆς ὄμων. νήσου, ἔχουσα ἀέρα καθαρὸν καὶ κατοίκους μᾶλλον ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἀγγεῖο πλαστικὴν· ἡ δὲ *Κιμῶλος* κειμένη παρὰ τὴν *Μῆλον* εἶνε νῆσος λίαν τραχεῖα καὶ ἄγονος· ἐντεῦθεν ἐξάγεται ἡ *κιμῶλική* γῆ.

ζ'. Τῆς *Θήρας*, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων *Θήρας* (13 χιλ. κατ.) *Θηρασίης*, (670) *Ἀμοργοῦ* (3 χιλ.) *Ἴου* (2100), καὶ Ἀνάφης, (900), πρωτ. *Θήρα* (*Σαντορίνη* νῆν) ἐπὶ τῆς ὄμων. νήσου, ἀρχαῖα πόλις ἀποικία τῶν *Αἰχαιμονίων* καὶ ἔχουσα νῦν ἀξιόλογον ναυτικόν. Ἡ νῆσος *Θήρα* εἶνε ἠφαιστειώδης ἔχουσα θειώδη καὶ μεταλλικὰ ὕδατα, πορσελάνην ἀξιόλογον, καὶ παράγουσα οἶνου, λαμπροῦς πεμπομένους καὶ ἐκτὸς τοῦ κράτους πρὸς ἐμπορίαν. Παρ' αὐτὴν κεῖνται αἱ μικραὶ ἠφαιστειώδης νῆσοι *Θηρασία*, ἡ νῆσος τοῦ *Γεωργίου*, ἐν ἧ τὸ 1866 ὑπῆρχεν ἐνεργὸν ὑφαιστειον, καὶ ἡ *Ἀνάφη*. *Ἴος* ἐπὶ τῆς ὄμων. νήσου ἔχουσα λιμένα ἀξιόλογον. *Ἀμοργός*, ἐπὶ τῆς ὄμων. νήσου, ἥτις εἶνε ὀρεινὴ καὶ δεσφόδης, ἀλλ' ἔχει καὶ εὐφόρους τινὰς γάλας.

Ίόνιοι νῆσοι.

1. Νομός Κερκύρας (106 χιλ. κατ.)

Ὁ νομός οὗτος συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας, Παξῶν, Λευκάδος καὶ ἄλλων μικρῶν νησιδίων καὶ διαίρεται εἰς 5 ἐπαρχίας

α. Τῆς Κερκύρας, συνισταμένης ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας (78 χιλ. κατ.) κειμένης ἀπέναντι τῆς Ἠπείρου καὶ ἐκ μικρῶν τινῶν νήσων τοῦ Ὄθρωνοῦ (800 κατ.), τῆς Ἐρικούσσης (600 κατ.) καὶ Μαλθάκης, ἐπισ. πόλεις εἶνε Κέρκυρα ἐπὶ τῆς νήσου Κερκύρας, ἀρχαία πόλις ἀποικία τῶν Κορινθίων, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα λίαν ὀχυρὰ φρούρια, εὐρύχωρον λιμένα, σημαντικὸν μετὰ τῆς Ἠπείρου ἐμπόριον, λαμπρὰς αἰκοδομὰς, Ἑλλ. γυμνάσιον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, σωφρονιστήριον, τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 16060 χιλ. κατ. ὦν περὶ τὰς 5 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι. Παρ' αὐτὴν κεῖνται τέσσαρα λόγου ἄξια προάστεια τὸ Μαρτοῦκι (4660 κατ.), ἡ Γαρίτσα (3160 κατ.) ὁ Ἀγ. Ῥόκος (1240 κατ.) καὶ ὁ Ἀνεμόμυλος (770 κατ.). Σικεράδες, κόμη μεσόγειος (1350 κατ.). Γαστοῦρι (2020 κατ.) πρὸς Ν. πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Μέσης. Σκριπερὸν ΒΔ. πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Ὅρους (α). Κυριώτερον προϊόν τῆς νήσου Κερκύρας εἶνε τὸ ἔλαιον, ἐξ οὗ ἐν εὐφορίᾳ περὶ τὰ 20 ἑκατ. δραχμῶν εἰσάγονται.

β. Τῶν Παξῶν, συνισταμένης ἐκ τῆς νήσου Παξῶν (4800 κατ.), Ἀντιπάξων καὶ ἄλλων τινῶν νησιδίων, πρωτ. Γαίος ἐπὶ τῆς πετρώδους καὶ ἀνύδρου νήσου Παξῶν κειμένης πρὸς Ν. τῆς Κερκύρας, ἔχουσα ὠραίαν προκυμαίαν, ἀσφαλέστατον λιμένα καὶ 410 κατ. Τὸ μόνον δὲ προϊόν τῆς νήσου ταύτης εἶνε τὸ ἔλαιον.

γ. Τῆς Λευκάδος, πρωτ. Λευκάς (4370 κατ.) ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου (22 χιλ. κατ.), κειμένης ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας καὶ χωρισθείσης ἀπ' αὐτῆς δι' ἀβαθοῦς πορθμοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Κορινθίων. Καρὰ πρὸς Δ. ἔχουσα περὶ τοὺς 1720 κατ. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε μᾶλλον ὀρεινὴ παράγουσα ἔλαιον καὶ οἶνον. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ μικρὰ νῆσος Τάφος.

Νομός Κεφαλληνίας (80 χιλ. κατ.)

Ὁ νομός οὗτος συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης, καὶ διαίρεται εἰς 4 ἐπαρχίας

α. Τῆς Κραταίας, ἐπισ. πόλεις Ἀργοστόλιον (Κράνιοι) ἐπὶ τῆς νήσου Κεφαλληνίας (69 χιλ. κατ.), πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἔχουσα

(α) Ἡ ἐπαρχία τῆς Μέσης καὶ ἡ τοῦ Ὅρους ὠνομάσθησαν μόνον, ἀλλ' ἐπαρχοὶ ἐν αὐταῖς δὲν διωρίσθησαν.

Ἑλλ. γυμνάσιον, τὸν καλλίτερον λιμένα τῆς νήσου καὶ περὶ τοὺς 7730 κατ. Ἀγ. Γεώργιος πρὸς Ν. κόμη ἀξιόλογος ἐπὶ Βενετῶν πρωτ. τῆς νήσου. Ἀηξούριον πρὸς Δ. παρὰ τὴν ἀρχαίαν Πάλην, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Πάλης (α), ἔχουσα καλλίτερον κλῆμα τοῦ Ἀργουστολίου, Ἑλλ. σχολεῖον διατηρούμενον ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακκρίτου Πετρίτση καὶ 5820 κατ. Δελιναῦτα, κόμη ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους Αἴνου, ἔχουσα 2100 κατ. Αἰγιαλὸς εἰς τὸ Α. τῆς νήσου, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Σάμης. Ἄσος εἰς τὸ ΒΔ. ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον καὶ περὶ τοὺς 700 κατ. Παρὰ ταύτην κεῖται ἡ πλουσιωτέρα μονὴ τῆς νήσου, ἐν ἣ εὐρίσκεται καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ προστάτου τῆς νήσου Ἀγ. Γερσαίμου. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε λίαν ὀρεινὴ, ἀλλὰ καλῶς καλλιεργημένη παράγουσα οἶνον, κορινθιακὴν σταφίδα, ἔλαιον, βάμβυκα, λίνον, οἱ δὲ κάτοικοὶ τῆς πλὴν τῆς γεωργίας ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

β'. Τῆς Ἰθάκης, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων Ἰθάκης, Καλάμου, Καστοῦ καὶ ἄλλων τινων νησιδίων, πρωτ. Βαθὴ ἐπὶ τῆς νήσου Ἰθάκης (12, 230 κατ.), ἔχουσα ναυπηγεῖον, 4670 κατ. καὶ ἀξιόλογον ναυτικόν. Ἐξωγῆ πρὸς Β. τῆς νήσου ἔχουσα 840 κατ. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε ἠφαιστειώδης καὶ ὀρεινὴ παράγουσα οἶνον, ἔλαιον καὶ κορινθιακὰς σταφίδας.

Νομὸς Ζακύνθου (45 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος, συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Ζακύνθου καὶ ἄλλων μικρῶν πέριξ ἀκτοικῆτων νησιδίων καὶ δὲν διαίρεται εἰς ἐπαρχίας. Ἐπισ. αὐτοῦ πόλις εἶνε Ζάκυνθος, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ὠραία πόλις ἔχουσα τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἀγ. Διονυσίου, Ἑλλ. γυμνάσιον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, νοσοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον, γηροκομεῖον, πλκτεῖς ὁδοὺς, λέσχας ἀξιολόγους καὶ 16 χιλ. κατ. φιλοπονωτάτους καὶ μικρὰν ἔχοντάς βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ βαμβάκερῶν ὑφανμάτων. Πηγαδάκι ΒΔ. κόμη ἔχουσα περὶ τοὺς 520 κατ. Καταστάρι ΒΔ. αὐτοῦ, κόμη ἔχουσα 1160 κατ. Πρὸς Ν. παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Κεφὶ ὑπάρχουσι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχιῶν ἀναφερόμενα νάθηγε φράτα. Ἡ νῆσος αὕτη κατάφυτος ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ

(α) Ἡ νῆσος Κεφαλληνία διαίρεται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ αἱ τρεῖς εἰσὶν διοικοῦνται ὑπὸ τοῦ γομάρχου Κεφαλληνίας ἐδρεύοντος ἐν Ἀργουστολίῳ.

ἐλαιώνων εἶνε ἡ ὀρσιότερα καὶ μᾶλλον καλλιεργημένη τῶν Ἰονίων νήσων, παρὰ γούσα ὀρσίας ὀπώρας, σταφίδας, ἔλαιον κλ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλλάδος εἶνε περίπου 130000 τετραστάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 2 ἑκατ., τῶν ὀπείων 765 χιλ. κατοικοῦσι τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, 755 χιλ. τὴν Πελοπόννησον, 230 χιλ. τὰς Ἰονίους νήσους καὶ περὶ τὰς 290 χιλ. τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, πρὸςθεύοντες τὴν ὀρθὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, δι-οικουμένην ὑπὸ πενταμελοῦς συνόδου ἀρχιερέων, πλὴν 20 χιλ. περίπου δυτικῶν, κατοικούντων εἰς τὰς πόλεις καὶ ἰδίως εἰς τὰς νήσους Σύρον, Τήνον, Νάξον καὶ Θήραν κλ. 30 χιλ. Μωαμεθανῶν καὶ περὶ τὰς 15 χιλ. Ἑβραίων. Πολίτευμα δ' αὐτῆς εἶνε μοναρχία συνταγματικὴ μεθ' ἑνὸς νομοθετικοῦ σώματος τῆς Βουλῆς.

Πρὸς ἀπονομὴν δὲ τῆς δικαιοσύνης καθ' ἀπάσας τὰς ἐπαρχίας ὑπάρχουσι ἐν ἡ πλειότερα εἰρηνοδικεῖα, εἰς πάσαν δὲ πρωτεύουσαν νομοῦ ἐν πρωτοδικεῖον (α), εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας, τὰς Πάτρας, τὸ Νάυπλιον καὶ τὴν Κέρκυραν ἀνά ἐν εἰρηνοδικεῖον, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔτι ὁ Ἄρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον τοῦ κράτους δικαστήριον. Διὰ δὲ τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις ὑπάρχουσι τέσσαρα ἐμποροδικεῖα εἰς Νάυπλιον, Πάτρας, Ἐρμούπολιν καὶ Κέρκυραν. Διὰ δὲ τοὺς κκυόργους εἶνε τὰ κκυοργοδικεῖα κινητὰ δικαστήρια, τῶν ὀπείων οἱ δικασταὶ εἶνε πολῖται ἑτορκοὶ καλούμενοι.

Ἡ Ἑλλάς καθ' ἐκάστην ἀναπτυσσομένη εἰς τὴν παιδείαν ἔχει πολλὰ δημοτ. καὶ Ἑλλ. σχολεῖα ὡσαύτως δ' εἰς ἐκάστην πρωτεύουσαν νομοῦ ἐν δημόσιον Ἑλλ. γυμνάσιον, πολλὰ ἰδιίτερα ἄρρ. καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια, τὴν Ριζάρειον ἐκκλησ. σχολὴν, τρεῖς ἔτι ἄλλας μικροτέρας ἐκκλησ. σχολὰς τῆς Χαλκίδος, Σύρον καὶ Τριπόλεως, τὰ ἐν Ἀθήναις ὀρφανοτροφεῖα τῶν ἄρρ. καὶ θηλέων, τὴν φιλεκπαιδ. ἐτκιρίαν, τὸ πολυτεχνικὸν σχολεῖον, τὸ πανεπιστήμιον καὶ τὸ ἐν Πειραιεῖ στρατ. σχολεῖον τῶν εὐελπίδων.

Τὸ δὲ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν γένει εἰς μὲν τὰ παρὰ λία θερμόν, εἰς δὲ τὰς ὑψηλὰς πεδιάδας καὶ τὰς ὀρεινὰς κοιλάδας εὐκράδες καὶ ὀροσερόν, καὶ μόνον εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ψυχρόν.

Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε ποικίλον καὶ ἐν μὲν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι ἡ Ἀττικὴ εἶνε χώρα μᾶλλον ὀρεινὴ καὶ λεπτόγειος, ἀφθόνους παρὰ γούσα ὀπώρας, σῦκα, οἶνον, ἔλαιον κλ. καὶ μέλι ὑμῆττιον πανταχοῦ περιζήτητον, καὶ ἔχουσα λαμπρὰ λευκὰ μάρμαρα καὶ κλίμα ξηρὸν καὶ ὑγιεινόν. Ἡ δὲ Βοιωτία εἶνε μᾶλλον πεδινὴ, ἔχουσα ἀφθονα ὕδατα, τόπους ἐλώδεις, γῆν λίαν εὐ-

(α) Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν συνεστήθησαν τοιαῦτα καὶ ἐν Ἀμφίσει καὶ Πύργῳ καὶ Κοπαρισσίᾳ.

φορον και κλίμα μᾶλλον νοσῶδες. Ἡ δὲ Φθιώτις και Φωκίς εἶνε μᾶλλον ὄρειναι, ἔχουσαι και ἀξιολόγους πεδιάδας, ὡς τὴν Λαμιακὴν και κλίμα μᾶλλον ὑγιεινόν, ὁ σῆτος τῆς Ἀταλάντης, ὁ καπνὸς τῆς Σούρπης και αἱ ἐλαῖαι τῆς Ἀμφίσσης πολλὴν χάρουσι ὑπόληψιν. Και ἡ Αἰτωλίη δὲ και ἡ Ἀκαρνανίη εἶνε βουνώδεις, ἡ δὲ γεωργίη ἐν αὐταῖς λίην παρεμελημένη, ἀι και εὐφορωτάτας τινὰς ἔχουσι πεδιάδας. Ἡ δὲ Θεσσαλίη εἶνε ἡ πεδινωτέρη, εὐφορωτέρη και εὐκραστετέρα χώρα τῆς Ἑλλάδος, παράγουσα ἀφθόρους δημητριακοὺς καρπούς, ἔλαιον και ἄλλα προϊόντα, και τρέφουσα εἰς τοὺς λειμῶνάς της πλῆθος ποιμνίων προβάτων και αἰγῶν, ἀγέλας βοῶν και περιφήμους ἵππους.

Ἐν δε τῇ Πελοποννήσῳ ἡ Ἀργολίς και ἡ Κορινθίη εἶνε μᾶλλον ὄρειναι παράγουσαι ἔλαιον, σταφίδας, οἶνους, καπνὸν και ἄλλα προϊόντα. Ἡ δὲ Ἀχαΐη και ἡ Ἠλις εἶνε μᾶλλον πεδινάι, τὰ αὐτὰ παράγουσαι προϊόντα και μάλιστα σταφίδας, ὡς και τὰ ΒΑ. τῆς Μεσσηνίας· τὸ δὲ ΝΑ. αὐτῆς μέρος εἶνε μᾶλλον ὄρεινόν. Και ὁ τῆς Λακωνίης δὲ νομὸς εἶνε μᾶλλον ὄρεινός, ἔχων τὸ εὐφωρότατον και ὠραῖον λεκανοπέδιον, εἰς τὸ ὁποῖον κεῖται ἡ Σπάρτη· παράγει δ' εἰς τὸ νότιον πλὴν τῶν ῥηθέντων προϊόντων βελανιδιον και μέταξεν, και ἐπὶ τοῦ Ταινάρου ἔχει λαμπρὰ κόκκινα μάρμαρα. Ὁ δὲ νομὸς τῆς Ἀρκαδίας ὡσαύτως εἶνε ὄρεινός, ἀλλ' ἔχει και μαγευτικὰς τινὰς πεδιάδας· κυρίως ὁμοίᾳ ἡ χώρα εἶνε γεωργικὴ και ποιμενικὴ.

Τῶν δὲ νομῶν τῶν νήσων τῆς μὲν Εὐβοίης ἡ χώρα εἶνε λίην εὐφωρος, διάφορα παράγουσα προϊόντα. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι γαιάνθηρα και κατὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου συμβαίνει καθ' ἑκάστην καλίρροια. Αἱ δὲ Κυκλάδες εἶνε μᾶλλον πετρώδεις και ἐλάχιστοι αὐτῶν εὐφοροί· πολλαὶ δ' ἔχουσι και γῆν ἠραιστειώδη· οἶον ἡ Θήρα, ἡ Μῆλος κλ. θερμὰ ὕδατα, ὄρυκτά, οἶνους ἐξαιρέσιον ἡ Θήρα, ἡ Μῆλος κλ. θερμὰ ὕδατα, ὄρυκτά, οἶνους ἐξαιρέσιον και κλίμα εὐκράδες και ὑγιεινόν. Τὸ δὲ κλίμα τῶν Ἰονίων Νήσων εἶνε τερπνόν και ὑγιεινόν και τὸ ἔδαφος ἐν γένει ὄρεινόν και πετρώδες, ἀλλ' εὐφωρότατον, παράγον σταφίδας, οἶνον, ἔλαιον, μέταξεν, κλ.

Ἡ Ἑλλάς ἔχει θέσιν προσφορωτάτην διὰ ναυτιλίαν και ἐμπόριον. Ἐν αὐτῇ ἐσχάτως ἤρξατο νὰ ἀναπτύσσεται και μικρὰ βιομηχανία· οἶον ἡ μεταξουργίη, ἡ ἀγγειοπλαστική, ἡ νηματοποιία, ἡ πανοποιία, ἡ βυρσοδεψικὴ τέχνη, ἡ καθεκλοποιία, ἡ ὑαλουργίη, ἡ σιδηρουργίη, ἡ γλυπτική, ἡ ξυλουργικὴ, ἡ ξυλογραφίη, ἡ λιθογραφίη κλ.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε περὶ τὰ 56 ἑκατ. δραχ. (α) τὸ δὲ

(α) Ἐν αὐταῖς εἶνε περιλαμβάνονται αἱ πρόσοδοι τῶν ἤδη προσαρτωμένων χωρῶν.

δημόσιον χρέος 450 έκκτ. ὁ στρατός τῆς ζηρᾶς 18000, ἀλλ' ἐν καιρῷ πολέμου διὰ τῆς ἐφεδρείας καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς δύναται νὰ φθάσῃ τὰς 150 χιλ. Τὸ πολεμικὸν αὐτῆς ναυτικὸν ἤδη ἀναπτύσσεται, τὸ δ' ἐμπορικὸν συνίσταται ἐκ 4000 πλοίων ἱστιοφόρων καὶ ἐκ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοιακῆς ἐταιρίας, καὶ ἄλλων δύο ἐταιριῶν.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ῥωμανίας, Σερβίας, Αὐστρίας καὶ Μυροβουίνου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Προποντίδος, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξεινίου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους.

Αὕτη πολιτικῶς δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς 6 τμήματα· τὴν Ἠπειρὸν καὶ Ἀλβανίαν ΒΔ. τῆς Ἑλλάδος, τὴν Μακεδονίαν μετὰ μέρους τῆς Θεσσαλίας πρὸς Β. τῆς Ἑλλάδος, τὴν Νότιον Θράκην πρὸς Α. τῆς Μακεδονίας, τὴν Βόρειον Θράκην ἢ Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν πρὸς Β. τῆς Νοτίου Θράκης, τὴν Βουλγαρίαν πρὸς Β. τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, τὰς νήσους τὰς εἰς τὸ Αἶγαϊον καὶ τὴν Κρήτην εἰς τὴν Μεσόγειον.

ΣΗΜ. Λίχῳραι αὗται τὸ πάλαι διαφόρως κυβερνώμεναι ὑπετάχθησαν κατὰ μικρὸν ἀπὸ τοῦ 148 π. Χ. εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος· τὸ δὲ 400 μ. Χ. ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ Ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, ἔχοντας πρωτεύουσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ τὸ 1453 Μωάμεθ ὁ Β' ἐκπορθήσας τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπέταξε τὴν χώραν ταύτην μετ' ἄλλων ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

Τὰ ὄρη τῆς Τουρκίας εἶνε συνέχεια τῶν καλουμένων Δυναρικών ἄλπεων, καὶ δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δυτικὰ, βορειανατολικά καὶ κεντρικά ὄρη.

Καὶ δυτικὰ μὲν εἶνε ὁ Σκάρδος, ἡ Πελαγονικὴ σειρὰ τὰ Καρδασιῶτα, τὸ Βόδιον, ἡ Τόμψη, ὁ Λάκμων, τὰ ὄρη τῆς Ἀλβανίας, τὰ ὄρη τῆς Ἠπειροῦ τὰ Κεραύνια καὶ ὁ Τόμαρος.

Βορειανατολικά δὲ ὁ Αἶμος (Βαλκάνια νῦν) ἐκτεινόμενος μετὰ τοῦ Εὐξεινίου, τὸ Σκόμιον, τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ὁ Ὄρβηδος, καὶ ἡ Ῥοδόπη.

Κεντρικά δὲ τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας τὸ Παγγαῖον, ὁ Ἄθω (νῦν Ἅγιον ὄρος), τὰ Καμβούνια, καὶ ὁ Ὄλυμπος.

Ἐν δὲ τῇ νήσῳ Κρήτῃ τὰ Λευκὰ ὄρη, ἡ Ἰδοὴ καὶ ἡ Δίκτη.

Πεδιάδες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἐπίσημ. εἶνε εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὑπὸρειον τῆς Πελαγονικῆς σειρᾶς ἢ τῶν Βιτωλίων, ἢ τοῦ Κριτσόβου καὶ ἢ τῆς Καλκανδέλης, καὶ μετὰ τῶν Μακεδονικῶν ὄρων ἢ ἐκτετατὴν Μακεδονικὴν πεδιάδα. Ἐντὸς δὲ τῶν ἡπειρωτικῶν ὄρων ἢ τοῦ Ἀργυροκάστρου, τῆς Αὐλῶνος, ἢ Ἀμβρακικῆς, ἢ τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἢ τῆς Κορίνθου, καὶ πρὸς Β. τοῦ Τομάρου ἢ τοῦ Βερατίου καὶ ἢ τῆς Σκόδρας ἐντὸς τῆς

Ἀλβανίας. Πρὸς Δ. δὲ τῆς Ῥοδόπης κείνται αἱ πεδιάδες τῶν Σερρών, ἢ τοῦ Δραβήσκου, τῆς Δοβαρίτσας, τοῦ Σαμοκόβου, πρὸς Β. ἢ τῆς Φιλιππουπόλεως, καὶ πρὸς Α. ἢ πεδιάς τῆς Ἀδριατουπόλεως. Πρὸς Β. δὲ τοῦ Αἴμου ἐκτείνονται αἱ πεδιάδες τῆς Σούμλας, τοῦ Σελβίου, τῆς Σοφίας, Νέσσης, κλ.

Ποταμοὶ ἐπισημ. τῆς Τουρκίας εἶνε εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὁ Δρίλων, ὅστις δύο ἔχει πηγὰς τὴν μὲν ἐκ τῆς λίμνης Ἀχρίδος, τὴν δ' ἐκ τοῦ ὄρους Μακρὰγόρα· ὁ Ἄψος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βοῦτου ἐκβάλλει ὠσαύτως εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Εἰς τὴν Ἠπειρὸν ὁ Ἀῶς (Βοιούσα), ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἠπείρου, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Τύμφης καὶ τοῦ Λάκμωνος ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος· ὁ Καλάμας (πάλαι Θύαμις), ὅστις ΝΔ. ἐν αὐτῇ βέων ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος. Ἐν αὐτῇ ἔτι ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἐν τῇ μυθολογίᾳ μνημονευόμενοι ποταμοὶ Κωκυτὸς ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀχέροντα, καὶ ὁ Ἀχέρων ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος.

Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ὁ Ἀλιάκμων, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βοῦτου ἐκβάλλει εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον. Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἐκβάλλει καὶ ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Μακεδονίας Ἀξιὸς (νῦν Βαρδάρη) πηγάζων ἐκ τοῦ Σκάρδου· ὁ Στρυμών, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Σκορίου ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμών. κόλπον· ὁ Νέστος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Ὀρβήλου ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου.

Ἐν δὲ τῇ Θράκῃ ὁ Ἐβρος (νῦν Μαρίτσα), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Αἴμου ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον εἰς τὸν κόλπον τῆς Αἴνου.

Ἐν δὲ τῇ Βουλγαρίᾳ ὁ Δούναβις, κατέχων τὰ δυτικὰ ὄρια αὐτῆς· εἰς τοῦτον χύνονται ἐκ τοῦ Αἴμου πηγάζοντες πολλοὶ παραπόταμοι, ὧν ἐπισημότερος εἶνε ὁ Πάνυσος.

Αἵματι δ' αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἢ τῆς Σκόδρας (Λαβεατίας) καὶ ἢ τῶν Ἰωαννίνων (Παμβώτις) ἐν Ἠπείρῳ· ἐν δὲ Μακεδονίᾳ ἢ Ἀχρὶς (Λυχνιδός), ἢ Πρέσπα, ἢ τῆς Καστορίας, ἢ Βόλβη καὶ ἢ Κερκινῆτις (νῦν Ταχυνός).

Ⓜ ρ ᾱ κ η.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Θράκης εἶνε Κωνσταντινούπολις, πάλαι Βυζάντιον, ἀποικία τῶν Μεγαρέων. Ἐν Θαυμασίᾳ αὕτη θέσει κειμένη ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου εἶνε ἡ μερίστη πόλις τῆς Τουρκίας, πρωτ. τοῦ κράτους, ἐκτισμένη ἐπὶ ἐπτὰ λόφων καὶ ἔχουσα περὶ τὰς εἴς ὄρας περιφέρειαν, εὐρυχωροτάτους καὶ ἀσφαλεστάτους λιμένας, μέγιστον ἐμπόριον, ἐνεργούμενον μάλιστα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἑβραίων, λαμπρὰν ἔξωθεν θέαν καὶ μετὰ

τῶν προκστειῶν τῆς ὑπὲρ τὸ 1,100,000 κκτ. Τούρκων, Ἑλλήνων, Ἀρμενίων, Ἑβραίων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐθνῶν. Αἱ κκλλίτεραι αὐτῆς συνοικίαι εἶνε ὁ Γκαλατᾶς, τὸ Πέρκ, τὸ Σταυροδρόμιον, ὅπου κυρίως κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι, τὸ Φκνάριον, τὸ ὀπλοστάσιον (Τορχανές), κκτ. Αἱ πλεῖσται τῶν ὁδῶν τῆς εἶνε στεναὶ καὶ ἀκάθαρτοι καὶ σχεδὸν ἄπασαι αἱ οἰκοδομαὶ αὐτῆς ξύλινοι, ἂν καὶ μετ' ἄλλεπαλλήλους συμβάσας πυρκαϊᾶς ἐκτίσθησαν ἐσχάτως καὶ λαμπρὰ λίθινα οἰκοδομήματα. Ἐχει δὲ διάφορα ἀνάκτορα, ὡς καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων Βυζαντινῶν ἡγεμόνων, πολλὰ τσαρῖκα ὡς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, ἀρχαίων χριστιανικὸν ναὸν κτισθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τὸ τοῦ Ἀχμέτ Γ'. ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἵπποδρομίου, ἐν ᾧ ὑπάρχει καὶ ὀβελίσκος, πολλοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς, πλήθος σχολείων ἀρρένων καὶ θηλέων μάλιστα Ἑλληνικῶν, συντηρουμένων ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων.

Ἐν δὲ τῇ Προποντίδι ὑπάρχουσι νῆσοι τερπναί, ὧν ἐπισημότερα εἶνε ἡ Χάλκη ἔχουσα ἱερικτικὴν καὶ ἐμπορικὴν σχολήν, ἡ Πρίγγηπος, ἡ Ἀντιγόνη, καὶ ἡ Προκόνησος (νῦν νῆσος τοῦ Μακροκρά) ἐν ταύταις μεταβαίνουσι καὶ διέρχονται τὸ θέρος οἱ εὐποροὶ τῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ραιδεστός (πάλαι Βισάνθη) ΝΔ. λίαν ἐμπορικὴ παρχάλιος πόλις ἐν τῇ Προποντίδι, ἔχουσα 40 χιλ. κκτ. ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε Τοῦρκοι καὶ Ἀρμένιοι. Σηστὸς (Ἰκλόβα) παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἀπέναντι τῆς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεως Ἀδύδου, ὅπου ὁ Ξερξῆς γεφυρώσας τὸν Ἑλλησπόντον διέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Εὐρώπην. **Καλλιπόλις** πρὸς Β. αὐτῆς, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ παρχάλιος πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν τινὰ μακροκηνῶν δερμάτων καὶ 20 χιλ. κκτ. Ταύτην πρώτην τὸ 1357 εἰς τὴν Εὐρώπην πατήσαντες οἱ Τοῦρκοι ἐκυρίευσαν. **Αἴνος** παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 8 χιλ. κκτ. καὶ μικρὰν ἀλιεῖαν τῶν καπνιστῶν ἰχθύων τῆς.

Ἀδριανούπολις (πάλαι Ὀρεστία) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἑβρου, εἰς ὠρικήν θέσιν μεσόγειος καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας ἔχουσα Ἑλλήν. ἀρρένων σχολεῖα καὶ παρθενωγεῖα, ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 130 χιλ. κκτ. Ἐνταῦθα τὸ πρῶτον τὸ 1363 οἱ Τοῦρκοι ἐν Εὐρώπῃ ἔστησαν τὴν ἑδρὰν των.

Πρὸς Ν. τῆς Θράκης κείνται τέσσαρες νῆσοι τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας ἡ Θάσος, ἡ Σαμοθράκη, ἡ Ἰμβρος καὶ ἡ Λήμνος, ἔχουσαι ὁμωνύμους πόλεις· εἶνε δ' ἄπασαι ὄρειναι, ἡ δὲ Λήμνος καὶ ἡ Φιστιειώδης.

Μακεδονία.

Ἐπίσημ. πόλεις τῆς Μακεδονίας εἶνε *Θεσσαλονίκη* εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον, ὄχυρόν, εὐλίμενος καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα στενὰς καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς, Ἑλλ. Γυμνάσιον, διδασκαλεῖον καὶ ἄλλα διάφορα ἀρρένων καὶ θηλέων Ἑλλήν. ἐκπαιδευτήρια καὶ 90 χιλ. κστ. ὦν 50 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι καὶ ἀνά 20 χιλ. Ἑλληνες καὶ Τοῦρκοι. *Γιανιτσά* πρὸς Δ. αὐτῆς, κωμόπολις παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Πέλλα*. *Βοδενά* (πάλαι *Αἰγαί* καὶ Ἔδεσσα), περὶ φημος διὰ τὰς καλλυγὰς τῆς φύσεως καὶ διὰ τὴν λαμπρὴν τῆς τοποθεσίαν, ἔχουσα Ἑλλήν. σχολεῖα καὶ 15 χιλ. κστ. *Νιζάουστα* πρὸς Ν. παράγουσα λαμπρὸν οἶνον καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κστ. *Βέροια* νοτιώτερον ταύτης παρὰ ποτάμιον τοῦ Ἀλιάκμωνος μὲ 8 χιλ. κστ. ἀμφότεραι αὗται ἔχουσιν Ἑλλήν. σχολεῖα καὶ βιομηχανίαν μολύβδων ὑψικράτων. *Κοζάνη* ΝΔ. ἀξιόλογος πόλις, ἔχουσα Ἑλλήν. σχολεῖον μετὰ πλουσίας βιβλιοθήκης καὶ 6 χιλ. κστ. ταύτης πρὸς Δ. εἶνε *Σιάτιστα*, πόλις ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον καὶ 8 χιλ. κστ. *Καστοριά* ΒΔ. παρὰ τὴν ὄρων. λίμνην, ἐπίσημος διὰ τὴν φιλομουσίαν τῶν κατοίκων τῆς, ὄντων περὶ τὰς 10 χιλ. καὶ δικτηρούντων Ἑλλήν. σχολεῖον καὶ παρθενωγαγεῖον· οἱ δὲ ἰχθῦς τῆς λίμνης τῆς λίαν φημίζονται. *Κομιτσά* ΒΔ. ταύτης, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κστ. καὶ ἀξιόλογα Ἑλλήν. σχολεῖα. *Βοσκόπολις* ΒΔ. πατρὶς τοῦ ὁμογενοῦς Σίνα ἔχουσα τὸ 1750 τυπογραφεῖον. *Ἀχρίς* (Αὐχινδός) ΒΔ. ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἰλλυρίᾳ ἐπὶ ὄρων. λίμνης, ἔχουσα Ἑλλήν. σχολεῖον, παρθενωγαγεῖον καὶ 12 χιλ. κστ. *Στροῦγγα* μὲ 8 χιλ. κστ. ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ Δρίλωνος ἐκ τῆς λίμνης. *Βιτώλια* πρὸς Β. τῆς Καστορίας, ἡ δευτέρη πόλις τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα ὁδοὺς πλατείαις, νοσοκομεῖα, στρατῶνας, ἀξιόλογα Ἑλλήν. ἐκπαιδευτήρια καὶ παρθενωγαγεῖον καὶ 50 χιλ. κστ. *Περλεπὲς* πρὸς Β. ταύτης, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐμπορικὴν τῆς πνήγυριν καὶ ἔχουσα 8 χιλ. κστ. *Βελεσά* ΒΑ. αὐτῆς παρὰ τὸν Ἀξιόν, ἔχουσα 10 χιλ. κστ. *Σκόπια* ΒΑ. πόλις λίαν ἐμπορικὴ ἔχουσα 30 χιλ. κστ. *Σέρραι* πρὸς Α. παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν, πόλις λίαν ἐμπορικὴ ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος παράγουσας λαμπρὸν βάμβακα καὶ κπνόν, ἔχουσα ἀξιόλογα Ἑλλήν. ἐκπαιδευτήρια, παρθενωγαγεῖον καὶ 30 χιλ. κστ. *Καβάλλα*, κωμόπολις ἐμπορικὴ εἰς τὰ παράλια τοῦ Στρυμονίου κόλπου.

Εἰς τὸ νότιον τῆς Μακεδονίας κεῖται ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος, ἐν ἣ ὑπῆρχον τὸ πάλαι διάστημα Ἑλληνικαὶ πόλεις· οἷον ἡ Ὀλυθος, ἡ Ποτίδαια κλ. νῦν δ' εἶνε κωμοπόλεις ἀξίαι λόγου τὰ Βασιλικά, ἡ Γικλίτσα, ἡ Ἐρισσός κλ. εἰς δὲ τὴν ἀνατολι-

κὴν τῆς Χαλκιδικῆς χερσόνησον τὴν καλουμένην ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀκτὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἄθω ὑπάρχουσι 21 μοναστήρια ὀρθοδόξων μετὰ 6 χιλ. μοναχῶν, ζώντων διὰ τῆς γεωργίας καὶ τῆς μικρᾶς βιομηχανίας τῶν ξυλουργικῶν ἔργων των.

Εἰς τὴν Μακεδονίαν προστεθῆ ἤδη τὸ μεῖναι εἰς τὴν Τουρκίαν μέρος τῆς Θεσσαλίας, πρωτ. Ἐλασσῶν ἔχουσα 2500 κατ. Τσερίτσαρη, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα περὶ τὰς 2 χιλ. κατ. Βλαχολεῖβαδορ, ἡ μεγαλειτέρα γεωργικὴ κωμόπολις τῆς Ἐλασσῶνος ἔχουσα 6 χιλ. κατ.

Ἡπειρος καὶ Ἀλβανία.

Ἐπισ. πόλεις τῆς νῦν Ἡπέρου εἶνε Ἰωάννινα ἐπὶ ὄμων. λίμνης, πρωτ. τῆς Ἡπέρου καὶ Ἀλβανίας, ἔχουσα Ἑλλ. Γυμνάσιον, ὠρεῖα προῖσται, ἀξίολογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν μαλίνων ὑψοσμάτων καὶ 17 χιλ. κατ. (α). Τρεῖς ὄρας ΝΑ. τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Τομάρου πρὸς Ν. τοῦ Παλαιοκάστρου τῆς Δραμεσοῦς ἔκειτο ἡ Δωδώνη καὶ τὸ διάσημον ἐν Ἑλλάδι μαντεῖον τῆς Δωδώνης. Πρὸς δὲ τὸ ΒΔ. αὐτοῦ κεῖται τὸ Ζαγόρι ἢ τὰ Ζαγοροχώρια, ἐκ 44 κωμῶν συγκείμενα καὶ ἔχοντα ὑπὲρ τὰς 20 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὰ γράμματα. Μέτσοβορ εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἡπειρον, ὄρεινὴ πόλις ἔχουσα Ἑλλην. ἀρρένων καὶ κορκοῖων σχολεῖα καὶ περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. Παραμυθία πρὸς Ν. τῶν Ἰωαννίνων, μητρόπολις τῶν Τσαμιδῶν, λίαν ὄρεινὴ ἔχουσα φρούριον καὶ 3 χιλ. κατ.

Σοῦλι ΝΑ. αὐτῆς, ὄρεινὴ κωμόπολις διάσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της. Πρέβεζα (πάλαι Νικόπολις) εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν ἐν Ἀκτιῷ μάχην καὶ ἔχουσα φρούριον, Ἑλλην. σχολεῖον καὶ 8 χιλ. κατ. Πάργα (πάλαι Τορόνη) ΒΔ. τῆς Πρεβέζης ἐπὶ ἀποτόμου παραθαλασσίῳ ἄκρῃ ἀπέναντι τῶν Πηξῶν, ἔχουσα 3 χιλ. κατ. Ταύτης ΝΑ. κεῖται ἡ μυθικὴ λίμνη Ἀχερουσία καὶ ὁ ποταμὸς Ἀχέρων. Δελβίνορ ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, πρωτ. τῶν Χειμαριωτῶν κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κατ. Ἀργυρόκαστρον πρὸς Β. τοῦ Δελβίνου ἐπὶ τριῶν ἐξοχῶν τῶν Ἀκρακερυνίων, μεσόγειος πόλις ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖον καὶ 10 χιλ. κατ. Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν.

Τῆς δὲ Ἀλβανίας κειμένης πρὸς Β. τῆς Ἡπέρου ἐπισ. πόλεις

(α) Οἱ Ζωσιμάδαι, Καπλάναι, Ριζάραι, εἶνε γέννημα τῶν Ἰωαννίνων, εὐεργετήσαντες πολυτρόπως τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

εἶνε *Αὐλών* εἰς τὸν ὁμών. κόλπον, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Βεράτιον* πρὸς Β. τῆς Αὐλώνας ἐπὶ τοῦ Ἄψου ποταμοῦ, μεσόγειος πόλις ἔχουσα Ἑλλήν. σχολεῖν καὶ 10 χιλ. κατ. *Ἐλθασσάρ* πρὸς Β. αὐτῆς, μεσόγειος πόλις ἔχουσα Ἑλλήν. σχολεῖτον καὶ 12 χιλ. κατ. *Δυρράχιον* (πάλαι Ἐπίδαμνος), ἀποικία τῶν Κερκυραίων, ὄχυρὰ πόλις καὶ ὁ ἐμπορικώτερος λιμὴν τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα Ἑλλήν. σχολεῖτον καὶ 10 χιλ. κατ. *Ἀλέσιον*, πρῶτος πόλις, ἐν ἣ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Σκενδέρβη, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον. *Σκόδρα* παρὰ τὴν ὁμών. λιμνην, ὄχυρὰ πόλις καὶ πρωτ. τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ χυτήρια ἀλβανικῶν ὄπλων. *Πρεσρένη*, ἡ βορειοτέρα πόλις τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα φρούριον καὶ 25 χιλ. κατ.

Ἀνατολικὴ Ῥωμυλία.

Τὸ ἐν τρίτον περίπου τῆς Θράκης τὸ πρὸς τὸν Αἴμον, ἀποχωρισθὲν αὐτῆς διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου (1878) ἀπετέλεσεν ἡμιανεξάρτητον ἡγεμονίαν, ὑπὸ ἡγεμόνα χριστιανόν, διοριζόμενον ἀνὰ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου.

Ἐπιστημ. πόλεις αὐτῆς εἶνε *Φιλιππούπολις* παρὰ τὸν Ἔβρον ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι, λίαν ἐμπορικὴ, ἔχουσα μικρὰν τινὰ βιομηχανίαν, Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 40 χιλ. κατ. *Ἐσκισαρά* (Βέροικ) μεταξὺ Ἔβρου καὶ τοῦ παρικοτάμου του Τούντσα, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Σέλιμος* πρὸς τὸν Αἴμον, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν κλωδίων ὑφασμάτων (ἀμπάδων) καὶ 20 χιλ. κατ. *Σωζιπόλις* (Ἀπολλωνίη) ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα 4 χιλ. κατ. Ἑλλήνων ἀσχολουμένων εἰς τὴν ναυπηγικὴν. *Πύργος* ἢ *Βουργᾶς* ἐν ὁμών. κόλπῳ εἰς τὸν Εὐξείνου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Ἀρχιάδος* ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ αὐτοῦ κόλπου. *Μεσημβρία* πρὸς Β. τῆς Ἀρχιάδου, μικρὰ πρῶτος πόλις. Αἱ πρῶτοι αὗται πόλεις ἄκρῃ κατοικοῦνται ὑπὸ Ἑλλήνων.

Βουλγαρία.

Ἡ Βουλγαρία, Κάτω Μοισία ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη, καίττι πρὸς Β. τοῦ Αἴμου καὶ ὀρίζεται πρὸς Β. διὰ τοῦ Δουνάβειος ὑπὸ τῆς Ῥωμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σερβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, τὸ δὲ νότιον ὄριον αὐτῆς κατέχει ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμυλία.

Ἐπιστημ. πόλεις τῆς Βουλγαρίας εἶνε *Τύρναβος* ἄλλοτε πρωτ. αὐτῆς ἐπὶ βοῶχου ἐκτισμένη, λίαν ὄχυρὰ μεσόγειος πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ 20 χιλ. κατ. *Σοφία* πρὸς Α. αὐτῆς εἰς τὰς ὑπερείκας τοῦ Αἴμου ἐκ τῶν ὄχυρωτάτων πόλεων τῆς Βουλγαρίας, ἔχουσα

ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 30 χιλ. κατ. *Βάρνα* (πάλαι Ὀδησσός) ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα ὄχυρόν φρούριον, σημαντικὸν ἐμπόριον, τὸν κάλλιστον λιμένα τοῦ Εὐξείνου, στενὰς καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς, σιδηρόδρομον μετὰ τῆς Σιλιστρίας καὶ 20 χιλ. κατ. ἐν οἷς οἱ περισσότεροι εἶνε Ἕλληνας, διατηροῦντες ἀξιόλογα ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια. *Καβάρνα* πρὸς Β. παρὰ λίαν κώμη ὑπὸ Ἑλλήνων σχεδὸν κατοικουμένη.

Σιλιστρία (Δορύστολον) ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ὄχυρωτάτη καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Βιδίνιον* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, λίαν ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Νύσσα* ἐπὶ τοῦ Σκύου ποταμοῦ πρὸς τὰ ὄρια τῆς Σερβίας, ὄχυρὰ πόλις, πατρὶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Πλεῦνα* πρὸς Α. τῆς Νύσσης, μικρὰ μεσόγειος πόλις, γνωστὴ δι' ἣν ὑπέστη πολιορκίαν (τὸ 1877—1878) ὑπὸ τῶν Ῥώσων. *Σόφια*, λίαν ὄχυρὰ μεσόγειος πόλις, πρωτ. τῆς Βουλγαρίας, ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

Οἱ Βούλγαροι τακτικῆς ὄντες καταγωγῆς καὶ κατοικοῦντες παρὰ τὸν Βόλγαν μετενάσπευσαν τὸν ἔθδομον αἰῶνα εἰς τὴν νῦν Βουλγαρίαν καὶ ἀναμιχθέντες μετὰ σλαβικῶν φύλων παρεδέχθησαν καὶ τὴν γλῶσσάν των. Εἶνε δ' αὐτοὶ περὶ τὰ 2 ἑκατ. ὧν 1,300,000 εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι ἰδίως Βούλγαροι, 700 χιλ. Τοῦρκοι καὶ 250 χιλ. Ἕλληνας, Ῥωμοῦνοι, Ἀβίγγανοι, Ἑβραῖοι, Ἀρμένιοι κλ. καὶ κυβερνῶνται αὐτονόμως ὑπὸ ἡγεμόνου ὑποτελοῦς μόνον φόρου εἰς τὸν σουλτάνον, ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν Βουλγάρων.

Τὸ κλίμα τῆς Βουλγαρίας εἶνε ψυχρόν, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον ἀλλὰ κκιῶς καλλιεργημένον παρὰ τὸν σίτον, κριθάν, ἀρχόσιτον, σῖνον, λίνον κτλ. ἡ κτηνοτροφία εἶνε ἀνεπτυγμένη διὸ τρέφει ἡ χώρα πολλοὺς ἵππους, βουδάλους, ἡμιόνους, πρόβατα, αἰγας κτλ. ἔχει δάση λευκὰ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου μολύβδου καὶ μεταλλικὰ ὕδατα ἢ δὲ παιδεῖα εἰσέτι ἐν αὐτῇ εὐρίσκειται εἰς τὴν ἐσχάτην νηπιότητα.

Κρήτη.

Ἡ Κρήτη κειμένη πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου, καθ' ὃ μέρος ἢ Μεσόγειος σχηματίζει τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, εἶνε νῆσος ὄρεινὴ, ἀλλ' ὄραία καὶ λίαν εὐφορὸς παρὰ γουσα ἔλαιον, κάστανά, πορτοκάλια, τυρόν, μέλι, βαλκανίδιον, μέταξαν κλ.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Χανία* (Κυδωνία) εἰς τὰ ΒΑ. παρὰ λίαν πόλις ἔδρα τοῦ νῦν διοικητοῦ τῆς νήσου, λίαν ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα 17 χιλ. κατ. *Ῥεθύμνη*, ὡσαύτως παρὰ λίαν

πόλις ἔχουσα φρούριον καὶ 7 χιλ. κατ. *Κάστρον* (Ἡράκλειον) πρὸς Α. ἡ ὀχυρωτέρη πόλις τῆς νήσου ἔδρα τοῦ μητροπολίτου τῶν ὀρθοδόξων ἔχουσα μικρὸν λιμένα καὶ 20 χιλ. κατ. Περὶ ταύτην σώζονται τὰ εἰρηπια τῆς ἀρχαίας Κνωσσοῦ. *Ἅγιοι Δέκα* πρὸς Ν. μεσόγειος κόμη ἐπὶ τῶν εἰρηπίων τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος. *Υεράπετρα* εἰς τὰ ΝΑ. ἀρχαία παράλιος πόλις, νῦν δὲ μικρὰ γεωργικὴ κόμη ἔχουσα καὶ μικρὸν φρούριον. *Σφακιά* εἰς τὰ ΝΔ. ἐπαρχία ὄρεινὴ κειμένη ἐπὶ τῶν Λευκῶν ὄρεων, ἐπίσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων τῆς.

Ἡ Κρήτη, ἔχουσα περὶ τὰς 300 χιλ. κατ. ὦν τὸ τρίτον εἶνε Τοῦρκοι, ἀπὸ τοῦ 1878 ἔτους ἔλαβεν αὐτοδιοίκησιν τινε, ὀριζομένων τῶν φόρων τῆς ὑπὸ συνελεύσεως τῶν ὄλων κατοίκων τῆς νήσου καὶ ἐγκρινομένων ὑπὸ τῆς Πύλης. Διοικεῖται δὲ μάλιστα ὑπὸ χριστιανοῦ ἡγεμόνος, διοριζομένου ἀνὰ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας 233600 τετρ. στᾶδ. οἱ δὲ κατ. 9 ἑκατ. Τοῦρκοι, Ἑβραῖοι, Ἀθίγγανοι. Ὁ δὲ πληθυσμὸς τοῦ ὅλου Τουρκικοῦ κράτους μετὰ τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ κτήσεων εἶνε περὶ τὰ 34 ἑκατ. Αἱ δὲ κτήσεις αὐτῆς εἶνε ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι. Καὶ ἄμεσοι μὲν εἶνε αἱ κτήσεις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔμμεσοι δ' αἱ τῆς Βουλγαρίας, Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας καὶ Κρήτης ἐν Εὐρώπῃ, αἱ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Σαχμου ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἐν Ἀφρικῇ αἱ τῆς Τριπόλεως, καὶ αἱ τῆς Αἰγύπτου, ἀναγνωρίζουσαι μόνον τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Σουλτάνου, καὶ πληρώνουσαι εἰς αὐτὸν ἐτήσιόν τινα φόρον.

Διοικεῖται δ' ὑπὸ μονάρχου ἀπολύτου τοῦ Σουλτάνου, σχηματίσαντος τὸ 1876 δύο Βουλὰς, τὰς ὁποίας συγκαλεῖ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν βούλησιν.

Αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Τουρκικοῦ κράτους διοικοῦνται ὑπὸ πασιδῶν τριῶν τάξεων, ὑπὸ διοικητῶν, οὗς καὶ μακάμας λέγουσι, καὶ ὑπὸ ἐπαρχῶν. Οὗτοι ἐν ταῖς ἔδραις τῶν συγκεροῦσι διοικητικὰ συμβούλια ἐκ χριστιανῶν, μωαμεθανῶν καὶ ἐνιχχοῦ Ἑβραίων, ἐν οἷς λαμβάνει πάντοτε μέρος καὶ ὁ ἐκάστοτε τοῦ τόπου ἀρχιερεὺς. Ἐκάστου δὲ συμβουλίου προεδρεύει ὁ ἡγεμὼν, ὅστις καὶ διοικεῖ τὰ τῆς ἐπαρχίας.

Θρησκείαι δ' ἐπικρατοῦσαι εἶνε ἡ Μωαμεθανικὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ ὀρθόδοξος· ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν Καθολικῶν, ἡ τῶν Διακρητορομένων, ἡ τῶν Ἀρμενίων καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων ἔχουσι μικρὰ τινὰ εἰς τὰς πόλεις ἐξάσκησιν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς πλὴν τῶν ὄρεινῶν τόπων εἶνε εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος εἶνε μὲν ὄρεινόν, ἀλλ' ἔχει καὶ πεδινὰς εὐφροσώτατας, παραγούσας γεννήματα, οἶνον, ἔλαιον, λίνον, τυρόν,

μέλι, κηρίον, βάμβυκι, κηπνόν, μέταξιν, πορτοκάλια, λεμόνια· ἔχει δὲ καὶ πλῆθος ποιμνίων μάλιστα αἰγῶν, προβάτων, ἵππων, βοῶν, χοίρων κλ.

Ἡ βιομηχανία εἶνε ἐν αὐτῇ εἰς τὰ σπάργαντα, ὑπαρχόντων μόνον ἐν Μακεδονίᾳ ἐργαστησίων μαλλίνων ὑφασμάτων (ἀμπάδων καὶ σαγιγκιών), μαλλίνων περιποδίων (τσουρακίων) καὶ νημάτων. Τὸ δ' ἐμπόριον τὸ τε ἐσωτερικόν καὶ τὸ ἐξωτερικόν εἶνε ἐνεργόν, γινόμενον πρὸ πάντων διὰ τῶν Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἑβραίων. Ἐξάγονται δ' ἐκ τῆς Τουρκίας ἐκτὸς ἄλλων προϊόντων, δέρματα, αἰγότριχες, ἄλλα, ἐκ τῆς Φιλιππουπόλεως χρωματισμένα νήματα κλ. ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ ὅχι ἐνεργά.

Ἡ παιδεία εἰς τὴν Τουρκίαν εἶνε ὀλίγον προχωρημένη· διότι τὰ μὲν Τουρκικὰ σχολεῖα εἶνε μόνον γραμματοδιδασκαλεῖα, ὡς καὶ τὰ τῆς σλαβικῆς φυλῆς· μόνον δ' οἱ Ἕλληνες, ὅπου καὶ ἂν κατοικῶσιν, ἔχουσι πνευτοῦ ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια, καὶ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις καὶ γυμνάσια.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ.

Τὸ Μαυροβούνιον ὀρίζεται ΒΑ. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, ΝΑ. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, καὶ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τῆς Αὐστρίας.

Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ὄρεων τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε τὰ ὄρη *Δορμίτωρ* καὶ *Κόμος*, συνέχειν ὄντα τῶν Διναρικῶν ἄλπεων· ἀλλ' οὔτε ποταμοὶ ἄξιοι λόγου οὔτε λίμναι ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι.

Πρωτεύουσα τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε ἡ κωμόπολις *Κεττίγη*, κειμένη ἐπὶ λίαν ὑψηλῆς καὶ ὄρεινῆς θέσεως, ἔχουσα περὶ τὰς 4 χιλ. κκτ. Ἐν αὐτῇ ἐδρεύει ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ γεροισισταί. Ἔτεροι δ' αὐτοῦ ἄξιοι λόγου παράλιαι κωμοπόλεις εἶνε τὸ Ἀντίβαρι καὶ τὸ Δουλιτνον, ὑπὸ Ἀλβανῶν μάλιστα κατοικούμενα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφ. τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε 6400 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 300 χιλ. χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, σλαβικῆς καταγωγῆς· ἀλλὰ διὰ συνθήκης τοῦ Βερολίνου (1878) προσελήφθησαν ἐν αὐτοῖς καὶ τινες Ἀλβανὶ μωαμεθανοὶ καὶ χριστιανοί· κυβερνῶνται δὲ μᾶλλον στρατιωτικῶς ὑπὸ ἀνεξαρτήτου ἡγεμόνος μετὰ γερούσιας.

Τὸ κλίμα τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος λίαν ὄρεινόν, παρὰ γόν ὀλίγον σίτον, κριθήν, ἀραβόσιτον, γεώμηλα, κηπνόν, καὶ τρέφον ἡμίονους πρόβατα, αἰγας, χοίρους. Ἡ δὲ παιδεία ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εὐρίσκειται ἐν πλήρει νηπιότητι.

ΙΤΑΛΙΑ.

Μηλ. Α. 40° 13'—16° 12'.

Πλάτ. Β. 36° 38'—46° 36'.

Ἡ Ἰταλία, συνισταμένη ἐκ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου, τῆς Σικελίας καὶ πολλῶν ἄλλων νήσων, ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἑλβετικής καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Ἴονίου πελάγους, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τῆς Τυρρηνικῆς καὶ τῆς Μεσογείου θάλασσης.

ΣΗΜ. Ἡ Ἰταλία ἐκ πολλῶν ἀρχῆθεν μικρῶν κρατῶν συνισταμένη ὑπετάχθη τὸ 272 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀπέτελεσε μίαν δημοκρατίαν ἔχουσαν πρωτεύουσαν τὴν Ῥώμην. Ἐπὶ δὲ τοῦ Αὐγουστοῦ καταλυθεῖσης τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας ἐγένετο ἐν αὐτῇ αὐτοκρατορία. Ἀλλὰ καὶ αὕτη κατελύθη τὸ 476 μ. Χ. ὑπὸ Ὀδοάκρου ἀρχηγοῦ τῶν Ἑσούλων. Εἶτα δὲ ἤρξαν αὐτῆς μετὰ τῶν Παπῶν διάφοροι λαοί, οἷον Γότθοι, Γραικορωμαῖοι, Λογγοβάρδοι, Γερμανοί, Ἰσπανοί, Αὐστριακοί. Τέλος τὸ 1871 ἐσχημάτισεν αὕτη ἐν Ἰταλικὸν κράτος, συγχωνευθέντων ἐν αὐτῷ τοῦ βασιλείου τῆς Βενετίας καὶ τῆς Παπικῆς ἐπικρατείας.

Ἡ ὄρη τῆς Ἰταλίας εἶνε 1 αἱ Ἀλπεις πρὸς Β. ὧν ὑψηλοτέρα κορυφή εἶνε τὸ *Λευκὸν ὄρος* (3810 μέτρ.) 2 τὸ Ἀπεννίνον (2890 μέτρ.), τὸ ὁποῖον κατὰ μῆκος δισχίζει ὅλην τὴν Ἰταλίαν σχηματίζει παρὰ τὴν περὶ τὴν μικρὰς πεδιάδας καὶ τὴν μεγάλην Λομβαρδικὴν πεδιάδα, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Πρὸς νότον δὲ τούτου ὑψοῦται μεμονωμένως τὸ ἠψίστειον Οὐεσσούβιος (1140 μέτρ.), τὸ ὁποῖον ἀπὸ κειροῦ εἰς καιρὸν ἐξερεῖγεται καὶ ἐπιφέρει εἰς τὰς περὶ τὴν οἰκουμένην χώρας μεγάλας καταστροφάς.

Καὶ ἡ Σικελία δὲ σκεπάζεται ὑπὸ ὄρεων, τῶν ὁποίων ὑψηλοτέρα κορυφή εἶνε τὸ ἠψίστειον *Αἶττη* (3237 μέτρ.), ἐπιφέρειν καὶ αὐτὸ ὅταν ἐξερεῖγεται μεγάλας καταστροφάς· ἔχει δὲ καὶ μικρὰς πεδιάδας ὅσον τὴν *Καταρικὴν* κλ.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ *Πάδος*, ὅστις πηγάζων παρὰ τὸ Βήσουλον τῶν Ἀλπεων, καὶ διαρρέων τὸ Πεδερμόντιον, τὸ νότιον τῆς Λομβαρδίας καὶ τοῦ Βενετικοῦ ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον· ὁ *Αδύγης*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν πρὸς Β. τοῦ Τυρόλου ἄνωκ. Ἀλπεων καὶ διαρρέων τὸ Τυρόλον καὶ τὸ Βενετικὸν ἐκβάλλει πλησίον τοῦ Πάδου· ὁ Ἄρνος ἐκ τοῦ Ἀπεννίνου, ἐκβάλλων εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν· ὁ *Τίβερις* ὡσαύτως ἐκ τοῦ Ἀπεννίνου πηγάζων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ῥώμης μετὰ ῥοῦν 350 χιλιομέτρων ἐκβάλλει εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν.

Αἰμίαι δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. ἡ *Μεῖζωρ* ἢ *Οὐρβαρός*, καὶ

ἡ Κώμος χυνόμενοι εἰς τὸν Πάδον, ἡ Βολσέρα καὶ ἡ Τρασυμένη ἢ Περουγία κείμενοι εἰς τὸ μέσον τῆς χερσονήσου.

Ἡ Ἰταλία συνίσταται ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἁγίου Μαρίνου, καὶ ἐκ τῆς Μάλτας (Μελίτης) καὶ ἄλλων τινῶν μικρῶν νήσων ὑποκειμένων εἰς τοὺς Ἄγγλους.

Τὸ Ἰταλικὸν βασιλεῖον, συνιστάμενον ἐξ ἀπάσης τῆς σχεδὸν Ἰταλικῆς χερσονήσου ἢ Ἰταλίας, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας. Δύναται δὲ αὐτὸ νὰ διαιρεθῇ: 1) εἰς βόρειον Ἰταλίαν περιλαμβάνουσαν τὴν Σαρδηνίαν, τὴν χώραν τῆς Γενούας, τὴν Λομβαρδίαν καὶ τὴν Βενετίαν· 2) εἰς κεντρικὴν Ἰταλίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Αἰμιλιαν (δουκάτω Πάρμης, Μοδένης, Τοσκάνης), καὶ τὴν πρῶην Παπικὴν ἐπικράτειαν· 3) εἰς μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, περιλαμβάνουσαν τὸ πρῶην βασιλεῖον τῆς Νεκπόλεως· 4) εἰς τὰς νήσους Σαρδῶ καὶ Σικελίαν. Πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς πολλὰς διοικήσεις.

Ἐπιτ. πόλεις τῆς Βορείου Ἰταλίας εἶνε *Τουρίνον* ἐπὶ τοῦ Πάδου, μεσόγειος καὶ ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Σαρδηνίας πρῶην πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, λαμπρὸν μουσεῖον, ἀξιόλογα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ 207 χιλ. κστ. *Γέουα*, λίαν ὄχυρά, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἄλλοτε χρηματίσασα πρωτ. ἰσχυρῆς δημοκρατίας καὶ οὖσα πατρὶς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, νῦν δ' ἔχουσα 130 χιλ. κστ. *Ἀλεξάνδρεια*, λίαν ὄχυρά μεσόγειος πόλις ἐπὶ τοῦ Τανήρου, ἔχουσα 57 χιλ. κστ. πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ διὰ τὴν νίκην τοῦ Μεγ. Ναπολεόντος διάσημος κώμη Μαρτέγγον. *Παντὰ* ἐπὶ τοῦ Τικίνου παρκοτάμου τοῦ Πάδου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κστ. *Μεδιόλανα* (νῦν Μιλάνον), ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Λομβαρδίας ἐπὶ τοῦ Ὀλόνου ἐντὸς μεγάλου πεδίου, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς, σημαντικὸν ἐμπόριον ὀρυζίου καὶ μεταξίτης, ἀξιόλογον βιομηχανίαν, περίφημον καθεδρικὸν νκὸν καὶ 200 χιλ. κστ.

Βερόνα, ὄχυρά πόλις ἐπὶ τοῦ Ἀδίγου ἔχουσα μέγα Ῥωμαϊκὸν ἀμφιθέατρον καὶ 70 χιλ. κστ. *Μάντονα* ἐπὶ λίμνης σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Ἀδίγου, ὄχυρωτάτη πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κστ. καὶ ἀκαδημίαν τῶν ὀρκίων τεχνῶν. *Παταύιον*, ἔχουσα λαμπρὸν πανεπιστήμιον καὶ 55 χιλ. κστ. *Βενετία*, ἐκτισμένη ἐπὶ 80 διαφόρων νησιδίων, συγκοινωνούντων πρὸς ἄλληλα διὰ πλοικῶν καὶ διὰ 300 καὶ ἔτι πλέον γεφυρῶν, εἶνε μεσαιωνικὴ πόλις ἄλλοτε χρηματίσασα πρωτεύουσα ἰσχυρῆς δημοκρατίας καὶ ἔχουσα νῦν λαμπροτάτας οἰκοδομὰς, τὸν νκὸν τοῦ Ἁγίου Μάρκου, πολύτιμον βιβλιοθήκην καὶ 130 χιλ. κστ.

Τῆς δὲ κεντρικῆς Ἰταλίας εἶνε *Πάρμα* (48 χιλ. κστ.) καὶ *Πλακεντία* (40 χιλ. κστ.), ἀρχαῖα πρωτ. δουκάτων καὶ ὀρκίζε πό-

λιες ἔχουσαι ὠραίας οἰκομας. *Φερράρα* ἐπὶ κλάδου τοῦ Πάδου, πατρὶς τοῦ Ἀριστοῦ, ἔχουσα φρούριον ὄχυρόν καὶ 75 χιλ. κατ. *Καρράρα* παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐπίσημος διὰ τὰ μάρμαρά της. *Βονωρία*, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν ἐμπόριον καὶ 110 χιλ. κατ. *Φλωρεντία*, ἄλλοτε πρωτ. δημοκρατίας· αὕτη ἐπὶ τοῦ Ἄρνου κειμένη περικυκλοῦται ὑπὸ ὠραίων πεδιάδων καὶ λόφων ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ παλάτια ὠραίους κήπους, λαμπροὺς περιπάτους, μουσεῖα ἐκ τῶν λαμπροτέρων τῆς Εὐρώπης, ὠραῖον μητροπολιτ. ναὸν καὶ 170 χιλ. κατ. *Πίζα*, ὠραία πόλις παρὰ τὸν Ἄρνον πρωτ. ποτὲ δημοκρατίας, νῦν δὲ ἔχουσα λαμπρὰς οἰκομας· οἷον τὸν καθεδρικὸν ναὸν, τὸν κεκλιμένον πύργον καὶ τὸ κοιμητήριον περιέχον ὑπὲρ τοὺς 600 τάφους ἐκ Παρίου μαρμάρου καὶ 50 χιλ. κατ. *Λιβόρνο*, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ἔχουσα 100 χιλ. κατ. ἐξ ὧν εἶνε καὶ τινες Ἕλληνες καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι. *Σιένα*, ἀρχαία πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 20 χιλ. κατ. ἐνταῦθα λαλεῖται ἡ καθαρωτέρα Ἰταλικὴ γλῶσσα.

Ραβέννα παρὰ τὴν θάλασσαν, πρωτ. κατὰ τὸν μεσαιῶνα τοῦ Ὀνορίου καὶ Θεοδώριχου καὶ καταφύγιον ἐνίστε τῶν Παπῶν ἔχουσα 60 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου ἐξ 8 χιλ. κατ. ἔχουσα πρωτ. τὸν Ἄγ. Μαρτῖνον. *Αγκῶνα*, ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Ἰταλίας ἔχουσα φρούριον, λιμένα καλὸν καὶ 80 χιλ. κατ. *Σσιβιτα-θέκια*, ἀξιόλογος πόλις εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν *Ρώμη* ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, πρωτ. νῦν τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου ἔχουσα ἀπειρα μνημεῖα ἀρχαῖα· οἷον τὸ μέγα ἀμφιθέατρον, τὸ πάνθεον, τὴν στήλην τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Τραϊνοῦ κλ. νεώτερα δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Πέτρου τὸν μέγιστον ναὸν τῶν δυτικῶν, τὸ Βατικκὸν, τὸ πανεπιστήμιον καὶ 300 χιλ. κατ. *Ῥωστια* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, ἐπίσημος διὰ τὸν ἀρχαῖον λιμένα. *Περουζία* παρὰ τὴν Τρασιμένην λίμνην, ὅπου ὁ Ἀννίβας ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. Εἰς τὰ παράλια τῆς Τοσκάνης κεῖται ἡ νῆσος *Εὐβα*, εἰς ἣν τὸ 1814 ἐξωρίσθη Ναπολέων ὁ μέγας.

Τῆς δὲ μεσημβρινῆς Ἰταλίας εἶνε, *Νεάπολις*, ὅχι μακρὰν τοῦ Οὐεσουβίου ἐπὶ Θαυμασίας θέσεως, πρωτ. τῆς Νεαπόλεως ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα, μέγιστον ἐμπόριον, λαμπροτάτα· οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον, μουσεῖον ὀνομαστὸν κλ. ἐργαστάσια μεταξωτῶν ὑφασμάτων, χρυσοποιεῖα, χρυσοχοεῖα, ἀργυροχοεῖα, κλ. καὶ περὶ τὰς 450 χιλ. κατ. Οὐ μακρὰν δὲ ταύτης κεῖνται τὰ ἐρείπια τῶν πόλεων Ἡρακλείου καὶ Πομπηίας, αἵτινες ἐπὶ Τίτου (79 μ.Χ.) ὑπὸ τοῦ Οὐεσουβίου κατεχώσθησαν. Αἱ πόλεις αὗται ἀπὸ

πολλοῦ ἀνσκακπτόμεναι παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς πολύτιμα τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα. *Καπύη* ἐπὶ τοῦ Βουλτούρου παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Καπύην*, ἐπίσημον τὸ πάλαι διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν μαλθακότητά τῶν κατοίκων τῆς. *Γαέτα* πρὸς τὴν πρόψην Παιτικὴν ἐπικράτειαν, παρχλιος καὶ λίαν ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Καστελαμάρι* παρὰ τὰς ἀρχαίας *Σταβίας*, κκτατραφείσας ὡσ-αύτως ἐπὶ *Ίτιου* ὑπὸ τοῦ Οὐεσουβίου, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νεκπόλεως ὑπάρχουσι πολλαὶ μικραὶ νῆσοι, ὧν ἀξιολογώτεραι εἶνε ἡ *Καπρέα*, ὅπου εἶχε τὰς δικτριβὰς ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης *Τιβέριος* καὶ ὁ νέος ἦρως τῆς Ἰταλικῆς *Γαριβάλδης*, καὶ ἡ *Ίσθρια*, ἔχουσα ἠφαιστειῶδες ἔδαφος καὶ παράγουσα ὄρυκτους οἴνους. *Τάρας ΝΑ.* τῆς χερσονήσου, πάλαι ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων, ἐμπορικὴ καὶ εὐλίμενος πόλις, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Βρεντήσιον*, νέα πόλις ἔχουσα περὶ τὰς 40 χιλ. κατ. ἐνταῦθα καταλήγουσιν οἱ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου σιδηρόδρομοι. *Ότραντορ*, ἡ ἐγγυτέρα πόλις εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν *Τουρκίαν*. *Ρήγιον*, ἡ ἀξιολογώτερη πόλις τῆς *Κκλαυρίας* ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς *Μεσσήνης* ἔχουσα 40 χιλ. κατ.

Νῆσοι δὲ τοῦ βασιλείου εἶνε *Σικελία*, ἡ μεγαλειτέρα νῆσος τῆς Ἰταλικῆς. Ταύτης ἐπισ. πόλις εἶνε *Πάληρμον* (πάλαι *Πάνορμος*) ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῆς *Σικελίας* ἐπὶ ὄρυκτῆς θέσεως, ἔχουσα πανεπιστήμιον, μέγα ἐμπόριον καὶ 230 χιλ. κατ. *Μεσσήνη* πρὸς τὸν πορθμόν, ἀρχαία καὶ ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα λαμπρὸν λιμῆνα, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ εὐρίσκεται ὁ βράχος τῆς *Σκύλης* ἐπὶ τῆς *Κκλαυρίας*, καὶ ὁ τῆς *Χαρόβιδος* ἐπὶ τῆς *Σικελίας* ὀνομαστοὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων διὰ τὰς τρικυμίας. *Κατάνη* εἰς τὰς ὑπωρεῖκας τῆς *Αἴτνης*, πολλακίς ὑπ' αὐτῆς κκταστραφείσας, νῦν δ' ἔχουσα ἀκαδήμειαν τῶν τεχνῶν καὶ 90 κατ. *Συράκουσαι*, μεγίστη τὸ πάλαι ἑλληνικὴ πόλις ἀποικία τῶν *Κορινθίων* καὶ πατρίς τοῦ Ἀρχιμήδους, νῦν δ' ὀλίγον σημαντικὴ ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Αρέπανον* ἐπὶ χερσονήσου εἰς τὰ δυτικὰ τῆς *Σικελίας* με λιμῆνα ὄχυρὸν καὶ 40 χιλ. κατ.

Πρὸς Β. τῆς *Σικελίας* κεῖται αἱ νῆσοι τοῦ *Αἰόλου* ἢ *Αἰπάραι*, ὧν ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ *Αἰπάρα*· ἀπασαι δὲ αὗται εἶνε ἠφαιστειῶδεις. *Σαρδῶ*, νῆσος μεγάλη ΒΔ. τῆς *Σικελίας*· ταύτης ἐπισ. πόλις εἶνε *Καλιάρι* ἔχουσα 35 χιλ. κατ. Πρὸς Δ. δὲ τῆς *Σικελίας* αἱ *Αἰγάδες* νῆσοι, ὅπου ὁ ὕψχος τῶν Ῥωμαίων *Κάτουλος* ἐνίκησε τοὺς *Καρχηδονίους*, καὶ ΝΔ. τούτων ἡ *Παρτελαρία* (*Ἔγγυγία*), ἠφαιστειῶδης νῆσος καὶ πλήρης σπηλαίων.

Πρὸς Ν. τῆς *Σικελίας* κεῖται ἡ νῆσος *Μάλτα*, ὑποκειμένη ἀπὸ

τοῦ 1815 εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ ἔχουσα μετὰ τῶν παρακειμένων νησιδίων 150 χιλ. κατ. καταγωγῆς Ἀραβικῆς καὶ δυτικoὺς τὴν θρησκείαν, καὶ πρωτεύουσαν τὴν Βαλέττα, ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσαν 90 χιλ. κατ. λαμπρὸν λιμένα, ὠραίους κήπους καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰταλίας εἶνε 296300 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 28 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. δυτικοί, κυβερνόμενοι συνταγματικῶς.

Ἡ Ἰταλία εἶνε ἐκ τῶν μεσημβρινωτέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα κλίμα θερπνὸν καὶ ὑγιεινόν, ἐκτὸς τῶν μεσογείων χωρῶν, ὅπου ὑπάρχουσι λίμναι. Ἐχει δὲ θελκτικὰς καὶ ὠραίας πεδιάδας μάλιστα δ' εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς πλῆθος ποταμίων καὶ ποταμῶν, οἵτινες κατασταίνουσιν αὐτὴν τὴν πλουσιωτέραν χώραν τῆς Εὐρώπης, παράγουσαν γεννήματα, ὀρύζιον, βάμβακα, ἔλαιον, οἶνον καὶ μάλιστα παρὰ τὸν Οὐεσουβιον τὸν καλούμενον δάκρυα τοῦ Χριστοῦ, πορτοκάλια, λεμόνια, ζαχαροκάλαον κλ. καὶ τρέφει μελίσσης καὶ μεταξοσκώληκας ἰδίαι εἰς τὰς βρείους χώρας τῆς ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶνε ἀνεπτυγμένη καθ' ἅπασαν τὴν χερσόνησον διὸ καὶ τρέφει λαμπροὺς βοῦς, βουβάλους, ἵππους, ἡμιόνους καὶ ἐξάιρετα πρόβατα. Ἀλλὰ καὶ ἄγρια ζῶα ἔχει, οἶον ἄρκτους, λύκους, ἀγριοχοίρους, ἔτι δὲ πτηνὰ, γῦπας, ἀετοὺς κλ.

Εἰς τὸ νότιον αὐτῆς συμβαίνουσιν ἕνεκα τῶν ἠφιστείων σεισμοὶ καταστρεπτικοί, τὰ δὲ ὄρη τῆς παρέχουσι σίδηρον, χαλκόν, διάφορα μέταλλα, ἀλάβαστρον κλ.

Αἱ δ' ἐπιστῆμαι καὶ τὰ γράμματα κατὰ τὸν ΙΒ'. καὶ ΙΣ'. αἰῶνα ἤθλουσαν ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ ἡδὴ οὐχ ἦττον αὐταὶ καλλιεργοῦνται ἰδίως ὅμως ἔχουσιν ἐπίδοσιν αἱ ὠραῖαι τέχναι ἡ ζωγραφικὴ, ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ μουσικὴ. Καὶ βιομηχανίαν δ' ἔχει αὕτη ἀξιόλογον οἶον μεταξωτῶν ὑφασμάτων, κρυσταλλίνων καὶ πηλίνων ἀγγείων κλ. ἔτι δὲ πολλοὺς σιδηροδρόμους καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον.

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Μῆκ. Α. 10—100 37'

Πλάτ. Β 36⁰ 1'—42⁰ 45'.

Ἡ Ἰσπανία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Πορτογαλίας.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ νῦν Ἰσπανίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη Ἰβηρία, ἐσύστησαν ἀποικίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Φοίνικες· εἴτα δὲ καταστάθηναι ἐν αὐτῇ οἱ Καρχηδόνιοι. Μετὰ δὲ τὸν Β'. Καρχηδονικὸν πόλεμον ὑπετάγη ἡ χώρα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Τὸ δὲ 500 μ. Χ. ὑπέπεσαν ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῶν Γότθων, καὶ τὸ 711 μ. Χ. ὑπὸ τοὺς Ἀράβας. Ἀλλ' ἐκθλυθέντων καὶ τούτων ἀπεσπῶντο κατὰ μικρὸν τμήματά τινα ἀπὸ τῶν Ἀραβικῶν

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

κρατῶν καὶ ἐσχημάτιζον ἴδια χριστιανικὰ βασίλεια: οἷον τὸ τῆς Πορτογαλίας (1139 Ἀλφόνσος), τῆς Ἀραγωνίας, τῆς Καστίλλιας, κλ. μέχρις οὗ τὸ 1492 συγχωνευθέντων ὅλων τῶν βασιλείων τῆς Ἰσπανίας ὑπὸ τὸ στέμμα τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλης, ἐδιώχθησαν ὑπ' αὐτῶν οἱ Ἀραβες ἐκ τῆς Ἰσπανίας. Μετὰ ταῦτα δὲ ἠνώθη ἡ Ἰσπανία εἰς ἓν κράτος μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ πάλιν μετὰ μακρὸν πόλεμον ἐχωρίσθη τὸ δὲ 1658 ἠνώθησαν ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλία εἰς ἓν κράτος· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1640 πάλιν ἡ Πορτογαλία ἐχωρίσθη τῆς Ἰσπανίας καὶ ἕκτοτε ἀποτελεῖ ἴδιον κράτος. Εἶτα δ' ὑπέκυψαν μετὰ τὴν Γαλλικὴν (1789) ἐπανάστασιν εἰς τοὺς Γάλλους· ἀλλὰ τὸ 1815 τούτων ἀπαλλαγθεῖσαι αὐταὶ ἀπετέλεσαν ἑκατέρα ἴδιον συνταγματικὸν κράτος.

Ἡ ὄρη τῆς Ἰσπανίας εἶνε τὰ *Πυρηναῖα* (3500 μέτρ.), χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Γαλλίας. Τούτων ἐπισ. σειρὰ εἶνε 1) τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας ἐκτεινόμενα πρὸς Δ. μέχρι τοῦ Φινιστέρου ἀκρωτηρίου· 2) τὰ Ἰβηρικὰ ὄρη, ἅτινα ἠνωμένα μὲ τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας ἐκτείνονται ἐκ τοῦ ΒΔ. πρὸς τὸ ΝΑ. μὲ ταῦτα δὲ συνέχονται τὰ ὄρη τοῦ *Τολέδου*, ἡ *Σιέρα Μορένα* καὶ *Σιέρα Νεβάδα* (4000 μέτρ.) ἐκτεινόμενα ἐξ Α. πρὸς Δ.

Ποταμοὶ ἐπισ. αὐτῆς εἶνε ὁ *Ἐβρος* (Ἰβηρ), πηγάζων ἐκ τῶν Πυρηναίων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ *Δούριος* ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων πηγάζων καὶ ῥέων πρὸς Δ. ἐκβάλλει διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ *Τάγος*, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἰσπανίας (750 χιλιομ. μῆκ.), ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων πηγάζων καὶ ῥέων ΝΑ. ἐκβάλλει διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ *Γουαδιάνας* ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀσαύτως ὀρέων οὗτος εἰσερχόμενος εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ προχωρῶν πρὸς Ν. ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῶν *Γαδείρων*· ὁ *Γουαδαλουβίβερρος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Σιέρας Μορένης ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Ἰσπανίας, διηρημένης εἰς 48 τμήματα, εἶνε *Μαδριτη* ἐπὶ τοῦ Μανσαναρέζου, ὠρεῖα πόλις πρωτ. τοῦ βασιλείου ἔχουσα ὠρεῖους περιπάτους, λαμπρὸς εὐκδομὰς καὶ 400 χιλ. κατ. *Σαλαμάνκα* πρὸς Δ. ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της, καλουμένη διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκοδομῶν της μικρὰ *Ῥώμη*. Ἄγιος *Ἰάκωβος* τῆς *Κομποστέλης* εἰς τὸ ΒΔ. ἔχουσα περίφημον καθεδρικὸν Γοθικὸν ναὸν καὶ 30 χιλ. κατ. *Βίλβαορ* πρὸς Β. ἡ πρώτη ἐμπορικὴ ἀποθήκη τῶν ὠρείων μαλλίων τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα 125 χιλ. κατ. *Σαραγόσσα* εἰς τὸ ΒΑ ἐπὶ τοῦ Ἐβρου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 90 χιλ. κατ. *Βαρκελόνη*, εὐλίμενος, ὀχυρωτάτη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις εἰς τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 190 χιλ. κατ. *Βαλάρση* πρὸς Α. ἐν τερπνοτάτῃ πεδιάδι, ἔχουσα πολλὰ ἐργαστήσια μεταξῆς, μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς, ὠρεῖους οἴνους, πανεπιστήμιον καὶ 150 χιλ. κατ. *Αλικάντη* πρὸς Α. παράλιος πόλις καὶ ἐμπορικὴ, παράγουσα λαμπροὺς οἴνους καὶ ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Μουρκία* πρὸς τὸ ΝΑ. ἐπίσημος διὰ τοὺς οἴνους της, ἔχουσα 80 χιλ.

Ψήφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κατ. *Καρθαγένη* πρὸς Ν. λαμπρὰ πόλις καὶ πολεμικὸς λιμὴν ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Γρενάδα* ΝΔ. ἐπὶ ἑξαισίαις θέσεως, ἔχουσα 70 χιλ. κατ. καὶ περίφημον ἀραβικὸν παλάτιον (α). *Μαλίνα* πρὸς Ν. εὐλίμενος πόλις πρὸς τὴν Μεσόγειον ἔχουσα μέγα ἐμπόριον οἴνων καὶ 120 χιλ. κατ. *Γιβραλτάρ*, ὀχυρωτάτη πόλις ἐπὶ τοῦ δμωνύμου πορθμοῦ, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, 25 χιλ. κατ. καὶ ἀπὸ τοῦ 1704 ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλοῦς. *Κάδιξ* (πάλαι *Γάδειρα*) πρὸς Ν. λίαν ὀχυρὰ πόλις, ἔχουσα μέγα πολεμικὸν καὶ ἐμπορικὸν λιμὴνα καὶ 70 χιλ. κατ. *Σεβίλλα* (πάλαι Ἴσπλις) παρὰ τὸν Γουαδαλκουίβερρον ἐπὶ θαυμασταῖς θέσεως ἐν μέσῳ πεδιάδος κεκαλυμμένης ὑπὸ ἑλαιῶν καὶ ἄλλων δένδρων διαφόρων, ἔχουσα 130 χιλ. κατ. *Κορδύβη* παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν, σώζουσα ἔτι μεγαλοπρεπὲς τσαμίον καὶ ἔχουσα 50 χιλ. κατ. (β). *Τόλεδο* ἐπὶ τοῦ Τάγου ΝΔ. τῆς Μαδρίτης, τὸ πάλαι ἐπίσημος πόλις καὶ νῦν ἔτι ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον καὶ 20 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῷ τμήματι τῆς Καταλωνίας πρὸς τὰ Πυρηναικὰ κεῖται ἡ δημοκρατικὴ τῆς Ἀρόρας (15 χιλ. κατ.), προστατευομένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

Νῆσοι αὐτῆς εἰς τὴν Μεσόγειον εἶνε αἱ *Βαlearίδες*, τῶν ὁποίων ἐπισ. εἶνε ἡ *Μαϊόρκα*, νῆσος εὐφορωτάτη, ἔχουσα πρωτ. *Πάλμαρ* μὲ 60 χιλ. κατ καὶ ἡ *Μινόρκα*, ἔχουσα πόλιν *Μάγρονα* μὲ λαμπρότατον λιμὴνα καὶ 20 χιλ. κατ. Ἴβικα νῆσος μὲ ὁμων πόλιν, ἔχουσα πλούσια ἀλοπηγεῖα. *Φορμεντέρα* καὶ *Γαβρέρα*, λίαν μικρὰ νῆσοι.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰσπανίας εἶνε 508000 τετρ. σταδ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 16 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. δυτικοί, κυβερνώμενοι συντηγματικῶς. Οἱ σημερινοὶ Ἰσπανοὶ καὶ Πορτογάλοι εἶνε μίγμα ἀρχαίων *Κελτῶν*, *Ρωμαίων*, *Γότθων*, *Σουήθων* καὶ Ἀράβων· τούτου ἕνεκα καὶ ἡ γλῶσσά των εἶνε μίγμα Λατινικῆς, Ἀραβικῆς Γερμανικῆς, καὶ Κελτικῆς γλώσσης, οἱ δ' ἐν αὐτῇ Οὐάσκωνες λαλοῦσι τὴν Οὐάσκωνικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Ἰσπανία δικτετανομένη ὑπὸ σειρῶν ὀρέων ἔχει κλίμα εὐκράδες, πλὴν τῶν νοτίων μερῶν, ἅτινα προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἀνέμου Σολκανοῦ· τὸ δ' ἔδαφος καίτοι κακῶς καλλιεργημένον παράγει οὐχ ἥττον γεννήματα, πορτοκάλια, λεμόνια, βάλανια, ζαχαροκάλαμον, ξυλοκέρατα, ἔλαιον, οἴνου· ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, θείου, γκιανθράκων, ἄλματος, μικρῶρων, κλ. ἔτι δὲ τρέφει μεταξοσκώληκα, λαμπρὰς αἴγας καὶ ὄρχειους εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας ἵππους καὶ ἡμίονους, καὶ ἔχει ὄχι πολὺ ἀνεπτυγμένον ἐμπόριον.

(α) Ἐπὶ Ἀράβων αὕτη εἶχεν ἑν ἑκατ. κατ.

(β) Ἐπὶ τῶν Ἀράβων εἶχεν αὕτη 300 χιλ. κατ.

Ἡ πικιδεία ἐν αὐτῇ δὲν εἶνε πολὺ διαδεδομένη εἰς τὸν λαόν, ἂν καὶ ἔχη πολλὰ πανεπιστήμια, τὰ ὅποια ὑπῆρξαν ὀνομαστά κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Ἀπὸ τινος ἔμως χρόνου ἤρχισαν οἱ Ἴσπανοὶ νὰ ἐπιμελῶνται τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν καὶ νὰ ἐνεργολῶνται εἰς τὴν βιομηχανίαν. Ὡσαύτως δὲ κατεσκευάσαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας καὶ ἀξιολόγους σιδηροδρόμους. Κατακτήσεις δ' ἔχει ἡ Ἰσπανία εἰς τὴν Ἀφρικὴν, Ἀμερικὴν καὶ Ὠκεανίαν (6 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ.).

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ.

Μῆκ. Α. 8^ο 35'—11^ο 51'.

Πλάτ. Β. 36^ο 57'—42^ο 5'.

Ἡ Πορτογαλία ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας, πρὸς Δ. καὶ Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἡ ὄρη αὐτῆς εἶνε τὰ τῆς Ἀστουρίας ἐκτεινόμενα εἰς τὰ βόρεια τῆς Πορτογαλίας· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἔχει ὄρη ὑψηλὰ τὴν Σιέραν Ἐστρέλλαν (2000 μέτρ.), συνέχειαν οὖσαν τῶν Ἰβηρικῶν ὄρεων.

Ποταμοὶ αὐτῆς, πλὴν τῶν ῥηθέντων ἐν Ἰσπανίᾳ Δουρίου, Τάγου καὶ Γουαδιάν, οἵτινες διέρχονται καὶ διὰ τῆς Πορτογαλίας καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, εἶνε καὶ ὁ Μίνος πρὸς Β. τοῦ Δουρίου, ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Ἀστουρίας πηγάζων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἐπισ. δ' αὐτῆς πόλεις, διηρημένης εἰς 6 τμήματα, εἶνε Λισβῶνα, πρωτ. τοῦ βασιλείου ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τάγου· ἐκτισμένη δ' ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου ἔχει θέαν θαυμασίαν, λιμένα ἐκ τῶν εὐρυχωροτέρων τῆς Εὐρώπης πλήρη πάντοτε πλοίων, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον καὶ 230 χιλ. κατ. Κοῦμβρα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μονδέγου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 20 χιλ. κατ. Ὀπόρτον πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουρίου ἐπὶ λαμπρὰς θέσεως, ἡ ἐμπορικωτάτη καὶ πλουσιωτάτη μετὰ τὴν Λισβῶνα πόλις τῆς Πορτογαλίας, περίφημος διὰ τοὺς οἴνους τῆς καὶ ἔχουσα 110 χιλ. κατ. Βράγα πρὸς Β. χρηματίσασα πρωτ. τῶν Σουήδων καὶ ἔχουσα ἐργαστάσια ὄπλων καὶ 18 χιλ. κατ. Βραγάνση ΒΑ. ἐξ ἧς κατάγεται ἡ νῦν βασιλεούσα οἰκογένεια. Ἐβόρα ΝΑ. ἔχουσα ὄρατον καθεδρικὸν ναὸν καὶ 15 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Πορτογαλίας εἶνε 9300 στάδ. τετρ. οἱ δὲ κάτ. 4 $\frac{2}{3}$ ἑκατ. ἅπαντες δυτικοὶ κυβερνώμενοι συνταγματικῶς.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε λίαν θερμὸν εἰς τὰ παράλια, ἀλλὰ γλυκύ, θερπὸν καὶ ὑγιεινὸν εἰς τὰ μεσόγεια· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε ὄρει-

ΕΥΡΩΠΗ.

νόν, διακοπτόμενον ὑπὸ τερπνῶν πεδιῶδων, παρχαουσῶν λεμονία, πορτοκάλια, οἶνον, ἀμύγδαλα, σῦκα κλ. ἀλλ' ἡ γεωργία εἶνε πολὺ ἐν αὐτῇ παρημελημένη, καὶ τὰ $\frac{3}{4}$ αὐτῆς μένουσιν ἀκαλλιέργητα· παράγει δὲ καὶ ἄλλας ἄφθονον καθ' ἕκασταν τὴν παραλίαν. Ὡσαύτως ὁ πολιτισμὸς εἶνε μᾶλλον ἐν αὐτῇ προχωρημένος ἢ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἀλλ' ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε εἰσέτι ἐνταῦθα λίαν παρημελημένη.

Ἡ Πορτογαλίη ἔχει κατὰ κτήσεις εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὴν Ἀφρικήν καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν μόνον τὰ ΝΑ. τῆς νήσου Τιμόρης (τὸ ὅλον περὶ τὰ 4 ἑκατ. κατ.).

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ.

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΓΑΛΛΙΑ.

Μῆκ. Α. 1^ο 9' — 56'.

Πλάτ. Β. 42^ο 20' — 51^ο 5'.

Ἡ Γαλλία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γερμανίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Γαλλία, τὸ πάλαι ἑκαλεῖτο Γαλατία, διάφορα μικρὰ κράτη ἀποτελοῦσα, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Κατὰ δὲ τὸν Δ'. αἰῶνα μ. Χ. οἱ Φράγγοι ἐκυρίευσαν τὴν γῶραν καὶ τὴν ἀνόμεσαν Φραγγίαν. Ἐκτοτε δὲ καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ 843 ὅτε μὲν ἀπολύτως βασιλευμένη, ὅτε δὲ δημοκρατουμένη καὶ ὅτε συνταγματικὸν ἔχουσα πολίτευμα ἢ αὐτοκρατορίαν διέμεινεν ἀνεξάρτητος, λαβοῦσα τὸ 1814 τὰ μέγρι τοῦ 1860 αὐτῆς ὄρια· ἀλλὰ τὸ 1860 κοινῇ συγκαταθέσει τῶν λαῶν καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας ἡ Σαβοῦα καὶ ἡ Νίκαια προσετέθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ δὲ 1871 μετὰ φονικὸν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσίας πόλεμον ἀφηρέθη ἀπ' αὐτῆς ἡττηθείσης ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ πρῶν γερμανικὴ Λοθαριγγία, αἵτινες ἀπέτελεσαν μέρος τῆς Γερμανίας.

Ἡ ὄρη τῆς Γαλλίας τὰ ὄρη ἐκτείνονται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τοῦτων ἐπίσημότερα εἰς τὸ νότιον εἶνε αἱ Κηβέροι (1774 μέτρ.) εἰς δὲ τὸ βόρειον τὰ Βόσγια (1428 μέτρ.), καὶ τὰ Ἀρδενα ἔχοντα πρὸς Α. τὴν πεδιῶδα τοῦ Ῥήνου· αἱ Ἀλπεις πρὸς Α. χωρίζονται τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας, ὧν ὑψηλότερα κορυφή εἶνε ὁ Ἰόρας (1700 μέτρ.) τὸ Λευκὸν ὄρος (4810 μέτρ.), τὸ ὕψιστον ὄρος τῆς Εὐρώπης· τὸ Κένισον (3493 μέτρ.) καὶ τὸ Βήτουλον τέλος· τὰ Πυρραῖα ΝΔ. χωρίζονται τὴν Ἰσπανίαν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

Ποταμοὶ τῆς Γαλλίας εἶνε πρὸς Β. ὁ Μείσης καὶ ὁ Σκάλδισιν ἀμφότεροι ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Σηκουάνας πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Τασελάτου καὶ διερχόμενος διὰ τῶν Πικριῶν ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης· ὁ Αείγηρ, ἐκ τῶν Κηθενῶν πηγάζων καὶ ὁ Γαρούνας ἐκ τῶν Πυρηνάων, ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· ὁ Ροδαρός, ὀρυκτικὸς ποταμὸς ἐξερχόμενος τῆς Ἑλβετίας καὶ ῥέων δυτικῶς καὶ τέλος πρὸς νότον ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Λιῶν.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Γαλλίας, διηρημένης εἰς 86 νομούς, εἶνε Παρίσιοι, κειμένη ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Σηκουάνα καὶ ἐπὶ δύο αὐτοῦ νήσων, πρωτ. τῆς Γαλλίας, ἔχουσα πολλοὺς καταφύτους τόπους, ὡς τὰ Ἠλύσια πεδία, λαμπροὺς περιπάτους, μεγάλας καὶ πλατείας ὁδοὺς, ἐπισήμους οἰκοδομὰς, ἀνάκτορα, ναοὺς, θέατρα, πανεπιστήμια, νοσοκομεῖα, τὸν στρατῶνα τῶν ἀπομάχων, τὸ σχολεῖον τῶν ὠρκίων τεχνῶν, τὸ μουτεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἀπειρα δημόσια οἰκοδομήματα καὶ ἐργοστάσια καὶ 2 ἐκτεκτ. εἶνε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου κατὰ τὸν πολιτισμὸν, τὴν πληθὺν καὶ ποικιλίαν τῶν δημοσίων μνημείων, ἡ δευτέρα κατὰ τὴν πληθυσμὸν καὶ ἡ τετάρτη κατὰ τὴν ἔκτασιν, ἔχουσα περιφέρειαν 33 χιλιομ. Βερσαλλίαι, ὄχι μακρὰν τῶν Παρισίων πρωτ. τῆς Γαλλίας μέχρι τῆς Γαλλικ. μεταπολιτεύσεως (1789), ἔχουσα 50 χιλ. κατ. ὡραῖα ἀνάκτορα μετὰ λαμπρῶν κήπων καὶ λαμπρὸν μουτεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ρουέν ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Γαλλίας, πατρὶς τῶν δύο Κορνηλιῶν, ἔχουσα λαμπροὺς Γοθικοὺς ναοὺς, γέζ. ὄλογον βιομηχανικόν, ἀξιόλογον βιομηχανικὴν δικφόρων ὑφασμάτων καὶ 70 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρὶς Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου. Αἰλλη πρὸς τὸ Βέλγιον, ὀχυρωτάτη πόλις τῆς Γαλλίας· ἔχουσα βιομηχανικὴν ἀξιόλογον καὶ 160 χιλ. κατ. Καλαί, ὀχυρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ ὄμων. πορθμοῦ ἐντεῦθ. δικεχίνουσι συντομώτερα ἐκ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Χάβρη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σηκουάνα, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 90 χιλ. κατ. Χερβοῦργον ἐπὶ χερσονήσου, ἔχουσα ὀχυρωτάτην καὶ εὐρυχωρότατον πολεμικὸν καὶ ἐμπορικὸν λιμένα καὶ 40 χιλ. κατ. Βρέστη, ἔχουσα λαμπρὸν καὶ ἀσφαλῆ πολεμικὸν λιμένα, ναύσταθμον ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ 70 χιλ. κατ. Νάντη ἐπὶ τοῦ Αείγηρος, ὠραιοτάτη καὶ ἐμπορικ. πόλις ἔχουσα λαμπροὺς περιπάτους, ὠραιοὺς γέφυρας, κελὸν λιμένα συναζόμενον ὑπὸ πολυκρίθμων πλοίων καὶ 120 χιλ. κατ. Γούρση, μεσόγειο· πόλις ἡ ἐπικαλουμένη τὸ περιβόλιον τῆς Γαλλίας, ἔχουσα ἐπὶ τοῦ Αείγηρος ὠραῖαν γέφυραν καὶ 42 χιλ. κατ. Περὰ ταύτην Κάρρολο, ὁ Μάρτελο, κατέστος ἐκ τῶν κατὰ τῆς Εὐρώπης

ἐκστρατεύσαντας "Αραβας (733 μ. Χ.). *Αὐρηλία* (Ὁρλεάνς) ΒΑ-
ἐπὶ τοῦ Λείγηνος, ἀρχαία πρωτ. ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον οἴ-
νων, ἐργοστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 50 χιλ. κατ.

Βορδώ (Βορδίγαλλικ), ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς
τοῦ Γαροῦνα, ἔχουσα ὠραῖον λιμένα πλήρη σχεδόν πάντοτε ἐκ
διαφόρων πλοίων, μέγα ἐμπόριον καὶ μάλιστα οἴνων μετὰ τῆς
Ἀμερικῆς καὶ 275 χιλ. κατ. *Τολῶσα* πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς συμβολῆς
τῆς διώρυγος Λαγκεδόκου καὶ τοῦ Γαροῦνα, δι' ἧς ἐνοῦται ἡ Με-
σόγειος μετὰ τὸν Ἀτλαντικόν, ἔχουσα κανονοχυτήρια, ἀκαθό-
μεικν, μέγα ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ. *Μομπελιέρου* εἰς τὸ
ΝΑ. παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ ὑψηλῆς θέσεως, ὅθεν βλεπομεν
τὰ Πυρηναιᾶ, τὰς Κηβένας, τὰς Ἀλπεις καὶ τὴν Μεσόγειον,
ἔχουσα 55 χιλ. κατ. καλὰς οἰκοδομὰς, ἀξιόλογον ἱερικὴν
σχολήν, ἐν ᾗ ἐσπούδασε καὶ ὁ ἡμέτερος σοφὸς Κορκῆς, βοταν-
κὸν κῆπον, ἐργοστάσια καὶ ἐμπόριον οἰνοπνευμάτων.

Νίμη πρὸς Α. ὠραία πόλις μετὰ λαμπρὰς ἀρχαίας οἰκοδομὰς
καὶ 60 χιλ. κατ. *Ἀβινιῶν* ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, ἔχουσα σημαντικόν
ἐμπόριον οἴνου, ἐλαίου, ἀρωμάτων καὶ 40 χιλ. κατ. καὶ ἀπὸ τοῦ
1307—1377 χρηματίσασα ἔδρα τῶν Παπῶν. *Μασσαλία*, ἡ ἐμ-
πορικωτέρα καὶ ἡ τρίτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Γαλ-
λίας εἰς τὴν Μεσόγειον ἀποικία τῶν Φωαλέων (600 π. Χ.),
ἔχουσα ἕξ λαμπροὺς λιμένας καὶ 320 χιλ. κατ. *Τουλῶν*, ὀχυ-
ρα πόλις καὶ εὐρυχωρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας εἰς
τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα 70 χιλ. κατ. μέγα ἐμπόριον οἴνων, οἰνο-
πνευμάτων, ἐλαίου, σαπωνίου κλ. *Νίκαια*, παρχαία πόλις ἔχουσα
52 χιλ. κατ. ἔνεκα δὲ τῆς θερμότητος τοῦ κλίματος τὸν χει-
μῶνα συναθροίζονται ἐν αὐτῇ πλῆθος ξένων ἐκ διαφόρων πόλεων
τῆς Εὐρώπης. *Σιαμπερὴ* ΝΑ. ἡ ἐπίσημοτέρα πόλις τῆς Σα-
βοΐας, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Κλαρμόντιον* πρὸς Β. τῆς Νίμης, ἐ-
πίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ 1095 τῶν δυτικῶν (Σταυροφορικὴ)
κύνοδος, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Ἅγιος Στέφανος* πρὸς Α. ταύτης,
βιομηχανικωτάτη πόλις καὶ μάλιστα ὄπλων, ἔχουσα ἀνεξάν-
τλητα μετκλιεῖα γαιαθρόκων καὶ 125 χιλ. κατ. *Αυὼν* πρὸς Β.
ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Σαόνου, εἶνε ἡ δευ-
τέρη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Γαλλίας καὶ πατρὶς πολ-
λῶν διασήμων ἀνδρῶν, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων τῆς 300
χιλ. κατ. μέγιστον ἐμπόριον, μεγίστην βιομηχανίαν καὶ μάλι-
στα μεταξωτῶν ὑφασμάτων. *Ναρσή*, πόλις ὠραία ἔχουσα ἀ-
ξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 66 χιλ. κατ. *Ῥῆμοι*, ὅπου τὸ πάλαι
ἐστέφοντο οἱ βουσιεῖς τῆς Γαλλίας ἔχουσα 80 χιλ. κατ.
Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος *Κύργος* (Κόρσικα νῆσ.),
ἔχουσα 236 χιλ. κατ. Ταύτης πρωτ. εἶνε *Αἰάκειος*, λίαν ὀχυρὰ

καὶ εὐλίμενος πόλις, πατρὶς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Βαστία, ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Κύρνου καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γαλλίας εἶνε 528000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 40 ἑκατ. δυτικοί, πλὴν 1 1)2 ἑκατ. διαμικρτυρομένων, κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς.

Οἱ σημερινοὶ Γάλλοι εἶνε μίγμα ἀρχαίων Κελτῶν, Ἑλλήνων ἀποίκων, Ῥωμαίων, καὶ Ἀγγλῶν κατοικούντων τὸ ΒΔ. μέρος τῆς Γαλλίας. Ὑπάρχουσι δ' ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἑβραῖοι περὶ τὰς 80 χιλ. διεσπαρμένοι εἰς τὰς διαφόρους αὐτῆς πόλεις.

Τὸ κλίμα τῆς Γαλλίας εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον συγκερασμένων τῆς Εὐρώπης, ὁ ἀήρ αὐτῆς καθαρὸς καὶ ὑγιεινός, ἀλλ' εἰς τὸ ΝΔ. ἐνίοτε φυσῶσιν ὀρητικῶς βορειοδυτικοὶ ἀνεμοὶ καὶ συχνὰ πίπτουσι χάλιαζι, εἰς δὲ τὰ δυτικὰ μέρη καὶ ἐπὶ τῶν βορείων ὁρέων τὸ κλίμα εἶνε βροχερώτατον· εἰς τὸ Β. τὸ ἔδαφος εἶνε πεδινόν, παρῆγον ἀφθόους δημητριακοὺς καρποὺς καὶ τρέφον λαμπρὰ ποίμνια· τὸ Α. περιέχει τὰ ὄρη Ἰόρκυ καὶ Βόσγια καὶ τὰς πεδιάδας τοῦ Σάκνου, τὸ δὲ Δ. εὐφόρους πεδιάδας παραγούσας λαμπροὺς οἴνους, καὶ τὸ κεντρικὸν ὠρκίαις πεδιάδας, αἵτινες προφυλαττόμενοι ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων παρῆγουσιν ἔλαιον, λεμόνια, πορτοκάλια, λαμπροὺς οἴνους, οἷον τὸν Καμπανίτην καὶ τὸν Βορδικόν, καὶ τρέφουσι μεταξοσκώληκας· ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ γκιανθράκων.

Ἡ βιομηχανία αὐτῆς εἶνε μεγίστη καὶ τὸ ἐμπόριον ἀκμιοῦται, βοηθούμενον τὸ μὲν ἐσωτερικόν ὑπὸ πλήθους πλωτῶν ποταμῶν, διωρῶν καὶ σιδηροδρόμων, τὸ δ' ἐξωτερικόν, προστατευόμενον ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ πολεμικοῦ αὐτῆς νυκτικοῦ. Ἡ δὲ παιδεία εἶνε μὲν ἀνεπτυγμένη ἐν Γαλλίᾳ μεγάλως, ἀλλ' ὑπάρχουσιν εἰσέτι καὶ πλεῖστοι Γάλλοι μὴ γνωρίζοντες τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν.

Κατακτήσεις δ' ἔχει ἡ Γαλλία εἰς ἀπάσας τὰς ἡπείρους ὑπὲρ τὰ 6 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ.

ΕΛΒΕΤΙΑ.

Μῆκ. Α. 30° 37' — 60° 9'

Πλάτ. Β. 45° 49' — 47° 49'

Ἡ Ἑλβετία, οὗσα τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς Εὐρώπης, ἐρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

ΣΗΜ. Ἡ Ἑλβετία, διακρινομένη πάντοτε διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων τῆς, δεπτάχθη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Εἶτα α ἀπετέλεσε

μέρος τῆς Γαλλίας, ἔπειτα τῆς Γερμανίας· τὸ δὲ 1308 μ. Χ. ἐπαναστατήσαντα κατὰ τῶν Γερμανῶν ἐσημάτισε κράτος ἀνεξάρτητον, ἀδιακόπως αὐξανόμενον μέχρι τοῦ 1815, ὅτε αἱ σύμμαχοι δυνάμεις ἔθεσαν τὰ σημερινὰ αὐτῆς ὄρια.

"Ὀρη τῆς Ἑλβετίας εἶνε αἱ "Αλπεὶς κείμεναι μεταξύ αὐτῆς καὶ τῆς Ἰταλίας· διακροῦνται δὲ αὗται εἰς δύο μέρη, εἰς δυτικὸν καὶ ἀνατολικόν· καὶ τὸ μὲν δυτικὸν ἐκ μιᾶς μόνης σειρᾶς ἀποτελούμενον ἐκτείνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ἀπολήγον ἀποτόμως εἰς τὸ Λυγιστικὸν πέλαγος ἢ κόλπον τῆς Γενούας· τούτου ἐπισ. κορυφὴ εἶνε πρὸς Ν. τὸ *Βήσουλον* (3838 μέτρ.).

Τὸ δὲ ἀνατολικὸν κείμενον πρὸς Β. τῆς Λομβαρδικῆς πεδιάδος διευθύνεται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ σχηματίζει· 1 τὰς κεντρικὰς "Αλπεὶς, τῶν ὁποίων ὑψηλοτέρη κορυφὴ εἶνε τὸ *Λευκὸν ὄρος*, ἢ *Ρότσα* (4686 μέτρ.), τὸ *Κέρβινον* (4600 μέτρ.), καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Βερνάρδου* (3600 μέτρ.)· ἐπὶ τούτου εἰς ὕψος 2430 μέτρ. κεῖται τὸ πτωχοτροφεῖον τοῦ *Ἁγίου Βερνάρδου* τὸ ὑψηλότερον κατωκημένον μέρος τῆς Εὐρώπης· τούτων δὲ συνέχεια εἶνε καὶ ὁ πρὸς τὴν Γαλλίαν Ἴορας· 2 τὰς Ἀνατολικὰς "Αλπεὶς, αἵτινες συνιστᾶμεναι ἐκ τριῶν σειρῶν τῶν *Νορρικῶν*, τῶν *Καρρικῶν* καὶ τῶν *Ἰουλιακῶν* "Αλπεων, διευθύνονται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ μεγάλων κοιλάδων. Μετὰ δὲ τῶν Ἰουλιακῶν καὶ Δινκρικῶν "Αλπεων ἐνώνονται καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Ἐκ τῶν ὁρέων τούτων πηγάζουσιν οἱ ἐξῆς ποταμοὶ πρὸς Β. ὁ *Ῥήνος*, ὅστις ἐκ τοῦ ὄρους *Ἀδοῦλα* πηγάζων καὶ σχηματίζων τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας προχωρεῖ εἰτα πρὸς Δ. εἶνε λίαν ταχὺς ποταμὸς καὶ σχηματίζει πολλοὺς καταρράκτας, ὧν ἐπιστημότερος εἶνε ὁ τῆς *Σχαφούσης* (22 μέτρ. ὕψ.)· ὁ *Ροδαρός*, ὅστις σχηματίζων τὴν μεγαλοπρεπῆ λίμνην *Λεμάνην* ἢ τῆς *Γενεύης* εἰσέρχεται εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ τέλος ὁ *Τίκιρος* πρὸς Ν. ὅστις πίπτων εἰς τὴν λίμνην *Μελζορα* ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς καὶ χύνεται εἰς τὸν Πάδον.

Λίμναι δ' ἐπισ. αὐτῆς εἶνε ἡ *Κωνσταντία*, ἡ *Λυκέρνη*, ἡ *Νευσιατέλη*, ἡ *Ζυρίχη*, ἡ *Λεμάνη* ἢ τῆς *Γενεύης* ἡ ὠραιοτέρα τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης.

Ἐπισ. δὲ πόλεις τῆς Ἑλβετίας, συνισταμένης ἐξ 22 ὁμοσπόνδων τοπαρχιῶν, εἶνε ἡ *Βασιλεία*, διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Ῥήνου λίαν βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον καὶ 60 χιλ. κατ. *Ζυρίχη* πρὸς Β. τῆς ὁμων. λίμνης εἰς θέσιν θελκτικὴν ἔχουσα 25 χιλ. κατ. ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ πανεπιστήμιον. *Μιλθόρνη*, ἡ κοιτὶς τῆς Ἑλβετικῆς ἐλευθερίας καὶ πατρὶς τοῦ Ἰουλιέλου Τέλλου, ἐνὸς τῶν πρώτων θεμελιωτῶν τῆς Ἑλβετικῆς συμπολιτείας. *Απιέρνη* πρὸς τὰ ΝΔ. ἐπὶ ὁμων. λίμνης λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Βέρνη*,

πρωτεύουσα τῆς Ἑλβετικῆς ὀμοσπονδίας, ἐκτισμένη ἐπὶ χερσονήσου τοῦ Ἀάρου, ἔχουσα ὠραίας οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον, λαμπρὰν βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. *Λαυσάνη* παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα γομφρικὴν τοποθεσίαν καὶ 30 χιλ. κατ. *Γενεύη*, κειμένη καθ' ἃ μέρος ὁ Ῥοδανὸς ἐξέρχεται τῆς ὄμων. λίμνης, εἶνε πόλις ὠραία ἔχουσα πανεπιστήμιον (Καλῶν, Ἡρησκευτικὴ μεταρρύθμισις), ὀνομαστὸν βοτανικὸν κήπον, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, περίφημα χρυσοχοεῖα καὶ ὠρολογοποιεῖα καὶ 50 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Ἰωάν. Ρουσσῶ καὶ τοῦ Νευκέρου πατρὸς τῆς κυρίας Στάελ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλβετίας εἶνε 41400 τετρ. οἱ δὲ κατ. ὑπὲρ τὰ $2\frac{2}{3}$ ἑκατ. ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ εἶνε διακυρτωμένοι, οἱ δὲ ἄλλοι δυτικοί. Αἱ 22 αὐτὰι τοπαρχίαι σχηματίζουσιν 27 μικρὰ κράτη αποτελοῦντα ὀμοσπονδίαν, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ δικτηρία τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς κατὰ πάσης ἐσωτερικῆς προβουλῆς. Ἄπασαι δ' αἱ ὑποθέσεις τῆς Ὀμοσπονδίας κανονίζονται ὑπὸ διαίτης συγκροτουμένης ὑπὸ ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν μικρῶν τούτων κρατῶν ἐσωτερικῶς δ' ἕκαστον τούτων διοικεῖται ὑπὸ ἰδίας ἀνεξαρτήτου κυβερνήσεως τὰ μὲν δημοκρατικῶς, τὰ δ' ἀριστοκρατικῶς. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ αὐτῆς δύναμις εἶνε μικρὰ ἄλλ' ἄπαντες οἱ Ἑλβετοὶ εἶνε ἐθνοφύλακες καὶ καλῶς ἐξησκημένοι εἰς τὰ ὄπλα.

Οἱ Ἑλβετοὶ εἶνε κατὰ γωγῆς Ἰταλικῆς, Γαλλικῆς καὶ Γερμανικῆς διὸ καὶ γλῶσσαι αὐτῶν εἰς τὰ νότια εἶνε ἡ Ἰταλική, εἰς τὰ δυτικὰ ἡ Γαλλικὴ καὶ εἰς τὰ βόρεια ἡ Γερμανικὴ. Εἶνε δὲ οἱ Ἑλβετοὶ ἀφρωσιωμένοι εἰς τὰ πάτρια ἔθνη, σφόδρα φιλοπάτριδες καὶ φίλεργοι, χρηστοὶ τὰ ἦθη καὶ λίαν ἀπλοὶ τοὺς τρόπους.

Τὸ κλίμα τῆς Ἑλβετίας εἶνε ποικίλον καὶ ἐκ τῶν γομφικωτέρων τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς μὲν τὰς κορυφὰς τῶν Ἀλπεων εἶνε σχεδὸν ἀδιάλειπτος χειμὼν, εἰς δὲ τὰς κοιλάδας τὸ κλίμα εἶνε γλυκύ. Γαύτης, σχεδὸν οὐσης τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς Εὐρώπης, τὸ μὲν μεγαλύτερον μέρος δὲν εἶνε ἐπιτήδειον εἰς καλλιέργειαν, ἀλλ' εἰς πολλὰ μάλιστα μέρη εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐκτετατῶν κρυσταλλῶνων, σχηματιζομένων ὑπὸ τοῦ πάγου καὶ τῆς χιόνος, τὰ δὲ χαμηλότερα καὶ αἱ αὐτῆς μεταξὺ τῶν ὀρέων κοιλάδες καὶ πεδιάδες εἶνε καλῶς καλλιεργημέναι παράγουσαι ὄχι πολλοὺς δημητριακοὺς καρπούς, καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη ἔλκιον, σῦκα, καπνόν, κάστανα, κλ. ἔχει δὲ καὶ πλουσίαις βοσκάς, ὅπου τρέφονται πλῆθος ἀγελάδων, βοῶν, προβάτων, αἰ-

(α) Διότι ἡ Βασιλεῖα, ἡ Ἀπενζέλη καὶ ἡ Οὐντερβάλδη διαίρουσται ἐνάσθη εἰς δύο διακεκριμένας δημοκρατίας, ἡ δὲ τοπαρχία τῶν Γριζόνων εἰς τρεῖς δημοκρατίας.

ἔχουσα 45 χιλ. κατ. *Μαλίνα* εἰς τὸ κέντρον τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων, ὠραία πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν μάλιστα ὄπλων, τσοχῶν κλ. καὶ 40 χιλ. κατ. *Ἀντβέρση*, ὀχυρωτάτη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομήχανος πόλις ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος σχηματίζοντος ἐκεῖ εὐρύχωρον λιμένα, ἔχουσα περίφημον ναὸν τῆς Παναγίας, περικαλέσττον χρηματιστήριον καὶ 130 χιλ. κατ. *Λουβαίρη*, ὠραία πόλις ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ δημαρχεῖον καὶ 35 χιλ. κατ. *Λιέγη* πρὸς Α. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μεύση καὶ Οὐρθου, βιομηχανικωτάτη πόλις καὶ μάλιστα ὄπλων, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. *Ἀρλώνη*, μικρὰ πόλις εἰς τὰ ΝΑ. τοῦ Βελγίου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Βελγίου εἶνε 29450 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. 5 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἅπαντες σχεδὸν δυτικοί, κυβερνώμενοι ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος καὶ δύο βουλῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Εἶνε δὲ οἱ Βέλγαι καταγωγῆς γερμανικῆς καὶ γαλλικῆς· καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ κατοικοῦσι τὸ ΒΑ. μέρος, οἱ δὲ Γαλάται τὸ ΝΑ. λαλοῦντες ἰδίαν γλῶσσαν, πλὴν τῶν εὐγενῶν λαλούντων τὴν Γαλλικὴν.

Οἱ Βέλγαι, φημιζόμενοι διὰ τὴν φιλοπονίαν των, θρυμασίως ἀνέπτυξαν τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς χώρας των· ὠταύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν διασχιζόντων τὴν χώραν σιδηροδρόμων καὶ διωρύγων εἶνε ἐν αὐτῷ λίαν ἐνεργόν. Καὶ τὰ γράμματα δ' ἐνταῦθα παρὰ πολὺ ἐκκλιεργήθησαν, ἡ δὲ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε ἐν αὐτῷ εἰς ἀκμὴν κατὰ σκεσιν.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε ὑγρὸν καὶ ἀρκετὰ ψυχρὸν, τὸ δὲ ἔδαφος ἂν γένοι εὐφορον καὶ καλῶς κλλιεργημένον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, κηπνόν, ριζάριον, καὶ περιέχον λειμῶνας, ἐν οἷς τρέφεται πλῆθος ποιμνίων, ἔτι δὲ δάκη, καὶ κήπους ἀπείρους θρυμασίως διατεταγμένους· τὰ δὲ ἄνθη του ἀποτελοῦσιν οὐσιώδες ἄρθρον ἐμπορίου. Ὠσαύτως ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου, γαιανθράκων, τσίγκου, μαρμάρων κλ.

Ο Λ Λ Α Ν Δ Ι Α .

Μῆκ. Α. 10— 40 52'.

Πλάτ. Β. 50⁰ 45'—53⁰ 28'.

Ἡ Ὀλλανδία ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Βαρβαίου θηλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βελγίου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας.

Ποταμοὶ τῆς Ὀλλανδίας εἶνε ὁ *Ρῆνος*, ὅστις ἐν τῇ Ἑλβετικῇ πηγῶν καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Γερμανίας καὶ Ὀλλανδίας ἐκβάλλ-

λει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τε τὸν κόλπον Σουιδέρην καὶ μετὰ τοῦ Μεύση εἰς τὴν βόρειον θάλασσαν (1300 χιλιομ. μ.ἤκ.) ὡσαύτως δὲ ὁ Μεύσης καὶ ὁ Σκάλδις.

Ἐπισ. δ' αὐτῆς πόλεις, διηρημένης εἰς 11 νομούς, εἶνε Ἀμστελδάμον, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Ὀλλανδίας, διακοπομένη ὑπὸ πολλῶν διωρύγων, αἵτινες σχηματίζουσιν 90 νήσους συνηγμένας μεταξύ των διὰ 390 γεφυρῶν, ὧν ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ τοῦ Ἀμστελ. ἔχει δὲ μέγιστον ἐμπόριον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, οἶον τὰ ἀνάκτορα, τὸ χρηματιστήριον, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης καὶ 290 χιλ. κατ. Γρολίγγη πρὸς Β. ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Οὐτρέχτη ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῶν σιδηροδρόμων, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον, τὰς τσόχας καὶ τὰ βελουδά της, ἔχουσα 70 χιλ. κατ. Ἀρ.λέμη, πρὸς Δ. ἔχουσα λαμπρὸν δημ. μαρκετόν, 40 χιλ. κατ. καὶ ἐρίζουσα μετὰ τῆς Μαυάνσης καὶ τοῦ Στρατσβούργου περὶ εὐρέσεως τῆς τυπογραφίας. Λεῦδη (Λούγδουον Βαταυῶν) πρὸς Β. τῆς Χάγης, ἐπίσημος διὰ τὰς τσόχας, τὰ ἐλξερικὰ κατὰ τὸν 17 αἰῶνα τυπογραφεῖται καὶ τὸ πανεπιστήμιόν της, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Χάγη, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου ὅχι μακρὰν τῆς Βορείου θαλάσσης ἐπὶ ὠραίας θέσεως, ἔχουσα 115 χιλ. κατ. Ροτερδάμη ἐπὶ τοῦ Μεύση, πατρὶς τοῦ Ἑράσμου ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Μαστρέχτη πρὸς Ν. μητρ. τοῦ Ὀλλανδικοῦ Λιμβούργου ἐπὶ τοῦ Μεύση, ὀχυρωτάτη πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Λουξεμβούργον, μητρ. τοῦ Ὀλλανδικοῦ Λουξεμβούργου, ἔχουσα ὀχυρῶτα φρούρια τῆς Γερμανίας καὶ 16 χιλ. κατ.

Νῆσοι τῆς Ὀλλανδίας ἐπισ. εἶνε εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Σουιδέρου ἡ Τεξέλη καὶ ἡ Βλιελάρδη, καὶ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σκάλδιος ἡ Βελχέρνη, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ πόλις Μιδελλβόργη, ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 35560 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτοικοι $4 \frac{1}{4}$ ἑκατ. ἅπαντες σχεδὸν καθλινισταὶ, κυβερνώμενοι ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος καὶ ὑπὸ δύο Βουλῶν τῆς μιᾶς ἐγλεγομένης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος. Οἱ Ὀλλανδοὶ Γερμανικῆς καταγωγῆς καὶ ἰδίαν λαλοῦντες γλῶσσαν φημίζονται διὰ τὴν οἰκονομίαν, τὴν φιλοπονίαν, τὴν καθαριότητα, τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰ καλὰ ἔθη των.

Τὸ κλίμα τῆς Ὀλλανδίας εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιγλῶδες καὶ ὅχι παντοῦ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος πλὴν τοῦ Λουξεμβούργου εἶνε παντοῦ πεδινόν καὶ χαμηλότερον εἰς τινὰ μέρη τῆς θαλάσσης· τούτου ἕνεκα οἱ Ὀλλανδοὶ ἔχουσι κατασκευάσει καὶ προχώματα, ἵνα ἐμποδίζωσι τὰς πλημμύρας τῆς θαλάσσης. Ἔχει δὲ καὶ πολλὰς βοσκὰς, δι' ὧν τρέφονται πολυάριθμα ποίμνια, καὶ παράγει σῖτον, λῆνον, καπνόν, ριζάριον κλ. καὶ διάφορα ἄνθη.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἡ κτηνοτροφία, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς Ὀλλανδίας, εὐκολυνόμενον διὰ τῶν διωρύγων, τῶν σιδηροδρόμων καὶ τοῦ ἀξιολόγου νευτικοῦ της, εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη· διὸ περιζήτητα εἶνε τὰ ὑφάσματα, τὰ δέρματα, ὁ τυρὸς αὐτῆς κτλ. Καὶ ἡ νευτιλία δὲ καὶ ἡ ἀλιεΐα παρέχει μεγάλα πλοῦτη εἰς τὸν τόπον. Ὡσαύτως ἡ ἀνωτέρω αὐτῆς ἐκπαίδευσις εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ἡ δὲ δημοτικὴ κάλλιστα ὀργανισμένη.

Ἡ Ὀλλανδία ἐξουσιάζει ἔτι τὸ *Λουξεμβούργον* καὶ *Λιμβούργον* ἀνήκοντα εἰς τὴν Γερμανίαν· ἰδίως ὅμως αὕτη ἔχει λαμπρὰς κτήσεις εἰς τὴν Ὠκεανίαν καὶ εἰς τὰς Ἀντίλλας νήσους (23 ἑκατ. κκ.).

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Μῆκ. Α. 3⁰ 30'—16⁰ 52'.

Πλάτ. Β. 4⁰ 20'—55⁰ 12'.

Ἡ Γερμανία κατέχουσα σχεδὸν τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Βρεῖου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας.

ΣΗΜ. Τῆς Γερμανίας ὑπετάχθη μέγα μέρος ἐπὶ Αὐγούστου εἰς τοὺς Ῥωμαίους· θελήσαντες ὅμως οὗτοι μετὰ ταῦτα καὶ περαιτέρω ἐν αὐτῇ νὰ προχωρήσωσιν ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν (9 μ. Χ.) καὶ παρητήθησαν ἔκτοτε τῆς περαιτέρω αὐτῆς κατακτήσεως. Ταύτην δ' ἐν πολλῇ ἀταξίᾳ οὐσαν ὀργάνισεν ὁ μέγας Κίρολος (800 μ. Χ.), εἰσαγαγὼν ἐν αὐτῇ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας· καὶ τότε μὲν ἀπέτελε ἐν κράτος μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας· ἐπὶ τῶν ἐκ γόνων του ὅμως ἐγένετο καὶ αὕτη ἴδιον κράτος, διατηρησάντων τῶν ἡγεμόνων της τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος. Εἶτα δ' ἀπὸ τοῦ Ὁθωνοῦ τοῦ μεγάλου (911 μ. Χ.) περιεπλέγη ἡ Γερμανία εἰς ἀδιακόπους πολέμους πρὸς τε τοὺς γερμανοὺς μεγιστάνας καὶ τὸν Πάπαν ἕνεκα τῆς Ἰταλίας, οἵτινες μεγάλα κατατροπὰς ἐπὶνεγκαν εἰς τε τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν. Τὸ δὲ 1273 ἀνέβη εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον Ῥοδόλφος ὁ Ἀψοβούργου, ὁ θεμελιωτὴς τῆς Αὐστριακῆς μοναρχίας, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα ἔκτοτε διέμεινεν εἰς τὴν Αὐστρίαν· ἔκτοδ' δὲ τῆς Αὐστρίας ἀνεπτύσσοντο καὶ τὰ ἄλλα μικρὰ κράτη τῆς Γερμανίας, ἃν καὶ ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν πολέμων (1609—1648), ἡ Γερμανία ὀπέστη πολλὰ θανά· τὰ κράτη δὲ ταῦτα κατὰ μικρὸν ἐγένοντο ἀνεξάρτητα καὶ ὀνομασίθησαν βασιτεῖα· οἷον τὸ βασιλεῖον τῆς Πρωσσίας ἐπὶ Φρειδερίκου τοῦ Α'· ἡ Βαυαρία, ἡ Βυρτεμβούργη καὶ ἡ Σαξωνία (καὶ αἱ τρεῖς 1806 μ. Χ.), τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἀννοδέρου τὸ 1814, ὅτε ἀποκατίστη κατατροπέντος τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος· ἡ Γερμανικὴ Ὁμοσπονδία. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τὸν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας καὶ τῶν συμμάχων ἑκατέρου (1866), ἡττηθείσης τῆς Αὐστρίας τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἀννοδέρου, ἡ ἐλευθέρη πόλις Φρανκφούρτη καὶ τινα δουκάτα ἀπέβλεσαν μέρος τοῦ Πρωστικοῦ κράτους. Τέλος τὸ 1871 μετὰ τὸν πόλεμον τὸν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσσίας, εἰς ὃν μετέσχον ὡς σύμμαχοι ὑπὲρ τῆς Πρωστίας ἄπαντες οἱ Γερμανοὶ ἡγεμόνοι, ἡττηθείσης τῆς Γαλλίας, προσ. ἦν εἰς τὴν Γερμανίαν μέγα μέρος τῆς Λοθαριγγίας καὶ ἡ Ἀλσατία, ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας κατὰ κοινὴν ἀπάντων τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας, αἴτησεν ἐγκρούθη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Οὕτω δὲ ἵσταται

ἡ Γερμανία ἐνωθεῖσα ὑπὸ ἓνα αὐτοκράτορα ἀπέτελεσε τὴν νέαν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

"*Ορη.* Τὰ ὄρη τῆς Γερμανίας ἐκτείνονται πρὸς Α. τῶν Γαλλικῶν ὄρέων, φθίνοντα πρὸς Β. εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν ἔχουσι δὲ τὰυτὰ κυρίως δύο διευθύνσεις τὴν μὲν ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν, τὴν δὲ ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν, καὶ σχηματίζουσι τὰς ἐξῆς σειράς: α) τὰ Βόρεια, τὰ ὁποῖα εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Γαλλίας κείμενα ἐκτείνονται πρὸς Β. μεταξύ Λοθριγγίας καὶ Ἀλσατίας β) τὸν *Υόσαν* (1700 μέτρ.), ὅστις ὀρίζει ΒΔ. τὴν Ἑλβετικὴν καὶ τὴν Βυαρικὴν γ) τὸν *Μέλανον Δρυμόν* (1250 μέτρ.) κείμενον ἐν τῇ Βάδῃ πρὸς Α. τῆς Ῥηνικῆς πεδιάδος δ) τὸν *Βοεμικὸν Δρυμόν*, ὅστις περιλαμβάνων ΝΑ. τὴν πεδιάδα τῆς Βυαρίας ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν, ἔχων συνέχειαν ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὸ ΒΔ. τὸν *Θουρίγγιον Δρυμόν*, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὸ ΒΑ. τὸ ὄρος *Έρτσον*, τὰ *Γιγάντια* καὶ τὰ *Σουδητία ὄρη*. Ἐτέρω δὲ σειρά ὄρέων εἶνε ἡ ἐξακολουθησὶς τῶν *Ἀνατολικῶν Ἀλπεων* (Νωρικκὴ καὶ Καρνικὴ Ἀλπεις), ἧτις πρὸς τὰ Α. καὶ ΒΑ. ἐκτεινομένη συνεννοῦται τέλος μετὰ τῶν Σουδητικῶν ὄρέων.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ *᾽Οδερος*, ὅστις ἐκ τῶν Σουδητικῶν ὄρέων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν ὁ *Ἀλβις*, πηγάζων ἐκ τῶν Γιγαντικῶν ὄρέων καὶ ὁ *᾽Ούτσουργις* ἐκ τοῦ Θουριγγίου Δρυμοῦ ἐκβάλλουσι εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν ὁ *Ῥήνος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Ἑλβετίας καὶ διερχόμενος διὰ τῶν δυτικῶν χωρῶν τῆς Γερμανίας ἐκβάλλει ὡσπύτως εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν ὁ *Δοίναβις*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανου Δρυμοῦ διευθύνεται πρὸς Α. ἀρδεύων δὲ τὴν Βυαρικὴν καὶ Αὐστρίαν, καὶ ἐξερχόμενος τῆς Γερμανίας ἐκβάλλει διὰ τῆς Τουρκίας εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γερμανίας εἶνε 545000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 45 ἑκατ. χριστιανοὶ δυτικοὶ καὶ διαμαρτυρούμενοι καὶ οἱ μὲν δυτικοὶ ἐπικρατοῦσιν εἰς τὰ νότια κράτη, οἱ δὲ διαμαρτυρούμενοι εἰς τὰ βόρεια.

Ἡ Γερμανία συνίσταται ἐξ 26 κρατῶν, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἔχει ἰδίους νόμους. Τούτων 4 εἶνε βασιλεία, Πρωσσία, Βυαρία, Σαξωνία, Βυρτεμβέργη 6 μεγάλα δουκάτα, Βάδνι, Ἔσση, Μεκλεμβούργον-στρούελινγκεμβούργον-σχοουερνιν, Σαξο-βειμάρη, Μεκλεμβούργον-στρούελινγκεμβούργον-σχοουερνιν, 5 δουκάτα, Βρουνσβίκην, Σαξομεϊνίγγην, Σαξο-αλτεμβούργον, Σαξο-κοβούργον-γόθα, Ἀναλτον 7 ἡγεμονίαι, Σχοουροβούργον-ρόδολφτάδη, Σχοουροβούργον-σονδερχάουζην, Βαλδέκην, Ῥέουσον γρέιτζον, Ῥέουσαν σλείτσον, Λίππη-σχαουεμ-

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡ.).

Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων αὐτῆς εἶνε Γερμανοί, ἀλλ' ἐν Πρωσίᾳ ἀνεμίγησαν μετ' αὐτῶν καὶ Σλαῦοι. Ὠσχύτως δ' ὑπάρχουσι ἐν αὐτῇ καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι. Γλῶσσα δὲ καθ' ἅπαντα τὴν χώραν εἶνε ἡ Γερμανικὴ.

Τὸ δὲ κλίμα τῆς Γερμανικῆς εἰς τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ τὸ ἔδαφος κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐλῶν, ἐν οἷς τρέφονται ἀπειρα ποίμνικα καὶ λαμπροὶ ἵπποι· τὸ δὲ κεντρικὸν καὶ τὸ νότιον ἔχει κλίμα συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν, παράγον παρὰ τὸν Ῥήνον ἀξιόλογον οἶνον καὶ σίτον. Ἐκ τῶν ὄρεων τῆς καταφύτων ὄντων πικροῦ ἀξορῶσεται σίδηρος καὶ ἐκ τοῦ Ἑρτσου καὶ ἄργυρος. Ἐν δὲ τοῖς Σουδητίοις ὄρεσι κλ. ὑπάρχουσι καὶ ἀξιόλογοι ἱματικὰ πηγάδια.

Ἡ παιδεία ἐν αὐτῇ εἶνε διαδεδομένη εἰς ἀπάσας τὰς τάξεις· οὕτω δ' ἔχει πάμπολλα πανεπιστήμια, γυμνάσια, καὶ ἄλλα ἐκ παιδευτήρια, μουσεῖα κτλ. Καὶ ἡ βιομηχανία δὲ εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη εἰς ἅπαντα τὰ Γερμανικὰ κράτη.

ΣΗΜ. Ἐνταῦθα ἐκθέτομεν ἐν πίνακι ἅπαντα τὰ κράτη τῆς Γερμανικῆς αυτοκρατορίας καὶ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστου αὐτῶν.

ΚΡΑΤΗ.		ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΙ.
1	Πρωσία.	27,300,000	Βερολίνον.
2	Σαξωνία.	2,970,000	Δρέσδη.
3	Βαυαρία.	5,275,000	Μόναχον.
4	Βυρτεμβέργη.	1,970,000	Στουτγάρδη.
5	Βάδη.	1,570,000	Καρλσρούη.
6	Ἑσσης Μέγα Δουκάτον.	940,000	Δαρμστάτη.
7	Μεκλεμβούργον-σχουερλινον.	577,000	Σχουερλινον.
8	Μεκλεμβούργον-στρέλιτσον.	100,000	Στρέλιτσον.
9	Ὀλδερμπούργον.	340,000	Ὀλδερμπούργον.
10	Βρουμβίχη.	350,000	Βρουμβίχη.
11	Σαξο-βεϊμάρη.	310,000	Βεϊμάρη.
12	Σαξο-κοβούργον-γόθα.	195,000	Κοβούργον.
13	Σαξο-αλτεμβούργον.	155,007	Ἄλτεμβούργον.
14	Ἄναλτον.	235,000	Δεσσάου.
15	Σουαρομπούργον-σονδερχάουζεν.	71,000	Σονδερχάουζεν.
16	Σουαρομπούργον-ροδολσταδέη.	80,000	Ρουδολσταδέη.
17	Σαξο-μείνιγγη.	207,000	Μεϊνίγγη.
18	Ῥέουσον-γρέιτζον.	51,000	Γρέιτζον.
19	Ῥέουσον-σλέιτζον.	101,000	Σλέιτζον.
20	Λίππη-δετμόλδη.	120,000	Δετμόλδη.
21	Λίππη-Σχουεμπούργη.	35,000	Βυκεμπούργον.
22	Βαλδέκη.	37,000	Ἄρολαίνη.
23	Λυβέκη.	64,000	Λυβέκη.
24	Βρέμη.	156,000	Βρέμη.
25	Ἄμδοβούργον.	460,000	Ἄμδοβούργον.
26	Ἄλσατς καὶ Λοθαρινγία.	1,572,000	Στρατομπούργον.

Ἡδὴ δ' ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Γερμανικῶν κρατῶν τῶν πρὸς τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γαλλίαν κειμένων ἀρχόμενοι καὶ πρὸς Β. προχωροῦντες θέλομεν εἶπη περὶ τῶν ἐπισημοτέρων αὐτῶν τὰ δέοντα, διὰ δὲ τὰ ἄλλα ἐλέχθησαν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ πίνακι ὅ,τι ἦτο ἀναγκαῖον.

ΒΑΥΑΡΙΑ. Ταύτης διηρημένης εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Ῥηνικὴν Βυουαρίαν, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Μόναχον* ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα λαμπρὰ ὠρχίων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐκπα. δευτέρια, πανεπιστήμιον ὀνομαστὸν, τὴν πλουσιωτέραν μετὰ τὴν τῶν Παρισίων δημοτικὴν βιβλιοθήκην (800 χιλ. τόμ. καὶ 22 χιλ. χειρογράφων) καὶ 230 χιλ. κατ. *Αὐγούστα*, ἀρχαία καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 62 χιλ. κατ. *Νυρεμβέργη* ἐπὶ ποταμίου, ἐμπορικὴ καὶ λίαν βιομηχανος πόλις ἔχουσα 100 κατ. Ἐνταῦθα ἐφευρέθησαν κατὰ τὸ 1500 τὰ ἐγκόλπια ὠρολόγια. *Βυρτσβούργον* ἐπὶ τοῦ Μοίνου, ἔχουσα ὀνομαστὸν τῶν δυτικῶν πανεπιστήμιον καὶ 51 χιλ. κατ. *Ρατισβόρην* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, πατρίς τοῦ ἀστρονόμου Κεπλέρου ἔχουσα 35 χιλ. κατ. *Σπίρα* παρὰ τὸν Ῥήνον, πρωτ. τῆς Ῥηνικῆς Βυουαρίας. *Λαυδὼ* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ὀχυρώτατον φρούριον τῆς Γερμανίας.

ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ. Ἐπισ. πόλεις τοῦ βυουαρικῆς τῆς Βυρτεμβέργης εἶνε *Στουτγάρδη* ἐν ὠρχίῳ κοιλάδι, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα 120 χιλ. κατ. *Τυβίγγη*, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον τῆς. *Λουϊσβούργον*, ἡ δευτέρη ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος. *Οὐλμη* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἔχουσα φρούριον ἐπίσημον τῆς Γερμανίας, ἀξιόλογον βιομηχανικὴν καὶ ἐμπόριον καὶ 35 χιλ. κατ.

ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΒΑΔΗΣ. Ἐπισ. πόλεις τοῦ δουκάτου τούτου εἶνε *Καρλσρούη*, ὠρχία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Μαννίμον*, ἐμπορικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἔχουσα 53 χιλ. κατ. *Εἰδελβέργη*, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. *Φρειβούργη* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 37 χιλ. κατ. *Κωρσταντία* πρὸς τὰ ὄρια τῆς Ἑλβετίας παρὰ τὴν ὁμών. λίμνην, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ 1414 ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον καὶ ἔχουσα 15 χιλ. κατ.

ΕΣΣΗΣ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ μετὰ μητρ. *Δαρμιστάτην*, πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσαν 50 χιλ. κατ.

ΠΡΩΣΣΙΑ. Αὕτη, οὕσα τὸ μεγαλείτερον κράτος τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Γερμανίας, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Δανίας καὶ τῆς Βελγικῆς, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τῆς Ἑσσης, Βυουαρίας, Σαξωνίας καὶ Αὐστρίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῆς Βορ. Ἑλλάδος.

ΣΗΜ. Ἡ Πρωσία κατεκτήθη περὶ τὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Γευτονικοῦ τάγματος καὶ λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ τὸν χριστιανισμὸν ἀπετέλεσε ἐν

μέγα δουκάτον· τὸ δὲ 1751 Φρειδερίκος ὁ Α΄ ἡγεμών αὐτῆς ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως. Ἐμεγάλυνε δὲ αὐτὴν Φρειδερίκος ὁ μέγας, προσθέσας εἰς τὰ κράτος του τὴν Σιλεσίαν καὶ τὴν δυτικὴν Πρωσσίαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου διαμελισμοῦ τῆς Πολωνίας προσετέθη εἰς αὐτὴν ἡ Πομερανία καὶ τὸ Πόσειον. Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος ἀπέκτησεν ἡ Πρωσσία τὰ μέχρι τοῦ 1866 αὐτῆς ὄρια. Τὸ δὲ 1866 κατὰ τὸν μεταξὺ Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας πόλεμον ὑπέταξε καὶ ἤνωσε μετὰ τοῦ κράτους τῆς αὐτῶν μόνον τὰ δουκᾶτα Ὀλστέϊνον, Σιλεσιον καὶ Αζουεμβούργον, ἀλλὰ καὶ τὸ βασιλείον τοῦ Ἄννοβέρου, τὴν ἐκλεκτορίαν τῆς Ἑσσης, τὸ δουκάτον τοῦ Νασσαύου, τὴν χωροκομητίαν τῆς Ἑσσης Κοβούργου καὶ τὴν πόλιν Φραγκφούρτην. Τὸ δὲ 1871 ἠττηθείσης τῆς Γαλλίας ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῶν πολέμῳ προσήρτησεν εἰς τὴν χώραν τῆς ἅπασαν τὴν Ἀlsaτιάν καὶ μέρος τῆς Λοθαριγγίας.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπίσ. εἶνε πρὸς Ν. τὰ *Σουδητία* (1350 μέτρ.) καὶ τὰ *Γιγάντια* (1600 μέτρ.) καὶ πρὸς τὴν Γαλλίαν τὰ *Βόσγια*, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὸ ὄρος *Ἄρτσον* (1140 μέτρ.). Πρωταμοὶ δὲ ὁ *Πρέγκελος*, ὁ *Οὐϊστούλας* καὶ ὁ *Ὀδερως*, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βαλτικὴν, ὁ *Ἄλβις*, ὁ *Ὀύτσουργις* καὶ ὁ *Ῥήνος* εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν.

Ἡ Πρωσσία δικιρεῖται ἤδη εἰς 13 νομούς· εἶνε δὲ οὗτοι μετὰ τῶν ἐπίσ. αὐτῶν πόλεων.

1) *Βρανδεμβούργον* πρὸς Ν. ἐπίσ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Βερολίνον*, πρωτ. τοῦ κράτους ἐπὶ τοῦ Σπράχου, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομάς· οἶον τὰ ἀνάκτορα, τὸ ὀπλοστάσιον, ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, ἀκαδημειαν, μουσεῖα, πλατείας ὁδοὺς, λίαν ἐνεργὸν βιομηχανίαν καὶ 1 εκατ. καὶ 130 χιλ. κατ. *Ποτοδάμη*, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου, στρατιωτικὴ μάλλον πόλις ἔχουσα ἀξιόλογα προάστεια καὶ 48 χιλ. κατ.

2) *Πομερανία* πρὸς Δ. μητρ. αὐτῆς *Στέττινον* ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 92 χιλ. κατ.

3) *Πρωσικὴ Σαξωνία*. Ταύτης ἐπίσ. πόλεις εἶνε *Μαγδεμβούργον* ἐπὶ τοῦ Ἄλβις, ὄχυρωτάτη πόλις τῆς Γερμανίας ἔχουσα 140 χιλ. κατ. *Ἄλμ*, ἐπίσημος πόλις διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της ἔχουσα 52 χιλ. κατ.

4) *Σιλεσία* μὲ μητρ. τὴν *Βρεσλαύαν* ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου, τὴν τρίτην πόλιν τοῦ κράτους, ἔχουσαν λαμπρὰς οἰκοδομάς, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 275 χιλ. κατ.

5) *Πόσειον* μὲ δμῶν. ὄχυράν μητρ. ἐπὶ τοῦ Οὐάρθις, ἔχουσαν 65 χιλ. κατ.

6) Ἡ πρὸς τὴν Βαλτικὴν *Πρωσσία*. Ταύτης ἐπίσ. πόλεις εἶνε *Καιρισβέργη* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πρεγάλου, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Καντίου ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 141 χιλ. κατ. *Δάρτσικον*, ὄχυρωτάτη καὶ ἐμπορικ. πόλις παρὰ τὸν Οὐϊστούλαν καὶ ὁ πρῶτος λιμὴν τοῦ κράτους, ἔχουσα 110 χιλ. κατ.

7) *Ὀλστέϊνον* καὶ *Σιλεσιον*. Ἐπίσ. τούτων πόλεις εἶνε *Ἄλτὸνα*, ἐπὶ τοῦ Ἄλβις, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις

ἔχοντα εὐρυχωρότατον λιμένα καὶ 91 χιλ. κατ. *Κίελορ*, μητρ. τοῦ Ὀλοστέινου ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον καὶ 45 χιλ. κατ. *Σλέσβιγον*, μητρ. τοῦ Σλεσβίγου ἔχουσα 15 χιλ. κατ.

8) Ἀρνόβερον μὲ ὁμών. μητρ. πατρίδα τοῦ ἀστρονόμου Βρυσχέλου ἔχουσαν 150 χιλ. κατ. Ὀσαβρέκη, ἐν ἧ ὡς καὶ ἐν Μυνστέρω ἐκλείσθη ἡ Βετσαλικὴ εἰρήνη τὸ 1648 μεταξὺ Σουηδίας καὶ Γερμανίας. Γοτίγγη, ἔχουσα πανεπιστήμιον, πλουσίαν βιβλιοθήκην καὶ 20 χιλ. κατ.

9) Βετσαλία μὲ μητρ. Μόναστερον ἔχουσαν 40 χιλ. κατ. καὶ ἀξιόλογον πανεπιστήμιον θεολογικῆς καὶ φιλοσοφίας.

10) Ἐσσης τομὸς. Τούτου ἐπισ. πόλεις εἶνε Κασσέλη, μητρ. τοῦ νομοῦ, ὠραία πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Φραγκφούρτη, πρῶτην ἐλευθέρην πόλιν καὶ ἔδρα τῆς Γερμαν. δημοσπονδίας, ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον, πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ.

11) Ῥηνικὴ Πρωσία καὶ ἡγεμονία τῶν Ὀχεντζόλερν. Ταύτης ἐπισ. πόλεις εἶνε Κολόντσαρ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥήνου καὶ Μοσέλη, Ἐλφωτᾶτη πόλις, μητρ. τῆς Ῥηνικῆς Πρωσίας ἔχουσα 31 χιλ. κατ. Κολωνία ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα μεταλλικὰ ὕδατα καὶ 145 χιλ. κατ. Ἀκὺσγραφορ, ἀρχαία πόλις πρωτ. τοῦ μεγάλου Κερόλου ἔχουσα θερμὰ λουτρόα, ὠραία προάστεια καὶ 85 χιλ. κατ. Τῆς δὲ ἡγεμονίας τοῦ Ὀχεντζόλερν μητρ. εἶνε ἡ κόμη Ἐλφίγγη.

Νῆσοι δὲ τῆς Πρωσίας εἶνε ἡ Ρουγένη, Οὐσεδόμη καὶ Βολμίνη.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Πρωσίας εἶνε 352000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 27 ἑκατ. ὧν περὶ τὰ 15 ἑκατ. εἶνε λουθηρνοί, οἱ δὲ λοιποὶ δυτικοὶ καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ Ἀθίγγανοι, τὸ δὲ πολίτευμα συνταγματικὴ μοναρχία μετὰ δύο Βουλῶν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, εἰ δὲ τὰ νότια συγκερασμένον· τὸ δ' ἔδαφος πλὴν τοῦ βορείου μέρους εἶνε ἐπιτηδεϊότατον εἰς γεωργίαν, παρχῶν σίτον, κριθήν, κίονα, λίνον, γεώμηλα καὶ ἐν τῷ Ῥήνῳ οἶνον ἐξίερον. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, νίτρου, λιθνοθράκων καὶ κατὰ τὴν Βαλτικὴν ἤλεκτρον κλ. μεγάλην κτηνοτροφίαν, ἐμπόριον ἐνεργόν καὶ βιομηχανίαν λίαν ἀκμάζουσαν, οἱ δὲ σιδηρόδρομοι καὶ αἱ διώρυγες πανταχόθεν αὐτὴν διασχιζοῦσιν. Ἐνταῦθα ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε πολὺ διαδεδομένη εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν οἱ Πρῶσοι κάμνουσι μεγάλας προόδους· κατὰ δὲ τὰ στρατιωτικὰ ὁ στρατὸς αὐτῆς εἶνε νῦν ὁ καλλίτερος τῆς Εὐρώπης· ἕκαστος δὲ πολίτης εἶνε ὑπόχρεος ἐν αὐτῇ νὰ ὑπηρετήσῃ ὁ ἴδιος ὡς στρατιώτης.

ΣΑΞΩΝΙΑ. Ἐπισ. πόλεις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξωνίας εἶνε

Δρέσδη, ὠραία καὶ μεγάλη πόλις ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραν, λαμπρὸν δυτικὸν νκόν, μουσεῖα καὶ 220 χιλ. κατ. *Λειψία*, ἡ δευτέρη πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπρὸν πνευματικόν, μέγα ἐμπόριον καὶ μάλιστα βιβλίων καὶ γουναρικῶν καὶ 150 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ Γερμαν. ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ δουκῶν ἐπισ. πόλεις εἶνε *Κεβούργου* πρωτ. τοῦ δουκάτου Σαξο-κοβούργου ἔχουσα ἐπιστημονικὰ ἐκπαιδευτήρια, λαμπρὸν βιβλιοθήκην καὶ 16 χιλ. κατ. *Ύενα*, μικρὰ ἀλλ' ὠραία πόλις τοῦ δουκάτου Σαξο-βειμάρης ἔχουσα ἐπίσημον πνευματικόν. *Βρουμβίκη*, ὠραία πόλις πρωτ. ὁμων. μεγ. δουκάτου ἔχουσα 75 χιλ. κατ. *Σχουερδινον*, πρωτ. τοῦ μεγ. δουκάτου Μεκλεμβούργου-σχουερίνου ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Ροστόκη* πρὸς τὴν Βαλτικὴν, ἡ ἐμπορικώτερα πόλις τοῦ αὐτοῦ δουκάτου, ἔχουσα πνευματικόν καὶ 37 χιλ. κατ. *Ὀλδελιθόργου*, πρωτ. ὁμων. μεγάλου δουκάτου ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Μαῦάουσα* (Μογοντίακον) ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα ὠραίαν θέσιν, λαμπρὰ ὄχυράματα καὶ 55 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Γουτεμβέργου τοῦ εφευρετοῦ τῆς τυπογραφίας.

Τῶν δ' ἐλευθέρων πολιτειῶν ἐπισ. πόλεις εἶνε *Βρέμη* ἐπὶ τοῦ Οὐτιούργιδος, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα 112 χιλ. κατ. *Λυβέκη* παρὰ τὴν Βαλτικὴν ἐπὶ ὠραίας θέσεως ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 51 χιλ. κατ. *Αμβούργου* ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα 290 χιλ. κατ.

Τῆς δ' ἐπικρατείας τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας, διοικουμένης κατ' εὐθεσίαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Στρατσβούργου* (Ἀργεντορῆτον) παρὰ τὸν Ῥήνον, πρωτ. αὐτῆς, ὠραία καὶ ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα λαμπρὸν κathedρικὸν νκόν, πνευματικόν καὶ 105 χιλ. κατ. *Μέτται* παρὰ τὸν Μοσέλαν, ἀξιόλογος πόλις ἔχουσα ἀπόρρητα φρούρια καὶ 53 χιλ. κατ.

Α Υ Σ Τ Ρ Ι Α.

Μήκ. Α. 6⁰ 50'—24⁰ 5'.

Πλάτ. Β. 42⁰ 8'—51⁰ 10'.

Ἡ Αὐστρία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ Γερμανίας πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Μαυροβουνίου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, τῆς Ῥωμανίας καὶ τῆς Σερβίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γερμανίας.

ΣΗΜ. Ἡ Αὐστρία περιλαμβάνει τὰς ἀρχαίας χώρας Ῥαιτῖαν, Νωρικὴν, Πανονίαν καὶ μέρος τῆς Δακίας ὃ δὲ μέγας Κάρολος κυριεύσας αὐτὴν τὴν ὀνόμασεν Αὐστρίαν (Ἀνατολικὸν βασίλειον). Ταύτης ὁ ἡγεμὸν μέχρι τοῦ 1806 διετήρει τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας· κατὰ δὲ τὰ μέσα τοῦ 11 αἰ. αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ὀνόματός τοῦ ἐκπαίδευτικῆς πολιτικῆς τὸν διαμε-

λιον της Πολωνίας· ή Γαλικία· τὸ δὲ 1814 ἐδόθη εἰς αὐτὴν ἡ Δαλματία, καὶ τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον· ἀλλὰ τὸ 1859 διὰ τῆς ἐν Β.λαφράγκῃ εἰρήνης· ἀπεσπάσθη ἡ Λομβαρδία, καὶ τὸ 1866 διὰ τοῦ Πρωσσοαυστριακοῦ πολέμου τὸ βασίλειον τῆς Βενετίας, καὶ ἀπετίλεσαν μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Ἰμμοῦ τῶ σάυτω· τὸ 1878 ἀπορίσκει τοῦ ἐν Βερολίνῳ συνεδρίου ἐδόθη εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Αὐστρίας· ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἐρζεγοβίνη ἐπαρχίαι τῆς Τουρκίας.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπίσ. εἶνε τὰ Σουδητῖα, τὰ ὁποῖα μία σειρά ὄντα τῶν Γερμανικῶν ὄρέων, καὶ παρακλήθως τῶν Βορεικῶν ὄρέων ἐκτείνουμενα ἀπολήγουσι ΒΑ. εἰς τὴν Γερμανικὴν πεδιάδα· τὰ Καρπάθια (2700 μέτρ.), τὰ ὁποῖα ἀνυψούμενα ἐκ τῆς Δακικῆς πεδιάδος ἐκτείνονται ἀπὸ τὸ νοτικνατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν. Τούτων ἀξιολογώτερον μέρος εἶνε αἱ Τραου.Βαρικαὶ Ἄλπεις, τὰ κεντρικὰ Καρπάθια καὶ τὰ μικρὰ Καρπάθια. Εἰς τὰ δυτικὰ δὲ τούτων σχηματίζονται αἱ Οὐγγρικαὶ πεδιάδες, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλύτερη καὶ Κάτω καλουμένη εἶνε τὸ πλεῖστον ἀκαρπος, εἰς τὸ δυτικὸν ἐλώδης καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἀμμώδης.

Ἡ ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Ἄλβις καὶ ὁ Ῥῆνος, ὅστις μόλις ψαύει πρὸς Δ. τὴν αὐτοκρατορίαν, ἀμφότεροι ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Ὄδερος καὶ ὁ Οὐιστοῦλις, οἵτινες πηγάζοντες ἐκ τῶν Σουδητῖων καὶ Καρπαθίων ὄρέων ἐκβάλλουσι διὰ τῆς Πρωσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, καὶ ὁ Δούναβις, ὅστις διερχόμενος δι' ἀπάσης τῆς Αὐστρίας καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους, οἷον τὸν Δραβον, τὸν Τυσίαν, τὸν Σαῖον κλ. ἐκβάλλει διὰ τῆς Ῥωμουνίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον. Αἰγινη δ' αὐτῆς ἐπίσ. ἐν τῇ Οὐγγαρίᾳ εἶνε ἡ Πλατεροῦ ἢ Βαλατώρ.

Ἡ Αὐστριακὴ αὐτοκρατορία δικίρεται εἰς δύο τρίμματα, ὧν τὸ ἐν ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην δυτικὴν Αὐστρίαν, περιλαμβανούσταν τὰς χώρας, αἵτινες πέμπουσιν ἀντιπροσώπους εἰς τὸ κοινοβούλιον τῆς Βιέννης, τὸ δὲ τὴν ἀνατολικὴν Αὐστρίαν, περιλαμβανούσταν τὴν Οὐγγαρίαν μετὰ τῆς Τρηνσυλβανίας, Κροατίας, Σλαβονίας, τῶν Στρακτωτικῶν μεθορίων χωρῶν καὶ τῆς πόλεως Φιούμης· εἶνε δὲ αὕται·

Α'. Ἐν Αὐστρία.

1) Τὸ μέγα δουκῆτον τῆς Αὐστρίας. Τούτου ἐπίσ. πόλις εἶνε Βιέννη ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, πρωτ. τῆς αὐτοκρατορίας· ἔχουσα ὄχι καλὰς ὁδοὺς, ἀλλὰ λαμπρὰς οἰκοδομὰς· οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Στεφάνου, τερπνότατα προάστεια, ἐπίσημον πανεπιστήμιον, λαμπρὰν βιομηχανίαν, σημαντικὸν ἐμπόριον καὶ 1 ἑκατ. καὶ 100 χιλ. κατ. Αἰγισση ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ὄχυρὰ, βιομηχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 42 χιλ. κατ.

2) Τὸ δουκῆτον Σαλτσβούργου, μητρ. Σαλτσβούργου (25 χιλ. κατ. ἐπὶ χώρας ἐχούσης πλῆθος ὀρυκτῶν καὶ ἀφρονον ἄλλας).

3) Ἡ Στυρία με μητρ. Γρατσοῦ ἐπὶ τοῦ Μούρου, ἔχουσταν Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

πα' επιστήμιον, βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ χα-
 λυβίων ἔργων καὶ 98 χιλ. κατ.

4) Ἡ Κερνθία μὲ μητρ. *Κλαγεμφοῦρτην*, ἔχουσαν λιμνηρῶν
 βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 19 χιλ. κατ.

5) Ἡ Κερνιολία μὲ μητρ. *Λαϊθάχην*, ἔχουσαν 26 χιλ. κατ.

9) Αἱ κομητεῖαι Γορίτσια καὶ Γροδίτσια, ἡ μικρὴ Ἰστρία,
 καὶ ἡ εἰς τὸ κράτος ἀπ' εὐθείας ἀνήκουσα πόλις Τεργέστη ἐκ-
 των ἐμπορικωτάτων ἐν τῇ Μεσογείῳ πόλεων τῆς Εὐρώπης,
 ἔχουσα 140 χιλ. κατ. ὧν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, ἀξιόλογοι
 δικτηροῦντες, Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια. *Πόλια*, ὁ σπουδαιότε-
 ρος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Αὐστρίας.

7) Ἡ Δελματία, μητρ. Ζάρα πρχλίος πόλις ἔχουσα 10 χιλ.
 κατ. *Σπάλατρον*, πρχλίος μικρὰ πόλις ἔχουσα 13 χιλ. κατ.
Ραγοῦσα, ἄλλοτ' ἐπίσημος πόλις καὶ πρωτ. ὁμων. δημοκρατίας.

Εἰς τὰ πρχλία τῆς Δελματίας ὑπάρχουσι πολλὰ μικρὰ
 νῆτοι ἀνήκουσι εἰς τὴν Αὐστρίαν οἷον ἡ *Μέλιδα*, *Κορζελα*,
Αἴσσα, *Βραιτία*, *Γρόσσα*, *Πάγος* κλ.

8) Τὸ Τυρόλον μὲ μητρ. *Ἰνσπρῦκην*, κειμένην μεταξὺ ὕψη-
 λῶν ὄρεων καὶ ἔχουσαν 21 χιλ. κατ.

9) Ἡ Βοεμία ΒΔ. τῆς ἰδίως Αὐστρίας. Ταύτης ἐπισ. πόλις
 εἶνε *Πράγα* ἐπὶ τοῦ Μολδαίου εἰς ὠρλίαν θέσιν, μητρ. αὐτῆς
 λίαν ὀχυρὰ καὶ βιομηχανος, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον
 καὶ 243 χιλ. κατ. *Καρλοβάδη* πρὸς Δ. ἐπίσημος διὰ τὰ λου-
 τρά της.

10) Ἡ Μοραβία πρὸς Α. τῆς Βοεμίας μὲ μητρ. *Βρούνην* λίαν
 ὀχυρὰν, ἔχουσαν βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 83 χιλ.
 κατ. ΝΑ. ταύτης *Δουσερλίτση*, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ
 1805 νίκην τῶν Γάλλων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν καὶ Ῥώσων.

11) Ἡ Σιλεσία μὲ μητρ. *Γρότσιαν*, ἔχον 21 χιλ. κατ.

12) Ἡ Γαλικία μὲ μητρ. *Λεμβέργην*, ὠρλίαν καὶ ἐμπορικὴν
 πόλιν, ἔχουσαν πανεπιστήμιον καὶ 110 χιλ. κατ. ἐξ ὧν καὶ 30
 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι. *Κρακοβία* ἐπὶ τοῦ Οὐϊττούλζα, πρωτ. μέχρι
 τοῦ 1846 τοῦ ἀνεξαρτήτου μέρους τῆς Πολωνίας ἔκτοτε δ' ὑπό-
 κειται εἰς τὴν Αὐστρίαν ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 66 χιλ. κατ.

13) Ἡ Βουκοβίνα μὲ μητρ. *Τσερνοβίτσαν*, ἔχουσαν 26 χιλ. κατ.
Β. Ἐν Οὐγγαρία.

14) Οὐγγαρία. Ταύτης ἐπισ. πόλις εἶνε *Πέστα* ἐπὶ τῆς ἀ-
 ριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεω, πρωτ. καὶ ἡ βιομηχανικωτέρη
 καὶ ἐμπορικωτέρη πόλις τῆς Οὐγγαρίας, ἔχουσα πανεπιστήμιον
 καὶ 222 χιλ. κατ. *Βούδα* ἢ *Οφεν* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεω, ἀπέναντι
 τῆς Πέστης, ἀρχία πρωτ. τῆς Οὐγγαρίας ἔχουσα 60 χιλ. κατ.
Κομόρνον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεω, ἰσχυρότατον φρούριον τῆς Οὐγγα-
 ρίας. *Μεσοβούρνον* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Δουνάβεω, ὠρλία πόλις, ἐν ἣ

λεία χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου κτλ. καὶ ὑδροχρυσίου πρὸς Ν. παρὰ τὴν μικρὰν πόλιν *Ἰδρίαν*, εἰς δὲ τὴν Γαλικίαν ἐπὶ τῶν ὄρεων ὀρυκτὸν ἔλας.

Ἡ βιομηχανία τῆς Αὐστρίας κατὰ τὸν ἐνεστῶτα αἰῶνα ἔκκει μεγάλως προόδους· καὶ τὸ ἐμπόριον δ' αὐτῆς εἶνε λίαν ἐνεργόν, ἐυκολυνόμενον ὑπὸ τῶν πλευστῶν ποταμῶν, τῶν διωρῶν καὶ τῶν σ.δηροδρόμων τῆς.

Γλῶσσα δ' ἐν αὐτῇ ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Γερμανική· ἀλλὰ καὶ ἕκαστον τῶν διαφόρων αὐτῆς ἔθνῶν λαλεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσσαν.

Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν εἶνε εἰσέτι διαδεδομένη καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας, διὰ τοῦτο καὶ ὁ λόγ. τῶν μὴ Γερμανικῶν χωρῶν εἶνε πολὺ ἀγροίκος.

ΣΕΡΒΙΑ.

Ἡ Σερβία, *Ανω Μοισία* ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωμανίας καὶ τῆς Τουρκίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἑρζεγοβίνης καὶ Βοσνίας, κατεχομένων ἤδη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας.

Τὰ ὄρη τῆς Σερβίας κλάδοι ὄντα τῶν Δυναρικῶν ἄλπεων εἶνε λίαν χαμηλά· ἡ δὲ χώρα δύναται μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς λοφώδης, ἔχουσα καὶ ἀξιολόγους κοιλάδας καὶ πεδιάδας.

Ἐπισημ. ποταμοὶ τῆς Σερβίας εἶνε ὁ *Δούναβις*, σχηματίζων τὰ βορειανατολικά ὄρια τῆς χώρας· ὁ *Σαῦος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Δυναρικῶν ἄλπεων καὶ ῥέων πρὸς Β. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν· ὁ *Μοραβος*, ὅστις πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Δυναρικῶν ἄλπεων καὶ ῥέων πρὸς τὰ ΒΑ. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν πόλιν Σεμένδρικν.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Σερβίας εἶνε *Βελιγράδιον* ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σαίου καὶ Δουνάβεως, πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα λίαν ὄχυρὰ φρούρια, ἀκμαῖον ἐμπόριον, βιομηχανίαν, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, ἀκκδήμειαν καὶ 30 χιλ. κατ. Σεμένδρικν ΝΑ. τοῦ Βελιγράδιου ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μοραίου καὶ Δουνάβεως, ἀρχαία πρωτ. τῆς Σερβίας· ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον καὶ 12 χιλ. κατ. *Κραγουεβάτση* πρὸς Ν. τῆς Σεμενδρίας, ἔχουσα χυτήρια πυροβόλων, ὀπλοποιεῖν, καὶ 5 χιλ. κατ. *Όσρίτσα* ΝΔ. τῆς Κραγουεβάτσης, ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον καὶ 7 χιλ. κατ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σερβίας εἶνε 49000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτοικοι 1,600,000 σλαβικῆς καταγωγῆς καὶ ὀρθόδοξοι τὴν θρησκείαν· εἶνε ἤδη ὄλως ἀνεξάρτητοι καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ συνταγματικοῦ βασιλέως μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Τὸ κλίμα τῆς Σερβίας εἶνε ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος λίαν εὐφορον παράγον σίτον, ἀρχόσιτον, κάρναβιν, λίνον, οἶνον, κτλ. ἀλλ' ἡ γεωργία εἰσέτι ἐν αὐτῇ εἶνε παρημελημένη, ἀσχολουμένων τῶν κατοίκων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ μάλιστα τῶν χοίρων καὶ εἰς τὴν ὑλοτομίαν τῶν ἀπεράντων δασῶν τῆς· ἡ δὲ παιδεία μόλις ἤδη ἀρχεται νὰ ἐμφυτεύηται ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ.

ΡΩΜΟΥΝΙΑ.

Ἡ Ῥωμουνία, συνισταμένη ἐκ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας καὶ πάλαι Δακία καλουμένη, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Σερβίας.

Ἐπισημ. ὄρη τῆς Ῥωμουνίας εἶνε πρὸς Β. τὰ Καρπάθια καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά αὐτῆς αἱ Τρανσυλθανικαὶ ἄλπεις.

Ἐπισημ. ποταμοὶ τῆς Ῥωμουνίας εἶνε ὁ Δούναβις διαρρέων τὰ νότια ὄρια τῆς χώρας· ὁ Ἀλούτας (Ὀλτις), ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Τρανσυλθανικῶν ἄλπεων καὶ ῥέων πρὸς Ν. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν· ὁ Σερέτης καὶ ὁ Προῦτος, οἵτινες πηγάζοντες ἐκ τῶν Καρπαθίων ὀρέων καὶ ῥέοντες πρὸς Ν. χύνονται ὡσαύτως εἰς τὸν Δούναβιν· λίμνη δὲ ἡ Ῥασέλιμη.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Βλαχίας εἶνε Βουκουρέστιον ἐπὶ τοῦ Δουμβροβίτσα παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, πρωτ. τῆς Ῥωμουνίας, ἔχουσα οἰκίας λιθοκτίστους, ἀκαδήμειαν, κερπύλας καὶ κκῶς ἐστρωμμένας ὁδοὺς, ὠραίους κήπους, προάστειν καὶ περὶ τὰς 180 χιλ. κατ. Κραϊώβα πρὸς Δ ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως λίαν ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Ἰβραϊλα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 30 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες, δικτηροῦντες ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια. Πλοέστι πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ῥίμνικον παρὰ τὸν Ἀλούταν, ἔχουσα ἀφθονον ἀλκτωρυχεῖον. Γιούργεβορ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἐπίγειον τοῦ Βουκουρεστίου λίαν ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ. Καλαγάτι, ἐμπορικὸς λιμὴν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως.

Τῆς δὲ Μολδαβίας Ἰάσιον πρωτ. τῆς Μολδαβίας, μεσόγειος πόλις δύο ὄρας δυτικῶς τοῦ Προῦτου, ἔχουσα ξυλίνης οἰκίας, πολλὰ ἀνάκτορα, ἀθλίας ὁδοὺς, ὠραίους κήπους, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 90 χιλ. κατ. Ῥωμανὸν πρὸς Β. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μολδαβίου καὶ τοῦ Σερέτου ἐπὶ τερπνῆς θέσεως. Ὀκνα ἐπὶ τοῦ Σερέτου, ἔχουσα σπουδαῖα ἀλκτωρυχεῖα. Γαλάτσιον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Προῦτου, ὁ κυρίως λιμὴν τῆς

Μολδαυίας, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 80 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ Ἑλληγες κάλλιστα ἔχοντες ἐκπαιδευτήρια. *Φοξάνη*, ἔχουσα καλὸν ἐμπόριον καὶ 20 χιλ. κατ. *Τοῦλτσα*, πρωτ. τῆς Δουβρουτσᾶς, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ῥωμουνίας εἶνε 130000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτοικοι $5\frac{1}{4}$ ἑκατ. εἶνε ἀπόγονοι τῶν ἐπὶ Τραϊκίνοῦ συστηθεισῶν ἐνταῦθα Ῥωμικῶν ἀποικιῶν, χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι κυβερωμένοι ἤδη ὑπὸ συνταγματικοῦ βασιλείως μετὰ Βουλῆς.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς, καίτοι ἡ γεωργία εἶνε παρημελημένη, εἶνε σίτος, ἀραβόσιτος, κριθή, οἶνος κτλ. ἡ δὲ κτηνοτροφία λίαν εὐδοκιμεῖ ἕνεκα τῶν ἀφθόνων νομῶν τῆς, παρᾶγουσα καλοὺς ἵππους, ἡμιόνους, χοίρους, κλ. ἡ μελισσοτροφία ὡσχύτως εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, τὰ δὲ δάση τῆς παρέχουσιν ἀφθονον ξυλείαν καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς παχυτάτους ἰχθύς· ἡ δὲ παιδεὶς ἀπό τινος ἤρξατο νὰ παρᾶγη λαμπροὺς καρπούς.

ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ.

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ.

Μῆκ. Δ. $0^{\circ} 35' - 12^{\circ} 45'$.

Πλάτ. Β. $50^{\circ} - 61^{\circ}$.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία συνίσταται ἐκ τῆς νήσου *Βρεττανίας* ἢ *Αγγλίας*, τῆς *Ἰρλανδίας*, τῶν νήσων *Ἑβρίδων*, *Ὀρκάδων*, *Σχετλανδικῶν* καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων, κειμένων ἀπέναντι τῆς Γαλλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀγγλία ἄλλοτε καλούμενη Βρεττανία κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 78 π. Χ. Εἶτα ὁ ἀποσπρόθέντων αὐτῶν ἐκεῖθεν τὸ 448 μ. Χ. ὑπέκυψεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀγγλῶν καὶ Σαξῶνων, οἵτινες ὡς φίλοι προσεκήθησαν νὰ τὴν συνδράμοσι κατὰ τῶν βαρβάρων Καληδονίων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 8ου αἰῶνος πολλάκις ἐξελαττήθη ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν τῆς Δανίας καὶ τέλος ὑπετάγη ὑπ' αὐτῶν ἀλλὰ τὸ 888 Ἀλφρέδος ὁ μέγας μετὰ πολλὰς ἀποτυχίας ἀπεδίωξε τέλος τοὺς Νορμανδοὺς ἐκ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ δὲ 1066 Ρουλιέμος ὁ Κατακτητῆς, δοῦς τῆς ἐν Γαλλίᾳ Νορμανδίας, κατέκτησε τὴν Ἀγγλίαν Ἐκτοτε δὲ οὐδὲν ἔθνος εἰσέβαλεν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἀλληλοδιαδόχως ἢ ἰδίως Βρεττανία κατέκτησε τὴν Ἰρλανδίαν, τὴν Σκωτίαν καὶ ἄλλας ἐκτεταμένας χώρας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Ἡ νῆσος Βρεττανία συνίσταται ἐκ τῆς ἰδίας Βρεττανίας ἢ Ἀγγλίας, τῆς Οὐαλλίας καὶ τῆς Σκωτίας.

Ἡ ὄρη τῆς Βρεττανίας τὸ βόρειον μέρος εἶνε ὄρεινόν, καὶ ἐκεῖθεν ἐκτείνονται τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας, τῶν ὁποίων ὑψηλότερη κορυφή εἶνε τὰ *Γρανιανὰ ὄρη* (1450 μέτρ.)· τὸ δὲ νότιον εἶνε πεδινόν, ἀλλ' εἰς τὴν Οὐαλλίαν ὑψοῦται τὸ ὄρος *Στρόβλορον*, τὸ ὁποῖον κἀτίσται πρὸς Δ. τὴν προκλίαν βεργῶδη. Καὶ ἡ Ἰρλανδία Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δ' ἔχει πρὸς Α. τὸ ὄρος *Καρτμούαλον* (1037 μέτρ.) καὶ περὶ λίαν ἀπότομον, ἀλλὰ τὰ μεσόγεια αὐτῆς εἶνε πλὴν τινῶν λόφων ἄπαντα πεδινά, περιλαμβάνοντα πολλὰς λίμνας καὶ τόπους ἐλώδεις.

Ποταμοὶ δ' ἐπίσημοι ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε ὁ *Τάμεσις*, ὁ βασιλεὺς τῶν ποταμῶν κατὰ τοὺς Ἀγγλοὺς· οὗτος διερχόμενος διὰ τοῦ Λονδίνου ἐκβάλλει δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὴν Βόρ. θάλασσαν (320 χιλιομ. μῆκ.). Ὁ *Οὐμβερος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Οὐαλλίας ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὴν Βόρ. θάλασσαν. Ὁ *Σαβέρνης*, ὁ δευτέρος ποταμὸς τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Οὐαλλίαν, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βριστόλιον κόλπον. Ὁ *Κλύδης* ἐν Σκωτίᾳ πρὸς Δ. ἐκβάλλων εἰς τὸν ὁμών. κόλπον. Τῆς δὲ Ἰρλανδίας ἐπισ. ποταμὸς εἶνε ὁ *Σχάνωρ*, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς πόλεως Λιμερίκης ἐκβάλλει δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἡ ἰδίως Ἀγγλία διαιρεῖται εἰς 40 κομητείας, ἡ Οὐαλλία εἰς 12, ἡ Σκωτία εἰς 33 καὶ ἡ Ἰρλανδία εἰς 4 διοικήσεις.

Ἐπισ. πόλεις τῆς ἰδίως Βρεττανίας ἢ Ἀγγλίας εἶνε *Λούδρη*; ἐξ ἧς μεταβήκονσι συντομώτερον ἐκ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Γαλλίαν (*Καλαί*). *Λονδίνον* ἐπὶ τοῦ *Ταμέσεως*, ἡ μεγίστη πλουσιωτάτη, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τοῦ κόσμου, πρωτ. τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 3 ἑκατ. καὶ 800 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ διηρημένη κυρίως εἰς δύο, εἰς ἀρχαίαν πόλιν *Ἄστν*, κελουμένην, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ ἔμποροι, καὶ εἰς τὸ *Οὐεστμίνστερ*, ὅπου κατοικεῖ ἡ αὐλή, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ μεγάλοι κτηματῆται καὶ ἔμποροι. Τὸ Ἄστν ἔχει ὁδοὺς στενὰς καὶ μὴ εὐθείας, τὸ δὲ *Οὐεστμίνστερ* πλατυτάτα; καὶ εὐθείας· ἔχει δὲ καὶ πολλὰς γεφύρας, τῶν ὁποίων ἡ ἐπισ. εἶνε ἡ τοῦ *Βατερλώου*. Ἐπισ. δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα εἶνε ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Παύλου ὁ ὠραιότερος ναὸς τῶν διζευκτιρωμένων, τὸ *παρλαμίντεν*, ὁ πύργος τοῦ *Λονδίνου* συνιστάμενος ἐκ διαφόρων πύργων καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν, τὸ παλάτιον *Βούγκιχαμ*, ὅπου συνήθως διακρίνουσιν οἱ ἡγεμόνες, τὸ *Κρυστάλλινον* παλάτιον, οἱ ὑπόγειοι σιδηροδρομοὶ κλ. Εἰς δὲ τὸ *Οὐεστμίνστερ* ὑπάρχουσιν οἱ καλλίτεροι κῆποι, χρησιμεύοντες εἰς κοινὸν περίπατον. Τὰ δὲ προάστεια αὐτῆς εἶνε λίαν τερπνά, ἔχοντα λαμπρὰς οἰκίας, κήπους θελκτικούς, βιομηχανικὰ καταστήματα κλ. *Γρηγορήσιον* ἐπὶ τοῦ *Ταμέσεως* παρὰ τὸ *Λονδίνον*, διάσημος πόλις διὰ τὸ ἀστεροσκοπεῖον καὶ τὸ ναυτικὸν νοσοκομεῖόν της ἔχουσα 130 χιλ. κατ.

Περτμουθον πρὸς Ν. λίαν ὀχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα περὶ τὰς 130 χιλ. κατ. *Πλυμουθον*, ὁ δευτέρος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, ἔχον 135 χιλ. κατ. *Βριστόλη*, ἀρχαία, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 180 χιλ. κατ. *Οξφόρδη* (*Οξωνία*) ΒΑ. τῆς Βριστόλης, ἐπίσημος διὰ τὸ

πανεπιστήμιόν της, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Βιρμινγάμη*, μεσόγειος πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν βιομηχανίαν τῶν ὕπλων, τῶν σιδηρουργείων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐργοστασίων της, ἔχουσα 450 χιλ. κατ. *Σχεφριέλδη*, μεσόγειος πόλις ἔχουσα ἐργοστάσιαι σιδηρῶν ἔργων καὶ 370 χιλ. κατ. *Μαργχεστέρη* πρὸς Ν. μεσόγειος καὶ ἡ πρώτη βιομήχανος πόλις τῆς Ἀγγλίας· καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τοῦ βόμβικκος ἔχουσα περὶ τὰς 540 χιλ. κατ. *Λιβερπούλλη* πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Μερσέη, παράλιος, βιομήχανος, ἐμπορικωτάτη καὶ δευτέρα μετὰ τὸ Λονδίνον πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 600 χιλ. κατ. *Υόρκη* εἰς τὰ ΒΑ. ἔδρα ἀρχιεπισκόπου ἔχουσα λαμπρὸν Γοθικὸν Ναὸν καὶ 45 χιλ. κατ. *Οὐλλη* ΝΑ. τῆς Ὑόρκης, ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 150 χιλ. κατ. *Νεοκαστέλλη* πρὸς Β. παράλιος πόλις ἔχουσα πλουσιώτατ' ἀνθρακωρυχεῖα καὶ 130 χιλ. κατ.

Μερτυθβίγη, βιομήχανος καὶ ἡ ἐπισ. πόλις τῆς Οὐαλλίαις ἔχουσα μεταλλεῖα σιδήρου, λιθανθράκων καὶ 90 χιλ. κατ. *Ἐδιμβουόργον*, μητρόπολις τῆς Σκωτίας ἐπὶ ὠραίας θέσεως ἐκτεταμένη ἐπὶ τριῶν λόφων ὀλίγων μακρὰν τοῦ κόλπου Φόρθη, καὶ ἔχουσα λαμπρὸν πανεπιστήμιον καὶ 230 χιλ. κατ. *Γλασκόβη*, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Σκωτίας ἐπὶ τοῦ Κλύδου ποταμοῦ, ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον, μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 580 χιλ. κατ. *Λούνδη* πρὸς Β. ἐμπορικωτάτη πόλις ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τάη, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. *Ἀβερδίνη* πρὸς Β. ταύτης, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 90 χιλ. κατ.

Τῆς δ' Ἰρλανδίας ἐπισ. πόλεις εἶνε *Δουβλίον* πρὸς Α. μητρόπολις αὐτῆς· εἶνε πόλις ὠραία ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, λαμπρὸν λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 325 χιλ. κατ. *Κόρκη* πρὸς Ν. ἐπὶ ὄμων. κόλπου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 80 χιλ. κατ. *Λιμέρικα* εἰς τὰ ΝΔ. ἐπὶ τοῦ Σχάνωνος, ἡ δευτέρα πόλις τῆς Ἰρλανδίας ἔχουσα λίαν ἐνεργὸν ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ. *Ἀρμάγη* πρὸς τὸ ΒΑ. ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰρλανδίας. *Βελφάστη* πρὸς Β. ἔχουσα 175 χιλ. κατ.

Νῆσοι δ' αὐτῆς πρὸς Β. τῆς Σκωτίας εἶνε αἱ *Σχετλανδικαί*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Μελλάρδη* αἱ *Ὀρκάδες*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Παρὸρη* αἱ *Ἐβρίδες* ἢ *Οὐσετέραι*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Λεβίς*, ἡ *Σκύνη* καὶ ἡ *Στάφρα*, ἧτις εἶνε ἐπίτημος καὶ διὰ τὸ φιγγάλειον ἄντρον της. Ἡ *Μάρη* καὶ ἡ *Ἀγγλεσέη* πρὸς Δ. τῆς Ἀγγλίας. Αἱ *Σορλλγγαί* εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ *Ὠριγνή* εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας καὶ ἡ *Οὐέικτις* πρὸς Ν. τῆς Ἀγγλίας, ἐπονομαζομένη τὸ περιβόλιον αὐτῆς.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Βρετανίας εἶνε 315000 τετρ. σταδ. οἱ δὲ κάτ. 35 ἑκατ. ὧν 26 ἑκατ. κατοικοῦσι τὴν Ἀγγλίαν καὶ

Ουαλλίαν, $3 \frac{1}{2}$ τὴν Σκωτίαν, 5 τὴν Ἰρλανδίαν καὶ οἱ λοιποὶ τὰς ἄλλας μικρὰς νήσους πρεσβεύοντες ἐν μὲν Ἀγγλίᾳ τὴν Ἀγγλικανικὴν, ἐν δὲ τῇ Σκωτίᾳ τὴν Πρεσβυτεριανήν, καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ τὴν δυτικὴν θρησκείαν (α)· τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε συνταγμ. μοναρχίᾳ μετὰ δύο Βουλῶν τῶν λόρδων καὶ κοινοτήτων.

Οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸ νότιον τῆς Σκωτίας εἶνε κυρίως Ἀγγλοὶ, οἱ δὲ κατοικοῦντες τὸ βόρειον τῆς Σκωτίας Γαλάται· Βρεττανοὶ δὲ κατοικοῦσι τὴν Ουαλλίαν καὶ Κελτοὶ τὴν Ἰρλανδίαν. Ἄπαντα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη λαλοῦσι διαφόρους συγγενεῖς γλώσσας, ἡ δὲ Ἀγγλικὴ εἶνε μίγμα Γερμανικῆς καὶ Γαλικῆς γλώσσης.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀγγλίας εἶνε ὑγρὸν, ὀμιχλῶδες καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ μαλακώτερον τοῦ τῆς Γερμανίας, τὸ δ' ἔδαφος εἰς μὲν τὴν Ουαλλίαν καὶ Σκωτίαν εἶνε βουνῶδες, εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν μᾶλλον πεδινόν, παράγον δημητριακοὺς καρποὺς καὶ γεώμηλα καὶ περιέχον πολλὰς βοσκὰς, ὅπου τρέφονται πλῆθος βοῶν, αἰγῶν κλ. οἱ δὲ ἴπποι τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ μαλλία τῶν προβάτων τῆς εἶνε περίφημα. Ἔχει δὲ καὶ πλῆθος μεταλλείων χρυσοῦ, σιδήρου, μολύβδου, χαλκοῦ, κασσιτέρου, γκιανθράκων, καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ λαμπρῶν μαρμάρων.

Ἡ παιδεία εἶνε μὲν ἀνεπτυγμένη εἰς τὰς ἀνωτάτας τάξεις τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἡ κατωτέρη ἐκπαίδευσις εἶνε πολὺ ὀπίσω, καὶ διὰ τοῦτο εἰς πολλὰ μέρη ὁ κοινὸς λαὸς τῆς Ἀγγλίας εὐρίσκεται εἰς μέγαν βαθμὸν ἀμαθείας. Πρακτικὸν δὲ ὄν τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος ἐπέδωκεν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἐν τῇ Βρεττανίᾳ ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εὐρίσκεται εἰς τὸν ὑψιστὸν βαθμὸν τῆς τελειότητος· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ εὐκολυνόμενον ὑπὸ ἀπείρων διωρύγων καὶ σιδηροδρόμων, διασχίζοντων ἅπασαν τὴν χώραν, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ προσιτατευόμενον ὑπὸ τοῦ μεγχλειτέρου στόλου τοῦ κόσμου.

Κατακτήσεις δ' ἔχει ἡ Ἀγγλία μεγάλας εἰς ἀπάσας τὰς ἡπείρους (170 ἑκατ. κατ.).

Δ Α Ν Ι Α .

Μῆκ. Α. $50^{\circ} 45' - 10^{\circ} 14'$

Πλάτ. Β' $55^{\circ} 35' - 57^{\circ} 48'$

Ἡ Δανία κειμένη εἰς τὰ βόρεια τῆς Γερμανίας συνίσταται ἐκ τῆς χερσονήσου *Joutlandias*, κειμένης εἰς τὸ Β. τῆς Γερμανίας,

(α) Ἡ περὶ τῶν δογμάτων τούτων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας διδασκαλία, ὡς καὶ ἡ περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐν γένει ἀφήγεται εἰς τὸν διδάσκαλον τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

πῶν νήσων *Σηλαρδίας, Φινίας, Ίσλαρδίας, Φεροῶν* καὶ ἄλλων πολλῶν νήσων. Ἐν αὐτῇ οὔτε ὄρος οὔτε ποταμὸς ἀξιὸς λόγου ὑπάρχει.

ΣΗΜ. Ἡ Δανία, ἄλλοτε καλουμένη *Κιμβρι* καὶ Ἡ *Χερσονήσος* ἢ *Ἰουτλανδία*, εἶνε χώρα τῶν Κίμβρων, οἵτινες ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Ρώμης καὶ ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Μαρίου στρατηγοῦ τῶν Ρωμαίων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 830—1042 οἱ Δανοὶ ἔκαμαν πολλὰς λεηλασίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀρξάντες αὐτῆς 20 ἔτη. Εἰς δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ χώρα αὕτη πάντοτε διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς.

Ἐπιστ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κοπεγχάγη* ἐπὶ τοῦ ἀγκτολικοῦ μέρους τῆς Σηλανδίας, ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων καὶ ὠραιοτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης· ἔχουσα πανεπιστήμιον, μεγάλην βιβλιοθήκην καὶ 270 χιλ. κατ. Ἐλαιγγόρη ἐπὶ τοῦ Σούνδου, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριόν τῆς. Τῆς δὲ Φινίας εἶνε Ὀδένη. Ἐν δὲ τῇ Ἰουτλανδίᾳ *Βιμπόργη* εἰς τὸ κέντρον καὶ *Ααλβόργη* (15 χιλ. κατ.) εἰς τὸ βόρειον αὐτῆς. Εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκει ἔτι ἡ πρὸς τὸν βόρειον πολικὸν κύκλον κειμένη νῆσος *Ίσλαρδία* (72 χιλ. κατ.) μὲ πρωτ. τὴν κόμην *Ρεκιαίγηρ*. Πρὸς Ν. δὲ τούτης κεῖνται αἱ νῆσοι *Φερόαι*. Αὗται 25 τὸν ἀριθμὸν εἶνε ὀλίγον κηρυκκήμεναι (11 χιλ. κατ.) καὶ ἐπιτήθειοι μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Δανίας εἶνε 38300 τετρ. σταδ. οἱ δὲ κάτ. 1980000 λουθηρανοὶ, διοικούμενοι συνταγματικῶς.

Οἱ Δανοὶ γερμανικῆς ὄντες καταγωγῆς εἶνε χρηστοὶ τὰ ἦθη, λίαν φιλόπονοι, φίλοι τῆς τάξεως καὶ πολλὴν κλίσην ἔχουσιν εἰς τὴν παιδείαν.

Τὸ κλίμα τῶν ἐν τῇ Βαλτικῇ νήσων αὐτῆς εἶνε λίαν ὑγρὸν καὶ ὀμιχλώδες, τὸ δ' ἔδαφος τῆς Ἰουτλανδίας καὶ τῶν νήσων τῆς Βαλτικῆς εἶνε εὐφορώτατον καὶ κελῶς καλλιεργημένον, περὶ ἄγρον σίτον, λίνον, κλ. Οὐχ ἦττον δὲ οἱ Δανοὶ ἐνσχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν τῶν ἵππων, βοῶν καὶ προβάτων, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ἀλιείαν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, ἀξιόλογον ἔχοντες ντυτικόν· ἡ δὲ Ἰουτλανδία εἶνε μὲν πεδινὴ ἀλλὰ ψυχρὰ καὶ ἐλώδης, ἔχουσα καλὰς βοσκὰς καὶ τρέφουσα ἀξιόλογα ποίμνια καὶ λαμτροὺς ἵππους· ἡ δὲ Ἰσλαρδία ἔχει ἠφίστεικ ὄρη, οἷον τὴν *Ἐκλαρ*, ἐκπέμποντα βραστόν ὕδωρ μέχρι 50 μέτρ. Ἐν τούτῃ δ' ἔνεκα τοῦ ψύχους φύονται μόνον θάμνοι, καὶ γεώμηλα μόνον καλλιεργοῦνται· οἱ δὲ κάτοικοί τῆς ἐνσχολοῦνται ἔτι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν θήραν καὶ τὴν ἀλιείαν. Τὸν αὐτὸν δὲ διαχρῶσι βίον καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Φεροῶν.

Ἡ Δανία κατέχει ἔτι τὴν Γροιλανδίαν, κειμένην εἰς τὸ Β. τῆς Βορ. Ἀμερικῆς, καὶ εἰς τὰς μικρὰς Ἀντίλλας τὴν νῆσον τοῦ *Σταν* ροῦ (109 χιλ. κατ.).

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ἢ ΣΟΥΗΔΙΑ.

Μῆκ. Α. 20 30'—290.

Πλάτ. Β. 55⁰ 25'—71⁰ 5'.

Σκανδιναυικόν κράτος λέγεται ἡ Σουηδία συνισταμένη ἐκ τῆς ἰδίως Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας ὁρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορ. Θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Ῥωσσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Σουηδία τὸ πρῶτον κατοικήθη ὑπὸ Φιλλανδῶν, κατοκούντων ἤδη εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς μέρη, εἶτα δὲ κατέλαβον αὐτὴν οἱ Γότθοι, οἱ προσηνήσαντες τσαοάτας λεηλασίας καὶ καταστροφῆς εἰς τὸ Ῥωμαϊκόν κράτος. Ἐκ τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ὁμοῦ Σκανδιναυικῆς χερσονήσου καλουμένης ἐξήλθον οἱ τρομεροὶ ἐκεῖνοι πειραταὶ Νορμανδοί, οἱ ἐπὶ πολὺν χρόνον (1000 μ.Χ.) ἐρημάσαντες τὰ παράλια τῆς Δ. καὶ ΝΔ. Εὐρώπης. Τὸ δὲ 1397 ἠνώθη μετ' ἐρημώσαντες τὰ παράλια τῆς Δ. καὶ ΝΔ. Εὐρώπης. Τὸ δὲ 1397 ἠνώθη μετ' αὐτῆς ὑπὸ τῆς Μαργαρίτης καὶ ἡ Δανία. Ἄλλ' ὁ Γουσταῦος Βάσις κατέλυσε αὐτὴν ἐν τῶν ἰσχυροτέρων κρατῶν τῆς Εὐρώπης· ἀλλὰ διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀτυχῶν πολέμων Καρόλου τοῦ ΙΒ' ἐξησθένησεν ἡ Σουηδία καὶ ἀπώλεσε τὰς ἐξωτερικὰς κτήσεις τῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1814 ἡ Σουηδία ἀποτελεῖ ἐν κράτος μετὰ τῆς Νορβηγίας.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε αἱ Σκανδιναυικαὶ Ἄλπεις (2600 μέτρ.), αἵτινες κείμεναι μετὰξὺ Σουηδίας καὶ Νορβηγίας διευθύνονται ἐκ τοῦ βορειανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου, καὶ ἀπολήγουσιν ἀποτόμως εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ αὐταὶ ταπεινούμεναι καθιστῶσι πεδινὴν ἄπασαν τὴν Σουηδίαν.

Ποταμοὺς ἐπισημοὺς ἡ Σουηδία δὲν ἔχει· ἄξιοι δὲ μνεῖας μόνον εἶνε ὁ Τορρέας, ὅστις ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὄρεων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον, καὶ ὁ Γλόμμερος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυικῶν ὄρειων καὶ διαρρέων τὴν Νορβηγίαν ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας. Αἵμαται δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἐν μὲν τῇ Νορβηγίᾳ ἡ Μαισένη, ἐν δὲ τῇ Σουηδίᾳ ἡ Μαλάρη καὶ ἡ Βέττερ συγκοινωνοῦσιν μετὰ τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ Βέρερ ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Κατεγάττην.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Σουηδίας, διηρημένης εἰς τρία μέρη, εἶνε Στοκχόλμη ἐπὶ Θαλικαίς θέσεως παρὰ τὴν Μελάρην, πρωτ. τοῦ κράτους ἐκτισμένη ἐπὶ πολλῶν νησιδίων καὶ ἐπὶ δύο χερσονήσων, ἔχουσα λαμπρὰ ἀνάκτορα, ὠρκαίς ἐξοχάς, ἀξιόλογον ἐμπόριον, λαμπρὰν βιομηχανίαν καὶ 170 χιλ. κατ. Οὐφέαλη πρὸς Β. ἐπὶ τερπνῆ· θέσεως, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, λαμπρὸν ἀστεροσκοπεῖον, τὸ μόνον ἐν τῷ κράτει ἀρχιεπισκοπεῖον καὶ 15 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Λιναίου. Καλιμάρη πρὸς Ν. ἐπίτ. διὰ τὴν συνθήκην, καθ' ἣν τὸ 1397 ἠνώθησαν ὑπὸ ἐν σκῆπτρον ἡ Δανία, Σουηδία καὶ Νορβηγία. Γοθεμβούργη ΒΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΓ.)

Κατεγάτου παράλιος και ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 74 χιλ. κατ. *Καρλσχρονα*, ὀχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Σουηδίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ Νορβηγίας, διηρημένης εἰς 2 μέρη, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Χριστιανία* ἐπὶ ὄρων. κόλπου, ἔδρα τῶν Βουλῶν τῆς Νορβηγίας ἔχουσα μέγα ἐμπόριον σιδήρου καὶ σανίδων, ἐπίσημον πνευματιστήμιον καὶ 120 χιλ. κατ. *Χριστιανσάνδη* εἰς τὸ Ν. τῆς Νορβηγίας ἐπὶ τοῦ Σκαγεράκου λίαν ἐμπορικὴ πόλις. *Βεργένη*, παράλιος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Νορβηγίας, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Δρονθείμη* ἐπὶ τερπνῆς θέσεως, ὅπου ἐστέφοντο τὸ πάλαι οἱ βασιλεῖς τῆς Νορβηγίας, ἐξέχουσα χαλκὸν καὶ ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Ραιράση*, ἔχουσα ὀνομαστὰ μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ οὕσα ἡ ὑψηλοτέρα πόλις τῆς Νορβηγίας. *Βαρθούση* εἰς τὴν Λαπωνίαν, ὁ βορειότερος ὄλων τῶν κατοικουμένων τόπων τῆς Εὐρώπης.

Καθ' ὅλα τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ παράλια τῆς Νορβηγίας ὑπάρχουσι πλῆθος νήσων, ὧν ἐπισ. εἶνε αἱ *Λογοδέται*, γνωστὰ διὰ τὸ γυμνὸν καὶ ἀπόκηρμον τῆς χώρας τῶν τούτων δ' ἐπισ. εἶνε ἡ *Κουέλη*, ἔχουσα πόλιν *Αμεργέστην* συχνάζομένην διὰ τὴν ἀλιείαν ὑπὸ πλῆθος πλοίων. Ὡσαύτως ἐν τῇ Βαλτικῇ ὑπάρχουσι δύο ἄξιοι λόγου νῆσοι ἡ *Γοθλάνδη* καὶ ἡ *Αλάνδη*.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 761000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. 6 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. (ἐν Σουηδίᾳ ὑπὲρ τὰ 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. καὶ ἐν Νορβηγίᾳ ὑπὲρ τὰ 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ.), πρὸςθεύοντες τὴν λουθηρανικὴν θρησκείαν, καὶ διοικούμενοι συνταγματικῶς. Ἄν δὲ καὶ ἡ Σουηδία εἶνε ἡνωμένη ὑπὸ ἓν σκῆπτρον μετὰ τῆς Νορβηγίας, ἀποτελοῦσιν ὅμως ἑκαστέρα ἴδιον κράτος καὶ ἔχουσιν ἴδιον ἀνεξάρτητον νομοθετικὸν σῶμα.

Οἱ Σουηδοὶ καὶ οἱ Νορβεγοί, Γερμανικῆς ὄντες καταγωγῆς καὶ Γερμανικὴν τινα διάλεκτον λαλοῦντες, εἶνε μεγαλόσωμοι, ῥωμαλέοι, χρηστοὶ τὰ ἦθη, φιλόξενοι καὶ λίαν λιτοὶ τὴν διαίταν.

Τὸ κλίμα τῆς Σουηδίας ἐν γένει εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν· καὶ εἰς μὲν τὰς μεσημβρινὰς αὐτῆς χώρας διακρίνονται καὶ αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους. Ἐνταῦθα τὸ θέρος εἶνε βραχυτάτον ἀλλὰ καὶ θερμότερον, οὗ ἕνεκα καὶ ταχέως τὰ ἐν ταύταις τῆς χώρας προϊόντα ὀριμάζουσι. Κατὰ δὲ τὴν 67 μῆτρην διακρίνονται δύο μόνον ὥραι τοῦ ἔτους χειμῶν καὶ θέρος, καθ' ἃ ἡ θερμότης καθίσταται ἀφόρητος. Ὡσαύτως καὶ ἡ Νορβηγία εἶνε λίαν ψυχρά, τὰ παράλια ὅμως αὐτῆς, καίτοι ἐκτεθειμένῃ εἰς ἀλλεπαλλήλους μεγάλας τρικυμίας, ἔχουσι κλίμα σχετικῶς πολὺ συγκερασμένον· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε ὀλίγον εἴφρον, πλὴν τοῦ νοτίου μέρους διακοπτομένου ὑπὸ πλῆθος λιμῶν, καὶ παράγοντος ἄφρονον αἶτον, κριθίν, λίνον, γεώμηλα κτλ. Καὶ ἡ μὲν Σουηδία εἶνε μάλλον πεδινή, ἡ δὲ Νορβηγία ὄρεινή, ἔχουσα δὲ ἄλλα ὑψίκομα, φέροντα ξυλικὴν πρὸς

ἐμπορίαν· τὸ δὲ βόρειον μέρος κατοικεῖται ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν τὴν θρησκείαν Λαπώνων (20 χιλ.), λαοῦ δυσειδοῦς καὶ μικροσώμου, ζῶντος βίον πλάνητα καὶ νομαδικόν καὶ τρεφομένου ἐκ τῶν προΐοντων τῆς θήρας, τῆς ἀλείας καὶ τῶν ποιμνίων τῶν βεννῶν τῶν ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἀφθόου.

Ἡ βιομηχανία εἶνε ἐν αὐτῇ περιορισμένη εἰς τὰς μεγαλειτέρας πόλεις, τὸ δ' ἐμπόριον λίαν ἐνεργόν. Καὶ ἡ παιδεία δὲ καὶ μάλιστα ἡ κατωτέρα εἶνε μᾶλλον διαδεδομένη ἐν αὐτῇ ἢ εἰς ἄλλο οἰονδήποτε μέρος τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Σουηδία ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης, κατέχει ἐν Ἀμερικῇ τὴν νήσον τοῦ Ἀγίου Βαρθελεμῆ, μίαν τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν, καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν τὰς νήσους τοῦ ἀρχιπελάγους Οὐττη.

Ρ Ω Σ Σ Ι Α.

Μῆκ. Α. 15° 20'—62°.

Πλάτ. Β. 38° 20'—80°.

Ἡ Ῥωσσία, περιλαμβάνουσα ἤδη καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Πολωνίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Εὐξεινοῦ καὶ τοῦ Κκυκίου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σουηδίας, τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ῥωμανίας.

ΣΗΜ. Ἡ Ῥωσσία κατοικεῖτο ἔκπαλαι ὑπὸ τῶν Σκοθῶν, Φιννῶν ἢ Φιλλανδῶν, Λαπώνων, Σαμογετῶν, Σαρματῶν καὶ Σλάβων· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Πέτρου τοῦ μεγάλου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ἐξῆλθε τῆς βαρβαρότητος, καὶ τοῦ μεγάλου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ἐξῆλθε τῆς βαρβαρότητος, καὶ τοῦ μεγάλου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ἐξῆλθε τῆς βαρβαρότητος, καὶ ἐκτοτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κράτος πολιτισμένον· διότι εἰσῆχθησαν ἐν αὐτῇ αἰτέγγαι καὶ αἱ ἐπιστήμαι τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης. Ἡ Πολωνικὴ Ῥωσσία προσαίεθ' εἰς αὐτὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, καὶ τὸ βασίλειον τῆς Πολωνίας τὸ 1814. Ἐκτοτε δὲ τὸ μέγα τοῦτο κράτος ἀξάνει καθ' ἐκάστην διὰ κατακτήσεων νέων καὶ χωρῶν εἰς τὴν Καυκάσιον Ῥωσσίαν, τὴν Σιβηρίαν καὶ τὸ Τουρκεσταν, καὶ ἤδη κατέχει τὸ ἔδωμον τῶν χωρῶν τῆς σφαίρας μας.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Α. τὰ Οὐράλια, πρὸς Ν. τὰ ὄρη τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου καὶ ὁ Καύκασος (5600 μέτρ.), εἰς τὸ ΝΔ. τὰ Καρπάθια καὶ εἰς τὸ ΒΔ. τὰ Λαπωνικὰ ὄρη. Ἀπασα δὲ ἡ χώρα ἐν γένει εἶνε πεδινή, διακοπτομένη μόνον ὑπὸ λόφων.

Ποταμοὶ δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Καρὰς καὶ ὁ Πετσόροας, πηγάζοντες ἐκ τῶν Οὐρκλιῶν καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν, ὁ Δούνας, ὡσαύτως ἐκβάλλων εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν· ὁ Τορνέας ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὄρεων, ὁ Νεβάς ἐκ τῆς λίμνης Λαδόγας, ὁ Δούνας ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὄρεων, καὶ ὁ Οὐίστουλας ἐκ τῶν Κερκθίων ὄρεων πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ Δρείστερος, ὁ Δρείπερος (Βορυσθένης) ἐκ τῶν Κερκθίων ὄρεων καὶ ὁ Δῶν (Τάνκίς) ἐκ τῶν Οὐρκλιῶν ὄρεων

πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον ὁ Βόλγας (3500 χιλιομ. μῆκ.) καὶ ὁ Οὐράλης ὡσαύτως ἐκ τῶν Οὐραλίων ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Λίμναι δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ *Λαδόγα*, ἡ *Ορέγα*, ἡ *Ίλιμετος*, ἡ *Πεΐπος* καὶ πρὸς Α. ἡ Κασπία θάλασσα.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία περιλαμβάνει 1 ἐξήκοντα διοικήσεις, (ἐν αἷς εἶνε καὶ αἱ τοῦ πάλαι Πολωνικοῦ κράτους) 2 τὴν ἐπὶ τοῦ Ταννίτος χώρον τῶν Κοζάκων· 3 τὸ μέγα δουκάτον τῆς Φιλλανδίας· 4 τὰς τρεῖς καυκασιακὰς διοικήσεις. Δύναται ὅμως αὕτη νὰ διακριθῆ κάλλιον οὕτω· α) εἰς χώρος τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ· β) τῆς Βαλτικῆς· γ) τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης· δ) τῆς Κασπίας θαλάσσης· ε) εἰς χώρος μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Κασπίας θαλάσσης.

1) *Χῶραι* τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ. Ἐπισ. πόλεις Ἀρχάγγελος ἐπὶ τοῦ Δουίνκ ὄχι μακρὰν τῆς Λευκῆς θαλάσσης, τὸ κέντρον τοῦ θαλάσσιου ἐμπορίου τῶν βορ. χωρῶν τῆς Ῥωσσίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ. ἐν αὐτῇ τῇ 23 Ἰουνίου ἡ ἡμέρα εἶνε 21 ὥρες, τῇ δὲ 23 Δεκεμβρίου 4 μόνον ὥρες. *Κόλλα*, ἡ βορειοτέρα πόλις τῆς Ῥωσσίας.

2) *Χῶραι* τῆς Βαλτικῆς. Ἐπισ. πόλεις Πετροῦπολις ἐπὶ τοῦ Νεύα, κτισθεῖσα ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου (1703 μ. Χ.), πρωτ. τοῦ κράτους, ἐκ τῶν ἐπισ. πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς, ὠραίας διώρυγας, λαμπρὰ ἀνάκτορα, θέατρα, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Ἰσαάκ, τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν, τοῦ Ἁγ. Παύλου, λαμπρὰ προάστεια, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 800 χιλ. κατ. *Κροισάτη* ἐπὶ μικρᾶς νήσου εἰς τὸν Φιννικὸν κόλπον, λίαν ὄχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Ελσιγφόρση*, μητρ. τῆς Φιλλανδίας ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ δύνανται νὰ φοιτῶσι καὶ γυναῖκες καὶ 40 χιλ. κατ. παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ τὸ ὄχυρόν φρούριον *Σβεαβούργον*. *Δορπάτη* πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της. *Ρίγα* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δύνα, εὐλίμενος, ἐμπορικὴ καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν ἔχουσα 100 χιλ. κατ. *Βίλνα* ἐπὶ τοῦ Βιλία, μητρ. τῆς Λιθουανίας ἔχουσα 80 χιλ. κατ. ὧν τὸ $\frac{1}{3}$ εἶνε Ἑβραῖοι. *Γρόδνον* ἐπὶ τοῦ Νιεμένου, παλαιὰ πρωτ. τῆς Πολωνικῆς διαίτης ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Βαρσοβία* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Οὐίστούλα, πρωτ. τῆς Ῥωσικῆς Πολωνίας, ἔχουσα ὠραίας καὶ πλατείας ὁδοὺς, πλῆθος ἀνακτόρων, πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἐκπαιδευτήρια, πανεπιστήμιον, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 350 χιλ. κατ. ὧν τὸ $\frac{1}{4}$ εἶνε Ἑβραῖοι. *Λόδη*, ἡ βιομηχανικωτέρα πόλις τῆς Πολωνίας.

3) *Χῶραι* τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης. Ἐπισ. πόλεις *Κίεβον* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, ἀρχαιοτάτη καὶ ἐπί-

σημος πόλις τῆς Ῥωσσίας χρηματίσασα καὶ πρωτ. αὐτῆς, νῦν δ' ἔχουσα θεολογίας ἀκαδημειαν καὶ 70 χιλ. κατ. ἐνταῦθα ὁ μέγας Βλαδίμηρος τὸ 989 ἐδέχθη παρὰ τῶν Βυζαντινῶν ἱερέων τὸ βάπτισμα. *Πουλτάβα*, ἐνταῦθα Πέτρος ὁ μέγας ἐνίκησε τὸ 1709 Κάρολον τὸν ΙΒ'. τῆς Σουηδίας· στέθη ἐπὶ τοῦ Δνειστέρου, μητρ. τῆς Βασσαραβίας ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κατ. Ὀδησός, ἡ ἐμπορικωτέρη πόλις τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα 185 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες. *Νικολάεφ* ἐπὶ τοῦ Βούγου, νέα καλῶς οἰκοδομουμένη πόλις ἔχουσα εἰς τὰ ἐνδότερα ἀξιόλογον ναυπηγετον καὶ 85 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν ἔκειτο καὶ ἡ ἀρχαία Ὀλβία, ἀποικίη τῶν Μιλησίων. *Χερσῶν* ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Συμφερουπόλις*, μητρ. τῆς Ταυρίδος ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Σεβαστούπολις*, πρᾶξις, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, διάσημος δι' ἣν ὑπέστη πολιορκίαν τὸ 1855—56 ὑπὸ τῶν Γάλλων, Ἀγγλῶν καὶ Σάρδων. *Ταϊγάριον* εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τανχίδος, πόλις ἐμπορικωτάτη ἔχουσα 30 χιλ. κατ. ἐντεῦθεν ἐξάγεται πολὺς σίτος διὰ τὴν Εὐρώπην.

4) *Κεντρικαὶ γῶραι τῆς Κασπίης θαλάσσης.* Ἐπισ. πόλις *Μόσχα* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Μοσχόβου ποταμοῦ, πρῶτη πρωτ. τῆς Ῥωσσίας καὶ ἡ δευτέρη πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα πλατείας ὁδοὺς, λαμπρὰς οἰκοδομάς· οἷον τὸ Κρεμλῖνον, λαμπρὰν βιομηχανίαν, μέγα ἐμπόριον, πανεπιστήμιον καὶ 600 χιλ. κατ. *Τοῦλα* πρὸς Ν. ἐπίτημος διὰ τὰ ὀπλοποιεῖται ἔχουσα 60 χιλ. κατ. *Καζάν* πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Βόλγα, ἔχουσα βιομηχανίαν ἀξιόλογον, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 90 χιλ. κατ. *Ἀστραχάν* ἐπὶ νήσου τοῦ Βόλγα παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κατ.

Νῆσοι τῆς Ῥωσσίας ἐπισ. εἶνε εἰς τὴν Βαλτικὴν ἡ Ὀσεέλη· εἰς δὲ τὸν Βόρειον ὠκεανὸν ἡ *Καλγούεθ* καὶ ἡ *Βαϊγάτη*, ἐπισκεπτόμεναι ὑπὸ τῶν Ῥώσων διὰ τὴν ἀλιείαν. Εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἀνήκει ἔτι καὶ ἡ ΒΑ. τῆς Βαϊγάτης κειμένη *Νέα Ζέμβλα*, κεκαλυμμένη πάντοτε ὑπὸ πάγων καὶ χιόνος, καὶ μόνον ὑπὸ ἀλιέων καὶ θηρευτῶν Ῥώσων ἐπισκεπτομένη.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 5419000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κῆτ. 74. Τούτων περὶ τὰ 64 ἑκατ. εἶνε ὀρθόδοξοι, 3 ἑκατ. ἐν Πολωνίᾳ δυτικοί, 1 ἑκατ. Ἑβραῖοι, 2 ἑκατ. ἐν Φιννίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ Λουθηρανοί, 3 ½ ἑκατ. ἐν Κριμαίᾳ καὶ Καυκάσῳ Τούρκοι καὶ τινες εἰδωλολάτραι· τὸ δὲ πολίτευμα μοναρχίη ἀπόλυτος.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Ῥωσσίας τὰ 58 ἑκατ. εἶνε *Σλάβοι* (Ῥῶσοι, Κοζάκοι καὶ Πολωνοί), οἱ δὲ ἄλλοι *Φιλλαρδοί*, *Γερμανοί*, *Κιρκάσιοι*, Ἕλληνας, *Βλάχοι* καὶ Ἑβραῖοι. Κοινὴ δὲ

γλωσσικ εἶνε ἡ Ῥωσικὴ· ἐν δὲ τῇ Πολωνίᾳ ὡς καὶ ἐν τῷ δυτικῷ αὐτῆς λαλεῖται ἡ Πολωνικὴ.

Τὸ κλίμα τῆς Ῥωσσίας πρὸς μὲν τὸν Πολικὸν κύκλον εἶνε ψυχρότατον καὶ ὁ χειμὼν διαρκεῖ ἐν αὐτῷ 8 μῆνας, πρὸς δὲ τὸ μέσον καὶ τὸ ΝΑ. εἶνε ψυχρὸν ὁμοιῶζον τῷ τῆς Γερμανίας· ὡσαύτως ψυχρὸν εἶνε καὶ εἰς τὰς ἀνατολικὰς παρὰ τὸν Βόλγαν χώρας, τὸ δὲ ΝΑ. ἔχει θερμότητα θέρους καὶ δριμύτατον χειμῶνα.

Τὸ δ' ἔδαφος σχεδὸν παντοῦ εἶνε πεδινὸν διακοπτόμενον ὑπὸ λόφων. Καὶ τὸ μὲν βόρειον αὐτῆς (Πετοχόρας, Καρὰς ποτ. Ληπωνία) εἶνε ἄγονον καὶ σχεδὸν ἀκατοίκητον συχνάζομενον διὰ τὴν θήραν τῶν πολυτίμων γουναρικῶν καὶ τὴν ἀλιείαν, τὸ δ' ἀνατολικὸν εἶνε δασῶδες, τὸ νοτιανατολικὸν τὸ μὲν πρὸς τὴν Κασπίαν καὶ τὸν Οὐράλην ξηρὸν καὶ ἀλατοῦχον, τὸ δὲ πρὸς τὸν Εὐξείνιον πόντον κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐρήμων καλουμένων Ῥωσιστὶ στεππῶν, ἐν αἷς κεκαλυμμέναις ὑπὸ χόρτων βόσκουσιν ἄπειρα πέρματα· εἰς τὸ νότιον ἐν γένει (Βολινία, Ποδολία) καὶ τὸ δυτικὸν ὑπάρχουσι χῶροι δασῶδεις παράγουσαι ἀφθονωτάτους δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, κικνὸν κτλ. τὰ δ' Οὐράλια ἔρη ἔχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, πλατίνης, χαλκοῦ, σιδήρου, ἀλάτων, ἀδαμάντων κλ.

Ἡ γεωργία ἐν Ῥωσίᾳ εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ἔτι δὲ ἡ κτηνοτροφία τῶν βοῶν, προβάτων, ἵππων, καμήλων, καὶ ἡ ἀλιεία εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα, ὅθεν ἐξάγεται πλῆθος ἰχθύων καὶ τὸ ἀύγοτάραχον· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον εὐκολυνόμενον ὑπὸ πλῆθους πλευστῶν ποταμῶν καὶ διωρύγων. Σιδηροδρόμους ὅμως δὲν ἔχει εἰσέτι ἡ Ῥωσσία ἀναλόγους τῆς ἀπεράντου αὐτῆς ἐκτάσεως. Καὶ ἡ βιομηχανία δὲ κάμνει ἤδη μεγάλας ἐν αὐτῇ προόδους· ἡ δὲ παιδεία εἰς μὲν τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν εἶνε λίαν διαδομένη, ἀλλ' ὁ λαὸς εὐρίσκεται εἰσέτι εἰς τὴν ἐσχάτην βεβηρότητα.

Εἰς τὴν Ῥωσσίαν ὑπόκεινται ἔτι ἐκτεταμέναι χῶροι τῆς Ἀσίας, ἡ Καυκάσιος Ῥωσσία καὶ ἡ Σιβηρία (13 ἑκατ. κατ.).

Α Σ Ι Α.

Ἡ Ἀσία, κατέχουσα τὸ ΒΑ. τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, τοῦ Εὐξείνου, τῆς Προποντίδος, τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Αὕτη διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 11 μέρη· τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσίαν (Σιβηρίαν καὶ Κεντρικὴν Ῥωσίαν), τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν Περσίαν, τὸ Ἀφγανιστάν, τὸ Βελουτχιστάν, τὸ Τουρκεστάν, τὴν Κίαν ἢ Σινικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Ἰνδοκίαν, τὸ Ἰνδοστάν καὶ τὴν Ἀραβίαν.

Θάλασσαι αὐτῆς ὑπὸ μὲν τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ σχηματιζόμεναι εἶνε ἡ Βερίγγειος θάλασσα πρὸς Α. τῆς Σιβηρίας, ἡ Ὄρκοστικὴ ΝΑ. τῆς Σιβηρίας ἡ Ἰαπωνικὴ πρὸς Δ. τῶν Ἰαπωνικῶν νήτων ἡ Κιτινὴ καὶ ἡ Κουανὴ θάλασσα πρὸς Α. τῆς Κίνας, καὶ ἡ Σινικὴ θάλασσα πρὸς Α. τῆς Ἰνδοκίνας. Ὑπὸ δὲ τῆς Μεσογείου ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ἡ Προποντις, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ τὸ Συρικὸν πέλαγος πρὸς Δ. τῆς Συρίας.

Κόλποι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Ὄβιος εἰς τὸν Βορ. ὠκεανόν· ὁ τοῦ Τογγίτου καὶ ὁ Σιαμικὸς εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν· ὁ Βεργαλικὸς μεταξὺ τῶν Ἰνδιῶν· ὁ Ὄμαρικὸς πρὸς Δ. τοῦ Ἰνδοστάν· ὁ Περσικὸς μεταξὺ Ἀρχείας καὶ Περσίας· ὁ κόλπος τοῦ Ἀδένου πρὸς Ν. τῆς Ἀρχείας ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα μεταξὺ Ἀρχείας καὶ Ἀφρικῆς.

Πορθμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Βερίγγειος ἐνώμων τὸν Βόρειον μὲ τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ τῆς Μαλίνας μεταξὺ τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τῆς Σουμάτρας ὁ Ὄρμουζίος, ἐνώμων τὸν Περσικὸν μὲ τὸν Ὄμαρικὸν κόλπον· ὁ τοῦ Βαβελ-μαρδέβ, ἐνώμων τὸν κόλπον τοῦ Ἀδένου μὲ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν· Ἰσθμὸς δὲ μόνος εἶνε ὁ τοῦ Σουέζου (Ἀρσινόης), ἐνώμων τὴν Ἀσίαν μὲ τὴν Ἀφρικὴν.

Χερσόνησοι. Ὑπὸ τῶν κόλπων τούτων, εἰσχωρόντων βεθέως εἰς τὴν ξηράν, σχηματίζονται αἱ ἐξῆς χερσόνησοι· ἡ Μικρὰ Ἀσία (Ἀνατολή) καὶ ἡ Ἀραβία εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἀσίας· τὸ Ἰνδοστάν, ἡ μεγλειτέρη χερσόνησος τῆς Ἀσίας καὶ ἡ Ἰνδοκίνα μετὰ τῆς Μαλίνας πρὸς Β. τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ· ἡ Κορέα εἰς τὸ Α. τῆς Κίνας καὶ ἡ Καμτσιάτικα εἰς τὸ Α. τῆς Σιβηρίας.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Καθ' ἅπασαν τὴν Ἀσίαν εἰς κορυφὸς ὄρεων ὑπάρχει ἐκτεινόμενος ἀπὸ τοῦ Αἰγίου πέλαγος μέχρι τῆς Κυτρίνης θαλάσσης καὶ περιληφθέντων πολλὰς πεδιάδας.

Καὶ πρὸς ἀνατολὰς μὲν τῶν οὐρλίων ὄρεων ἐξαπλοῦται ἡ μεγλ. χερσόνησος ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σπίαν ἐκτείνεται ἡ πεδιάς τοῦ *Γουρκεστάν*, οὔσα περίπου τὸ τρίτον τῆς Σιβηρικῆς πεδιάδος· πρὸς Ν. δὲ ταύτης ἄρχονται τὰ ἤφικτα στείρωδη ὄρη τῆς Μηδίας καὶ Ἀρμενίας *Αἰμαράτ* (3350 μέτρ.), τὰ ὄρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὧν ἐπισημότερον εἶνε ὁ *Ταῦρος* (4 χιλ. μέτρ.). Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τοῦ Ἀρχαῖου κεῖται ἡ Ἀριανικὴ πεδιάς ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ ὄρους *Υνδοκούγου* καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῶν *Υνδοπερικῶν* ὄρέων. Τὰ ὄρη ταῦτα ἐνούμενα σχηματίζουν κώμνον, ἐξ οὗ ἐκτείνονται πάλιν τὰ *Ἰμαλάια* (*Ἴμακος*), τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς γῆς (8840 μέτρ.).

Πρὸς Β. τῶν Ἰμαλαίων ἐκτείνονται ἀλλεπαλλήλως τέσσαρες ὑψηλαὶ πεδιάδες μεταξὺ σειρῶν ὄρέων ἢ *Θιβητικῆ* (3250 μέτρ.), ἢ *Βουχαρική*, ἢ *Ταταρική* καὶ ἢ *Μογγολική* πεδιάς. Πρὸς Β. δὲ τούτων ἐκτείνονται τὰ *Ἀλτάια* ὄρη (3600 μέτρ.).

Κεχωρισμένῃ δ' ὄρη τῆς Ἀσίας εἶνε τὰ *Οὐράλια* (1950 μέτρ.), χωρίζοντα τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας· ὁ *Καύκασος* (5600 μέτρ.) μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Κασπίας· τὰ ὄρη τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς Κιμωσιατικῆς· οἷον τὰ *Σαϊανικά*, τὰ *Ἰαβλорόια*, τὰ *Ἀλδάρια* καὶ τὰ *Σταροβόια*, τὰ ὄρη τῆς *Συρίας* *Αἰβαρος* (2500 μέτρ.), *Ἀρτιλβαρος* (1350 μέτρ.) καὶ τὸ *Σινᾶ* (2 χιλ. μέτρ.). Πρὸς Α. τούτων ἐκτείνεται ἡ *Μεσοποταμία*, τῆς ὁποίας τὸ νότιον λέγεται *Συρία* καὶ *Ἀραβία* ἔρημος, οὔσα ἀμμώδης καὶ ἄκαρπος. Πρὸς Ν. ταύτης ἐκτείνονται τὰ *Ἀραβικά* ὄρη (1680 μέτρ.) φθάνοντα μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδένου.

Πρὸς Ν. δὲ τῶν Ἰμαλαίων ἐκτείνεται ἡ μεγάλη *Ἰνδική* πεδιάς, ἣτις εἰς μὲν τὰ ἀνατολικά ἔχει πολλὰ ὕδατα καὶ εἶνε λίαν εὐφορος, εἰς δὲ τὰ δυτικά εἶνε ἀνυδρὸς καὶ ἔρημος· ἐν αὐτῇ δ' ἐκτείνονται ἐκ τοῦ Α. πρὸς τὸ ΝΔ. τὰ *Γαταῖα* ὄρη (2200 μέτρ.).

Ποταμοί. Ἐκ τῶν ὄρέων τούτων πηγάζουσιν ἅπαντες οἱ ποταμοὶ τῆς Ἀσίας ὁ *Ὄβις*, ὁ *Ἰενεσίος* καὶ ὁ *Λένας*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν· ὁ *Ἀμούρ*, ὁ *Ὀάγγος* (Κίτρινος), ὁ *Ἰαροχιάγγος* (Κυκνοῦς) καὶ ὁ *Καυβόιος* ἢ *Μεκόγγος* εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλει ὁ *Βραμαπούτρας*, ὁ *Γάγγης*, ὁ *Ἰνδός*, ὁ *Τίγρις* καὶ ὁ *Εὐφράτης*· καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον οἱ μικροὶ ποταμοὶ *Ὀρόντης*, *Μαϊανδρός* καὶ *Ἐρμος* (α).

Λίμναι δ' αὐτῆς ἄξιαι λόγου, εἰς τὰς ὁποίας χύνονται καὶ τινες μεγάλαι ποταμοί, εἶνε ἡ *Κασπία θάλασσα*, ἡ μεγάλαιτέρα λίμνη τοῦ κόσμου· ἡ *Ἀσφαλιτίς* (Νεκρὰ θάλασσα) εἰς τὸ Ν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας· ἡ *Βάρη* καὶ ἡ *Οὐρμία* εἰς τὴν Ἀρμενικὴν ἢ Ἀράβην πρὸς Α. τῆς Κασπίας· ἡ *Βαϊκάλη* ἐπὶ τῶν Ἀλταίων ὄρέων· ἡ *Κουκουνῶρη* εἰς τὴν Κίην.

(α) Ἴδε αὐτοὺς ἐν τῇ χάρτῃ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

'Ακρωτήρια αὐτῆς ἐπισ. εἶνε τὸ Βαβελ-μαρδὲβ πρὸς Ν. τῆς 'Αραβίας, τὸ Μόκαδον πρὸς Α. τῆς 'Αραβίας, τὸ Κομορίνον πρὸς Ν. τοῦ 'Ινδοστάν, ἡ 'Ρωμανία πρὸς Ν. τῆς 'Ινδοκίνας, τὸ 'Ανατολικὸν πρὸς Α. τῆς Σιβηρίας, καὶ τὸ Βόρειον ἢ Σεβερο-βουστοκρῆσιον εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Σιβηρίας.

'Ἐν τοῖς παραλίοις τῆς 'Ασίας ὑπάρχουσι πλῆθος νήσων· τούτων ἐπισ. εἶνε εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανὸν ἡ Νέα Ζέμβλα καὶ αἱ τῆς Νέας Σιβηρίας· εἰς δὲ τὸν Μέγαν ὠκεανὸν αἱ Κουρῆλαι, ἡ Σακαλιάρη, αἱ 'Γαπωρικαὶ νῆσοι, ἡ νῆσος Φορμύζα καὶ ἡ 'Αιράρη· εἰς δὲ τὸν 'Ινδικὸν ὠκεανὸν αἱ 'Αρδαμάραι, αἱ Νικοβάρειοι, ἡ Κεϋλάρη, αἱ Μαλδίβαι καὶ αἱ Λακεδίβαι· καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον ἡ Λέσβος, ἡ Χίος, ἡ Σάμος, ἡ 'Ρόδος, ἡ Κύπρος κ.λ.

ΣΗΜ. 'Ἡ ἐπιφάνεια τῆς 'Ασίας μεθ' ὅλων τῆς τῶν νήσων εἶνε 44570000 στάδ. οἱ δὲ κάτοικοι 810 περίπου ἑκατ. Κατὰ δὲ τὸ κλίμα δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία, καὶ αἱ μὲν εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς· χῶροι, εἴαν εἶνε παράλιοι ἢ χαμηλαὶ πεδιάδες, ἔχουσι κλίμα θερμὸν καὶ οὐχὶ πλουσίην βλάστησιν, εἴαν δὲ ὀροπέδια, ἔχουσι καύσωνα τὸ θέρος ἀφόρητον καὶ ψῦχος μέγιστον· καὶ τέλος εἴαν εἶνε εὐδροὶ κλιμακωταὶ παραλίαι ὄρεων, ἔχουσι κλίμα εὐκρὲς καὶ παράγουσιν ὄρεινους καρπούς. Εἰς ταύτας τὰς χώρας πίπτει μόνον βροχὴ, καὶ εἰς τὸν Εὐξεινον, τὴν Κασπίην καὶ τὴν πεδιάδα τοῦ Τουρκεστάν βροχὴ καὶ χιῶν. Ζῶα δὲ τῆς ζώνης ταύτης εἶνε οἰκιακὰ μὲν ἵπποι, κάμηλοι, βοῦς κτλ. ἄγρια δὲ γαζέλλαι, ὄναγροι, στρουθοκάμηλοι, λέοντες, ὕαιναι, θῶες, ἄρκτοι, βούβαλοι καὶ ἔντομα ἀκρίδες.

Αἱ δὲ εἰς τὸ νοτικητολικὸν τῆς 'Ασίας χῶροι αἱ μὲν εἰς τὰς παραλίαις καὶ εἰς τὰς χαμηλὰς πεδιάδας ('Ινδία, Κίνα) ἔχουσι κλίμα θερμὸν, δένδρα κολοσσιαῖα, φοινίκας, διάφορα ἀρώματα, φυτὰ ὑπερμεγέθη καὶ ἀνάλογα οἰκιακὰ ζῶα βοῦς, καμήλους, ἐλέφαντας, καὶ ἄγρια τίγρεις, λέοντας, πάνθηρας, ῥινοκέρους, κάπρους καὶ ὑπερμεγέθη ἑρπετά· τὰ δὲ ὄρεινὰ τῶν χωρῶν τούτων ἔχουσι κλίμα εὐκρὲς καὶ ὄρεινὰ προϊόντα καὶ ζῶα.

Εἰς δὲ τὴν ὑψηλὴν ἀνατολικὴν 'Ασίαν ('Ιμαλάϊα) τὸν χειμῶνα· διὰ τὸ ψῦχος πύκει ἡ βλάστησις, τὸ δὲ ἔαρ ἡ βλάστησις εἶνε ζωηρά, ἀλλ' ἐπερχομένου μετ' οὐ πολὺ τοῦ θεροῦς καταστρέφεται, καὶ μόνον ἀντέχει ὅπου ὑπάρχουσιν ὕδατα πρὸς πότισιν.

Τὰ δὲ βόρεια τῆς 'Ασίας (Σιβηρία καὶ τὰ παρ' αὐτὴν ὄρη) ἔχουσι ψῦχος τὸν χειμῶνα δριμύτατον καὶ θερμότητα συντομον· θέρος, ἕνεκα τοῦ ὁποῖου ἡ βλάστησις καὶ ἡ ὀρίμανσις τῶν φυτῶν εἶνε ταχυτάτη. Κατὰ ταύτην τὴν ὄρην τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν ἔνταυθα καὶ τίγρεις, πάνθηρες καὶ ἄλλα ἄλλων κλιμάτων ζῶα· ἔδιδε δὲ ζῶα τῆς χώρας εἶνε τὰ σιτυροσώρα (τῶν γουνκριῶν). Εἰς:

ταύτας δὲ τὰς χώρας πίπτει βροχὴ καὶ χιῶν, καὶ εἰς τὰ βο-
ρειότατα μόνον χιῶν.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς λογίζονται περὶ τὰ 810 ἑκατ. ἀνήκον-
τες εἰς τρεῖς φυλάς, τὴν Καυκασίαν, τὴν Μογγολικὴν καὶ τὴν
Μαλαϊκὴν. Καὶ εἰς μὲν τὴν Καυκασίαν ἀνήκουσιν οἱ Ἰνδοί, οἱ
Πέρσαι, οἱ Καυκάσιοι, οἱ Σύροι, οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Ἕλληνες·
εἰς δὲ τὴν Μογγολικὴν οἱ Μογγόλοι, οἱ Μκνσχοῦροι, οἱ Σῆναι,
οἱ Ἰάπωνες, μέρος τῶν Ἰνδοσινῶν, οἱ Τάταροι, οἱ Τοῦρκοι, οἱ
Τουρκομάνοι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας, καὶ εἰς τὴν Μαλαϊ-
κὴν διάφοροι λαοὶ κατοικοῦντες τὸ νότιον τῆς Ἰνδοκίνας.

Εἰς τὸ δυτικὸν τῆς Ἀσίας ἐπικρατεῖ ὁ Μωαμεθανισμὸς· οἱ δ'
ἐν Ἀσίᾳ χριστιανοὶ εἶνε ὀλιγάριθμοι κατοικοῦντες τὴν Ἀσιατικὴν
Τουρσίαν, τὴν Καυκάσιον Ῥωσίαν, τὴν Σιβηρίαν καὶ τὴν Ἰνδι-
κὴν. Εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὅμως ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ τοῦ Βού-
δα (α), ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ Βράμα. Βουδισταὶ δὲ εἶνε καὶ οἱ κάτ. τῆς
Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἀλλὰ πλὴν ταύτης ἐν τῇ Κίνᾳ πολλοὶ
εἶνε καὶ οἱ πρεσβεύοντες τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφουκίου, ὡς καὶ ἐν
Ἰαπωνίᾳ, ἐν ἧ πολλοὶ εἶνε καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς σιντολατρείας. Ἐν
τέλει δὲ σημειωτέον ὅτι ἐν Περσίᾳ καὶ Ἰνδοστᾶν ὑπάρχουσι καὶ
πολλοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Ζωροάστρου.

Πανταχοῦ τῆς Ἀσίας ἐπικρατοῦσι δεσποτικὰ πολιτεύματα·
ὅπου δ' ὅμως οἱ λαοὶ εἰσέτι ζῶσι νομαδικὸν βίον ἐκεῖ διατηροῦν-
ται πατριρχικαὶ ἡγεμονίαι.

Εἰς τὴν Ἀσίαν τὴν ἄλλοτε ἐστίναν τοῦ πολιτισμοῦ ὁ ἀνθρώπινος
νοῦς εὐρίσκεται εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τῆς βικηρότητος· οὔτε
γράμματα σχεδὸν οὔτ' ἐπιστῆμη εἰς αὐτὴν ἀπαντῶνται, εἰ μὴ
εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρσίαν, τὸ Ἰνδοστᾶν, τὴν Κίνα καὶ τὴν
Ἰαπωνίαν. Ἐν γένει δὲ ὁ βίος τῶν Ἀσιατῶν εἶνε γεωργικὸς ἢ
νομαδικός, καὶ μόνον τὰ νότια καὶ νοτιανατολικά αὐτῆς μέρη ἔ-
χουσι τέχναι, ἀξίολογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσσία συνίσταται ἐκ τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς
Καυκασίον Ῥωσσίας.

(α) Ὁ Βούδας, υἱὸς ἡγεμόνος Ἰνδοῦ, ἔζη περὶ τὸ 1000 π. Χ. Ἀπὸς ἐδη-
μασίους νέας διδασκαλίας, ἐνώσας εἰς αὐτὰς καὶ τὰ γενικώτερα δόγματα τοῦ
Βράμα, δὲν θέλει ὅμως νὰ διακρίνῃται οἱ Ἰνδοὶ εἰς φυλάς. Ἡ δὲ θρησκεία τοῦ
Κομφουκίου φιλοσόφου τῶν Σινῶν εἶνε μᾶλλον καθαρὸς θεϊσμός· διότι δὲν ἔχει
ναοὺς οὔτε εἰκόνας, ἀλλ' ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πιστοὺς μόνον τὴν τήρησιν τῶν ἡ-
θικῶν ἐντολῶν καὶ τὴν λατρείαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς φύσεως.

Ὁ δὲ Βράμας θεωρεῖται ὡς ὑπερῶς ποιεα νομοθέτης τῶν Ἰνδῶν, ἡ δὲ θρησκεία

ΣΗΜ Ἡ Σιβηρία, κατοικουμένη τὸ πάλαι ὑπὸ Σκυθῶν καὶ Μογγόλων, ἐγένετο γνωστὴ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΠΕ' αἰῶνος, ὅτε οἱ Ῥῶσοι χάριν τῶν γουναρικῶν εἰσέδυσαν εἰς αὐτὴν καὶ ἐκυρίευσαν τὴν ἀπέραντον ταύτην χώραν. Εἶτα δὲ κατὰ μικρὸν κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥώσων ἢ Τουρκικῇ, ἢ Περσικῇ καὶ ἢ ἀνεξάρτητος Ἀρμενία καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1858 οἱ Ῥῶσοι προσέθεσαν εἰς τὴν χώραν τὴν ἅπασαν τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἄμουρ χώραν, ἣτοι τὸ βόρειον καὶ ἀνατολικὸν τῆς Μανσουργίας, σημαντικᾶς χώρας τῆς Μογγολίας καὶ τοῦ Τουρκεστάν καὶ ἅπασαν τὴν νῆσον Σακαλιάνου. Κατακτηθείσης δ' ὑπ' αὐτῶν καὶ τῆς χώρας τοῦ Καυκάσου ἔπαυσε πλέον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὁ ἀτελεύτητος ἐκεῖνος ἀνισος πόλεμος τῶν Ῥώσων κατὰ τῶν αὐτοχθόνων.

Σ Ι Β Η Ρ Ι Α .

Μήκ. Α. 48⁰ 36'—185⁰ Δ.

Πλάτ. Β. 43—78⁰—5'.

Ἡ Σιβηρία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κίνας καὶ τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Βεργιγγείου πορθμοῦ, τῆς Ὀχοτσικικῆς καὶ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν Οὐραλίων ὄρεων.

Ὅρη αὐτῆς ἐπίσ. εἶνε πρὸς Δ. τὰ Οὐράλια (πάλαι Ὑπερβόρεια), πρὸς Ν. τὰ Ἀλταΐα (πάλαι Ἄνιβα), εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τὰ Ἀλδάνεια, τὰ Ἰαβλονόια ἢ Στανοβόια. Ἐν δὲ τῇ Καμτσιατσίῃ πολλὰ ἐνεργὰ καὶ μὴ ἤφαισται.

Ποταμοὶ ἐπίσ. αὐτῆς εἶνε ὁ Ὅβις ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλταΐων ἐκβάλλει εἰς τὸν Βόρ. πηγ. ὠκεκόν' ὁ Ἰενεσίς ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Σαϊανικῶν ὄρεων ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν ὠκεκόν' ὁ Λένας, ὅστις πηγάζων πρὸς Δ. τῆς λίμνης Βαϊκάλης ἐκβάλλει ἀπέναντι τῶν νήσων τῆς Νέας Σιβηρίας.

Ἡ Σιβηρία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 5 κυβερνεῖα, διοικουμένα ἕκαστον ὑπὸ ἰδίου γενικ. διοικητοῦ.

Ἐν τῇ δυτικῇ Σιβηρίᾳ ἐπίσ. πόλεις εἶνε Τοβόλσκη ἐν μέσῳ καλλιεργημένης πεδιάδος, ἀποθήκη γουναρικῶν ἀπάσης τῆς Σιβηρίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Τόμσκη ἐπὶ τοῦ Τῶμ πρωτ. αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1880, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ.

Κραστογιάρσκη, ἐν τῇ ἀνατολικῇ Σιβηρίᾳ ἐπὶ τοῦ Ἰενεσίου πρωτ. τοῦ ὁμων. κυβερνεῖται ἐν χώρᾳ εὐφρόνῳ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ Σιβηρικῇ ὁδοῦ. Ἰενεσεΐνσκη ἐπὶ τοῦ Ἰενεσίου, ἔχουσα ἐμπορίον γουναρικῶν καὶ δημητριακῶν καρπῶν. Ἰρκούσκη ἐπὶ τοῦ

αὐτοῦ προσεβύει ἐν ὕψιστον ὄν καλούμενον Παραδράμαν, ὅπερ μεταδίδει τῆς δυνάμεως του εἰς τὸν Βράμαν, Βισνοῦ καὶ Σχίβαν, τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν διοίκησιν τοῦ παντός· καὶ ὁ μὲν Βράμας ἐπιστατὴ εἰς τὴν γῆν, ὁ δὲ Βισνοῦ ἐπὶ τοῦ αἵματος καὶ ὁ Σχίβας ἐπὶ τοῦ πυρός. Οἱ πιστεύοντες τὸν Βράμαν παραδέχονται τὴν μετεμψύχωσιν, λατρεύοντες πλῆθος ζώων, ἐν οἷς καὶ τὴν ἀγελάδα τὸν δὲ Γάγγην θεωροῦσιν ἐπίσης· ἱερὸν καὶ πιττεύουσιν ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ λουόμενοι καθαρίζονται ἀπὸ παντός μιάσματος.

Ἄγγαρχ πρωτ. κυβερνεῖου ἢ ἐπισημοτέρη πόλις τῆς Σιβηρίας, κέντρον τοῦ μεταξὺ ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ Πετροπόλεως ἐμπορίου ἔχουσα 30 χιλ. κατ.. *Νερσιχίνσκη* πρὸς τὴν Κίναν καὶ ἔχουσα μεταλλεῖα χρυτοῦ ἀργύρου καὶ μολύβδου, ἐν οἷς ἐργάζονται ἰδίως ἐξόριστοι. *Κιάρτα* πρὸς Ν. τῆς Βαϊκάλης διὰ ποταμίου ἀπὸ τῆς Σινικῆς πόλεως *Μχιμτσίνης* χωριζομένη, πόλις ἐμπορικωτάτη (τέιον κλ.). *Ἰακούσκη* ἐπὶ τοῦ *Λένα*, ἀποθήκη τῶν γουναρικῶν τῆς ἀνατολ. Σιβηρίας. *Ὀχότσκη* μετὰ 200 κατ. ἐν τῇ Ὀχόστικῇ θαλάσῃ. *Πετροπαβλόσκη* μετὰ 500 κατ. εἰς τὴν ΝΑ. παρχλίαν τῆς Κριμταϊτίας.

Κεντρικὴ Ἀσία. Εἰς τὴν δυτ. Σιβηρίαν διοικητικῶς ἀνήκουσι καὶ αἱ στέπαι τῶν *Κιργίσων* ἢ ἡ χώρα τῶν *Τουρκομάνων* καὶ τὸ γενικὸν κυβερνεῖται τοῦ Τουρκεστάν, χώρας νεωστὶ ὑπὸ τῶν Ῥώσων κατακτηθείσης. Ἐπισ. πόλις εἶνε *Τασκένδη* πλησίον τοῦ ποταμοῦ *Σίρ* (πάλαι *Ἰαξάρτου*), ἔδρα τοῦ γεν. διοικητοῦ. πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα 90 χιλ. κατ. *Σαμαρκάνδη*, ἡ *Μέκκα* τῆς μέσης Ἀσίας, ποτὲ ἀκμάζουσα πρωτ. τοῦ κατακτητοῦ *Ταμερλάνου* καὶ ἔδρα τῆς Μωχμεθανικῆς σοφίας ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Χοκάνδη* ὑπὸ τῶν Ῥώσων τὸ 1876 καταληφθεῖσα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σιβηρίας εἶνε 15880000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 8 ἑκατ. Μογγολικῆς καταγωγῆς, τὸ πλεῖστον χριστιανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ Μωχμεθανοὶ καὶ Βουδισταί.

Σχεδὸν τὸ ἕμισυ τῆς ἀπεράντου ταύτης χώρας ἔνεκα τοῦ ψύχους εἶνε ἀκαλλιέργητον ἢ γεωργία τρέφει τοὺς πρὸς Δ. κατοίκους, τὸ δὲ πλεῖστον τῶν κητοίκων ζῆ ἐκ τῆς κτηνοτροφίας (πρὸς Ν. ἢ κάμηλος, πρὸς Β αἰ βέννικι καὶ ὁ κύων), τῆς θήρας καὶ ἀλιείας. Ὁ πλοῦτος τῆς χώρας εἶνε τὰ πολύτιμα γουναρικὰ καὶ τὰ πλούσια μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, πλατίνης, χαλκοῦ, σιδήρου ὡς καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι τῆς.

ΚΑΥΚΑΣΙΟΣ ΡΩΣΣΙΑ.

Μῆκ. Α. 34° 50'—48° 25'.

Πλάτ. Β. 38 50'—45°.

Ἡ Κουκάσιος Ῥωσσία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ τῆς Περσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου.

Ὅρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Καύκασος μὲ κορυφὰς τὴν Κασβέκ (5000 μ.) καὶ Ἐλβορούς (5700 μ.). ποταμοὶ δ' εἶνε ὁ Κῦρος, ὅστις δεχόμενος τὸν Ἀρῆξην ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν θά-

λασσαν καὶ ὁ Ῥίονης (πάλαι Φᾶσις) ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον.

Ἐπισ. πόλεις αὐτῆς πρὸς Β. τοῦ Καυκάσου εἶνε Σταυρό-
πολις, πρωτ. τοῦ ὁμωνύμου κυβερνείου μετὰ 20 χιλ. κατ.
Αἰκατερινοδάρη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κουβάν. Ἰεϊσκη, λιμὴν ἐν τῇ
ἄζοφικῇ μετὰ 30 χιλ. κατ. Τιφλίς ἐν τῇ Γεωργίᾳ ἐπὶ τοῦ Κύ-
ρου, πόλις βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα θερμὰ λουτρὰ καὶ
100 χιλ. κατ. Ἐριβάνη ἐν τῇ ἀρμενικῇ Ῥωσσίᾳ. Ἀλεξάνδρου-
πολις, ἰσχυρὸν φρούριον μετὰ 20 χιλ. κατ. Σχεμάχα, ἔχουσα
βιομηχανίαν μετὰξῆς καὶ 25 χιλ. κατ. Βακοῦ, πόλις καὶ λιμὴν
πολεμικὸς ἐν τῇ Κασπίᾳ, ἔχουσα ἀφθόλους πηγὰς πετρελαίου
καὶ νάφθης καὶ 15 χιλ. κατ. Πότι, λιμὴν εἰς τὸν Εὐξείνιον
Πόντον συνδεδεμένος διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Τιφλίδος.
Κάρς ὀχυρὰ πόλις πρωτ. τῆς ἐκχωρηθείσης εἰς τοὺς Ῥώσ-
σους διὰ τῆς Βερολινείου συνθήκης τουρκικῆς χώρας. Βατούμ,
εἰς τὸν Εὐξείνιον ἐλεύθερος λιμὴν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας εἶνε ὑπὲρ τὰ
465000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτοικοι 5 ἑκατ. χριστιανοὶ ὀρθό-
δοξοί, Ἀρμένιοι καὶ μωχαμεθανοί.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας καὶ μάλιστα τῆς Γεωργίας εἶνε γλυκὺ
καὶ τὸ ἔδαφος εὐφορώτατον, παράγον ἔλαιον, οἶνον, βάμβακα,
λινάριον, ὄρυζον, μετὰξῆς κλ. ζῶα δ' ἔχει ἵππους, βοῦς, κα-
μήλους, πρόβατα καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Μῆκ. Α. 23⁰ 40'—47⁰.

Πλάτ. Β. 30⁰ —42⁰.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία κειμένη εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Ἀσίας ὀρί-
ζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας καὶ τοῦ Εὐξείνου,
πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀρκτίκας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Περσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ
τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγείου πελάγους καὶ τῆς Μεσογείου θα-
λάσσης.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ἀπῆρξεν ἡ κοίτης τῶν ἀρχαιοτάτων βασιλείων τοῦ
κόσμου· καὶ ἐν μὲν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἤμασαν τὰ βασίλεια τῶν Ἀσσυρίων καὶ
Βαβυλωνίων, ἐν δὲ τῇ Παλαιστίνῃ τὸ βασίλειον τῶν Ἑβραίων, ἐν τῇ Μικρᾷ
Ἀσίᾳ τὰ βασίλεια τῶν Λυδῶν καὶ τῶν Τρωῶν, καὶ κατὰ τὰ παράλια αὐτῆς αἱ
Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι. Ταῦτα πάντα ἀπέκλυσαν τὸ 550 π. Χ. ὑπὸ τοὺς Πέρσας,
εἶτα δ' ὑπὸ τοὺς Ἑλληνας διὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοὺς
Ῥωμαίους καὶ τοὺς Γρηκορωμαίους, εἶτα εἰς τοὺς Ἀράβας καὶ δι' αὐτῶν εἰς
τοὺς Τούρκους, εἰς οὓς ἅπαντα ἡ χώρα ὑπόκειται μέχρι σήμερον.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία διαιρεῖται εἰς 6 μεγάλα μέρη τὴν Μι-
κρὰν Ἀσίαν (Ἀνατολήν) πρὸς Δ. τὴν Ἀρμενίαν εἰς τὸ ΒΑ. τὸ

Κουρδιστάν εἰς τὸ Α. τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὸ Ἰρακ-αραβὶ εἰς τὸ ΝΑ. καὶ τὴν Συρίαν πρὸς Ν. (α).

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπιστ. κατὰβαίνειν ἐκ τοῦ Καυκάσου εἶνε τὸ ἠφιστεῖωδες Ἄραράτ (5250 μέτρ.) ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ, ὅπου ἐστάθη ἐπὶ τοῦ κατὰκλυσμοῦ ἡ κίβωτός τοῦ Νῶε· τούτου συνέχεις εἶνε εἰς τὰ ΝΔ. ὁ Ταῦρος (4700 μέτρ.), διχορροῦμενος εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν Ταῦρον οὗτος ἐκτεινόμενος πρὸς Δ. τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σχηματίζει τὰ ἱστορικὰ ὄρη Τρωῶλον, Σίτυλον καὶ Ἰθην· τούτων συνέχεις εἶνε ὁ Αἰβάρος (3000 μέτρ.) πρὸς Α. τῆς Μεσογαίης, ἐπίσημός ποτε διὰ τοὺς κέδρους του, καὶ ὁ ἀπέπνευτι αὐτοῦ κείμενος Ἀντι-Αἰβάρος, τοῦ ὁποίου κλάδοι εἶνε τὸ Θαβῶρ καὶ ὁ Κάρμηλις.

Ποταμοὶ ἐπίσημοι αὐτῆς εἶνε ὁ Ἰρις καὶ ὁ Ἄλος, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· ὁ Σκάμανδρος, ποταμὸς τῆς Τροίας ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἑλλήσποντον· ὁ Ἐρμος, εἰς ὃν χύνεται ὁ Πακτωλός, καὶ ὁ Μαίανδρος, ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ὁ Κέδρος, ἔνθα λουσθεὶς ἠσθένησεν ὁ Μέγ. Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ Ὀρόντης, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ Εὐφράτης (1750 χιλιομ. μῆκ.) καὶ ὁ Τίγρις (1300 χιλιομ. μῆκ.) πηγάζοντες ἐκ τοῦ Ἀρχαίου, ἀμφότεροι σχεδὸν ὀρητικοὶ ποταμοὶ καὶ διχορροῦντες τὴν εὐφορωτάτην χώραν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας τὴν καλουμένην Μεσοποταμίαν, ἐνοῦνται περὶ τὴν ἐκβολὴν των ὑπὸ τὸ ὄνομα Χατελ-χαράβ καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον.

Λίμναι ἐπιστ. αὐτῆς εἶνε ἡ Βάρη ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ ἡ μεγαλειότερη τῶν λιμνῶν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔχουσα πικρὸν καὶ ἀλμυρὸν ὕδωρ· ἡ Ασγαλιτίτις ἡ Νεκρὰ θάλασσα εἰς τὰ ΝΔ. ἔχουσα καθαρὸν, ἀλλὰ πικρὸν, ἀλμυρὸν καὶ βαρύτερον ὕδωρ τοῦ τῆς θάλασσης. Περὶ αὐτὴν ἔκειντο αἱ πόλεις Σόδομα καὶ Γόμορα· εἰς τὴν λίμνην ταύτην χύνεται καὶ ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς.

Μικρὰ Ἀσία. Ἐπιστ. πόλεις αὐτῆς εἶνε Σκοῦταρι (πάλαι Χρυσόπολις) ἀπέπνευτι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ προάστειον αὐτῆς θεωρουμένη ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Νίκαια πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα συγκροτηθεῖσαν τὸ 325 μ. Χ. ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον. Προῦσα ΝΔ. ἐπὶ τερπνῆς θέσεως πρὸς τὸ ὄρος Ὀλυμπον, πρωτ. τῶν βασιλείων τῆς Βιθυνίας καὶ τὸν 14—15 αἰῶνα τῶν Τούρκων, ἔχουσα θερμὰ ὕδατα, ὀρύγματα σηπίου, (ὅθεν κατασκευάζονται αἱ κεφαλαὶ τῶν καπνοσυρίγγων), ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Οὐ μακρὰν δ' αὐτῆς κεῖται καὶ ὁ Γρατικός, ὅπου τὸ πρῶτον ἐνίκησε τοὺς Πέρσας ὁ μέγ. Ἀλέξανδρος. Κιουτάχεια (πάλαι Κοτυάειον) πρὸς Ν. ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Κυνδωρία ΝΔ. παρχίλις καὶ πλουσία πόλις, ἐπίσημος διὰ τὸ φιλόμουσον τῶν κατοίκων της, ἔχουσα

(α) Διοικητικῶς δὲ διαίρεται αὕτη εἰς 16 βιλαέτια ἢ διοικήσεις.

Ἑλλ. Γυμνάσιον. Πέργαμος πρὸς Ν. ἀρχαία πόλις. Φάκαια, ἀρχαία παράλιος πόλις, μητρ. τῆς ἐν Γαλλίᾳ πόλεως Μασσαλίας.

Σμύρνη, ἀρχαία, παράλιος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρη πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Ἑλλ. Γυμνάσιον καὶ ἀξιόλογη νοσοκομεία. Αἰδίτιον πρὸς Ν. παρὰ τὸν Μαϊάνδρον, ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν ταπήτων καὶ 30 χιλ. κατ. Πρὸς Ν. τῆς Σμύρνης κεῖνται αἱ ἄλλοτε διάσημοι πόλεις *Κλαζομεναί*, *Ἐφεσος*, *Κολοφῶν*, *Μυῦς*, *Μίλητος*, *Ἀλικαρνασσός*. *Ἀττάλεια*, ἀρχαία καὶ παράλιος πόλις, μητρ. τῆς Παμφυλίας, ἔχουσα νῦν δημοτικὸν καὶ Ἑλλην. σχολεῖον. Σιδήκεια πρὸς Δ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ, ἀρχαία καὶ παράλιος πόλις. Ταρσοὺς πρὸς Δ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κύδνου, εἰς ἃν λυσθεῖς ὁ μεγ. Ἀλέξανδρος βραρέως ἠσθένησε, πατρὶς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, νῦν δ' ἔχουσα περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. *Ἄδαρα* ἐπὶ τοῦ Πυρῆμου ἐν εὐφώρῳ τόπῳ, μεσόγειος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Ἰκόριον* ΒΔ μεσόγειος πόλις ἔδρα ποτῶν σουλτάνων, νῦν δ' ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Καισάρεια* ἐπὶ τοῦ Ἄλυος, πάλαι μεγάλη μεσόγειος πόλις, πατρὶς τοῦ μεγ. Βασιλείου, κατὰστραφεῖσα τὸ 1835 ὑπὸ σεισμοῦ. *Ἀγκυρα* πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Σαγκρίου, ἀρχαία μεσόγειος πόλις, ἐπίσημος διὰ τὰ μαλλία τῆς καὶ διὰ τὴν νίκην τοῦ Ταμερλάνου κατὰ τοῦ Βαγιαζίτου (1401 μ. Χ.), ἔχουσα νῦν 45 χιλ. κατ. *Σεβάστεια* πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Ἄλυος, ἔχουσα περὶ τὰς 30 χιλ. κατ. *Τοκάτι* (πάλαι *Κώμαν*) ΒΔ. ἐπίσημος διὰ τὴ μεταλλεῖα τοῦ χαλκοῦ τῆς, ἔχουσα 100 χιλ. κατ. *Ἀμύσεια* ἐπὶ τοῦ Ἰριδος ποταμοῦ, ἀρχαία πόλις. *Κερασσοὺς* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, ἀρχαία πόλις, ἐξ ἧς μετεφευθῆσαν αἱ κερκασεῖαι εἰς τὴν Εὐρώπην. *Τραπεζοῦς* ΒΑ. εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, ἀρχαία, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις χρηματίσασα ἐπὶ τινὲς ἔτη καὶ ἔδρα τοῦ Βυζαντινοῦ βασιλείου. *Σιῶπη* πρὸς Δ. εἰς τὸν Εὐξείνιον, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Διογένοους καὶ τοῦ Μιθριδάτου· ἐντὸς τὸ 1853 οἱ Ῥῶσοι κατέκαυσαν τὸν Τουρκικὸν στόλον.

Εἰς τὰ δυτικὰ καὶ νότια τῆς Μικρῆς Ἀσίας εὐρίσκονται αἱ ἑξῆς νῆσοι.

Προκόννησος (νῆσος τοῦ Μακρυκρῆ) ἐν τῇ Προποντίδι, εἰς ἣν πολλοὶ τὸ θέρος μεταβαίνουν, ἐπίσημος διὰ τὰ μάρμαρά τῆς. *Γέρεδος* ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας Τροίας εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, εὐφορος καὶ τερπνὴ νῆσος, ἔχουσι εὐρυχωρότατον λιμῆνα, εἰς ἃν προσορμίζονται τὰ εἰς τὸν Ἑλλησπόντον ἀναγόμενα πλοῖα.

Λέσβος ἢ *Μιτυλήνη* (80 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. εὐφορος καὶ ὠρεῖα νῆσος, κατάφυτος ὑπὸ ἀμπέλων, ἐλαιῶν καὶ μωρεῶν, ἀλλ' ὑποκειμένη εἰς συχνούς σεισμούς· μητρ. αὐτῆς εἶνε *Μιτυλήνη*, ἀρχαία πόλις, ἔχουσα ἀξιόλογον Ἑλλην. Γυμνάσιον. Οἱ Λέσβιοι ὡς καὶ

ἐπὶ τῶν ἀρχαίων καὶ νῦν εἶνε λίαν φιλόμουσοι· διὸ καὶ εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς κώμας τῶν ἔχουσι συστήσει δημοτικά καὶ Ἑλλην. σχολεῖα.

Λίος πρὸς Ν. (60 χιλ. κατ.) ὄρεινὴ καὶ πετρώδης ἀλλὰ λίαν εὐφορος νῆσος, ἐπίσημος διὰ τοὺς οἴνους, τὴν μαστίχαν, τὰ ἀμύγδαλα καὶ τὸ ὄρκιον κλῆμά της, ἔχουσα τοὺς ἐμπορικωτέρους ἀνθρώπους τοῦ κόσμου καὶ ὁμών. πόλιν μὲ Ἑλλην. Γυμνάσιον καὶ ἀξιόλογον ναυτικόν. *Ψαρά* ΒΔ. μικρὰ καὶ πετρώδης νῆσος, ἐπίσημος διὰ τὸ κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν ναυτικόν της.

Σάμος (70 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτ. τῆς Μυκάλης, ὄρεινὴ ἀλλ' εὐφορος νῆσος, παράγουσα ὄρκιους οἴνους καὶ σταφίδας καὶ ἔχουσα ὄραϊκὴν θέαν· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Πυθιγόρου καὶ ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν καὶ διόσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της. Ἀποτελοῦσα δὲ ἰδίαν ἡγεμονίαν διοικεῖται διὰ χριστιανοῦ ἡγεμόνος πεμπομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, καὶ διὰ βουλῆς. *Ταύτης* πρωτ. εἶνε Βελθύ, ἔχουσα Ἑλλην. Γυμνάσιον. *Ίκαρία* ΝΔ. μικρὰ καὶ δασώδης νῆσος, ἧς οἱ κάτοικοι εἶνε μᾶλλον ἀθηρακεῖς. *Πάτμος* ΝΑ. ὄρεινὴ καὶ πετρώδης νῆσος, ἔχουσα κατοίκους μᾶλλον ἀλείεις· ἐνταῦθα ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος συνέγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν· ἔχει δὲ καὶ ἐπίσημον μονὴν τοῦ Ἰωάν. τοῦ Θεολόγου καὶ σπουδαῖα ἀρχαῖα καὶ μάλιστα ἐκκλησ. χειρόγραφα. *Λέρος* καὶ *Κάλυμνος* πρὸς Ν. μικρὰ ὄρεινὰ καὶ πετρώδεις νῆσοι, ὧν οἱ κάτ. ἐνσυχολοῦνται εἰς τὴν ἀλείειν μάλιστα τῶν σπόγγων. *Κῶς* ΝΑ. εὐφορος νῆσος, ἐπίσημος διὰ τὰ προϊόντα της, πατρὶς τοῦ ἱατροῦ Ἰπποκράτους καὶ τοῦ ζωγράφου Ἀπελλοῦ. *Ἀσίνυπάλαια* καὶ *Σύμη* ΝΔ. μικρὰ πετρώδεις νῆσοι ἀπέναντι τῆς Κασίας.

Ρόδος (40 χιλ. κατ.) πρὸς Α. εὐφωρωτάτη καὶ πλουσιὰ νῆσος ἄλλ' ὑποκειμένη εἰς συχνούς σεισμούς· ἔχει κλῆμα λαμπρὸν καὶ πρωτ. *Ρόδον*, ἀρχαίαν καὶ λίαν ὄχυρὰν πόλιν, ἀκμάσασαν ἐπὶ τῶν Μκεδονικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων διὰ τοῦ ναυτικοῦ της, τῶν λαμπρῶν ναυτικῶν νόμων της καὶ τῶν γλυπτικῶν ἐργαστηρίων της. Ἦν αὐτῇ ὑπῆρχε καὶ τὸ κολοσσιαῖον ἐκ γυαλοῦ ἄγχαμα τοῦ Ἥλιου, ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου. *Κάρπαθος* πρὸς Ν. ἐξ ἧς ὠνομάσθη Καρπάθιον τὸ πέριξ πέλαγος, ὄρεινὴ καὶ πετρώδης νῆσος, Κάσος νοτιώτερον, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικόν της.

Κύπρος (180 χιλ. κατ.) πρὸς Α. εἰς τὴν Μεσόγειον, μεγάλη νῆσος, μᾶλλον πεδινή, εὐφωρωτάτη καὶ πλουσιὰ, παράγουσα λαμπροὺς οἴνους, γεννήματα, βάλσακα, ῥιζάριον, μαλλίον, μέταλλον, ἔλαιον κτλ. Πρωτ. αὐτῆς εἶνε *Λευκωσία*, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 25 χιλ. κατ. ἀλλ' αἱ μᾶλλον ἐμπορικαὶ πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ *Λάρναξ* (πάλαι Κίτιον) καὶ ἡ *Λεμεσὸς* (πάλαι Ἀμειθοῦς). *Πάφος*, ἀρχαία πόλις διόσημος διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης. *Ἀμμόχωστος* ὄχι μακρὰν

της αρχαίας Σαλαμίνας, ἔχουσα τὸν καλλίτερον λιμένα καὶ τὸ δχυρώτερον φρούριον τῆς Κύπρου (α).

ARMENIA. Διηρημένης τῆς Ἀρμενίας εἰς Περσικὴν, Ῥωσικὴν καὶ Τουρκικὴν, ἐπισ. πόλεις τῆς Τουρκικῆς εἶνε Ἐρζερούμ, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἐργοστάσια ὄπλων καὶ 60 χιλ. κατ. Διαρθεκίρη ἐπὶ τοῦ Τίγρεως, δχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν μακρονητῶν δερμάτων, μεταξωτῶν ὄψασμάτων καὶ 40 χιλ. κατ.

ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ ἢ ἀρχαία Καρδουχία, ἐξ ἧς οἱ Μύριοι μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος διαβαίνοντες πολλὰ δεινὰ ὑπέφεραν. Πῖνε τόπος ὄρεινός ἔχων καὶ εὐφόρους πεδιάδας καὶ πόλιν Καρκούτην· ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἶνε μᾶλλον νομάδες, ἔχοντες θρησκείαν μεμιγμένην ἐκ χριστιανικῶν καὶ μωαμεθανικῶν παραδόσεων καὶ πολλὴν κλίσειν εἰς τὴν θήραν καὶ τὴν ληστείαν.

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ καὶ ΙΡΑΚ-ΑΡΑΒΙ. Ἐπισ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Μοσσοῦλη ἐπὶ τοῦ Τίγρεως μὲ 18 χιλ. κατ. πρὸς τὴν ἀρχαίαν Νινευῆ, διασώζουσαν πολλὰ περίεργα μνημεῖα. Ταύτης ΝΑ. κεῖνται τὰ Ἀρβηλα καὶ Γαυγάμηλα, ὅπου ὁ μέγ. Ἀλεξάνδρος ἐβίηθη τὸν τελευταῖον Δακρυῶν τον Κοδομανόν. Βαβυλωνία ἐπὶ τοῦ Τίγρεως, πρωτ. ποτε τῶν Καλιφῶν· ἤδη δ' ἔχει μέγα ἐμπόριον, βιομηχανίαν καὶ 70 χιλ. κατ. Πρὸ αὐτῆν καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Σελευκείας καὶ Κτησιφῶντος πρωτ. τῶν Πάρθων. Ἡλέκη πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Βαβυλωνος, πρωτ. τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Περσῶν καὶ τοῦ μέγ. Ἀλεξάνδρου. Βασόδρα ἐπὶ τοῦ Χατελχαράβ παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον, ἔχουσα νοσῶδες κλίμα, μέγα ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ.

ΣΥΡΙΑ. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις ΒΔ. εἶνε Ἀλεξανδρέτα, μικρὰ καὶ νοσώδης κώμη, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ ἐμπόριον· πρὸ αὐτῆν κεῖται καὶ ἡ ἀρχαία Ἰσοός. Ἀντιόχεια παρὰ τὸν Ὀρόντην, μεγάλη ποτὲ πόλις καὶ πρωτ. τῶν Σελευκειδῶν· συχνὰ δὲ πάσχουσα ὑπὸ σεισμῶν μόλις ἔχει ἤδη 6 χιλ. κατ. Χαλέπιον μεσόγειος πόλις ἔχουσα καὶ νῦν ἔτι μέγα ἐμπόριον καὶ 70 χιλ. κατ. Τρίπολις, παράλιος, ὠραία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 13 χιλ. κατ. Βηρυτός, ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Συρίας εἰς τὴν Μεσόγειον ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Σάϊς (πάλαι Σιδῶν) καὶ Σούρ (πάλαι Τύρος), αἱ ἐπισ. πόλεις τῆς ἀρχαίας Φοινίκης. Πτολεμαῖς ἢ Ἀκρη (20 χιλ. κατ.), δχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

Δαμασκός ἐπὶ τερπνῆς πεδιάδος μεσόγειος, μεγάλη καὶ βιομηχανος πόλις μητρ. τῆς Συρίας καὶ ἔδρα τοῦ πατριάρχου Ἀν-

(α) Ἡ νῆσος Κύπρος ἀπὸ τοῦ 1879 ἔτους κατέχεται διὰ συνθήκης ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡ.)

τιοχείας ἔχουσα ἐργοστασια ζιφῶν, μεταξωτῶν καὶ βαμβάκε-
ρῶν ὑφασμάτων καὶ 150 χιλ. κατ. τὰ δὲ δρυόσκηνη, τὰ χρυ-
σόμηλα, τὰ ροδάκηνη καὶ οἱ ξηροὶ αὐτῆς κερποὶ εἶνε δνομοαστοί.
Βα. Βέκ (Ἡλιούπολις) πρὸς Β. παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ὀρόντου ἐπὶ
ὠραίας κοιλάδος, λαμπρὰ διασώζουσα τοῦ νεοῦ τοῦ Ἡλίου ἐρεί-
πια ταύτης ΒΑ. ἐπὶ τῆς ὁάσεως Ἰαδμὸρ κεῖται ἡ ἀρχαία *Παλ-*
μέρα, μεγίστη ποτὲ πόλις καὶ ἔδρα τῆς βασιλείσσης Ζηνοβίας.

Ἰερουσαλήμ ἐπὶ ἀθλίᾳ θέσεως, περικεκυλωμένη ὑπὸ γυμνῶν
καὶ ἀποτόμων βουνῶν, ἐπίσημος διὰ τὸν τάφον τοῦ σωτῆρος
καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 28 χιλ. κατ. τῶν πλείστων Ἀράβων καὶ
Ἑβραίων ἐν αὐτῇ ὑπάρχει τὸ τσακίμν τοῦ Ὀμάρου ἐπὶ τοῦ
νεοῦ τοῦ Σολομῶντος. *Βηθ. Λεέμ* πρὸς Ν. ἐνθα ἐγεννήθη ὁ Σω-
τὴρ ἡμῶν, ἔχουσα νεὸν κτισθέντα ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἐλένης.
Ἰόπη, τὸ ἐπίνειον τῆς Ἰερουσαλήμ, μικρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις
κατοικουμένη ὑπὸ Ἀράβων. *Ραζέ* (πά) *αι. Γάζα*, ἦν ὁ μέγ.
Ἀλέξανδρος κινδυνεύσας δι' ἐφόδου ἐκυρίευσεν (15 χιλ. κατ.).

Σημ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶνε 1890000
τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 10 ἑκατ. Ὡν μικρὸν μέρος τοῦ
ὄλου πληθυσμοῦ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἀποτελοῦσιν οἱ Τοῦρ-
κοὶ. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι παρὰ πολλοὶ Ἕλληνες, Ἀραβες, Ἀρ-
μένιοι, Κοῦρδοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Οἱ Ἰεζίδαι, λαὸς ληστρικός, εἶνε
ἐξηπλωμένοι κατὰ φυλάς ἀνεξαρτήτους εἰς τὴν Μεσοποταμίαν,
τὸ Ἰρακ-αραβὶ καὶ εἰς τὸ βόρειον τῆς Συρίας, οἱ δὲ Τουρκομάνοι,
ἕτερος λαὸς νομαδικὸς ἀρκετὰ ἐπίφοβος, κατοικοῦσι τὰς κεντρι-
κὰς χώρας τοῦ τόπου, καὶ οἱ Δρούσοι (170 χιλ.), φυλὴ δραστή-
ρια ἀλλ' ἀλλαζῶν καὶ θηριώδης κατοικοῦσι τὸν Λίβανον· τέλος
οἱ Μαρωνῖται (150 χιλ.), ἕτερος λαὸς τοῦ Λιβάνου ἔχουσιν ἠθῆ
μαλακώτερα καὶ ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἐν αὐτῇ ὁ μωαμεθανισμὸς· ἀλλὰ
καὶ πολλοὶ χριστιανοὶ ὀρθόδοξοὶ καὶ Ἀρμένιοι ὑπάρχουσιν, ἐλάχι-
στοὶ δὲ δυτικοὶ καὶ διαμαρτυρόμενοι, ὀλίγοι Ἰσραηλιῆται καὶ τινες
εἰδωλολάτραι. Οἱ Μαρωνῖται εἶνε χριστιανοὶ καὶ ἀναγνωρίζουσιν
ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησίας τῶν τὸν Πάπαν, ἀλλὰ δὲν παραδέχονται
ὄλους τοὺς τύπους τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας. Τῶν δὲ Δρούσων ἡ θρη-
σκεία εἶνε εἶδος μονοθεΐας καὶ προφήτης τῶν εἶνε ὁ Ἀκέμ, ὅστις
ὑπέβη κλήρης τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα. Διοι-
κεῖται δὲ αὕτη ὡς καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

Τὸ κλίμα καὶ τὸ ἔδαφος τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶνε λίαν ποι-
κίλον. Πρὸς τὰ δυτικὰ καὶ νότια αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἀμμώδεις ἔ-
ρημοι, ἀλλὰ καὶ εὐφορώταται δαΐτι εἰς τὰς ὄχρας τῶν ποταμῶν
καὶ εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Λιβάνου· πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπάρχει τὸ ὄρος
Ἰαῦρος, τοῦ ὁποίου αἱ κορυφαὶ εἶνε ἀείποτε χιονοσκεπαστοὶ· οἱ δὲ

μεταξὺ κοιλάδες εἶνε εὐφορώταται καὶ λίαν θερμὴ· τὸ δυτικὸν ἔχει κλίμα συγκερσμένον, καὶ τὸ ἔδαφός του περὶ ἔχει ὅλους τοὺς μεσημβρινούς καρπούς· τὸ δὲ βόρειον καὶ μάλιστα τὰ ὄρεινά τῆς Ἀρμενίας εἶνε χῶρις τὸν χειμῶνα ψυχρόταται, ἀλλ' αἱ κοιλάδες αὐτῆς αἰ εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Ἀρχατοῦ ἐθεωρήθησαν ὡς ὁ ἐπίγειος παράδεισος· συγχὰ ὅμως πάσχει ὑπὸ κακαστρεπτικῶν σεισμῶν. Παρῆγει δ' ἐν γένει ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία γεννήματα, βάμβακα, κόμμι, κηρόν, μαλλίον, ριζάριον, σῦκα, σταφίδας, μετὰ τῶν κτλ. καὶ ἔχει μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ ὄλων τῶν χρησιμωτέρων εἰς τὸν ἄνθρωπον μετάλλων.

Π Ε Ρ Σ Ι Α

Μῆκ. Α. 42⁰ —59⁰.

Πλάτ. Β. 25⁰ 45' —39⁰ 30'.

Ἡ Περσία, καλουμένη Ἰράν ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, ὀρίζειται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κουκασίου Ῥωσσίας, τῆς Καπτικής Θάλασσας καὶ τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν, τοῦ Ἀρχαριστάν καὶ Βελουτχιστάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

ΣΗΜ. Οἱ Πέρσαι γεωργικὸς καὶ ποιμενικὸς λαὸς ἀπετέλεσαν ἀνεξήρτητον καὶ ἰσχυρὸν κράτος ἀπὸ τοῦ Κύρου τοῦ μεγάλου, ὑποτάξαντες τὰς περὶ τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ τέλος τὴν Αἴγυπτον· ἀλλ' ὁ μέγας Ἀλέξανδρος μετ' ἀλλεπαλλήλους μεγάλας μάχης κατὰ τῶν Περσῶν ἐπέταξε τὸ Περσικὸν κράτος (331 π. Χ.) καὶ συνέστησε τὴν μεγάλην αὐτοῦ μοναρχίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς παρακμῆς τῶν Σελευκιδῶν ἰδρῶθη ἐν ἐκείναις ταῖς χώραις τὸ Παρθικὸν βασίλειον, πρὸς ὃ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀδικήτους πολέμους· Ἀνατολίαντος ὅμως τοῦτου 226 μ. Χ. οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀδικήτους πολέμους ὑπὸ τῶν Σατανιδῶν, ἔχον ἀδικήτους ποσεισθήθη τὸ νέον Περσικὸν κράτος ὑπὸ τῶν Σατανιδῶν, ἔχον ἀδικήτους πολέμους πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου. Τὸ δὲ 634 μ. Χ. ἐπετάχθη ἡ Περσία εἰς τοὺς Ἀραβὰς, ὑφ' ὧν ἐδέχθη καὶ τὴν μοιχευθηνικὴν θρησκείαν, εἴτα δ' εἰς τοὺς Μογγόλους, καὶ τέλος τὸν 16 αἰῶνα ἰδρῶθη ὑπὸ Ἀβὰ τοῦ μεγάλου τὸ νέον Περσικὸν βασίλειον.

Ἡ ὄρος αὐτῆς ἐπισ. εἶνε τὸ Ἑλθουρον (5650 μέτρ.)· οἱ δὲ ποταμοὶ τῆς εἶνε ὀλίγου λόγου ἄξιοι· ἔχει δὲ καὶ λίμνας, ὧν σημαντικωτέρα εἶνε ἡ Οὐρμία.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Περσίας, διηρημένης εἰς 11 ἐπαρχίας, εἶνε Βαλτρούχη πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὸς πόλις ἔχουσα πολλὰ Τουρκικὰ σχολεῖα καὶ 85 χιλ. κατ. Τεχεράν, πρωτ. τῆς Περσίας ἐν τῇ παλαιᾷ Μηδίχ πρὸς τὸ Ἑλθουρον ἔχουσα λαμπρὸν παλάτιον καὶ τὸν χειμῶνα 200 χιλ. κατ. Ἰσπαχάν, πάλαι μεγάλη πόλις καὶ πρωτ. τῆς Περσίας, νῦν δ' ἔχουσα μόνον 60 χιλ. κατ. Ταυρίς ΒΑ. τῆς Οὐρμίας, ὠραία, ἐμπορικὴ καὶ λίαν βιομηχανικὸς πόλις ἔχουσα 120 χιλ. κατ. Χιράζη, ἐπὶ ὠραίας ἐκ ῥόδων καὶ ἀμπέλων κοιλάδος, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. καὶ ἕτερα τῶν ἐπιστημῶν θεωρουμένη ὑπὸ τῶν Περσῶν· ταύτης

ΒΑ. κείνται τὰ μεγαλοπρεπή ἐρείπια τῆς Περσепόλεως, καὶ παρὰ τὴν Ἀμαδάν τὰ ἀρχαῖα Ἐχβάτανα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 1650000 τετρ. στῆδ. οἱ δὲ κάτ. 7 ἑκκτ. μωχαμεθνοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες ἐν Περσίᾳ πιστεύοντες τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου· διοικοῦνται δὲ ἀπικτες ὑπὸ ἀπολύτου ἡγεμόνος Σάχου κκλουμένου· ἀλλ' ἐν Περσίᾳ ὑπάρχουσι καὶ νομαδικὴ φυλὴ ἀνεξάρτητοι πλανώμενοι εἰς τοὺς ἐρήμους.

Ἡ χώρα αὕτη μετὰ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ Βελουτχιστάν, ἀποτελοῦσα τὸ ὀροπέδιον τοῦ Ἰράν, εἶνε ἀρκετὰ ὑψηλὴ, ἔχουσα ὄρη ἀνυδρα καὶ πολλὰς ἀμμώδεις ἐρήμους· ἔχει ὅμως καὶ εὐφόρους πεδιάδας, αἱ δὲ κοιλάδες τῆς Χιράζης, θεωροῦνται αἱ ὠραιότεραι τῆς Ἀνατολῆς, παράγουσαι σίτον, ὀρύζιον, οἶνον, βάμβακα, λίνον, κάνναβιν, καπνόν, βοτάνιας κτλ. τὰ ὄρη αὐτῆς ἔχουσι μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, μαρμάρων, πετρελαίου, ἄλατος κτλ. Ἐχει δὲ καὶ λαμπροὺς ἵππους ἢ Περσίαι, καμήλους ἐκ τοῦ λεπτοῦ μαλλίου τῶν ὁποίων κατασκευάζουσι λαμπρὰ ὑφάσματα, πρόβατα, αἷγας λαμπρὸν φερούσας μαλλίων κτλ. εἰς δὲ τὸν Περσικὸν κόλπον ἀλιεύονται καὶ λαμπρότατοι μαργαρίται. Τὸ δὲ κλίμα τῆς Περσίας πρὸς νότον εἶνε θερμώτατον, εἰς δὲ τὰ βόρεια λίαν συγκερασμένον.

Ὁ πολιτισμὸς καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἐν Περσίᾳ εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα, ἢ δὲ βιομηχανία ἐνεργός· διὸ ἐξάγονται μεταξωτὰ ὑφάσματα, τάπητες, μαροκηνὰ δέρματα, διάφορα μετάλλια καὶ κεντητὰ χειροτεχνήματα, ξίφη περίφημα κτλ.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ ΚΑΙ ΒΕΛΟΥΤΧΙΣΤΑΝ.

Μῆκ. Α. $57^{\circ} 45'$ — $69^{\circ} 45'$.

Πλάτ. Β. $27^{\circ} 50'$ — $37^{\circ} 10'$.

Τὸ Ἀφγανιστάν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Τουρκιστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοιστάν καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περσίας, τὸ δὲ νότιον ὄριον αὐτοῦ κατέχει τὸ Βελουτχιστάν.

ΣΗΜ. Τὸ Ἀφγανιστάν μετὰ τοῦ Βελουτχιστάν ἐπὶ τῆς Περσικῆς μοναρχίας ἀπετέλει τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς μέρος ἦτοι τὸ ἀνατολικὸν Ἰράν· εἶτα ὁ ἡκολούθησε τὴν τύχην τῆς Περσίας ὑποταχθεὶς μετ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν Μογγόλων. Τὸ 1747 μ. Χ. κατεστάθη ὅλως ἀνεξάρτητον· ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων του πόλεμων ἐξηθῆναι καὶ τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος τὸ Βελουτχιστάν ἀποσπασθὲν ἀπέπεσον ἴδιον κράτος. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ γειτνιαζόντες Ἀγγλοὶ εἰσῆλθον ἐν ἐπιφυλίοις στάσεσιν εἰς αὐτό, ἀλλὰ τὸ 1842 ἠναγκάσθησαν πάλιν νὰ τὸ ἐκκενοσωσιν. Ἦδη δὲ τὸ Ἀφγανιστάν εἶνε διηρημένον εἰς ὁ γαυατα ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Βελουτχιστάν εἶνε διηρημένον εἰς μικρὰ γαυατα, ἀναγνωρίζοντα ὡς ἀρχηγόν των τὸν Χάνην τοῦ Κελὰτ ὑποταλῆ ὄντα εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ὄρος αὐτῶν ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. τὸ Ἰνδοκοῦρον (πάλαι Πιρο-πάμισος), ποταμὸς δὲ μεγαλείτερος εἰς τὰ ἀνκτολικὰ αὐτοῦ ὄρια εἶνε ὁ Ἰνδός, καὶ λίμνη ἀξίξ λόγου ἢ Χαμουρ (πάλαι Ἀρίξ).

Ἐπισ. πόλεις τοῦ Ἀφγανιστάν εἶνε Καβούλ ἐπὶ ἀληθοῦς ἐπιγείου παραδείσου κειμένη, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Καρδαχάρ, πάλαι πρωτ. καὶ ἡ πλουσιωτέρα πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Ἐράτ (πάλαι Ἀλεξάνδρεια ἐν Ἀρίοις) ἐντὸς λαμπρᾶς πεδιάδος, πρωτ. χανάτου ὑπστελοῦς εἰς τὴν Περσίαν, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, βιομηχανίαν ξιφῶν τοῦ Χορσάν καὶ 46 χιλ. κατ.

Τοῦ δὲ Βελουτχιστάν ἐπισ. πόλεις εἶνε Κελάτ, πρωτ. τοῦ κράτους ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄροπέδιου, βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 7307 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. τοῦ μὲν Ἀφγανιστάν 6 ἑκατ. τοῦ δὲ Βελουτχιστάν 2 ἑκατ. μωαμεθανοὶ Σουνίται, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες λατρεύοντες τὸν Βούδην καὶ τὸν Βράμην. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀπολύτων ἡγεμόνων.

Τὸ κλίμα τῶν εἶνε εὐκρές, τὸ δ' ἔδαφος ἔχει πολλὰς ἀμμώδεις ἐρήμους καὶ ἰδίως ἐν τῷ Βελουτχιστάν τὴν ἐρημον Γεδρωσίαν ἔχει καὶ εὐφόρους πεδιάδας παρκρούσας σίτον, βάμβαικκ, ἀμύγδαλα, ἰνδικόν, ζαχαροκάλαμον, καπνὸν κτλ. ἔτι δὲ μάριχαρ διαφόρων χρωμάτων καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου καὶ ἀντιμονίου. Ἡ κτηνοτροφία δ' ἐπίσης εἶνε ἐν αὐταῖς ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ τῶν αἰγῶν τῶν μαλλία εἶνε ἀξιόλογα.

ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Μήκ. Α. 48° 36'—71°

Πλάτ. Β. 35°—43°

Τὸ Τουρκεστάν ἢ Τουράν ἢ καὶ ἀνεξάρτητος Τατκρία καλούμενον ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς Ἀράλης λίμνης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κίνας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης.

ΣΗΜ. Τὸ Τουρκεστάν περιλαμβάνει τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰμάου Σουβίαν, τὴν χώραν τῶν Μοσαγετῶν, τῶν Σακῶν, Σογδιανῶν καὶ ἄλλων λαῶν. Ἐντεθεν ἔφησαν οἱ Τούρκοι, οἱ Οὔνοι καὶ ὁ Ταμερλάνος. Ἐπισημότεροι δὲ τῶν κατοικοῦντων ἐν αὐτῷ λαῶν εἶνε οἱ Οὐζβέκται, οἱ Βουάραι οἱ ἰσχυρότεροι πάντων, ὧν ὁ ἡγεμὼν ἔχει τὸν τίτλον Ἐμίρ Ἐλμουρενί (ἡγεμὼνος τῶν πιστῶν), καὶ οἱ Σάρται ἐνοσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ἔχοντες μονίμους οἰκήσεις.

Ὄρος αὐτοῦ ἐπισ. πλὴν τοῦ Ἰνδοκούρου εἶνε πρὸς Α. τὸ Βόλουρον, ποταμοὶ δὲ ὁ Ὠξός καὶ ὁ Ἰαξάρτης χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην.

Τὸ περισσότερο τοῦ βορείου μέρους τοῦ Τουρκεστάν μετὰ τῆς Ἀράλης λίμνης ἀνήκει σήμερον εἰς τὸ Ῥωσικὸν κράτος καὶ σχηματίζει τὸ *Γενικὸν κυβερναίον τοῦ Τουρκεστάν* (ἔδε Σιβηρίαν)· τὸ δὲ ὑπόλοιπον φθάνον μόνον μέχρι τοῦ ἄνω καὶ μέσου Ὠξου, ἔνθα ἡ Ἀγγλικὴ καὶ Ῥωσικὴ δύναμις συνανιῶνται, εἶνε ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ῥώσσους.

Τὰ ἐπόμενα Χανᾶτα εἶνε φόρου ὑποτελῆ εἰς τοὺς Ῥώσσους.

1. Τὸ Χανᾶτον τῆς Βουχάρας τὸ πλουσιώτερον, μᾶλλον κατοικούμενον καὶ καλῶς ὀργανισμένον κράτος τοῦ Τουρκεστάν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ἄνω καὶ μέσου Ὠξου μὲ πρωτ. *Βουχάραν*, ἔδραν τοῦ Χάνου, ἱερὰν τῶν Μωαμεθανῶν πόλιν, ἐπίσημον διὰ τὰ Τουρκικὰ σχολεῖά της, καὶ ἔχουσαν μέγα ἐμπόριον, ἀκμῶζουσαν βιομηχανίαν καὶ 70 χιλ. κατ.

2. Τὸ Χανᾶτον τῆς Χίβας, ἡ ἡ ἀρχαία Χοβαρσμία, νοτιῶς τοῦ Δέλτα τοῦ Ὠξου ἀπὸ τοῦ 1873 ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ῥώσσους. Ἡ χώρα σχηματίζει ὄασιν ἐν τῷ μέσῳ πετρῶν καὶ ἐρήμων.

Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἶνε σχεδὸν ἔπκντες Μωαμεθανοὶ τὸ πλεῖστον Σχεῖται, διηρημένοι εἰς φυλὰς καὶ διοικούμενοι ὑπὸ μικρῶν Χανῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς Σουνίτας.

K I N A.

Μῆκ. Α. 69⁰ — 131⁰.

Πλάτ. Β 17⁰ 30' — 53⁰.

Ἡ Κίνα κατέχουσα τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἀσίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σιβηρίας, ΝΔ. ὑπὸ τῶν Ἰνδιῶν, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰαπωνικῆς, τῆς Κιτρίνης, τῆς Κυκνῆς καὶ τῆς Σινικῆς Ὀκλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν.

ΣΗΜ. Ἡ Κίνα εἶνε τόπος ἀρχαῖότατα πολιτισμένος· διότι πρὸ 4 χιλ. ἐτῶν σχηματίζει κράτος ἰσχυρόν, ὑποστάν πολλὰς ἐπαναστάσεις κατὰ δὲ τὸν 1^{ον} αἰῶνα μ. Χ. οἱ Μανσχοῦροι ἐκυρίευσαν τὴν χώραν. Ἐν τούτοις πολλαὶ νῦν γίνονται συνὰ ἐπαναστάσεις σκοπὸν ἔχουσαι τὴν ἐκδίωξιν τῆς ἀρχούσης φυλῆς. Οἱ Σίνοι δὲν ἀγαπῶσι τοὺς ξένους, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ μεγάλους πολέμους, καὶ ἀρ' οὗ ἐκυρίευσαν ἑαγᾶτως οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Γάλλοι καὶ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Σινικοῦ κράτους τὸ Πεκῖνον, μόλις ἐσυγγώρησαν εἰς τοὺς Εὐρωπαϊοὺς νὰ εισέρχωνται καὶ νὰ ἐμπορευῶνται ἀκωλύτως εἰς πολλὰς τῶν παραλίων πόλεων τῶν.

Τὸ Σινικὸν κράτος συνίσταται ἐκ τῆς ἰδίως *Κίνας*, τῆς *Κορεαί*, τῆς *Μανσχοῦρίας*, τῆς *Μογγολίας*, τοῦ *Σινικοῦ Τουρκεστάν* πρὸς Δ. καὶ ἐκ τοῦ *Θιβέτ* καὶ τοῦ *Βουτάν* πρὸς Ν.

Ἄρα αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. τὰ *Οὐρᾶνικα*, τὰ *Ἀλιτάια*, τὰ *Σαϊταρικά*, πρὸς Δ. τὸ *Βόλονρον*, ΝΔ. τὰ *Ἰμαλάια*, ἔχοντα ἐντὸς τῆς Σινικῆς πολλὰ ἡφίστεια, ὧν ἐπίσημότερον εἶνε τὸ *Τουρφάν*.

Ποταμοὶ ἐπίσ. εἶνε ὁ Ἀμοὺρ ἢ Σακαλιάνος (Μακῦρος ποταμὸς 4500 χιλ. μῆκ.), ὅστις πηγάζων πρὸς Α. τῆς Βαϊκάλης λίμνης καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους ἐκβάλλει εἰς τὴν Ὀχοτσικὴν θάλασσαν· ὁ Ὀάγγος (Κίτρινος), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Κίνας καὶ ἔχων περίπου τὸ αὐτὸ μὲ τὸν Ἀμοὺρ μῆκος ἐκβάλλει εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν· ὁ Ἰανοκιάγγος (Κυκνοὺς 4500 χιλιομ. μῆκ.), ποταμὸς κατ' ἐξοχὴν καλούμενος ὑπὸ τῶν Σινῶν· οὗτος πηγάζων ἐκ τῶν Ἰμκλαίων ἐκβάλλει εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν.

Λιμνη δ' αὐτῆς ἐπίσ. εἶνε ἡ Κουκουνῶρη, καὶ διώρυξ ἡ καλουμένη Ἀυτοκρατορικὴ διώρυξ, ἐνώνουσα τὸν Ὀάγγον ποταμὸν μὲ τὸν Ἰανοκιάγγον· αὕτη δὲ εἶνε καὶ ἡ μεγαλειτέρα διώρυξ τοῦ κόσμου (1200 χιλιομ. μῆκ.)· ἔρημος δὲ τῆς Κίνας ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἑκτασίαν τῆς εἶνε ἡ Κόδη.

Ἐπίσ. πόλεις τῆς ἰδίως Κίνας, διηρημένης εἰς 18 νομοῦς, εἶνε Πεκῖνον πρωτ. τοῦ κράτους, μεγάλη πόλις ἔχουσα ἐξωθεν ὑφαίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ θέαν καὶ 1 ½ ἑκατ. κατ. Ναγκκίη ἐπὶ τοῦ Ἰανοκιάγγου, ἡ μεγαλειτέρα πόλις κατὰ τὴν περίμετρον, ἀλλ' ἔχουσα μόνον 800 χιλ. κατ. μέγιστον ἐμπόριον καὶ τὸν περίφημον ἐκ πορσελάνης πύργον ἔχοντα 65 μέτρ. ὕψος. Οὕσα δ' ἄλλοτε πρωτ. τοῦ Σινικοῦ κράτους θεωρεῖται νῦν ὡς πόλις τῶν πεπαιδευμένων τῆς Κίνας, παράγουσα εἰς τὰς πέριξ πεδιάδας πράσινον τέϊον καὶ κίτρινον βάμβακα, ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ ὑφάσματα τὰ καλούμενα ναγκκίαι. Καντῶν, ἡ πρώτη πόλις ἐν ἣ κυρίως ἐμπορεύονται οἱ Εὐρωπαῖοι, ἔχουσα στενὰς καὶ λοξὰς ὁδοὺς, μεγίστην βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 800 χιλ. κατ. Πρὸς Ν. τοῦ κόλπου τῆς Καντῶνος κεῖται ἡ νῆσος Μακᾶωρ μὲ ὁμών. πόλιν (55 χιλ. κατ.), ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Πορτογάλους καὶ ἡ Χογγόγγη πρὸς Α. μικρὰ νῆσος (120 χιλ. κατ.) ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ἔχουσα πόλιν Κικτωρίαν.

Λιμνη πρὸς Ν. περὶ πρωτ. τῶν Μανσχοῦρων, ἔχουσα 200 χιλ. κατ. Κορίγη, μητρ. τοῦ ἡγεμόνος τῆς Κορέας ἔχουσα διάσημον βιβλιοθήκην. Οὐργα, μητρ. τῆς Μογγολίας ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Ἐν ταύτῃ ἐδρεύει ὁ πατριάρχης τῶν Μογγόλων, πολὺ σεβόμενος ὑπὸ τῶν Βουδιστῶν. Ἰαρκάνδη, ἐμπορικὴ καὶ ἡ μεγαλειτέρα πόλις τοῦ Σινικοῦ Τουρκεστάν, καὶ ἡ Κασγάρη, πόλις αὐτοῦ ἀκμαία διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριόν της. Λάσα, μητρ. τοῦ Θιβέτ, ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται τὰ ἀνάκτορον τοῦ Δαλαϊλάμα. Λαδάκη, μητρ. τοῦ μικροῦ Θιβέτ. Τασιεινδῶρη, μητρ. τοῦ Βουτάν (α), λίαν μικρὰ πόλις.

(α) Τὸ νότιον μέρος τοῦ Βουτάν ἐσχάτως προσετέθη εἰς τὰς Ἀγγλικὰς κτήσεις τῆς Ἰνδοκίνας.

Νῆσοι αὐτῆς *Θαϊουάνη* ἢ *Φορμύζα*, ἧς τὸ δυτικὸν μέρος κατοικούμενον ὑπὸ Σινῶν εἶνε ὀνομαστὸν διὰ τὸ ὠραῖον κλίμα τοῦ κατὰ τὴν εὐφορίαν τοῦ ἐδάφους, τὸ δὲ ἀνατολικὸν κατοικεῖται ὑπὸ λαῶν ἀγρίων καὶ ἀνεξαρτητῶν. *Αἰνάνη*, ἔχουσα πλοῦσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ξύλα πολύτιμα. Εἰς τὴν Κίναν ἀνήκουσι καὶ αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων *Λιουχουῦ*, κατοικούμεναι ὑπὸ λαοῦ φιλοξένου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε περὶ τὰς 11810000 τετραγ. οἰ. δὲ κάτ. περὶ τὰ 435 ἑκατ. τῆς κίτρινης φυλῆς πρὲς σθεύοντες τὸν Βουδισμόν ἢ τὴν θρησκείαν τοῦ Φουῆ, ὁ δ' αὐτοκράτωρ καὶ οἱ μινδαρῖνοι τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφουκίου, καὶ ἡ πρὸς Δ. Βουχάρι τὸν μωχαμεθανισμόν. Διοικεῖται δὲ ἅπασα ὑπὸ αὐτοκράτορος περιοριζομένου ὑπὸ συμβουλίου, αἱ δὲ ὑποτελεῖς γῶραι ἢ *Κροῖα*, τὸ *Θιβέτ*, τὸ *Βουτάρ*, διοικεῖνται ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν ἡγεμόνων, καὶ ἡ ἰδίως *Κίνα* διὰ μινδαρῖνων.

τὸ κλίμα τῆς Κίνας εἶνε ποικίλον, καὶ εἰς μὲν τὰ βόρεια ὁ χειμὼν αὐτῆς ὁμοιάζει μὲ τὸν τῆς Σιβηρίας, εἰς δὲ τὰ νότια ἡ θερμότης εἶνε μεγίστη. Ἡ ἰδίως Κίνα παντοῦ προουσιάζει εὐρυχώρους καὶ εὐφόρους πεδιάδας, ἡ Μανσχοῦρια εἶνε ὄρεινή, ἡ Μογγολία ἔχει καὶ τὴν ἐκτετατημένην ἔρημον Κόβην, τὸ δὲ Θιβέτ εἶνε κεκλυμμένον ὑπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων τοῦ κόσμου. Πιχράγει δὲ τὸ νότιον ἀφθόνως σῆτον, ὀρύζιον, ζαχροκάλαμον, τέιον, ῥαβέντιον, Ἰνδικόν, μέταξον καὶ μαλλίον τῶν αἰγῶν τοῦ Θιβέτ. Ἐνταῦθα φύεται ἔτι ἡ βυμβυκία, τὸ κηράδενδρον, ἡ κανέλλα, ἡ κηφορέα κτλ. ἔχει δὲ καὶ πολλὰ ἰχυρτικὰ βότανια· τὰ δὲ μεταλλεῖα αὐτῆς τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, θείου, ρουδινίου, πορσελάνης, ἰάσπεως εἶνε ἀφθονα.

Ἐκ τῶν λαῶν τῆς Κίνας ἐπισ. εἶνε οἱ εἰς τὸ βόρειον αὐτῆς κατοικοῦντες Μογγόλοι (3 ἑκατ.), οἱ πολλὰς κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Ῥωσίαν καταστροφὰς προξενήσαντες, καὶ οἱ Μανσχοῦροι (3 ἑκατ.) οἱ ἄρχοντες καὶ νῦν τοῦ Σινικοῦ κράτους, εἰς τὸ ΒΔ. οἱ Βουχάρι (300 χιλ.), ὁ μᾶλλον πολιτισμένος λαὸς τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, ἐνσχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὸ Δ. οἱ Θιβέτιοι (4 ἑκατ.), λαὸς ῥωμαλέος καὶ λίαν φιλοξένος, καὶ εἰς τὸ ΝΑ. οἱ ἰδίως Σῆνκι, ὁ μᾶλλον ἰδιοτρόπως πολιτισμένος λαὸς τῆς Ἀσίας· διακρίεται δὲ οὗτος εἰς τὰς τρεῖς, ὧν ἑκάστη ἔχει περιορισμένον βῆθμόν διανοητικῆς ἀνεπτυξέως. Ἐν αὐτῇ ἡ παιδεία, ἐν ᾧ εἶνε διαδεδομένη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἅπασαν τὴν χώραν, οὐδεμίαν κάμνει πρόοδον, ἀλλ' ἡ βιομηχανία εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη· διὸ ὀνομαστά εἶνε τῆς Κίνας τὰ ἐκ πορσελάνης ἔργα, ἡ γραφικὴ μελίμη, τὸ χαρτίον, τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα κτλ.

Ι Α Π Ω Ν Ι Α.

Μῆκ. Α. 127⁰—144⁰.Πλάτ. Β. 31⁰—45⁰.

Ἡ Ἰαπωνία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀροσεικτικῆς Θαλάσσης, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἰαπωνικῆς Θαλάσσης καὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Κορέας.

ΣΗΜ. Οἱ Ἰάπωνες θεωροῦνται ὡς ἄποικοι τῶν Σινῶν· κατ' ἀρχαιοτάτους ὄμοιως χρόνους ἐκυβερνῶντο ὑπὸ ἐνὸς πολιτικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἡγεμόνος καλουμένου Μικάδου. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἐπραγείσθη ἐπαναστάσις περιωρισθῆ ὁ Μικάδος· κατὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν· ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως ὠνομάσθη Ταϊκούν ἤτοι ἀντιβασιλεὺς καὶ εἶχε τὸ πλεῖστον τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους τοῦτους χρόνους ὁ Μικάδος, ἀνατραπέσθη κατὰ μικρὸν τῆς δυνάμεως τοῦ Ταϊκούν, ἀνέλαθε πάλιν σχεδὸν ἅπασαν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἀρχὴν.

Ἡ Ἰαπωνία συνίσταται ἐκ νήσων, τῶν ὁποίων ἐπισ. εἶνε ἡ Νιφῶν ἢ μεγαλειτέρη ἀπαξῶν, πρὸς Ν. αὐτῆς ἡ Σικόκη, ἡ Κιουσῶ, αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων Λιουχιού, πρὸς Β. τῆς Νιφῶνος, ἡ Ἰεσῶ, καὶ αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων Κοριλῶν.

Ἄρη. Αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι εἶνε κεκαλυμμέναι ἀπὸ ὄρη πρὸ πάντων ἡφιστεϊῶδ'· τούτων ἐπισ. εἶνε τὸ Φουσίον φοβερόν ἡφίστειον εἰς τὸ Β. τῆς Νιφῶνος, καὶ τὰ Ὁράξια εἰς τὰ ΒΑ. αὐτῆς.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Ἰαπωνίας εἰς τὴν Ἰεσῶν εἶνε Ματσύμανον, ἔχουσα οἰκίας ἐκ ζύλων, λιμνῶν ἐμπόριον καὶ 50 χιλ. κατ. Εἰς τὴν Νιφῶνα Ἰεδῶ, ἡ μεγαλειτέρη καὶ κενονικωτέρη πόλις τῆς Ἰαπωνίας, ἔχουσα 1 ἐκατ. κατ. πολλὰς δημοσίας οἰκοδομὰς, μοναστήρια, ναοὺς, τὰ ἀνέκτορα τοῦ Ταϊκούν καὶ τὴν δημοσίαν γέφυραν Νιμποβάση ἐκ ζύλου κέδρου κατασκευασμένην. Μίακον μεσόγειος πόλις πρὸς Δ. τῆς Ἰεδοῦς, πρωτ. τῆς Ἰαπωνίας καὶ τὸ κέντρον τῶν γραμμῶν, τῶν ἐπισημῶν καὶ τῶν ἱερῶν τεχνῶν τῶν Ἰαπῶνων· οἰκοδομημῆκα δ' ἔχει ἐπίσημα τὰ ἀνέκτορα τοῦ Ταϊκούν, τὸν ἐπίσημον ναὸν τοῦ Φουτῆ, περιλαμβανόντα τὸ κολοσσιαῖον ἄγκλιμα τοῦ Βούδα, τὸν μεγαλιέτερον κώδωνα τοῦ κόσμου καὶ 250 χιλ. κατ. διὰ δὲ τὴν δεινροφυτεῖαν καὶ τὴν τεσσνότητά της ἢ περὶ αὐτὴν πεδιάς θεωρεῖται ὡς ὁ πικράδιστος τῆς Ἰαπωνίας. Ὁσακα, ἔχουσα 300 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Κιουσῶν ἡ Ναγκασάκη, πόλις ἔχουσα πολλοὺς ναοὺς γραφικὴν θέαν καὶ 50 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 380000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. 34 ἐκατ. πρᾶσθύνοντες τὴν Σιντολατρείαν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τὸν Βουδισμόν καὶ τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφουίου· τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε εἰσέτι μοναρχίαν ἀπόλυτος.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰαπωνίας εἶνε ὑγιεινόν, ἀλλὰ λίαν ψυχρὸν εἰς τὰς βορείους νήσους, τὸ δὲ θέρος θερμόν· αἱ καταιγίδες, οἱ κερκονοὶ

καὶ οἱ σεισμοὶ εἶνε συγνοί, τὸ δὲ ἔδαφος ἐν γένει βουνῶδες καὶ ὀλίγον εὐφορον, ἀλλὰ διὰ τῆς φιλοπονίας των οἱ Ἰάπωνες ἅπασαν αὐτὴν ἔχουσι καλλιεργήσει· οὕτω δὲ παράγει ἀφθόνους καρπούς, λαμπρὰ σῦκα καὶ ἀπίδια, κεράσια, λεμόνια, πορτοκάλια, βάλμυκα, καμφοράν, ὀρύζιον, τέϊον, ἰνδοκάλυμον κτλ. καὶ τρέφει μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας τὸν μεταξοσκώληκα· ἔχει δ' ἔτι καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ μάλιστα χαλκοῦ, ὃ δὲ σίδηρος εἶνε λίαν ἐν αὐτῇ σπάνιος.

Οἱ Ἰάπωνες εἶνε φίλοι τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν μηχανικῶν τεχνῶν, καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ὑπάρχουσι παντοῖου εἶδους ἐκπαιδευτήρια καὶ πλῆθος βιομηχανικῶν καταστημάτων, τὴν δὲ κτηνοτροφίαν ἐλάχιστα ἐπιμελοῦνται, ὡς τρεφόμενοι ἐξ ἰχθύων καὶ προβάτων· μόνον δὲ ὁ βοῦς ἔνεκεν τῆς γεωργίας εἶνε πολλαπλασιασμένος εἰς τὴν Ἰαπωνίαν καὶ οἱ κύνες καὶ οἱ αἴλουροι. Οἱ Ἰάπωνες, καίτοι ὄντες φύσει ἀκοινωνῆται, ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἠναγκάσθησαν πρῶτον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, εἶτα δε ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν νὰ ἀνοίξωσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς λιμένους των.

Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἀνήκουσιν ἔτι αἱ νῆσοι *Borinsaimai*, μέρος οὗσαι τοῦ ἀρχιπελάγους τοῦ Μαγελλάνου.

Ι Ν Δ Ι Α Ι.

Ἰνδίκι λεγονται αἱ πρὸς Ν. τῶν Ἰμκλαίων καὶ τῆς Κίνας κείμεναι χερσόνησοι, ἧτοι ἡ *Erteuthen* τοῦ Γάγγου *Ἰνδία* ἢ τὸ *Ἰνδοστάν*, καὶ ἡ *Πέραν* τοῦ Γάγγου *Ἰνδία* ἢ ἡ *Ἰνδοκίνα* μετὰ τῶν *Ἰνδικῶν* κελουμένων νήσων.

Ι Ν Δ Ο Κ Ι Ν Α.

Μῆκ. Α. 89⁰—107⁰.

Πλάτ. Β. 1⁰—28⁰.

Ἡ Ἰνδοκίνα κειμένη εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Ἀσίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Σινικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Ἰνδοστάν.

Ἡ Ἰνδοκίνα διαιρεῖται εἰς 5 κυρίως μέρη τὴν *Βρεττανικὴν Ἰνδοκίταν*, τὴν *Βερμανικὴν Ἀυτοκρατορίαν*, τὸ *βασιλεῖον* τοῦ *Σιάμ*, τὴν *Γαλλικὴν Κοχινκίταν* ἢ *Ἀνάμ*, καὶ τὰ μικρὰ κράτη τῆς χερσονήσου *Μαλάκας*.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πέντε μεγάλαι σειραὶ ἐκτεινόμεναι ἐκ

τῶν Ἰμαλαίων καὶ διαχωρίζουσαι τὴν χώραν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

Ποταμοὶ δ' ἐπισ. πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἰμαλαίων εἶνε ὁ Μαῦ-
κάγκος (Καμβόιος), ἐκβάλλων πρὸς Α. τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ· ὁ
Μεϊνάμ, ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ καὶ κατασταίνων
τοὺς τόπους τοὺς ὁποίους πλημμυρεῖ εὐφροωτάτους· ὁ Ἄβας (Ἰρα-
ουδής), ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον Μαρταβάν· ὁ Βραμαπούτρας,
πλάτυς καὶ μεγαλοπρεπής ποταμὸς, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βεγγλι-
κὸν κόλπον.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Βρεττανικῆς Ἰνδοκίνας εἶνε Δισρχάτη, πρωτ.
τοῦ ῥαδικίου τοῦ Ἀσσάμ. ὑποτελοῦς εἰς τοὺς Ἄγγλους. Παρπού-
ρη, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς χώρας. Βαρώ, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας
Πεγοῦ ἔχουσα ἓνα τῶν λαμπροτέρων καὶ μεγαλειτέρων ναδῶν τῆς
Ἀνατολῆς καὶ οὕσα μελάλη ἀποθήκη τοῦ ξύλου τέκ.

Τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Βιμάν Μαρδάλη, πρωτ. τοῦ κράτους
παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἄβα, ἔχουσα 90 χιλ. κατ. Σεγά-
νη, ἔχουσα πολλοὺς λαμπροὺς ναοὺς καὶ περὶ τὰς 150 χιλ. κατ.

Τοῦ βασιλείου τοῦ Σιάμ Βαγκόκη, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα
παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μεϊνάμ ὄρκατον λιμένα, ἀξιοσημείωτον ἐμ-
πόριον καὶ 500 χιλ. κατ. ὧν οἱ πλεῖστοι κατοικοῦσιν ἐν πλοίοις
ὡς ἐν Καντῶνι.

Τοῦ Βασιλείου τοῦ Ἀνάμ Χοίη, πόλις ὀχυρὰ πρωτ. τοῦ κρά-
τους ἔχουσα μεγαλοπρεπὲς πηλάτιον καὶ 100 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ Γαλλικῆς Κοχινγκίνης, κειμένης εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἰνδο-
κίνας, πρωτ. εἶνε Σαϊγγόρη ἔχουσα περὶ τὰς 150 χιλ. κατ.

Τοῦ δὲ βασιλείου τῆς Καμβόιας ἐπισ. πόλις εἶνε ἡ Πανοσίγη.

Τῆς δὲ χερσονήσου Μαλάκας ἐπισ. τῶν κρατῶν τῆς εἶνε τὸ
τῆς Σαλεγγόρης· ἀλλὰ τὸ νότιον τῆς χερσονήσου καὶ τὴν πόλιν
Μαλάκας κατέχουσιν οἱ Ἄγγλοι. Πρὸς Α. αὐτῆς κεῖνται αἱ νῆσοι
τοῦ Πρίγγηπος τῆς Οὐάλλιας καὶ πρὸς Ν. ἡ Σιγγαπούρη ἔχουσα
δυὼν πόλιν καλῶς ἐκτισμένην καὶ 100 χιλ. κατ. Εἰς τοὺς Ἄγ-
γλους ἀνήκουσιν ἔτι καὶ αἱ πρὸς Δ. τῆς Ἰνδοκίνας νῆσοι Ἀνθα-
μάναι, κατοικούμεναι ὑπὸ ἀγρίων λαῶν, ἀνηκόντων εἰς τοὺς
νιγρίτας τῆς Ὠκεανίης καὶ ἐχόντων μεγίστην ἀντιπάθειαν πρὸς
τοὺς ξένους, καὶ αἱ Νικοβάριοι, ἔχουσαι χαλκόχρους κατοίκους
καὶ φιλοξένους.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 2167000 τετρ. στάδ. αἱ δὲ
κάτ. περὶ τὰ 33 ἑκατ. ὧν τὰ 3 ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Βρεττα-
νικὴν Ἰνδοκίαν, 4 ἑκατ. εἰς τὴν Βιρμανικὴν αὐτοκρατορικὴν, 6
ἑκατ. εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Σιάμ, καὶ 20 ἑκατ. εἰς τὰ ἐπίλοιπα
κράτη. Εἶνε τὸ πλεῖστον βουδίσταϊ, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ
ὀρθοὶ τοῦ Κομφουίου, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ Δ. τῆς Μαλάκας
μωχμεθνοὶ· πολίτευμα δ' εἰς ἅπαντα μοναρχικὸν ἀπόλυτον.

Τὰ μεσημβρινὰ παράλια αὐτῆς εἶνε θερμότετα, τὸ δ' ἑσωτερικὸν ἔχει κλίμα συγκερασμένον· τὸ δ' ἑδάφος εἶνε εὐφορώτατον παράγον ἀθρόνως ὄρυζιον, τέιον, πέπερι βάλσακα, ἰνδικόν, ζαχαροκάλκμον, ἔβενον, σάνταλον, σιδηρόξυλον, βανάνιας, ταμαρίνιον, κτλ. καὶ ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, ρουβινίων, σαπφείρου, μαρμάρων, κασιτέρου, πετρελαίου κτλ. Ζῶα δ' ἄγρια αὐτῆς εἶνε ὁ ἐλέφας ἀπαντώμενος συνήθως λευκός, ὁ ῥινόκερος, ἡ τίγρις, ὁ λέοπάρδος, ὁ οὐρκαγγουτάγγος καὶ ἄλλα εἶδη πιθήκων.

ΙΝΔΟΣΤΑΝ.

Μῆκ. Α. 64⁰ 40'—91⁰.

Πλάτ. Β. 8⁰ —35⁰.

Τὸ Ἰνδοστάν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν, Βελουτχιστάν καὶ τοῦ Ὀμκνικοῦ κόλπου.

ΣΗΜ. Ὁ μέγας Αλέξανδρος κατέκτησε τὸ ΒΔ. τοῦ Ἰνδοστάν καὶ ἔκτοτε εἶνε εἰς ἡμᾶς γνωστὸν τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς διὰ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Μετὰ ταῦτα δ' ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀφγανῶν, εἰσαγαγόντων εἰς αὐτὸ τὸ 1193 τὸν Ἰσλαμισμόν· τὸ δὲ 1498 ἀνακαλύψαντος τοῦ Βάσκου Δεγάμα τὴν πρὸς τὰς Ἰνδίας θαλασσίαν ὁδόν, κατεστάθησαν ἐν αὐτῷ πρῶτοι οἱ Πορτογάλοι, εἶτα δὲ οἱ Ὀλλανδοί. Τέλος κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων τὸ πλεῖστον τῆς χώρας καὶ ἐδόθη πρὸς διοίκησιν εἰς Ἀγγλικὴν ἐμπορικὴν ἐταιρίαν. Τὸ δὲ 1738 ἐκυριεύσαν οἱ Ἀγγλοι καὶ προσέθεσαν εἰς τὰς κτήσεις των καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ 1525 συστήθην ὑπὸ τοῦ Βαβέρ ἐγγόνου τοῦ Τζμερλάνου μέγα Μαγγολικὸν κράτος· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1857 μετὰ μεγάλην ἐπανάστασιν διοικεῖται τὸ Ἰνδοστάν κατ' εὐθείαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἐν αὐτῷ δ' ὑπάρχουσι ἐτι κτήσεις τινὲς τῶν Γάλλων καὶ Πορτογάλων.

Τὸ Ἰνδοστάν διαιρεῖται εἰς Ἀγγλικὰς κτήσεις, εἰς ὑποτελεῖς χώρας τῶν Ἀγγλων, εἰς Γαλλικὰς καὶ Πορτογαλικὰς κτήσεις, καὶ εἰς κράτη ἀνεξάρτητα.

Ἡ ὄρη αὐτοῦ ἐπισ. πρὸς Β. εἶνε τὰ Ἰμαλῖα, ὧν ὑψηλότερη κορυφή εἶνε τὸ Ἐβέρεστορ (8840 μέτρ.), τὸ ὑψηλότερον ὄρος τοῦ κόσμου· ἐντὸς δὲ τοῦ Ἰνδοστάν ἐκτείνονται τὰ Γαταῖα ὄρη, δισχίζοντα τὴν χώραν ἀπὸ Β. πρὸς Δ. εἶτα δὲ προχωροῦσι πρὸς Ν. μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κομορίνου.

Ποταμοὶ ἐπισ. αὐτοῦ εἶνε ὁ Γάγγης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἰμαλῶν καὶ πλημμυρῶν τὴν χώραν καταστραίνει αὐτὴν εὐφορώτατην, ἐκθάλλων διὰ πολλῶν σταμῶν εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον· ὁ Ἰνδός, ὅστις ἐκ τῶν Ἰμαλῶν πηγάζων καὶ διχορρέων τὰ δυτικὰ ὄρη τοῦ Ἰνδοστάν καταστραίνει αὐτὰ διὰ τῶν περιοδικῶν πλημμυρῶν του εὐφορώτατα καὶ ἐκθάλλει διὰ πολλῶν σταμῶν εἰς τὸν Ὀμκνικὸν κόλπον (3000 χιλιομ. μῆκ.).

Τῶν Ἀγγλικῶν κτήσεων ἐπισ. πόλεις εἶνε Λαχόρη εἰς τὸ ΒΔ. πόλις τῶν Σείτων ἐντὸς τοῦ βασιλείου τοῦ Πώρου κειμένη, ἔχουσα

λαμπρὸν παλάτιον καὶ 90 χιλ. κατ. Πολλοὶ θεωροῦσι τὴν χώραν ταύτην διὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ κλίματος καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν προϊόντων ὡς τὸν ἀρχαῖον παραδεισον· ἐνταῦθα κατασκευάζονται καὶ τὰ περίφημα σάλια. Δελχί, πόλις μεσόγειος πάλαι πρωτ. τῶν Μογγόλων, ἔχουσα μεγαλοπρεπὲς πάλαιτιον καὶ 150 χιλ. κατ. Ἀλλαχάβη ἐπὶ τοῦ Γάγγου (140 χιλ. κατ.), ὄχυρὰ καὶ ἱερὰ πόλις τῶν Ἰνδῶν συχνάζομένη ὑπὸ πλήθους προσκυνητῶν. Βεναρέζη ἐπὶ τοῦ Γάγγου, πόλις τῶν σοφῶν Ἰνδῶν καὶ ἔδρα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίης, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 180 χιλ. κατ. Πάτρα ἐπὶ τοῦ Γάγγου παρὰ τὰ ἀρχαῖα Πηλίβοθρα, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον ὀπίου καὶ 160 χιλ. κατ. Καλκοῦτα ἐπὶ τοῦ Οὐγγλῆ κλάδου τοῦ Γάγγου, ἡ ἔδρα τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἀγγλικῶν κτήσεων, ἔχουσα ἀκαδήμειαν μωαμεθανικὴν, βιομηχανίαν, ἐμπόριον ἀκμαιότατον καὶ 900 χιλ. κατ.

Μαζουλιπατάμη, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῶν βαμβικ. ὑφασμάτων τῆς Μάδρασα εἰς τὴν περὶ τὴν τοῦ Κορομανδέλου ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, ἐργοστάσια βαμβικ. ὑφασμάτων, ὑκουργεῖα καὶ 400 χιλ. κατ. Καλικούτη, ἔχουσα ἐργοστάσια βαμβικ. ὑφασμάτων. Ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἀπέβη ὁ Πορτογάλος Βάσκοι Δεγάμας, ὁ ἀνακκλύψας τὰς Ἰνδικὰς τὸ 1498. Βορβάν ἐπὶ ὁμων. νήσου, ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 650 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ ὑποτελῶν χωρῶν τῶν Ἀγγλων ἐπισ. πόλεις εἶνε Ἀυδεραβάδη ἐπὶ τοῦ Δεκά, πρωτ. τοῦ Ν. ἔχουσα 200 χιλ. κατ. Γουαλιόρη, ὄχυρὰ πόλις πρωτ. τῶν Μαρκτῶν τῆς Σινδίκης. Παρ' αὐτὴν δὲ κεῖται καὶ ἡ Οὐδέστρη, ἐπίσημος διὰ τοὺς ναοὺς, τὰ σχολεῖα καὶ τὸ ἀστεροστοπεῖόν τῆς, δι' οὗ διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς τῶν Ἰνδῶν.

Τῶν δὲ Γαλλικῶν κτήσεων (227 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε Πορδιχερή, ἔχουσα 30 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ Πορτογαλικῶν κτήσεων (450 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε Νέα Γόα, ἔχουσα ὠραῖον λιμένα καὶ 10 χιλ. κατ.

Ἀνεξάρτητα δὲ κράτη εἶνε 1) ἡ Κασχιμίρα (3 ἑκατ. κατ.) εἰς τὸ Β. τοῦ Ἰνδοστάν μετ' πρωτ. Κασχιμίρη ἐν τερπνοτάτῃ πεδιάδι, ἐπίσημον διὰ τὰ κασμιρὰ τῆς καὶ ἔχουσαν 100 χιλ. κατ. 2) ἡ Νεπάλη (2 ἑκατ. κατ.) πρὸς Ν. τῶν Ἰμαλιῶν μετ' πρωτ. Κατμαρδούρ, ἔχουσαν περιφήμους Ἰνδικοὺς ναοὺς καὶ 50 χιλ. κατ.

Νῆσοι τοῦ Ἰνδοστάν εἶνε πρὸς Ν. ἡ Καυλάρη (2 1/2 ἑκατ. κατ.) εὐφορωτάτη νῆσος, περὶ ἧς κανέλλαν, ἐλέφαντα, μαργαρίτας καὶ ἔχουσα μητρ. τὸ Κολόμβον μετ' 100 χιλ. κατ. Πρὸς Δ. ταύτης εἶνε αἱ νῆσοι Λακεδίβαι, ἀποτελοῦσαι μικρὸν ἀρχιπέλαγος κυβερνωμένον ὑπὸ Σουλτάνου ὑποκειμένου εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς,

καὶ αἱ *Μα. Ἰδύβαι*, οὔσαι περὶ τὰς 12 χιλ. ὦν ἐπισ. εἶνε ἡ *Μα. Λήν*, ἔδρα ἀνεξαρτήτου Σουλτάνου τοῦ ἀρχιπελάγου τούτου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 3604000 τετρ. σταδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 243 ἑκατ. ὦν τὰ $\frac{7}{8}$ εἶνε βουδισταί, 5 ἑκατ. χριστιανοὶ διαφόρων δογμάτων, καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ πυρολάτραι. Νῦν δ' αἱ Ἀγγλικαὶ κτήσεις καὶ αἱ ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἀγγλους χῶραι διοικοῦνται κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ὡς καὶ αἱ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Πορτογάλων ὑπὸ τῶν ἰδίων των κυβερνήσεων, ἅπασαι ὅμως ἀπολύτως.

Τὸ κλίμα τοῦ Ἰνδοστάν εἶνε πολὺ θερμὸν καὶ νοσερὸν εἰς τὰ περὶ ἄλια, ἐν ᾧ πρὸς τὰ ὄρη εἶνε εὐκρὲς καὶ ὑγιεινόν. Ἐνταῦθα δύο ὄρη τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερὰ, προκύπτουσι ὑπὸ τῶν *Μουσαρίων* ἀνέμων (α) καὶ βροχερὰ μὲν εἶνε ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ *Κορομαδέλου* ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου, ξηρὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας τοῦ *Μα. λαβάρου* βροχερὰ μὲν ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, ξηρὰ δὲ κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ ἔτους.

Τὸ ἔδαφος τοῦ Ἰνδοστάν, ἂν καὶ εὐρίσκωνται ἐν αὐτῷ μεγάλα κίερα, εἶνε εὐφορώτατον, παράγον βανίλλης, ζαχαροκάλκμον, ὄπιον, φόνικας, πέπερι, κόμμι, ἐλαστικόν, κχυφράν, λικιτρὰ ἄνηθ, δάφνης διαφόρους κτλ. Ζῶν δ' ἄγρια ἐν αὐτῷ εἶνε ὁ ρινόκερος, ἡ ζοκτος, ὁ λύγξ, ὁ θηρευτικὸς τίγρις, ὁ οὐραγγουτάγγης κτλ. ἐκ δὲ τῶν ἡμέρων ὁ ἐλέφας, ὁ βούβαλος, ἡ κάμηλος, οἱ δὲ βοῦς σχεδὸν λατρεύονται εἰς τὸ Ἰνδοστάν· πτηνὰ δὲ οἱ ταοί, καὶ ἔρπετά ὁ βόας, οἱ κροκόδειλοι τοῦ Γάγγου κτλ.

Τὸ Ἰνδοστάν εἶνε ὀνομαστόν διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, σιδήρου, ἀδαμάντων, ρουδινίων, σκπερίων, ἀμεθύστων, ὀνύχων κλ. παρὰ δὲ τὴν Κεϋλάνην ἀλιεύονται καὶ λαμπροὶ μαργαρίται.

Ἔχει λαμπρὰν πηλοῦς εἶδους βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον λίαν ἐκτεταμένον μὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, εὐκολυνόμενον διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν καὶ τῶν σιδηροδρόμων, δι' ὧν οἱ Ἀγγλοὶ συνέδεσαν τὰς μεγάλαιτέρας καὶ ἐμπορικωτέρας πόλεις τοῦ Ἰνδοστάν. Γλῶσσαι δ' ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῶν διαφόρων κατοικούντων ἐν αὐτῇ λαῶν, οἷον Μογγόλων, Βελούχων, Ἀράβων, Περσῶν, Σινῶν, Ἑβραίων καὶ ὀλίγων Εὐρωπαϊκῶν, εἶνε διάφοροι· οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἔχουσιν ἔτι καὶ ἱερὰν γλῶσσαν τὴν καλουμένην *Σατοχριτικὴν* (β).

(α) Οἱ Μουσόλοι εἶνε ἐκ τῶν σταθερῶν λεγομένων ἀνέμων, πνέοντες κατὰ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἐξ ἡμῶν ἀπὸ τῶν Βλ. καὶ ἄλλου, ἐξ μῆνας κατ' ἀντιθέτον φορὰν ἀπὸ τῶν ΝΔ.

(β) Οἱ Ἰνδοὶ διηροῦντο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἰς ἑπτά τάξεις, μέχρι νῦν ἔτι ὑφιστάμενας: 1) τῶν ἱερέων, κατόχων πάσης παιδείας καὶ ἐπιστήμης 2)

ΑΡΑΒΙΑ.

Μηκ. Α. 30° 20'—57° 40'.

Πλάτ. Β. 12° 40'—33° 45'.

Ἡ Ἀραβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Ὀμανικοῦ κόλπου, ΒΑ. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς Ἀφρικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀραβία μέχρι τῆς Ζ'. ἑκατονταετηρ. ἦτο ἀσήμαντος καὶ γνωστὴ μόνον διὰ τὰ ἀρώματα, τοὺς ἴππους καὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς πολυτίμητα προϊόντα. Ἀφ' οὗ ὅμως ὄλας τὰς Ἀραβικὰς φυλάς ὁ Μωάμεθ ἤνωσεν ὑπὸ μίαν θρησκείαν (622 μ. Χ.), εὐθὺς κατέκτησαν οὗτοι μέρος τῆς Ἀσίας, τὸ βόρειον τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν Ἰσπανίαν εἰς τὴν Εὐρώπην· ἀλλὰ νικηθέντες ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μαρτέλου ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀρχίσαντες πρὸς ἀλλήλους τὰς διχονοίας ἐξησθένησαν κατὰ μικρὸν καὶ ὑπεχώρησαν εἰς τοὺς πρότερον δούλους των Τούρκους, οἵτινες μέχρι νῦν ἀρ-
χουσι μέρος τῆς Εὐρώπης.

Ὅρος ἀξιοσημειώτον τῆς Ἀραβίας εἶνε τὸ *Sinā* (9 χιλ. πόδ.), ὅπου ὑπάρχει διάσημον τῶν ὀρθοδόξων ὁμῶν. μοναστήριον· οἱ δὲ ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ἀσήμαντοι, ῥέοντες μόνον τὴν ὥραν τῶν βροχῶν.

Ἡ Ἀραβία μέχρι νῦν ὑπὸ τῶν γεωγράφων διακρίνεται εἰς τρία μέρη τὴν *Πετραίαν Ἀραβίαν* πρὸς Β. τὴν *Ἐρημον Ἀραβίαν* ΒΔ. τὴν *Εὐδαίμονα Ἀραβίαν* ΝΑ. (α) ἀλλ' ἡμεῖς θέλομεν ἀναφέρει κατὰ σειρὰν τὰς ἐν ταῖς παραλίαις αὐτῆς ἐπισ. πόλεις.

Ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ ἐπισ. πόλεις εἶνε *Μέκκα*, πατρίς τοῦ Μωάμεθ καὶ ἱερὰ πόλις τῶν Μωαμεθανῶν, συγκαζομένη ὑπὸ πολλῶν προσκυνητῶν· κεῖται δ' ἐπὶ ξηρᾶς βραχῶδους καὶ ἀθλίης θέσεως ἔχουσα 45 χιλ. κατ. καὶ τὸ περίφημον τσαμίον τῆς Μέκκας, περιλαμβάνον τὸ μικρὸν τετράγωνον οἰκοδόμημα *Καάβα*, ἔνθα εὑρίσκεται ὁ μέγας λίθος ὁ τόσον λατρευόμενος ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν, φερθεὶς κατ' αὐτοὺς ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου Γαβριὴλ πρὸς θεμελίωσιν τοῦ μνημείου τούτου· εἶνε δὲ ἀνοικτὴ ἡ *Καάβα* τρίς φορὰς τὸ ἔτος. *Τσέδα*, ὁ λιμὴν τῆς Μέκκας ἐμπορικὴ πόλις γνωστῆ ἔτι διὰ τὴν ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν σφαγὴν τῶν Εὐρωπαϊῶν. *Μεδίνα*, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ περίφημον τσαμίον οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ καὶ ἔχον 400 κίονας κεκοσμημένους διὰ πολυτίμων λίθων. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ. *Μόχα*, ἐπίσημος λιμὴν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ ἀποθήκη τοῦ καφέ τῆς Ἰεμένης. *Ἄδερον* ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδένου, ἔχον κα-

τῶν πολεμιστῶν· 3) τῶν γεωργῶν καὶ ἐμπόρων· 4) τῶν τεχνιτῶν. Αἱ τάξεις αὐταὶ οὔτε νὰ συμπάγῃσι δύνανται, οὔτε σχέσιν τινα νὰ ἔχωσι πρὸς ἀλλήλας· Πλὴν ὁ δὲ τούτων εἶνε οἱ πολυάριθμοι Παρίαι· θεωρούμενοι ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἰνδῶν ὡς εὐτελεῖ ὄντα καὶ πάσης περιφρονησεως ἄξια· οὗτοι δὲ φαίνεται ὅτι εἶνε οἱ ἀρχαῖοι κατοικοὶ τῆς χώρας, ὑπὸ τῶν ἄλλων τάξεων διὰ τῶν ὀπλων ὑποταχθέντες.

(α) Νῦν δὲ αὕτη πολιτικῶς διαίρεται εἰς ἕξ τμήματα· 1 τὴν Ἐδιὰζ πρὸς Δ. 2 τὴν Ἰεμένην εἰς τὸ ΝΔ. 3 τὴν Ἀδραμώτην πρὸς Ν. 4 τὴν Ὀμάνην εἰς τὸ ΝΑ. 5 τὴν Ἐλακάν πρὸς Α. 6 τὴν Νεδιέθ ἐν τοῖς μεσογείοις.

λόν λιμένα, 40 χιλ. κατ. καὶ ἀνήκον εἰς τοὺς Ἄγγλους. *Μασκάτη* πρὸς τὸν Ὀμνικὸν κόλπον, πρωτ. τοῦ Σουλτάνου τῆς *Μασκάτης*, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῇ *Α.* περὶ τὴν ἀξίαν μνείας πόλις εἶνε ἡ *Λάσσα*.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 3156000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 5 ἑκατ. Μωαμεθανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες Ἑβραῖοι. Συνίσταται δ' ἐκ πολλῶν μικρῶν κρατῶν, ὧν ἕκαστον διοικεῖται ὑπότινος ἀρχηγοῦ κελουμένου ἱμάμου, σερίφου ἢ ἐμίρου. Οἱ ἐπισ. δ' αὐτῶν εἶνε ὁ σερίφης τῆς *Μέκκας*, ὁ ἱμάμης τῆς *Γεμένης* καὶ ὁ ἱμάμης τῆς *Μασκάτης*. Τούτων ὁ πρῶτος ἀναγνωρίζει ὡς ἀνάτατον ἀρχοντα τὸν σουλτάνον τῆς *Κωσταντινουπόλεως*. Τοῦ δὲ ἱμάμου τῆς *Μασκάτης* ἡ ἀρχὴ ἐκτείνεται ἐπὶ πολλῶν ἐπαρχιῶν τῆς *Περσίας* καὶ ἐπὶ μεγάλου μέρους τῆς ἐν Ἀφρικῇ *Ζαγγουεβάρης*. Ὑπάρχουσι δ' ἐνταῦθα καὶ πολλαὶ νομαδικαὶ φυλαί, αἵτινες κυβερνῶνται πατριαρχικῶς. Εἶνε δὲ οἱ Ἄραβες ἀνδρεῖται, φιλοξένοι καὶ φίλοι τῆς ποιήσεως, κατὰ δὲ τὸν μεταίωνα ἐδείχθησαν καὶ φίλοι τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιτηρῶν.

Εἰς τὴν Ἀραβίαν, διὰ τοῦ μέσου τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ τροπικὸς τοῦ *Καρκίνου*, διακρίνονται δύο ὄροι τοῦ ἔτους ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερὰ· ἀλλ' ἐνίοτε παρέρχονται πολλὰ ἔτη, καθ' ἃ δὲν πίπτει σταγῶν ὕδατος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Οἱ ἄνεμοι ἐνταῦθα εἶνε λίαν ὀρηκτικοὶ καὶ κινδυνώδεις· τούτων φοβερώτερος εἶνε ὁ *Σαμιόμι*, πνέων εἰς τὰ βόρεια μέρη καὶ σηκῶνων νέφη θερμοτάτης ἀμμου.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀραβίας συνίσταται ἐκ πεδιάδων ἐρήμων καὶ ἀμμωδῶν, ἀλλ' ἔχει καὶ τόπους λίαν εὐφόρους, καὶ μάλιστα τὰ *ΝΔ.* αὐτῆς εἶνε εὐφορώτατα, παράγοντα καφέν, φοίνικας, ἄλωήν, βάμβακα, διάφορα ἀρώματα κτλ. Οἱ ἵπποι αὐτῆς εἶνε ὀνομαστοὶ καὶ αἱ κάμηλοι εἶνε τὰ πλοῖα τῶν ἐρήμων τῆς. Ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχει καὶ ἡ δρομάς κάμηλος καὶ ἄλλα οἰκιακὰ ζῶα· ἀγρια δὲ ζῶα ἔχει εἰς τὰς ἐρήμους λέοντας, πάνθηρας, γαζέλλας, πιθήκους, στρουθοκάμηλους, πολλὰ φαρμακερὰ ἔρπετά καὶ ἀκρίδας, εἰς δὲ τὸν *Περσικὸν κόλπον* ἀλιεύονται καὶ μαργαρίται ἀξιόλογοι.

Γλῶσσα δ' ἐν αὐτῇ λαλεῖται ἡ Ἀραβικὴ, ἕξαπλωθεῖσα ἀπὸ τῶν διαδόχων τοῦ *Μωάμεθ* καὶ εἰς τὴν *Συρίαν* καὶ *Αἴγυπτον*.

ΑΦΡΙΚΗ.

Ἡ Ἀφρικὴ, τὸ τρίτον μέρος τοῦ ἀρχαίου κόσμου, συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ *Σουέζ*, ὀρίζεται πρὸς *Β.* ὑπὸ τῆς *Μεσογείου*, πρὸς *Α.* ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς *Θαλάσσης* καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς *Δ.* καὶ *ΝΔ.* ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἡ Ἀφρικὴ πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 14 μέρη τὴν *Αἴγυπτον*.

Αβυσσινίαν, Σόμανλον, Βαρβαρίαν (συνισταμένην ἐκ τῆς Τριπόλεως, Τύνιδος, Ἀλγερίου καὶ Μαρρόκου), *Σαχάραν, Σενεγαμβίαν, Ἄνω καὶ Κάτω Γουινέαν, Σουδάν ἢ Νιγηρίαν, Ὀττεντοτίαν, Εὐέλπιδά Ἀκραν, Καφρερίαν, Μοζαμβίκην καὶ Ζαγγουεβάρην.*

Κόλποι, αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ τῆς Σίδρας καὶ ὁ τῆς Γαβῆς εἰς τὴν Μεσόγειον ὁ τῆς Γουινέας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὁ τῆς Σοφάλας πρὸς Δ. τῆς νήσου Μαδδαγασκάρ, καὶ ὁ τοῦ Ἀδέου πρὸς Α.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὴν Μεσόγειον ἐκτείνονται κατὰ διαφόρους σειρὰς τὰ ὄρη τοῦ Ἄτλαντος (3500 μέτρ.), ὧν συνέχεια εἶνε τὰ ἐν Τριπόλει ὄρη τῆς Κυρήνης. Πρὸς Ν. τούτων ἐκτείνονται ἡ ἔρημος Σαχάρα, ἡ μεγαλειτέρα ἔρημος τοῦ κόσμου, καὶ ἡ Λιβυκὴ ἔρημος, περιλαμβάνουσαι καὶ τινες ὀάσεις. Ταύτης τὸ ἀνατολικὸν σχηματίζει τὴν εὐφορον πεδιάδα τοῦ Νείλου· ΝΔ. δὲ τῆς Σαχάρας ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς Σενεγαμβίας μέχρι τοῦ νοτιωτάτου τῆς Ἄνω Γουινέας τὰ ὄρη τοῦ Κόγγου ἢ Νιγηρικὰ ὄρη, ἐξ ὧν πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοί, καὶ ἐν τῇ Κάτω Γουινέᾳ τὰ ὄρη τοῦ Κροστάλλου.

Εἰς δὲ τὸ νότιον ἐν τῇ Ὀττεντοτίᾳ ὑφούονται τὰ ὄρη τοῦ Χαλκοῦ καὶ ἐν τῇ Εὐέλπιδι Ἄκρα τὰ Νεοβελδα εἰς δὲ τὸ νοτιανατολικὸν ἐν τῇ Καφρερίᾳ τὰ ὄρη Ἀπάτα. Πρὸς βορρᾶν δὲ τούτων παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκτείνεται τὸ ὑψηλὸν ὄρος Κιλιμάντζαρον (6115 μέτρ.), καὶ βορειότερον τὰ ὄρη τῆς Σελήνης καὶ τὰ Χιωροσκεπῆ ὄρη. Εἰς τὰ ΒΑ. κείνται τὰ ὄρη τῆς Ἀβυσσινίας (3 χιλ. μέτρ.), ἐκτεινόμενα μέχρι τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βαβελμανδέβ, καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Αἰγύπτου τὰ Ἀραβικὰ ὄρη.

Ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Νεῖλος, οὗ ὁ μεγαλιέτερος μὲν βραχίων Λευκὸς ποταμὸς καλούμενος πηγάζει ἀπὸ τῆς βορείας ὄχθης τῆς μεγάλης λίμνης Νυκίης, ὁ δὲ ἄλλος αὐτοῦ βραχίων ὁ καὶ Κρανοῦς καλούμενος ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀβυσσινίας σχηματίζων δὲ αὐτὸς πολλοὺς κατὰ τὸν ῥοδὸν του καταρράκτας καὶ διαρρέων τὴν Ἀβυσσινίαν, Νουβίαν καὶ Αἴγυπτον ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον. Εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ἐκβάλλουσι ὁ Σενεγάλης, ὁ Γαμβίας καὶ ὁ Ριογράνδης, πηγάζοντες ἐκ τῶν Νιγηρικῶν ὀρέων ὡσαύτως ὁ Νίγρος ἢ Διαλιβᾶς καὶ ὁ Ζαῖρος ἢ Κόγγος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας, καὶ ὁ Ζαμβέζης εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Λίμναι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ Μελλίγη πλησίον τοῦ Ἄτλαντος, ἡ Τσάδα εἰς τὸ Σουδάν, ἡ Νιανζα ἡ μεγαλειτέρα λίμνη τῆς Ἀφρικῆς κειμένη πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ (α). ΝΔ. ταύτης κείται ἡ

(α) Ἡ λίμνη αὕτη ὡς καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1866 ὑπὸ τῶν πλοιαρχῶν Λήκ καὶ Γράντ.

λίμνη Ταγγανίκα, καὶ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Μοζαμβίκης ἡ λίμνη Νιάσσα, καὶ τέλος ἡ Λαμβέα εἰς τὴν Ἀβυσσηνίαν.

Ἀκρωτήρια τῆς Ἀφρικῆς εἶνε τὸ Καλὸν εἰς τὴν Βορβορίαν, τὸ Λευκὸν εἰς τὴν Σαχάραν, τὸ Πράσινον εἰς τὴν Σενεγαμβίαν, τὸ τῆς Εὐέλπιδος Ἀκρας καὶ τὸ τῶν Βελονῶν εἰς τὴν Εὐέλπιδαν Ἀκραν, καὶ τὸ Γουαρδαφούιον πρὸς Δ. τοῦ πορθμοῦ Βαβελ-μυνδέβ.

Νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς ἐπισ. εἶνε εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν αἱ Ἀζόραι, ἡ Μαδέρα, αἱ Κανάριαι, αἱ τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, αἱ τοῦ Κόλπου τῆς Γουϊνίας, ἡ Ἀσσεσιῶν καὶ ἡ Ἁγία Ἐλένη· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ἡ Μαδαγασκάρ, ἡ Βορβῶν, ἡ Φράντσα, αἱ Κομόραι, αἱ Ἀμιράνται, ἡ Ζατζιβάρη, αἱ Σεϋχέλλαι, ἡ Σοκότορα κλ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀφρικῆς εἶνε 29909000 τετρ. στᾶδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 206 ἑκατ. οἱ πλεῖστοι ἀνήκοντες εἰς τὴν αἰθιοπικὴν φυλὴν· τὸ δὲ βόρειον κατοικοῦσι Βέρβεροι, Μυρητανοί, Ἀράβες, Ἀβυσσίνιοι, Κόπτται, Ἑβραῖοι καὶ Εὐρωπαῖοι ἄποικοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Κευκασίαν φυλὴν, παρὰ δὲ τὸν Νεῦλον καὶ τὰ παράλια τῆς Τριπόλεως Τοῦρκοι καὶ Τουρκομάνοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς εἶνε φετιχισταὶ (εἰδω-λολάτραι) (α), μὴ ἔχοντες τὴν ιδέαν ἑνὸς ὑπερτάτου ὄντος· καὶ μωχμεθανοὶ μὲν εἶνε οἱ κάτοικοι τῶν βορείων καὶ ἀνατολικῶν χωρῶν καὶ ἄλλοι διάφοροι λαοὶ καθ' ἅπασαν τὴν ἡπειρον· χριστιανοὶ δὲ μόνον οἱ ἄποικοι Εὐρωπαῖοι, οἱ Κόπτται, μέρος τῶν Ἀβυσσινίων, τῶν νοτίων Ὀττεντοτῶν καὶ Κάφρων καὶ ἄλλων νιγηριτῶν εὐρισκομένων ἐντὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν.

Οὔτε ἐπιστῆμαι οὔτε γράμματα ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι, πλὴν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν χωρῶν τῶν πρὸς τὴν Μεσόγειον (Νουβία, Αἴγυπτος, Κυρήνη, Καρχηδών, ὧν καὶ τὰ εἰσέτι σωζόμενα λείψανα μαρτυροῦσι τὴν αὐτῶν ποτε λαμπρότητα), ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς μέγαν βαθμὴν βερβοκράτητος. Ἐν αὐτῇ ἐπικρατεῖ ἔτι ἡ σωματέμπορία, ἐντισὶ δὲ μάλιστα χώραις οἱ λαοὶ αὐτῆς εἶνε ἀνθρωποθύται καὶ ἀνθρωποφάγοι.

Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς ζῆ διὰ τῆς θήρας, τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς λείας τῆς ἐκ τῶν πολέμων, εἰς δὲ τὸ Σουδάν ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τινὰς τέχνας, εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὸν πόλεμον. Τὸ δὲ 1843 οἱ περιηγηταὶ Λήκ καὶ Γράντ ἀνεκάλυψαν ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ τὸ βασιλεῖον τοῦ Καραγουέβου πρὸς τὰ Δ. τῆς Ἀβυσσινίας, τοῦ ὁποῦ οἱ κάτοικοι οὐ μόνον παριστῶσι

(α) Φετιχισταὶ λέγονται οἱ παραδεχόμενοι πολλοὺς θεοὺς· οὗτοι δὲ οἱ θεοὶ κατὰ τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν λαῶν οὕτινες τοὺς λατρεύουσιν, εἶνε ἔμφυχα ἢ ἐκτὸς ἢ ἄφυχα πράγματα.

τὸν ὑψηλὸν τύπον, τῆς αἰθιοπικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ μέγαν βαθμὸν πολιτισμοῦ κατέχουσιν. Εἰς τὴν γεωργίαν δ' ἔτι ἀσχολοῦνται καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου, Νουβίας, Ἀβυσσινίας καὶ οἱ τῶν Εὐρώπ. ἀποικιῶν.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς, κειμένης τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης, κατὰ μὲν τὸ μέσον αὐτῆς εἶνε θερμὸν καὶ νοσῶδες, ὅσον δὲ προχωροῦμεν πρὸς Β. ἢ πρὸς Ν. τόσον γίνεται εὐκράδες· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον παράγον φοίνικας, κοκκοφοίνικας, σηνκμικὴν, ταμαρίνιον, βανάνας, κόμμι, καφέν, ἰνδικόν, ἀρώματα κτλ. Τὰ φυτὰ τῆς Ἀφρικῆς δὲν εἶνε κολοσσαϊκὰ ὡς τὰ τῆς Ἀσίας ἀλλ' ἀρωματικώτερα, ἂν καὶ ἐν Σενεγαμβίᾳ ἀπαντᾶται καὶ τὸ χονδρότατον δένδρον Βασάβ. Ὡσαύτως καὶ τὰ ζῷα τῆς δὲν εἶνε τόσον μέγала, ἀλλ' ἀλκιμώτερα καὶ θηριωδέστερα· ἰδιάζοντα δὲ ζῷα ἐν αὐτῇ εἶνε ἡ καμηλόπαρδος, ὁ ὄναγρος, ἡ στρουθοκάμηλος, ἔχει δὲ καὶ πτηνὰ παραδείσια κτλ.

Εἰς τὴν Ἀφρικὴν, διατεταγμένην ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, αἱ βροχαὶ εἶνε περιοδικαί, ἀρχίζουσαι πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, καὶ πρὸς Ν. αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ ποταμοὶ αὐτῆς παρασύροντες παχεῖαν ἰλὸν φέρουσιν αὐτὴν πλημμυροῦντες εἰς χαμηλοτέρους τόπους καὶ τοὺς κατασταίνουσιν εὐφωρωτάτους· χιῶν δ' ἐν αὐτῇ πίπτει μόνον ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων, ὧν αἱ κορυφαὶ εἶνε καὶ χιονοσκέπαστοι· ἐν τισὶ δὲ μέρεσι τῆς Σαχάρως οὐδέποτε βρέχει.

Μεταλλὰ δέ, οἷον χρυσὸς ὡς κόνις εὐρίσκεται εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ χαλκὸς καὶ ὁ σίδηρος εἶνε ἀφθονοί· τὸ δὲ ἄλλας καὶ τὸ νίτρον εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὰς ἀνύδρους ἐρήμους.

Ἡ Ἀφρικὴ ἔχει πλὴν τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τῶν μετάλλων τῆς φάρμακα διάφορα, ξύλα πολυτίμη, δέρματα. ἐλεφαντόδοντον, πτερὰ στρουθοκαμηλῶν, μόσχον κλ. διὰ τῶν ὁποίων μὲ ὅλας τὰς δυσκολίας τῆς συγκοινωνίας ἐνεργεῖ μέγχα ἐξωτερικὸν ἐμπόριον.

Πολίτευμα δὲ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ἐπικρατοῦν εἶνε τὸ πατριαρχικόν, καὶ μόνον αἱ βόρειοι χῶραι, ἡ Ἀβυσσινία καὶ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι διοικοῦνται ἀπολύτως, ἡ δὲ Τύνις διοικεῖται ὑπὸ ἡγεμόνος δώσαντος καὶ σύνταγμα τι εἰς τοὺς ὑπηκόους του, καὶ ἡ μικρὰ ἀποικία Λιβερία δημοκρατικῶς.

Αἰγύπτου.

Μήκ. Α. 21° 45'—33° 15'.

Πλάτ. Β. 23° 30'—51° 40'.

Ἡ Αἰγύπτου ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Νουβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ

τοῦ Σουέζ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας καὶ τῆς ἐρήμου Λιβύης.

ΣΗΜ. Ἡ Αἴγυπτος καλαιτάτα ἐπολιτίσθη· μαρτύρια δὲ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς πολιτισμοῦ εἶνε τὰ διάφορα αὐτῆς μνημεῖα οἱ ζωδιακοί, οἱ λαβύρινθοι, οἱ ὀβελίσκοι, αἱ πυραμίδες ὑπερμεγέθη οἰκοδομήματα χρησιμεύοντα πρὸς ταφήν τῶν βασιλέων. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ Καμβύσου υἱοῦ τοῦ Κύρου βασιλέως τῆς Περσίας ὑπέκυψεν εἰς τοὺς Πέρσας (525 π. Χ.), εἶτα δ' εἰς τοὺς Ἕλληνας (332 π. Χ.), μετὰ τούτους (30 π. Χ.) εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς, μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς Ἀραβῶν (640 μ. Χ.), καὶ παρ' αὐτῶν εἰς τοὺς Τούρκους (1517 μ. Χ.), εἰς οὓς ὑπὸκειται μέχρι σήμερον.

Ἡ ὄρη δ' αὐτῆς ὄχι πολὺ σημαντικὰ εἶνε τὰ Ἀραβικὰ πρὸς Α. καὶ τὰ Λιβυκὰ πρὸς τὸ ΒΔ. αὐτῆς.

Ποταμὸς αὐτῆς εἶνε ὁ Νεῖλος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Νουάνζης καὶ ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀβυσσινίας καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Νουβίας καὶ Αἰγύπτου, ἅς καὶ κατασταίνει διὰ τῶν πλημμυρῶν του εὐφωρωτάτας, ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὴν Μεσόγειον.

Ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται ὑπὸ τῶν γεωγράφων εἰς 3 μέρη· εἰς Κάτω Αἰγυπτίον πρὸς Β. εἰς Μέσην Αἰγυπτίον, καὶ εἰς Ἄνω Αἰγυπτίον πρὸς Ν. Ἐπιστ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Κάιρον εἰς τὴν Μέσην Αἰγυπτίον παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Νείλου καὶ πλησίον τῆς ἀρχαίας Μέμφιδος, πρωτ. τῆς Αἰγύπτου ἔχουσα στενάς, ῥυπαράς καὶ σκοτεινάς ὁδοὺς καὶ οἰκίας κακῶς ἐκτισμένας, ἀλλὰ καὶ λαμπράς δημοσίας οἰκοδομὰς, πολλὰ τσαρῖκα, μέγα ἐμπόριον καὶ 330 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν πρὸς τὴν ἔρημον ὑπάρχουσι 21 πυραμίδες, ὧν τρεῖς εἶνε λίαν ὑψηλαί. Σαμαίτη (Ταμίθις) παρὰ τὸ ἀνατολικὸν στόμιον τοῦ Νείλου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 30 χιλ. κατ. Σουέζ (Ἀρσινόη) πρὸς τὸν ἰσθμὸν τοῦ Σουέζ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, μικρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις (15 χιλ. κατ.). Ἰσμαηλία πρὸς τὸ μέσον τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἀπέναντι ὄμων. λίμνης, δι' ἧς διέρχεται ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ. Πορτ-Σαῖδ (Πηλούσιον), καθ' ὃ μέρος ἐνοῦται ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ μετὰ τῆς Μεσογείου. Ροσέτη (πάλκι Βολβιτίνη) ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ στόματος τοῦ Νείλου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Ἀλεξάνδρεια ἐν τῇ Κάτῳ Αἰγύπτῳ, εὐλίμενος καὶ ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Μεσογείου, ἔχουσα ἐπὶ τῶν ἀρχαίων 700 χιλ. κατ. πλῆθος μνημείων καὶ τὴν περίφημον βιβλιοθήκην τῶν Πτολεμαίων· νῦν δ' ἔχει περὶ τὰς 170 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ τεχνικῶς νῦν ἠνωμένη νῆσος Φάρος, ἐφ' ἧς οἱ Πτολεμαῖοι εἶχον στήση φανὸν διὰ τοὺς εἰσπλέοντας εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξάνδρειας. Σουούτη (Λυκόπολις), ὅθεν ἀναχωροῦσι τὰ κερβάνεια (ἐμπορικαὶ συνοδεῖαι) διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Δερδεράχη

(Τερτύρα)· παρ' αὐτὴν εὐρίσκονται ἐν τῇ κόμῃ *Καρονάχ* τὰ μεγαλοπρεπῆ ἑρείπια τῶν ἀρχαίων Θηβῶν πρωτ. τῆς Ἄνω Αἰγύπτου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Αἰγύπτου εἶνε 1021000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. $5 \frac{1}{2}$ ἑκατ. Κόπται χριστιανοί, Ἄρχες, Τοῦρκοι καὶ Μαμελοῦκοι μωαμεθανοί, διοικούμενοι ὑπὸ διαδοχικοῦ ἀντιβασιλέως ὑποκειμένου εἰς τὸν Σουλτάνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου εἶνε λίαν θερμὸν, καὶ ἐν μὲν τῇ Κάτῃ Αἰγύπτῳ αἱ βροχαὶ εἶνε λίαν σπάνιαι, ἐν δὲ τῇ Μέσῃ πίπτουσι ἐνίοτε πολλαὶ βροχαὶ καὶ πλείονες ἔτι εἰς τὴν περὶ τὸ Δέλτα χώραν· καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου ἐνταῦθα εἶνε ἕαρ, ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τοῦ Ἰουλίου θερμότερον θέρος, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου συμβαίνουσι αἱ πλημμύραι τοῦ Νείλου, αἱ κατασταίνουσαι τὴν χώραν εὐφορωτάτην. Ἴνα δὲ γνωρίζωσι τὸν βαθμὸν τῆς ὑψώσεως τῶν ὑδάτων κατεσκευάσαν ἐπὶ τῆς νήσου Ῥουδιᾶχ ἀπέναντι τοῦ Καΐρου τὸ Νειλόμετρον· οὕτω δ' ὅταν τὰ ὕδατα ὑψῶνται εἰς αὐτὸ ὑπὲρ τὰ 10 μέτρα, τότε ἡ εὐφορία εἶνε μεγάλη καθ' ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον. Τὸ δ' ἕδαφος ὅσον μὲν ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Νείλου εἶνε εὐφορον, ὡς καὶ αἱ παρ' αὐτὴν ὀάσεις, παράγον γεννήματα, ὀρύζιον, ζαχαροκάλαμον, κάνναβιν, λίνον, βάμβυκα, ταμαρίνιον, φοίνικας, κτλ. τὸ δ' ἐπίλοιπον εἶνε ἔρημοι ἀνυδροὶ καὶ ἀμυώδεις. Ζῶα δὲ ὑπάρχουσι ἐν αὐτῇ βούβαλοι, βόες, ὄνοι, κάμηλοι· ἄγρια δὲ κροκόδειλοι, ἵπποπόταμοι, ἰχθυήμονες, κύνες ἄγριοι κλ.

Ἡ Αἴγυπτος ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Μεχμεταλή κυβερνᾶται ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, ἀλλ' ἅπας αὐτῆς ὁ λαὸς εὐρίσκεται ἔτι εἰς κτηνώδη κατάστασιν· τὸ δ' ἐμπόριον ἐνεργούμενον ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν εἶνε λίαν ἀκμαῖον. Τὸ δὲ μεγαλύτερον διαπραχθὲν ἐνταῦθα ἔργον εἶνε ἡ διὰ διώρυγος ἔνωσις τῆς Ἐρυθρᾶς μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Εἰς τὴν Αἴγυπτον δὲ ὑπόκειται καὶ ἅπασα σχεδὸν ἡ Νοβίξ.

ΝΟΥΒΙΑ ΚΑΙ ΑΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ. ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ, ΣΟΜΑΛΟΝ.

Μῆκ. Α. $25^{\circ} 30' - 49^{\circ} 10'$

Πλάτ. Β. $8^{\circ} - 24^{\circ} 20'$

Ἡ Νοβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου καὶ τοῦ Σουδάν, τὸ δὲ νότιον ὄριον κατέχει ἡ Ἀβυσσινία, ὀριζομένη καὶ αὐτὴ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σομαλίου.

ΣΗΜ. Ἡ Νοβία καὶ ἡ Ἀβυσσινία καὶ αἱ πρὸς Ν. αὐτῶν χώραι θεωροῦνται ὡς ἡ ἀρχαία Αἰθιοπία, ἐξ ἧς ἐξήλθε κατὰ τοὺς σαφοῦς ὁ Αἰγυπτιακὸς πολιτισμὸς· καὶ οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Νοβίας εἶνε τὸ πλεῖστον δεδομένοι εἰς τὴν λησταιάν, οἱ δ' ἐν τοῖς πόλεσιν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τινὰς βιωτικὰς τέχνας· ὁ

δὲ τῆς Ἀβυσσιῆς ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν, μεμιγμένον μετὰ τινῶν Ἑβραϊκῶν εἰθίμων.

Ἦ ὄρη τῆς Νουβίας εἶνε συνέχεια τῶν Ἀραβικῶν ὄρεων ἢ δὲ Ἀβυσσιῆς ἔχει ὄρη ὑψηλά, ὧν ὑψηλοτέρη κορυφή εἶνε ἡ *Δαγ* *καλλία* (4620 μέτρ. ὕψος) πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ποταμοὶ δ' αὐτῶν εἶνε ὁ *Κυανοῦς*, πηγάζων ἐκ τῆς *Μυρῆς Δαμβέας*. Οὗτος ἐνούμενος πρὸς τὸ μέσον τῆς Νουβίας μετὰ τοῦ Λευκοῦ σχηματίζουσι τὸν ποταμὸν *Νεῖλον*.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Νουβίας εἶνε *Σεραὰρ* ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ ποταμοῦ, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. ταύτης ὁ ἡγεμὼν ὡς καὶ ὁ τῆς Κίνας ἀπαξ τοῦ ἔτους ἀροτριᾷ τὴν γῆν. *Νέα Δόγγολα* ἢ *Μαρακάχη* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Νεῖλου. *Καρτοῦμ* ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Λευκοῦ καὶ Κυανοῦ ποταμοῦ, νέα πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Εἰς τὴν Νουβίαν ἀνήκει ἔτι καὶ τὸ κείμενον ΝΔ. αὐτῆς *Κορδοφάρ*, συνιστάμενον ἐκ πολλῶν μικρῶν ὁάσεων, ὡς καὶ τὸ *Δαρφούρ*.

Τῆς δὲ Ἀβυσσιῆς, συνισταμένης ἐκ πολλῶν κρατιδίων, ἐπισ. πόλεις εἶνε Ἀδουάχη, πρωτ. τοῦ βασιλείου Τυγρῆ· τούτου ἀξιολογωτέρη πόλις εἶνε ἡ Ἀξούμ. *Γορδάρη* (6 χιλ. κατ.), πρωτ. τοῦ χριστιανικοῦ καὶ ἰσχυροτέρου βασιλείου αὐτῆς Ἀμάρα, ἔχουσα 50 χιλ. κατ. καὶ θεωρουμένη ὡς πρωτ. τῆς ὅλης Ἀβυσσιῆς. Ἀγγοβάρη, πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Χουῆς (10 χιλ. κατ.), ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλλας.

Τὸ δὲ *Σομαύλον* συνιστάμενον ἐκ τῆς χώρας τοῦ Ἀδέλου καὶ Αἰάνου κεῖται μετὰξὺ Ἀβυσσιῆς καὶ Ζαγγουεβάρης καὶ ἔχει πρὸς Α. τὸ ἀκρωτήριον Γουαρδὰφούϊον. Τὸ δὲ Ἀδέλον ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ Βαβελ-μανδὲβ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδὰφούϊου ἔχει ἐπισ. πόλεις τὴν *Ζεῖλάρην* καὶ τὴν *Βαρβόγαν*, ἀμφοτέρως πρὸς τὸν κόλπον τοῦ Ἀδένου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε περὶ τὰ 2999000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. τῆς μὲν Νουβίας καὶ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Σουδάν εἶνε 5 ἑκατ. μωαμεθνοί, ἀποτελοῦντες μικρὰ κράτη, ὧν οἱ ἡγεμόνες ὑπόκεινται σχεδὸν πάντες εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου, τῆς δὲ Ἀβυσσιῆς 3 ἑκατ. τὸ πλεῖστον χριστιανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ εἰδωλολάτραι, διοικούμενοι ὑπὸ αὐτοκράτορος. Τοῦ δὲ Ἀδέλου καὶ Σομαύλου περὶ τὸ 1 ἑκατ. μωαμεθνοί, ἐν δὲ τῶ ἐσωτερικῷ καὶ φετιχισταί.

Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶνε θερμὸν, τοῦ δὲ Σομαύλου ἔτι θερμότερον καὶ νοσηρόν, τὸ δ' ἔδαφος εὐφορον παράγον δημητριακοὺς καρπούς, ὄρουζιον, ζαχαροκάλαμον, καπνόν, βάμβηκα, φοίνικας, ταμαρίνιον, ἔβενον, κτλ. ποτίζονται δὲ αὐταὶ αἱ χῶραι ὑπὸ τῶν περιδικῶν βροχῶν, αἵτινες ἀρχίζουσαι περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου παύουσι περὶ

δρος καὶ πρὸς Δ. ἡ ὄσας *Γαδάμη*, ἔχουσα ὁμών. πόλιν ἐνεργοῦσαν ἀξιόλογον ἐμπόριον.

ΤΥΝΙΔΟΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑ. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις, κατεχοῦσας σχεδὸν ἅπασαν τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνος, εἶνε *Τύνις* πρωτ. τοῦ Βέη ἐπὶ λίμνης κοινωνούσης μετὰ τοῦ κόλπου τῆς Τύνιδος, ἔχουσα ὠραίαν θέαν, ἀξιόλογον ἐμπόριον, βιομηχανίαν φεσίων καὶ μαροκινῶν δερμάτων καὶ περὶ τὰς 120 χιλ. κατ. ὦν τὸ $\frac{1}{4}$ Ἑβραῖου. *Καϊρβάρη*, μεσόγειος καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Τύνιδος ἔχουσα ὠρτόν τσαμίον μὲ 500 κίονας ἐκ γρανίτου καὶ 12 χιλ. κατ. *Βυζέρτη* παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Ἰτίκην*, ἡ βορειοτέρα πόλις τῆς Ἀφρικῆς.

ΑΛΓΕΡΙΟΝ. Ἐπισ. αὐτοῦ πόλεις, κατέχοντος τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας Νουμηδίας καὶ τοῦ ἀνκτολικοῦ μέρους τῆς Μαυρητανίας, εἶνε Ἄλγεριον εἰς τὴν Μεσόγειον, πρωτ. τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ ἐκτισμένη ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Κωνσταντίνα* ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Κίρτης πρωτ. τῶν βασιλέων τῆς Νουμηδίας, ἥς τὰ ἐρείπια μαρτυροῦσι τὴν πάλαι λαμπρότητα τῆς· εἶνε λίαν ὄχυρά πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ὀράνη, ὄχυρωτάτη πόλις μὲ εὐρυχωρότατον λιμένα καὶ 40 χιλ. κατ.

ΜΑΡΟΚΟΝ. Τοῦ Μαρόκου, κειμένου εἰς τὸ Δ. τῆς Βορβορίας καὶ περιλαμβάνοντος τὸ δυτικὸν τῆς ἀρχαίας Μαυρητανίας, ἐπισ. πόλεις εἶνε Μαρόκον ἐπὶ εὐφροωτάτης πεδιάδος ἐν τῷ μέσῳ δάσους πορτοκλεῶν καὶ φοινίκων, πρωτ. τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα 50 χιλ. κατ. μέγα νοσοκομεῖον καὶ ἐργοστάσι μαροκινῶν δερμάτων. *Μηκινέλη* εἰς ὠραίαν καὶ κατάρυτον κοιλάδα, ὄχυρωτάτη πόλις καὶ ἡ συνήθης ἔδρα τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα 45 χιλ. κατ. *Μογάδαρ*, ὁ ἐμπυρικώτερος λιμὴν τοῦ Μαρόκου εἰς τὸν ὠκεανὸν ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Φέξ*, μεγάλη πόλις ἐπίσημος ἐπὶ τῶν Ἀράβων διὰ τὰ ἐπιστημονικά της ἐκπαιδευτήρια, ἀλλὰ καὶ ἥδη ἔχει πολλὰ τσαμία, μέγα ἐμπόριον, πολλὰ σχολεῖα, ὀπλοποιεῖα, ἐργοστάσι μαλλίνων ὑφασμάτων, μεταξῆς καὶ μαροκινῶν δερμάτων καὶ 150 χιλ. κατ. *Τάγγερσον*, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἀπέναντι τοῦ Γιβραλτάρ, ἐν ἣ ὑπάρχουσι καὶ τὰ προξενεῖα τῶν Εὐρωπαϊῶν, ἔχουσα 26 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφᾶ εἰς τῆς Βορβορίας εἶνε 2486000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 12 ἑκατ. ὦν 1 ἑκατ' εἶνε τῆς Τριπόλεως, 2 ἑκατ. τῆς Τύνιδος, 3 τοῦ Ἀλγερίου καὶ ὑπὲρ τα 6 τοῦ Μαρόκου, πρεσβεύοντες τὸν μωαμεθανισμόν πλὴν τινῶν Ἑβραίων καὶ χριστιανῶν, τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε δεσποτικόν· καὶ ἡ μὲν Τύνις ἔχει Βέην ὑποτελῆ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ δὲ Τρίπολις ὠσαύτως διοικεῖται διὰ Βέην ὑποτελοῦς εἰς τὸν σουλτάνον τῆς Κων-

σταντινουπόλεως, τὸ δὲ Μπρόκον διοικεῖται ἀπολύτως ὑπὸ αὐτοκράτορος, καὶ τὸ Ἀλγέριον ὑποκείμενον εἰς τὴν Γαλλίαν διοικεῖται νῦν διὰ γενικοῦ διοικητοῦ.

Τὸ κλίμα τῆς Βαρθαρίας πρὸς Α. τοῦ Ἀτλαντος εἶνε γλυκὺ, πρὸς Ν. καὶ Δ. θερμὸν καὶ εἰς μὲν τὸ ἀνατολικὸν εὐρίσκεται ἡ ἔρημος τῆς Βάρκας ἔχουσα καὶ τινὰς ὄψεις, εἰς δὲ τὸ νότιον τοῦ Ἀτλαντος, ἡ ἔρημος Σαχάρα ἐκτεινομένη καθ' ὅλην τὴν Βαρθαρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπαντῶνται τινες ὄψεις καὶ ἡ μεγάλη ὄψις τοῦ Φεζάν. Εἰς δὲ τὸ βόρειον τοῦ Ἀτλαντος ποτιζομένη ἡ χώρα ὑπὸ πολλῶν ποταμίων εἶνε εὐφροωτάτη παράγουσα ἀφθονον σίτον, κριθήν, ὀρύζιον, φοίνικας, καπνόν, ἔλαιον, οἶνον, ἀμύγδαλα, βάμβακα, ζαχαροκλάμον κτλ. ἔχει δὲ καὶ λαμπρὰ δάση ἀγρίων ἐλαίων, πευκῶν, τερεβίνθων, δρυῶν, κυπαρίσσων, κλ. ἔτι δὲ μέταλλα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, ἀντιμονίου καὶ ὠραῖα μέρμαρ· τὸ δὲ ὄρυκτόν ἄλας ἐν αὐτῇ εἶνε κοινότατον.

Ζῶα δ' ἔχει καμήλους, γοργοκαμήλους, ἵππους ταχεῖς, ὄνου, ἡμιόνους, βοῦς, πρόβατα, αἴγας· ἀγρία δὲ καμηλοπάρδους, γαζέλλας, λέοντας τρομεροῦς, πάνθηρας, υἰάινας.

ΣΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΛΙΒΥΚΗ ΕΡΗΜΟΣ.

Μῆκ. Δ. $19^{\circ} 20'$.— $25^{\circ} 30'$. Α.

Πλάτ. Β. 16° — $30^{\circ} 13'$.

Ἡ Σαχάρα ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βαρθαρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σενεγαμβίας καὶ τῆς Νιγηρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τὸ δὲ ἀνατολικὸν ὄριον κατέχει ἡ Λιβυκὴ ἔρημος.

Ὅρη. Ἡ Σαχάρα ἔχει πρὸς Β. λίαν ὑψηλὰ ὄρη. ὧν ὑψηλότερα κορυφή εἶνε τὸ καλούμενον Ἀγάγγαρον· οἱ δὲ ποταμοὶ τῆς εἶνε ἀσήμαντοι, βυθιζόμενοι ἐντὸς τῆς ἐρήμου.

Τὸ ἐσωτερικὸν δὲ αὐτῆς εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ κινητῆς ἄμμου, ἀλλ' εὐρίσκονται ἐν τῷ μεταξύ καὶ ὄψεις ἔχουσαι ὕδατα καὶ παράγουσαι φοίνικας καὶ ἀρώματα. Ἐκ δὲ τοῦ πολλοῦ ἐν αὐτῇ ἄλατος, εἰσέζεται ὅτι ἄλλοτε ποτε ἦτο θάλασσα καὶ ἀπετέλει μέρος τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἐπισ. ὄψεις πρὸς Β. εἶνε αἱ τῶν Τονάτων· ὡσαύτως ἡ Ἀγάβλη μὲ πόλιν Τετουάνη· εἰς δὲ τὰ νότια ἡ ὄψις Ἀσθήνη μὲ πόλιν Ἀγάδας.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σαχάρας εἶνε 41300 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 4 ἑκατ. μ. κ. μ. καὶ Βέρβεροι μωαμεθανοί, διηρημένοι εἰς φυλὰς καὶ διοικούμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων. Εἶνε χαλκῶχορες, ῥωμαῖοι καὶ πολεμικοί, ἀλλ' ἀποροὶ καὶ σκληροὶ ζῶντες νομαδικὸν βίον. Ὑπάρχουσι δὲ μεταξύ αὐτῶν καὶ φυλαὶ βιομή-

χανοὶ κατασκευάζουσαι μάλιστα ὑφάσματα ἐκ τριχῶν καμηλῶν καὶ αἰγῶν, ξίφη, χρυσὰ κοσμήματα, μαροκινὰ δέρματα κτλ.

Ἡ Σαχάρα λέγεται ὅτι εἶνε διηρημένη μεταξὺ τῶν φυλῶν ὡς γῆ καλλιεργημένη, τὰ δὲ ὄρια ἐκάστης φυλάττονται ὑπ' αὐτῶν μετ' ἀκριβείας. Πρὸς Α. αὐτῆς κεῖται ἡ *Λιβυκὴ ἔρημος* κατοικουμένη ὑπὸ Γετούλων καὶ Καραμαντῶν.

Τὸ κλίμα τῆς Σαχάρας τὸ θέρος εἶνε ἀνυπόφορον διὰ τὴν θερμότητα· ἐπειδὴ συχνὰ φυσῶσιν ἐν αὐτῇ ὄρητικοὶ ἄνεμοι, οἵτινες σηκώνουσι ὡς κύματα σωρούς ἄμμου καὶ καταπλακώνουσι πᾶν τὸ προστυχόν. Τὸν Ἰούλιον μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου πίπτει ἐν αὐτῇ ἀφθονωτάτη βροχὴ, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα οὐδέποτε πίπτει σταγῶν ὕδατος.

Ζῶα δὲ ἡμερᾶ ἔχει ἡ Σαχάρα πρόβατα, αἴγας εἰς τὰς ὁάσεις καὶ καμηλοῦς, αἵτινες ἀληθῶς εἶνε τὰ πλοῖά της εἰς τὰς ἐρήμους· ἄγρια δὲ λέοντας, πάνθηρας, καμηλοπάρδους, ὄφεις διαφόρους κτλ.

Σ Ε Ν Ε Γ Α Μ Β Ι Α .

Μήκ. Δ. $7^{\circ} 30' - 19^{\circ} 53' \text{ Α.}$

Πλάτ. Β. $10^{\circ} - 18^{\circ}.$

Ἡ Σενεγαμβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαχάρας πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γουινέας καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Σουδάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἡ ὄρη ἔχει ἡ Σενεγαμβία πρὸς Ν. τὰ *Νιγηρικὰ*, ἐξ ὧν πηγάζουσι οἱ τρεῖς αὐτῆς ποταμοὶ *Σενεγάλης, Γαμβίας* καὶ *Ριογράνθης*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Οἱ Γάλλοι, οἱ Ἀγγλοὶ καὶ Πορτογάλοι ἔχουσι ἐν αὐτῇ κατακτήσεις. Καὶ αἱ μὲν κατακτήσεις τῶν Γάλλων κείμεναι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σενεγάλου ἔχουσι πρῶτ. τὸν *Ἀγιον Λουδοβίκον*, ὄχυράν ἀλλὰ νοσώδη πόλιν ἐπὶ νήσου τοῦ Σενεγάλου καὶ ἀποθήκην ἐμπορικὴν τοῦ κόμμιος. Τῶν δὲ Ἀγγλῶν αἱ κατακτήσεις εἶνε ἐπὶ τοῦ Γαμβίου μὲ πρῶτ. τὸ φρούριον τοῦ *Ἀγίου Ἰακώβου* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαμβίου. Τῶν δὲ Πορτογάλων ἐπισ. τόποι ἐπὶ τοῦ *Ριογράνθου* εἶνε τὸ *Κάχερον* καὶ ἡ *Γέβα*.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δὲ τῆς Σενεγαμβίας ὑπάρχουσι πληθῆς μικρῶν ἐνεξαρτήτων κρατῶν, ὧν ἐπισ. λαοὶ εἶνε οἱ *Γολόφοι*, οἱ *Μαρδίγχοι*, οἱ *Φελοῦποι*, καὶ οἱ *Φουλάχοι*, διακρινόμενοι τῶν ἄλλων διὰ τὴν συμμετρίαν τῶν χαρακτηριστῶν καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ ἕθους των.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε τὸ τέταρτον περίπου τῆς Σαχάρας, οἱ δὲ κάτ. νομίζονται περὶ τὰ 12 ἑκατ. τὸ πλεῖστον μωα μεθανοὶ καὶ φετιχισταί, διοικούμενοι ἀπολύτως.

Τὰ περὶ τὴν τῆς Σενεγαμβίας εἶνε χαμηλὰ καὶ νοσώδη, καὶ τὸ

κλίμα ἐν αὐτοῖς θὰ ἦτο ἀνυπόφορον διὰ τὴν θερμότητα, ἀν δὲ ἐμετριάζετο ὑπὸ τῆς θλασσης καὶ τῶν ἀφθόνων βροχῶν, τὸ δὲ μεσόγειον ἔχει εὐφορωτάτας πεδιάδας, ἀλλὰ καὶ ἀμυδάεις ἐρήμους· εἰς δὲ τὸ νότιον ὑπάρχουσι καὶ ὄρη ὑψηλὰ σχηματίζοντα κοιλάδας εὐφορωτάτας, παραχούσας διάφορα προϊόντα καὶ τὸ δένδρον *Βασάβ*, οὗ ὁ κορμὸς ἔχει διάμετρον 8—9 μέτρων.

Zōa δ' ἔχει καμήλους, πρόβατα, βοῦς· ἄγρια δ' ἐλέφαντας, ἱπποποτάμους, κροκοδείλους, ἀντίλοπες, πάνθηρες, τίγρεις, πιθήκους, ὄφεις διαφόρους κτλ. ἐξάγεται δ' ἐξ αὐτῆς καὶ χρυσός, ἔβενος, κόμμι, ἐλεφαντόδοντον, βάμβυξ, πτερὰ στρουθοκαμήλων, δέρματα τίγρεων κλ.

ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΓΟΥΙΝΕΑ.

Μήκ. Δ. 36⁰—18⁰ Α.

Πλάτ. Β. 11⁰—17⁰ Ν.

Αἱ Γουινέαι ἢ Ἄνω καὶ ἢ Κάτω κεῖνται πρὸς Ν. τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Σουδάν, χωριζόμεναι ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ ἔχουσι πρὸς Α. τὴν Καφερίαν, πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Ν. τὴν Κιμβεσαίαν.

Ὅρη αὐτῶν εἶνε πρὸς Β. τὰ τοῦ Κόγγου ἢ τῆς Νιγηρίας (4500 μέτρ.), χωρίζοντα αὐτὰς ἀπὸ τοῦ Σουδάν, εἰς δὲ τὸ Α. τῆς Κάτω Γουινέας τὰ ὄρη τοῦ Κρυστάλλου, ἔχοντα καὶ τινὰ ἠρήματα. Ποταμοὶ δὲ τῆς μὲν Ἄνω Γουινέας εἶνε ὁ *Διαλιβάς* ἢ *Νίγρος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Νιγηρίας καὶ ῥέων διὰ τῶν ὀρέων τοῦ Κόγγου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· τῆς δὲ Κάτω Γουινέας εἶνε ὁ Κόγγος ἢ Ζαῖρος καὶ ὁ Κοῦβος, πηγάζοντες ἐκ τῶν ὀρέων τοῦ Κρυστάλλου καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Τῆς Ἄνω Γουινέας μᾶλλον γνωστὰ εἶνε ὁπωσποῦν τὰ παράλια, ἰνομαζόμενα ἐκ τῶν ἐξαγομένων ἐξ αὐτῶν προϊόντων· οἷον ἡ *Παραλία* τῆς Σιέρας Λεόνης, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Ἄγγλοι συνέστησαν ἀποικίαν πρὸς πολιτισμὸν τῶν μαύρων, καὶ ἦτις ἔκαμε ταχείας προόδους, πρωτ. αὐτῆς *Φρετόβη* (10 χιλ. κατ.).

Παραλία τῶν Κόκκων, ὅθεν ἐξάγεται πέπερι. Ἐνταῦθα οἱ Ἀμερικανοὶ τὸ 1811 συνέστησαν τὴν ἀποικίαν τῶν μαύρων *Λιβερίαν* ἔχουσαν δημοκρατικὸν πολίτευμα καὶ πρωτ. τὴν *Μορροβίαν*.

Παραλία τῶν Ἐλεφάντων, ὀνομασθεῖσα ἐκ τοῦ κυριωτέρου προϊόντος τῶν ἐλεφαντοδόντων· ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι καὶ Γαλλικαὶ ἀποικίαι μὲ πρωτ. *Γραμβασάμη*.

Παραλία τοῦ Χρυσοῦ· διότι ἐντεῦθεν ἐξάγεται χρυσόκοις. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν ἀποικίαι Ἀγγλικαὶ καὶ Ὀλλανδικαὶ καὶ τὸ ἰσχυρὸν βασιλεῖον Ἀράντιον μὲ πρωτ. *Κουμασίαν*, πόλιν ὀχυρὰν καὶ μεγάλην ἔχουσαν περὶ τὰς 70 χιλ. κατ.

Παραλλα τῶν *Ἀνδροπόδων* ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τῆς δουλεμπορίας ἠγοράζοντο οἱ δούλοι διὰ τὴν Ἀμερικὴν. Ἐνταῦθα κεῖται τὸ βασίλειον τοῦ *Δαχομέη* μὲ πρωτ. *Ἀβομέη* (50 χιλ. κατ.), πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ *Διαλιβᾶ* τὸ βασίλειον τοῦ *Βενίνου* μὲ ὁμών. πρωτ. (15 χιλ. κατ.). Παρ' αὐτῷ κεῖται ἡ χώρα τοῦ *Λάγου*, ἣτις ὑπόκειται ἤδη εἰς τοὺς Ἄγγλους *Υορούβα* ἐν τῷ ἐσωτερικῷ μὲ πρωτ. *Ἀβεόκουτορ*, ἐκ τῶν μεγαλειτέρων πόλεων τῆς Ἀφρικῆς, ἐν ἣ οἱ Ἄγγλοι ἱεραπόστολοι εἰσήγαγον τὸν χριστιανισμόν.

Τῆς δὲ Κάτω Γουϊνέας, περιλαμβανούσης πολλὰ βασίλεια, ἐπισ. αὐτῶν εἶνε *Λοάγγον*, πρωτ. *Λοάγγον* (20 χιλ. κατ.). *Κόγγον*, πρωτ. *Σανσαλβάδωρ* ἐπὶ ὄρους εἰς ὠρικήν θέσιν. Ἄγγόλα, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Πορτογάλους· πρωτ. δὲ αὐτῆς καὶ ὄλων τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων τῆς Κάτω Γουϊνέας εἶνε ὁ Ἅγιος *Παῦλος* τῆς *Λοάνθης* (12 χιλ. κατ.).

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε ἄγνωστος, οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 11 ἑκατ. νιγρῖται, καὶ ἐν μὲν τῇ Ἄνω Γουϊνέᾳ ἔχουσι θρησκείαν μῦγμα ἐξ ἰσλαμισμοῦ καὶ εἰδωλολατρείας, προσφέροντες συχνὰ εἰς τοὺς θεοὺς τῶν καὶ ἀνθρωποθυσίαι, αἵτινες ἐπὶ τοῦ θανάτου ἠγεμόνος τῶν ὁμοιάζουσι μὲ γενικὴν σφαγὴν, κυρίως συμβαίνουσαι εἰς τὸ βασίλειον τοῦ *Δαχομέη*· ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ *Βενίνου* λατρεύεται ὡς ἡμίθεος. Ἐν δὲ τῇ Κάτω Γουϊνέᾳ θρησκεία εἶνε ἡ αὐτή, ἀλλ' ὑπάρχουσι τινες πρεσβεύοντες θρησκείαν μῦγμα φετιχισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ. Διοικοῦνται δὲ ἅπαντες ὑπὸ ἀπολύτων ἠγεμόνων· μέγα ὅμως μέρος τῆς Κάτω Γουϊνέας ὑπόκειται εἰς τοὺς Πορτογάλους.

Εἰς τὰς χώρας τὰς πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ ὡς τὴν Κάτω Γουϊνέαν αἱ ὄροι τοῦ ἔτους εἶνε ἀντίθετοι, ἤτοι ὅταν αὐτοὶ ἔχωσι χειμῶνα, ἡμεῖς εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἔχομεν θέρος· τὸ δὲ κλίμα τῆς χώρας, ὡς διερχομένου διὰ μέσου αὐτῆς τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἶνε θερμότατον καὶ νοσερόν, καὶ διὰ τοὺς Εὐρωπαίους καταστρεπτικώτατον, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον. Ζῶα δ' ἄγρια ἔχει, ἐλέφαντας, ῥινοκέρους, λέοντας, λεοντοσπάρδους, ἀντίλοπας, γαζέλλας, κμηλοσπάρδους, ὄφεις τὸν βόαν κλ.

ΚΙΜΒΕΒΑΣΙΑ ΟΤΤΕΝΤΟΤΙΑ, ΕΥΕΛΠΙΣ ΑΚΡΑ.

Μῆκ. Α. 9° 30'—26°.

Πλάτ. Ν 17° —34° 52'.

Κιμβεβασία, *Όττεντοτία* καὶ *Εὐελπις Ἀκρα* καλεῖται ἅπαντα ἡ πρὸς Ν. τῆς Κάτω Γουϊνέας κειμένη χώρα μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ *Λαγός*.

Κιμβεθασία ονομάζεται ἡ πρὸς Ν. τῆς Κάτω Γουίνεας χώρα, ἐκτεινομένη σχεδὸν μέχρι τοῦ ποταμοῦ *Υγθός*. Ἐπισ. λαοὶ αὐτῆς εἶνε οἱ *Κιμβεθάσιοι* καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν οἱ *Μακόδοι* ἐπι δὲ οἱ *Ουάμποι*, λίαν φιλόπονοι καὶ φίλοι τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας.

Ἡ *Όττεντοτία*, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Κιμβεθασίας μέχρι τῶν ὀρέων *Νεοβέλδων* ἔχει τὰ ὄρη τοῦ *Χαλκοῦ*, ἐκτεινόμενα ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Ἐπισ. δὲ αὐτῆς ποταμοὶ εἶνε ὁ *Όράγγης*, ὅστις σχηματίζων ἀξιόλογον καταρράκτην ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἡ δ' *Εὐέλπις Ἀκρα*, κειμένη πρὸς Ν. τῆς *Όττεντοτίας* καὶ ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἀγγλους εἶνε ἡ νοτιωτάτη χώρα τῆς Ἀφρικῆς, χωριζομένη ἀπὸ τῆς *Μοζαμβίκης* διὰ τοῦ κόλπου τοῦ *Λαγόα* εἶνε δὲ ἅπασα κεκαλυμμένη ὑπὸ ὀρέων, ὧν ὑψηλότερον εἶνε τὸ *Κόμπασον* (2000 μέτρ.).

ΣΗΜ. Ἡ ἀποικία τῆς *Εὐέλπιδος Ἀκρας* συνεστήθη τὸ 1600 ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, ἀλλὰ τὸ 1806 ἀφῆρθη ἀπ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

Οὔτε ἡ *Κιμβεθασία*, οὔτε ἡ *Όττεντοτία* ἔχουσι πόλεις, εἰ μὴ ἀθλίαις κόμας. Τῆς δ' *Εὐέλπιδος Ἀκρας* ἐπισ. πόλεις εἶνε *Ἀκρα*, πρωτ. αὐτῆς ὄχυρὰ καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Κωροταρτία* πολίχμιον παρὰ τὴν Ἀκρην ἐπίσημον διὰ τοὺς οἴκους τοῦ *Ραθαόστου*. μιστὰ τῶν πρὸς τὸ Ν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιράνεια αὐτῶν εἶνε 625000 τετρ. στᾶδ. οἱ δὲ κάτ. τῆς μὲν *Κιμβεθασίας* καὶ τῆς *Όττεντοτίας* ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων διοικούμενοι εἶνε περὶ τὰς 400 χιλ. τῆς δ' *Εὐέλπιδος Ἀκρας* 1 ἑκατ. ὧν αἱ 70 χιλ. εἶνε λευκοὶ δικαρχτυρόμενοι, οἱ δ' ἄλλοι *Όττεντόται* εἰδωλολάτραι· ἀλλὰ πολλοὶ ἤδη καὶ τούτων ἐδέχθησαν διὰ τῶν Ἀγγλων ἱερκοποτόλω τὸν χριστιανισμόν. Εἶνε δυσειδέστατοι, λίαν ὠκύποδες καὶ ἀγριώτατοι, μὴ ἔχοντες οὐδεμίαν γνῶσιν τῆς γεωργίας οὔτε τῆς γραφῆς, καὶ ζῶντες διὰ τῆς θήρας καὶ τῆς κτηνοτροφίας τῶν βοῶν καὶ προβάτων των.

Τὸ κλίμα ἰδίως τῆς *Εὐέλπιδος Ἀκρας* εἶνε συγκερασμένον. Δύο ὄρη τοῦ ἔτους ἐν αὐτῇ διακρίνονται ἡ ὑγρὰ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ ἡ ξηρὰ κατὰ τοὺς ἄλλους ἐξ μηνῶν· τούτου ἕνεκα καὶ ὁ θερισμὸς γίνεται κατὰ τὸν Δεκέμβριον· τὸ δὲ ἔδαφος τῆς *Κιμβεθασίας* καὶ *Όττεντοτίας* ὅπου ὑπάρχουσιν ὕδατα εἶνε εὐφορον. Ἐπίσης τὸ μεσημβρινὸν τῆς *Εὐέλπιδος Ἀκρας* εἶνε εὐφορώτατον καὶ καλλιεργεῖται καλῶς, παράγον οἶνον περίσημον, βάλυβκα, καφὲν καὶ ἅπαντας τοὺς καρπούς τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἐν ᾧ τὸ βόρειον κεκαλυμμένον ὑπὸ ἀνύδρων ἐρήμων ἔχει μὲν κατὰ τὴν βροχερὰν ὥραν τοῦ ἔτους ὠραίαν βλάστησιν, ἀλλ' οὕτω περελθόντος τοῦ θέρους ἀμέσως καταστρέφεται. Ζῶα δ' ἔχει πλὴν τῶν οἰκιακῶν προβάτων, αἱ

γών, βοών, βουβάλων, κλ. καὶ ἄγρια ἵπποποτάμους, καμηλοπάρδους, ἐτι δὲ ἀκρίδας κλ.

ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΝΙΓΡΙΤΙΑ.

Μῆκ. Δ. $12^{\circ} 30' - 44^{\circ}$ Α.

Πλάτ. Β. $16^{\circ} - 17^{\circ}$ Ν.

Τὸ Σουδάν, διαιρούμενον εἰς Βόρειον καὶ Νότιον Σουδάν, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαχάρας καὶ Λιβύης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κιμπεδασίας καὶ Καφρερίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γουινέας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Μοζαμβίκης, Ζαγγουεδάρας, Σομαύλου, Ἀβουσαιίας, καὶ Δαρφούρ.

Ὁρη τοῦ Σουδάν πρὸς Δ. εἶνε τὰ τοῦ Κόγγου, πρὸς Α. τὰ Χιοροσκεπῆ, τὰ ὄρη τῆς Σελήρης, καὶ τὸ Κιλιμάνζαρον. Ποταμοὶ δὲ τοῦ Σουδάν εἶνε ὁ Νίγρος, ὅστις ἐκ τῶν ὀρέων τοῦ Κόγγου πηγάζων ῥέει πρὸς Β. εἷτα δὲ πρὸς Α. καὶ τέλος πρὸς Ν. εἰσερχόμενος εἰς τὴν Ἄνω Γουινέαν ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμών. κόλπον. Ὁ Κουρομάνης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Λυπάτων ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λαγῶα ὁ Κεϊλάχ καὶ ὁ Βαρελγαῆς εἰς τὸ Β. τῆς Καφρερίας· οὗτοι ῥέοντες πρὸς Α. χύνονται εἰς τὸν Λευκὸν ποταμόν, ἓνα τῶν βραχιόνων τοῦ Νείλου.

Λίμαι δ' ἄξικι λόγου εἶνε ἡ Τσάδα, εἰς ἣν χύνονται πολλοὶ ποταμοί, ἡ Νυάνζα, ἡ τοῦ Ἀλβέρτου καὶ ἡ Ταγγανίκα.

Ἐπισ. αὐτοῦ κράτη εἶνε Σέγον πρωτ. Σέγον ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Τιμποκτοῦ πρωτ. Βάβρα ἐπὶ τοῦ Διαλιβῆ, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον ἐλέφαντος, χρυσοκόνεως, κόμμιοις κλ. Σακκατοῦ μὲ ὁμών. πρωτ. ἰσχυροῦ ἡγεμόνος καὶ τὴν μεγαλειτέραν πόλιν τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς ἔχουσαν 30 χιλ. κατ. Βουρρον, πρωτ. τῶν Φελλατῶν, πόλις νοσῶδης ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ. Βουρροῦ, πρωτ. Κούκα ἐπὶ τῆς Τσάδης μὲ 60 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε ἄγνωστος, οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 77, ἕκκτ. μωαμεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτρικ. Καὶ τὸ μὲν Βορ. Σουδάν συνίσταται ἐκ πολλῶν ἀνεξαρτήτων λαῶν· οἱ δὲ μεσόγειοι λαοὶ εἶνε βιομήχανοι καὶ μᾶλλον πολιτισμένοι. Τούτων οἱ Φελλατῶν διαφέροντες τῶν ἄλλων κατὰ τὴν φυσιογνωμίαν εἶνε μωαμεθανοὶ τὴν θρησκείαν καὶ ἔχουσι σχολεῖα ἀξιόλογα.

Τὸ κλίμα τῆς Νιγριτίης ἐπὶ ἐννέα μῆνας τοῦ ἔτους εἶνε θερμότατον, καὶ τὰ ὀλίγον ποτιζόμενα μέρη αὐτοῦ εἶνε ὄχι πολὺ εὐφορα, ὁμοιάζοντα τὸ θέρος μὲ τὰς ἐρήμους τῆς Σαχάρας, τὰ δὲ κλιῶς ποτιζόμενα παράγουσιν ἄφθονον ὄρυζιον, βανίνας, ταμαζίνιον, γεώμηλα, βουτυρόδενδρον, κλ. Ζῶα δ' ἔχει ἡμερα μὲν ἵππους, βοῦς, καμήλους, πρόβατα, αἴγας, ὄνους· ἄγρια δὲ λέοντες,

ἐλέφαντας, ρινοκέρους, λύκους, ὄφεις καὶ ἔντομα ἀκρίδας κτλ. ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, καὶ συναθροίζεται ἐνταῦθα καὶ χρυσόκονις.

ΚΑΦΡΕΡΙΑ ΚΑΙ ΝΑΤΑΛΟΝ.

Καφρερία λέγεται ἡ ἐκτεταμένη καὶ λίαν ἀγνωστος χώρα, ἥτις ΝΑ. βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ πρὸς Α. συνορεύει μὲ τὴν *Μοζαμβίκην*, πρὸς Ν. μὲ τὴν Ὀττεντοτίνην καὶ τὴν *Εὐέλπιδαν* Ἀκρην, πρὸς Β. μετὰ τοῦ νοτίου Σουδάν.

Ἦ ὄρη τῆς Καφρερίας εἶνε τὰ *Λύπατα*, ποταμοὶ δὲ ὁ *Ζαμβέϊης*, ὁ *Κουρομάρης* καὶ ὁ Ὀράγγης, καὶ λίμνη ἡ *Νυάσσα*.

Ἡ παρχλίος Καφρερία σχεδὸν ἅπασα κτεκτῆθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, οἵτινες ἐξουσιάζουσι νῦν ἰδίᾳ τὴν χώραν τοῦ Νατάλου ἔχουσαν 220 χιλ. καὶ. Ταύτης ἐπισ. παρχλίος πόλις εἶνε ἡ *Οὐρόβανη*.

Ἐπισ. δὲ τῶν ἰθαγενῶν λαῶν τῆς Καφρερίας εἶνε οἱ *Τεμβούκοι*, *Κοῦσαι*, *Βεζουάται*, *Βακιοῦάται*, *Ζουλοῦται*, κτλ.

Ἐν Καφρερίᾳ εἶνε ἔτι πολλοὶ ἀρχαῖοι Ὀλλανδοὶ ἄποικοι, ἀποκτασθέντες ἤδη νομάδες καὶ λίαν πολεμικοί. Οὗτοι ἴδρυσαν ἐνταῦθα δύο δημοκρατίας τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὀράγγου ἔχουσαν πρωτ. *Βλουμποτείνην*, καὶ τὴν πέραν τοῦ ποταμοῦ Βεζάλου μὲ πρωτ. *Ποτσεργάμην* (1500 κατ.).

Οἱ Κάφροι (ἦτοι ἄπιστοι κατὰ τοὺς Τούρκους) εἶνε μωαμεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι, ἐκστχολούμενοι πρὸ πάντων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν· τινὲς δὲ τῶν φυλῶν τούτων καὶ μάλιστα οἱ Ζουλοῦται εἶνε ἀνθρωποφάγοι.

ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ.

Μῆκ. Α. 18⁰—38⁰ 30'.

Πλάτ. Ν. 10⁰—18.

Μοζαμβίκη λέγεται ἡ χώρα ἡ πρὸς Α. τῆς Καφρερίας καὶ πρὸς Ν. τῆς Ζαγγουεβάρης.

Ἦ ὄρη αὐτῆς εἶνε ὡσαύτως τὰ *Λύπατα*, ποταμὸς δὲ ὁ *Ζαμβέϊης* ἐκβάλλων διὰ τεσσάρων στομάτων εἰς τὸν κόλπον τῆς *Σογάλης*.

Ἐπισ. πόλις αὐτῆς εἶνε *Μοζαμβίκη* ἐπὶ μικρῆς νήσου, πρωτ. ὄλων τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσα κλίμα νοσῶδες. *Σογάλα* πρὸς Ν. πρωτ. τοῦ κυβερνήτου τῆς Σογάλης, ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 123000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. 3 ἐκκτ. νιγρῆται, ἀσχολούμενοι πρὸ πάντων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ κυβερνώμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων· οἱ δὲ Πορτογάλοι μόνον σχεδὸν τὰ παρχλίικ ἐξουσιάζουσι.

Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς ἕνεκα τῶν πολλῶν ὑδάτων εἶνε εὐφορώτατον παχύρον σίτον, ὀρύζιον, ζαχαροκάλαμον, κηφέν. Ἴγναμον, ἰνδικὸν κλ. ἀλλὰ καὶ δάση ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι φοινίκων, πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν, συκεῶν ἰνδικῶν, βροχὴ κλ. Ζῶα δὲ ἄγρια ἔχει ῥινοκέρους, τὰ δὲ ὄρη τῆς περιληχθένουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, γκιανθρέικων κλ. Ἐνταῦθα ἡ Πορτογαλικὴ κυβέρνησις ἐξορίζει τοὺς εἰς μεγάλας ποινὰς καταδικαζομένους.

ΖΑΓΓΟΥΕΒΑΡΗ.

Μῆκ. Α. 32⁰—49⁰.

Πλάτ. Β. 8⁰—10⁰.

Ἡ Ζαγγουεβάρη, πρὸς Ν. ἔχει τὴν Μοζαμβίκην, πρὸς Α. τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, πρὸς Δ. τὸ Σουδάν, πρὸς Β. τὸ Σάμυλον.

Ἡ Ζαγγουεβάρη ἔχει πολλοὺς μικροὺς ποταμούς, καθιστῶντας τὴν χώραν εὐφορώτατην ἀλλὰ καὶ νοσώδη.

Ἐπισ. πόλεις αὐτῆς εἶνε Ζατζιβάρη ἐπὶ νήσου, ἡ συνήθης ἔδρα τοῦ σουλτάνου, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. καὶ ἐξείρετον λιμέν. Μόμβασα νήσος μὲ ὁμών. πόλιν, ἔχουσαν καλὸν λιμέν. Μελίνδα. ἄλλοτε ἐπίσημος πόλις. νῦν δὲ ὅλως κατεστραχμμένη.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε ἄγνωστος οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 2 ἑκατ. ἄραδες μωαμεθανοὶ καὶ τινες εἰδωλολάτραι νομαδικὸν βίον ζῶντες, ἀλλ' ὑπάρχουσι μεταξύ αὐτῶν καὶ λαοὶ λίαν φιλόπονοι ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν τῶν εὐφορώτατων πεδιάδων τῆς· ἔχει ὅμως καὶ τινες ἀμμώδεις ἐρήμους καὶ κλίμα θερμὸν καὶ νοσῶδες.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς ἐπισ. εἶνε·

Α'. Τῶν Πορτογάλων· 1 Ἀζόραι δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἡφιστεϊκώδεις ἔχουσι 250 χιλ. κατ. κλίμα ὑγιεινὸν καὶ συγκερατμένον, καὶ ἔδαφος εὐφορον δίδον δύο εἰσοδείξαι τὸ ἔτος, καίτοι εἶνε κκκῶς καλλιεργημένον. Παράγουσι δὲ οἶνον λαμπρόν, βανάνης, δημητριακοὺς καρπούς, λεμόνια, πορτοκάλια κλ.

Ἐπισ. αὐτῶν πόλεις ἐπὶ τῆς νήσου Τερκέρας εἶνε Ἄγρα, πρωτ. τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων μὲ 16 χιλ. κατ. Πορταδελλίδα. ἡ ἐμπορικωτέρη τῶν Ἀζορῶν. 2 Μαδέραι, συνιστάμεναι ἐκ δύο νήσων μεγάλων καὶ πολλῶν μικρῶν, ἔχουσι 120 χιλ. κατ. κλίμα γλυκὺ καὶ ἔδαφος ὀρεινὸν καὶ ἡφιστεϊωδες, ἀλλ' εὐφορώτατον παράγον λαμπρόν οἶνον. Τούτων μεγλειτέρη εἶνε ἡ Μαδέρα ἔχουσα πόλιν Φονηγάλην ἐπὶ γρηφικωτάτης θέσεως (25 χιλ. κατ.) 3 καὶ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, ὧν αἱ μεγλειτέραι εἶνε

10 και ἔχουσιν 90 χιλ. κατ. εἶνε ἄπκσαι ἄφοροι καὶ ἡφαιστειώ-
δεις καὶ μόνον ἄλλαι ἐξάγουσι· 4 ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ καὶ ἡ
τοῦ Πρίγγηπος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας, ἔχουσι 25 χιλ. κατ.

Β'. Τῶν Ἰσπανικῶν αἱ Καράριαι οὖσαι 20 (234 χιλ. κατ.).
Τούτων ἐπισ. εἶνε *Τερερίση*, ὄρεινὴ καὶ κατὰφυτος νῆσος, τῆς
ὀποίας τὸ ὑψηλότερον ὄρος καλούμενον *Πρηὼν* τοῦ Ἐχεῦδου
(Ἄδου 3700 μέτρ. ὑψ.). *Καταρία*, ἐτέρη νῆσος, ἐξ ἧς ὠνομά-
σθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ μὲ πρωτ. *Πάλμαρ*, ὠραῖαν πόλιν ἔχου-
σαν 20 χιλ. κατ. *Φέρος*, μικρὰ νῆσος δι' ἧς διέρχεται ὁ πρῶ-
τος μεσημβρινός τῶν πλείστων κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Αὗται
ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ νῆσοι τῶν *Μακάρων* διὰ
τὴν εὐφορίαν των, παρῆχουσι λαμπρότατον οἶνον, κλ. ἀλλὰ
συχνὰ καταστρέφονται ὑπὸ ἀπείρου σμήνους ἀκρίδων.

Γ'. Τῶν Ἀγγλῶν ἡ νῆσος τοῦ Φερδινάνδου Πῶ (30 χιλ.
κατ.). Ἀράληψις (Ἀσσησιών), νῆσος πετρώδης (7 χιλ. κατ.).
Ἀγία Ἐλένη, (7 χιλ. κατ.) νῆσος ἔχουσα πόλιν *Ἰατόβρηη*, ἐ-
πίσημον διὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου
Ναπολέοντος.

Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν αἱ ἀκόλουθοι·

Τῶν Ἀγγλῶν 1 ἡ *Φράντσα* ἢ Ἁγιος *Μαυρίκιος* (350 χιλ.
κατ.), νῆσος εὐφορωτάτη παρῆχουσα ἰνδικόν, καφέν, ζαχαροκά-
λαμον κλ. 2 αἱ *Σεϋχέλλαι*, ὧν ἐπισ. εἶνε ἡ *Μάχη*. 3 αἱ Ἀμι-
γάνται, νῆσοι ἄφοροι καὶ κακῶς καλλιεργημέναι συχνάζομεναι
ὑπὸ τῶν θλασσοπλόων.

Τῶν Γάλλων 1 ἡ *Ἐρως* ἢ *Βουρβῶν* (180 χιλ. κατ.),
ἔχουσα ὄρος ὑψηλὸν *Πιτόν* (3150 μέτρ.) καὶ πρωτ. Ἁγιος
Διορόσιος μὲ 30 χιλ. κατ. Τὸ κλίμα αὐτῆς θεωρεῖται ὡς τὸ
καλλίτερον τοῦ κόσμου, τὸ δ' ἔδαφος εἶνε λαμπρότατον παρῆ-
χον βῆμακα, καφέν, ἰνδικόν, κτλ.

Νῆσοι μὴ ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Εὐρωπαϊκούς· εἶνε αἱ *Κομόραι*
28 χιλ. κατ.). Τούτων αἱ τρεῖς ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀραβίους, ἡ
δὲ τετάρτη *Μαϊόττη* καλουμένη ἔχει καλὸν λιμένα καὶ ὑπό-
κειται εἰς τοὺς Γάλλους.

Μαδαγασκάρ, μεγάλη νῆσος. Αὕτη ἔχουσα 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. δι-
σχίζεται ὑπὸ σειρᾶς ὄρεων ἀπὸ Α. πρὸς Ν. ἐχόντων ὕψος 3500
μέτρ. Ἐπισ. λοιπὸ τῆς νήσου εἶνε οἱ *Μαδεκάσοι* ἀπόγονοι τῶν
πρωτων ἐπ' αὐτῆς πατησάντων Ἀράβων καὶ τῶν αὐτοχθόνων
νεγρῶν, οἱ μικρόσωμοι *Μαλαῖοι* καὶ οἱ Ὀθέσοι, λίαν πολιτισμένοι
κατακτήσαντες τὸ πλεῖστον μέρος τῆς νήσου καὶ ἔχοντες πρωτ.
Ταναρίμβορ εἰς τὸ κέντρον τῆς νήσου (35 χιλ. κατ.). Ἐν δὲ τοῖς
παρὰλίαις αὐτῆς οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ μάλιστα οἱ Γάλλοι ἔχουσι τι-
νάς ἀποικίας. Τῆ κλίμα αὐτῆς πρὸς μὲν τὰ παρὰλίαι εἶνε νοση-

δες, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια λίαν ὑγιεινόν· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον, παράγον ὀρύζιον, ἀραβόσιτον, ζαχαροκάλκαμον, ἰνδικόν, βάμβακα, κανέλλαν, καπνὸν κτλ. ἔχει δὲ καὶ πολύτιμα ξύλα, ἔβενον, σάνδλον, καουτσούκ κτλ.

Σοκότορα ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδφρούτου, νήσος ξηρὰ καὶ πετρώδης κελῶς οἰκουμένη καὶ ὑποκειμένη εἰς τὸν ἐλάμην τῆς Μασκάτης.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι τῶν νήτων τῆς Ἀφρικῆς εἶνε περί 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. πρὸςθεύοντες ἐν Μαδαγασκάρ ἤδη καὶ δυτικὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας νήτους, ὅπου ἐξουσιάζουσιν οἱ Εὐρωπαῖοι ὑπάρχουσι πολλοὶ χριστιανοί.

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η.

Ἡ Ἀμερικὴ ἢ ὁ νέος κόσμος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Νοτίου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ ἤπειρος αὕτη ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Γενουάτου Χριστοφώρου Κολόμβου, ἀνακαλύψαντος τὴν 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1492 τὴν νήσον Σανσαλβάδωρ (Πουαναχάν), μίαν τῶν Βαχαϊκῶν νήσων. Ἄλλ' ὁ Ἀμερικὸς Βεσπούκιος διατρέξας μετὰ ταῦτα μέρος τῆς ἡπείρου ἐδημοσίευσεν καὶ πίνακα αὐτῆς, καὶ ἐκ τούτου ὀνομάσθη καὶ ἡ ἤπειρος Ἀμερικὴ.

Ἡ Ἀμερικὴ συνίσταται ἐκ δύο ἡπείρων τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, αἵτινες ἐνοῦνται διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανζύμας.

Κόλποι. Ἡ παρκαλίξ τῆς Ἀμερικῆς ἢ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ εἶνε τὸ πλεῖστον ἄγνωστος· γνωστοὶ δ' ἐνταῦθα κόλποι εἶνε ὁ Βαρίγιος, δι' οὗ ἀποχωρίζεται πρὸς Β. ἡ Γροιλανδία· ἡ δὲ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ σχηματίζει τὴν Βεργγειοὺν θάλασσαν, τὸν κόλπον τῆς Καλλιφορνιας, τὸν Παραιμικὸν κόλπον καὶ τοὺς κόλπους τοῦ Χόκου καὶ τῆς Γουακίλης· ἡ δὲ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ σχηματίζει πρὸς Β. τὸν Οὐδσόνιον κόλπον εἰσχωροῦντα βεθέως εἰς τὴν ξηρὰν, τὸν κόλπον τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, τὸν Μεξικαρικὸν κόλπον καὶ τὸ Καραϊθεῖον πέλαγος, τὸν κόλπον τῶν Ἀγ. Πάρτων, τὸν κόλπον τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου καὶ τὸν κόλπον τοῦ Ἀγ. Γεωργίου.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἶνε εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανὸν ὁ Λαγκάστριος καὶ ὁ τοῦ Λαβίς· εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὁ Οὐδσόνιος εἰς τὸν Οὐδσόνιον κόλπον, ὁ τῆς Νεογείου εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, ὁ τῆς Φλωρίδος μετὰ τῶν Φλωρίδος καὶ Βαχαϊκῶν νήσων, καὶ ὁ Μαγελλανικὸς μετὰ τῶν Ἀμερικῆς καὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός.

Τὰ ὄρη τῆς Ἀμερικῆς συνίστανται ἐκ μιᾶς σχεδὸν συνεχοῦς σειρᾶς ἐκτε νομῆνης κατ' ἄπικταν τὴν δυτικὴν παρκαλίαν ὀνομά-

ζεται δὲ αὕτη Κορδιλλιέραι τῶν "Ανδεων ἢ "Ανδεις, χωριζομένη διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάρκας εἰς Κορδιλλιέρας τῶν "Ανδεων τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει μεγάλους ποταμούς· καὶ εἰς μὲν τὴν Βόρειον ἐπισ. εἶνε ὁ Μισσισιππὴς, ὁ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, ὁ Μακερσίας, ὁ Κολομβίας καὶ ὁ Κολοράδος, εἰς δὲ τὴν Νότιον ὁ Ὁρινόκος, ὁ Ἀμαζόνιος, ὁ τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου καὶ ὁ Λαπλάτας.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπισ. εἶνε εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν τὸ Φαρέ-βελλον πρὸς Ν. τῆς Γροιλανδίας, τὸ τοῦ Ἀγ. Ρόκκου πρὸς Α. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, τὸ Διέγον πρὸς Ν. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς· εἰς δὲ τὸν Βόρειον ὠκεανὸν τὸ Βάρροβορ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς ἠπείρου, καὶ εἰς τὸν Μεγ. ὠκεανὸν τὸ τοῦ Ἀγ. Λουκά πρὸς Δ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, τὸ Λευκὸν πρὸς Δ. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, καὶ τὸ Ὁρ-γον τὸ νοτιοδυτικώτατον ἀκρωτήριον τῆς Ἀμερικῆς.

Κλίμα. Τῆς Ἀμερικῆς τὸ κλίμα πρὸς μὲν τὸ μέσον εἶνε ὑγρὸν καὶ θερμὸν, ὅσον δὲ προχωροῦμεν πρὸς τὰ ἄκρα τόσον γίνεται εὐ-κράς καὶ τέλος ψυχρὸν. Κατὰ τὸ μέσον τῆς ἠπείρου ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Κολοράδου πρὸς Β. μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαπλάτα πρὸς Ν. ἐπειδὴ ἡ θερμότης εἶνε μεγάλη καὶ τὰ ὕδατα ἄφθονα, ἡ βλάστησις εἶνε πλουσιωτάτη. Ἴδια δὲ φυτὰ τῶν χωρῶν τού-των εἶνε ἡ βανκνέα, τὸ ἀρτόδενδρον, ἡ βανίλλη, ὁ κοκκοφοίνιξ, διάφορα κολοσσιαῖα δένδρα καὶ πλεῖστα φαρμακευτικὰ βότανα· βορείως δὲ τῶν πηγῶν τοῦ Κολοράδου μέχρι τῆς λίμνης τῶν Δού-λων καὶ νοτίως πρὸς τὴν Παταγονίαν βλαστάνουσι τὰ δένδρα τῶν βορείων δασῶν καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ τῆς Εὐρώπης· βο-ρειότερον δὲ τῆς λίμνης τῶν Δούλων ἀρχεται ἡ βλάστησις τῶν βρύων καὶ θάμνων. Ἐν γένει δὲ οἱ καρποὶ τῶν φυτῶν καὶ δέν-δρων τῆς ἠπείρου ἔνεκ τῆς πολλῆς ὑγρασίας τοῦ κλίματος εἶνε πολύχυμοι, τὰ δὲ διάφορα ζῶα μικρὰ καὶ ἀδύνατα καὶ τὰ ἵπτα κολοσσιαίου μεγέθους.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀμερικῆς εἶνε 38390000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 100 ἑκατ. ἀνήκοντες εἰς 4 φυλάς τὴν Ἀμερι-κανικὴν, τὴν Καυκασίαν, τὴν Νιγηρικὴν καὶ τὴν Μογγολικὴν. Καὶ οἱ μὲν τῆς Ἀμερικανικῆς φυλῆς, οἵτινες καὶ Ἴνδοι καλοῦν-ται, εἶνε διεσπαρμένοι καθ' ἅπασαν τὴν ἠπειρον ἀποικίσαντες ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς αὐτὴν ἐν καιροῖς ἀγνώστοις, ὡς καὶ οἱ τῆς Μογγολικῆς φυλῆς· τούτων ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε οἱ Καρχίθαι πρὸς τὴν ὀμών. θάλασσαν, οἱ Ἴγκαι εἰς τὰ δυτικὰ τῆς νοτίου Ἀμερι-κῆς καὶ οἱ Παταγόνες εἰς τὸ νοτιώτατον τῆς αὐτῆς ἠπείρου. Οἱ δὲ τῆς Νιγηρικῆς φυλῆς (10 ἑκατ.) μετεφέρθησαν ἐν. αὐθα ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἀπὸ τοῦ 1547 καὶ κατοικοῦσιν εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὰς πρὸς Α. αὐτῆς κειμένους νήσους. Οἱ δὲ τῆς

Κανακασίου φυλῆς εἶνε εἰς μὲν τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν Ῥώσσοι, Ἀγγλοὶ, Γάλλοι, Γερμανοὶ καὶ Ἰσπανοὶ, εἰς δὲ τὴν Νότιον Ἰσπανοὶ καὶ Πορτογάλοι. Τῆς δὲ Μογγολικῆς φυλῆς εἶνε μόνον οἱ Ἐσκιμῶοι, κατοικοῦντες εἰς τὰς Ἀρκτώας χώρας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἰς μὲν τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἶνε ἡ τῶν δικαιωχυρομένων καὶ ἡ δυτικῆ, εἰς δὲ τὴν Νότιον μόνον ἡ δυτικῆ οἱ δὲ ἀνεξάρτητοι ἄγριοι αὐτόχθονες λαοὶ εἶνε εἰδωλολάτρη.

Πολίτευμα δ' ἔχουσιν ἅπαντα αἱ χώραι δημοκρατίαι, καὶ μόνη ἡ Βραζιλία συνταγματικὴν αὐτοκρατορίαν, ἡ δὲ Νέα Βρετανία διοικεῖται ὑπὸ Ἀγγλοῦ ἀντιβασιλέως.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ ἰσμοῦ τῆς Πανάμης καὶ τῆς Ἀντιλλικῆς θalάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

Αὕτη διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη, τὰς Ἀρκτώας Χώρας, τὴν Νέαν Βρετανίαν, τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας μετὰ τῆς χερσονήσου Ἀλάσκας, τὸ Μεξικὸν καὶ τὴν Γουατεμάλαν ἢ Κεντρικὴν Ἀμερικὴν.

Ὁρη αὐτῆς εἶνε πλὴν τῶν Κορδιλλιεῶν τῶν Ἀνδεῶν ἢ Βραχωδῶν ὄρεων εἰς τὸ ΒΔ. καὶ τὰ τοῦ Ἀγίου Ἡλιοῦ ἐν δὲ ταῖς Ἠνωμ. Πολιτ. χωριστὰ ὄρη εἶνε τὰ Ἀλλεγάγια ἢ Ἀπαλάγια.

Πεδιάδες δ' ἔξαισι λόγου εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἶνε ἡ τοῦ Μισσισιπῆ μεταξὺ Βραχωδῶν ὄρεων καὶ Οὐδσονίου κόλπου.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Μακεσίαις, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν· ὁ τοῦ Ἀγ. Λαυρετίου, ἐκβάλλων εἰς τὸν ὁμών. κόλπον· ὁ Μισσισιπῆς, ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· ὁ Κολομβίας καὶ ὁ Σακραμέντος, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ Κολοράδος, ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον.

Λίμναι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ Μεγάλῃ Ἀρκτος, ἡ τῶν Δούλων, ἡ τῶν Ὁρέων καὶ ἡ Οὐϊνιπέρη εἰς τὴν νέαν Βρετανίαν, ἡ Ὑπερτέρα ἢ μεγαλειτέρα λίμνη τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Κασπίαν εἰς τὰ Β. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐνομένη μετὰ τὴν Ὑρῶνη, Μιχιγάνη καὶ Ἐρήνη, καὶ ἡ Νικαράγουα εἰς τὴν Γουατεμάλαν.

Χερσόνησοι. Τῆς Βορ. Ἀμερικῆς χερσόνησοι ἐπισ. εἶνε ἡ Κομβερλανδία μεταξὺ τῆς Οὐδσονίου καὶ Βαφινίου θalάσσης· ἡ Λαβραδορὶς καὶ ἡ Νέα Σκωτία πρὸς Α. τῆς Νέας Βρετανίας· ἡ Φλωρὶς εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας· ἡ Γουκατάρη εἰς τὸ Μεξικόν· ἡ Πιζόν Καλλιφορνια εἰς τὸν ὁμών. κόλπον· ἡ Ἀλάσκα εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Νέας Βρετανίας.

νοισαοὶδὴ κῆτ εἰς νησοῦσιν ἰσχυρὰ ἰσχυρὰ.

ῥῆτ ἐδὲ ἴΟ ῥυοτήν ρηνέμιεα ρῆτύα Α ρόρη ...

ΑΡΚΤΩΑΙ ΧΩΡΑΙ, ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ

Μήκ. Δ. 25⁰ — 78⁰.Πλάτ. Β. 59⁰ 45' — 78⁰.

Ἄρκτωι χῶροι τῆς Βορ. Ἀμερικῆς λέγονται αἱ χῶροι αἱ κείμεναι πρὸς τὸν Βόρ. πολικὸν κύκλον. Ἐν ταύταις δὲ περιλαμβάνεται καὶ ἡ Γροιλανδία, ἣτις κείμενη εἰς τὸ ΒΑ. τῆς Ἀμερικῆς καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς ὑπὸ τῆς πολικῆς θάλασσης καὶ ὑπὸ διαφόρων πορθμῶν, ἔχει ὄρη ὑψηλὰ κεκαλυμμένα ἀδικοκίως ὑπὸ χιόνος. Μόνον δὲ βρύα, ἐρεῖκι, ἰτέκι, κληθροκ, σημύδαυ καὶ τινες ἄλλοι θάμνοι βλαστάνουσιν ἐν αὐτῇ· εἰς τὰ νότια ὅμως μέρη μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας καλλιεργοῦνται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν κρέμβαι, γεώμηλα, δαυκία, σέλινα καὶ κριθή.

Ζῶα δ' αὐτῆς εἶνε αἱ βένναι, ἡ λευκὴ ἄρκτος, αἱ μαῦραι καὶ κόκκιναι ἀλώπεκες, οἱ λευκοὶ λαγωοὶ καὶ οἱ μεγάλοι σκύλοι· ἡ δὲ θάλασσα ἀφθονεῖ κητῶν, οἷον ἀριγγῶν, φαλαινῶν, φωκῶν κλ. καὶ ἐκ τούτων εἶνε τὰ εἰσοδήματα τῶν κατοίκων.

Ὁ χειμὼν ἐν αὐταῖς διαρκεῖ 8—10 μῆνας, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας ὁ ἥλιος χάνεται ἀπὸ τῆς 25 Νοεμβρίου μέχρι τῆς 15 Ἰαννουαρίου. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ χειμῶνος ἡ θάλασσα καλύπτεται ὑπὸ χιόνος καὶ πάγων, καταιγίδες συμβαίνουνσι μεγάλαι καὶ τὸ ψυχρὸς εἶνε φοβερώτατος· τὸ δὲ βόρειον σέλας καὶ ἡ λάμψις τῆς σελήνης κατασταίνουνσι ἥττον ἐπαχθῆ τὸν βίον κατὰ ταύτην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν εἰς τὰς λυπηρὰς ταύτας χώρας.

ΣΗΜ. Οἱ Δανοὶ τὸ 770 μ. Χ. ἀνεκάλυψαν τὴν Γροιλανδίαν συστήσαντες ἐκεῖ καταστήματα τινα διὰ τὴν ἀλιεῖαν τῶν φαλαινῶν· ἀλλὰ τὸ 1408 διὰ τὸ ψυχρὸς τῆς τὴν ἐγκατέλιπον ἀποκατασταθέντες πάλιν ἐν αὐτῇ τὸ 1721 διὰ τὴν ἀλιεῖαν τῶν φαλαινῶν. Οὗτοι τοὺς ἐν αὐτῇ κατοίκους ὠνόμασαν Ἐσκιμῶους, ὄντας μικροτάμους καὶ ζῶντας μέχρι καὶ νῦν τὸν μὲν χειμῶνα εἰς ὑπογείους λάκκους, τὸ δὲ θέρος εἰς σιηνάς.

Ἡ Γροιλανδία καὶ νῦν ἀνήκει εἰς τοὺς Δανούς· τούτων ἐπισ. ἐν αὐτῇ ἀποικίαι εἶνε ἡ Ὑπερναβίκη, ἡ Γοθάβη καὶ ἡ Φριδεριξιάβη.

Πρὸς Α. τῆς Γροιλανδίας καὶ εἰς τὸ ΒΑ. τῆς Εὐρώπης κεῖται τὸ σύμπλεγμα τῶν νήσων τῆς Σπιτσβέργης (α). Τούτων τὰ παράλια κατοικοῦνται ὑπὸ φαλαινῶν, φωκῶν κλ. τὰς ὁποίας ἀλιεῖς Ἄγγλοι, Ὀλλανδοί, Νορβεγοὶ καὶ Ῥῶσσοι συχνὰ καταδιώκουσι.

Τὸ αὐτὸ κλῆμα, τοὺς αὐτοὺς κατοίκους καὶ τὰ αὐτὰ προϊόντα ἔχουσι καὶ αἱ ἄλλαι Ἀρκτωαὶ χῶραι, αἵτινες εἰς τὰ ΒΑ. τοῦ Βαφινίου κόλπου κείμεναι ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἄγγλους. Ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Γροιλανδίᾳ οἱ Μορκοβοὶ ἀδελφοὶ προσπικθοῦσι μετὰ πολλοῦ ζήλου νὰ διχδώσωσιν εἰς τοὺς Ἐσκιμῶους τὸν χριστιανισμόν.

(α) Τὴν Σπιτσβέργην ζητεῖ εἰς τὸ ΒΑ. τῆς Ἀσίας.

ΣΗΜ. α. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς χώρας εἶνε 88100 τετρ. στᾶδ. οἱ δὲ κᾶτ. 10 χιλ. Δανοὶ καὶ Ἑσκιμῶοι.

Πόλεις εἰς μὲν τὸ βόρειον, τὸ βορειοδυτικὸν καὶ κεντρικὸν τῆς χώρας δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ κατοικεῖται ἡ χώρα ὑπὸ Ἑσκιμῶων, ζώντων σχεδὸν ἀνεξαρτήτων. Εἰς δὲ τὴν Λαβραδορίδα ὑπάρχει τὸ *Niuron* τὸ μεγαλειότερον κατὰ στήμα τῶν Μορσῶν ἀδελφῶν εἰς τὴν Νεόγειον πρωτ. Ἐγ. *Ἰωάννης* (30 χιλ. κᾶτ.) εἰς τὴν Νέαν Βρουσβίχην πρωτ. *Φριδερικτόβη*, μικρὰ ἀλλὰ καλῶς ἐκτισμένη πόλις εἰς τὴν νέαν Σκωτίαν πρωτ. *Ἀλιφάξη*, ἔχουσα σημερινὸν ἐμπόριον καὶ 30 χιλ. κᾶτ. εἰς τὸν Καναδᾶν, τὸν μᾶλλον κατοικούμενον τῶν ἄλλων χωρῶν *Μοντρεάλη* τὸ κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τοῦ *Karadā* ἔχουσα 110 χιλ. κᾶτ. *Κουεβέκη* ἐπὶ τοῦ Ἁγίου *Λαυρετίου*, πρωτ. τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἀγγλικῶν κτήσεων, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 60 χιλ. κᾶτ. Ἰόρκη ἐπὶ τῆς Ὀνταρίου λίμνης εἰς ὠρικήν θέσιν, μητρ. τοῦ *Ἄνω Καναδά*, ἔχουσα 46 χιλ. κᾶτ.

ΝΕΑ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ.

Μῆκ. Δ. 55⁰—142⁰.

Πλάτ. Β. 43⁰—76⁰.

Ἡ Νέα Βρεττανία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γροιλλανδίας καὶ τῶν ἄλλων ἀρκτικῶν χωρῶν, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀλάσκας καὶ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ὁ Καναδᾶς ἐν τῇ Νέᾳ Βρεττανίᾳ ἀνεκαλύφθη τὸ 1477 ὑπὸ τῶν Βενετῶν ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος πρῶτος κατέκτησεν αὐτὸν τὸ 1534 ἢ κυρίως ὁμοῦς Γαλλικῇ ἐποικήσει ἤρξατο τὸ 1608 ἀλλὰ τὸ 1760 τὴν χώραν ταύτην κατέκτησαν οἱ Ἄγγλοι, ἐπονομάσαντες αὐτὴν Νέα ν Βρεττανίαν.

Ἡ Νέα Βρεττανία διαίρεται εἰς 5 μέρη, τὴν *Λαβραδορίδα*, *Νεόγειον*, *Βρουσβίχην*, *Νέαν Σκωτίαν* καὶ *Karadār*.

Ἡ ὄρη τῆς νέας Βρεττανίας πρὸς Δ. εἶνε τὰ *Βραχώδη* (4500 μέτρ.), καὶ δυτικώτερα τούτων τὸ ὄρος τοῦ Ἐγ. *Ἡλιοῦ* (5500 μέτρ.). Ποταμοὶ δὲ ὁ *Μακενσίας*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων καὶ διερχόμενος διὰ τῶν λιμνῶν τῶν Ὀρέων καὶ *Λούλων* ἐκβάλλει εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν ὁ τοῦ Ἐγ. *Λαυρετίου*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Ὀνταρίου ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμών. κόλπον. Ὁ *Νιαγάρας*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Ἰρώνης χύνεται εἰς τὴν Ὀνταρίον εἶνε δ' ἐπίσημος διὰ τὸν θαυμαστὸν καταρράκτην του, ἔχοντα ὕψος 40-50 μέτρ. Λίμνη δὲ πλὴν τῶν εἰρημένων εἶνε ἔτι καὶ ἡ *Ὀντιπέγη*, ἡ τῶν *Λασῶν*, ἡ *Μιχιγάνη*, ἡ Ἰρώνη καὶ ἡ Ἰπερτέρα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 8412000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ' 3900000 τὸ πλεῖστον δυτικοὶ Γάλλοι, ἀλλὰ καὶ διαμαρτυρούμενοι, καὶ εἰς τὰ βόρεια Ἐσκιμῶσι καὶ Ἴνδοι μᾶλλον εἰδωλολάτρει, ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ διοικούμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων.

Τὸ βόρειον αὐτῆς μέρος εἶνε σχεδὸν ἄγνωστον, λιμνώδες, ἀκαλλιέργητον καὶ ψυχρότατον, τὸ δὲ νότιον δὲν εἶνε πολὺ ψυχρόν, καὶ τὸ ἔδαφος ὅπως οὖν εὐφορον εἰς τινὰ μέρη, εἰς ἄλλα δὲ ὑπάρχουσι μεγάλα δάση καὶ λαμπρὰ βοσκαί. Ἡ Λαβραδορίς, κεκαλυμμένη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπὸ ἀγνώστων ὀρέων, εἶνε ψυχροτάτη καὶ ἀνεπίδεκτος καλλιιεργείας, ἡ δὲ Νέκ Βρουσβίκη, ἡ Νέκ Σκωτία καὶ ὁ Καναδάς ἔχουσι χειμῶνα μὲν ψυχρόν, ἀλλὰ θέρος θερμότατον ὅθεν παράγουσι δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν, κτλ. Ζῶα δ' ἔχει ἡ χώρα ἡμερὰ βέννας, βουβάλους, βοῦς, κύνας κτλ. καὶ ἄγρια κήστορες, ἄρκτους, φώκας, θαλασσίους ἵππους, συσσυροφόρα ζῶα κτλ.

Αἱ νῆσοι τοῦ κόλπου τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου εἶνε ψυχρὰ καὶ ὀπίσω οὖν εὐφοροί, ἀλλ' ἡ νῆσος τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ἀφθονὰ παράγει γεννήματα· εἰς δὲ τὸ ΝΑ. τῆς εὐφοροῦς νήσου Νεογείου ἐκτείνονται μεγάλα ἀμμόθεις σῦρτες, τρέφουσαι πλῆθος βικκλῶν.

ἩΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ.

Μῆκ. Δ. 69⁰—127⁰.

Πλάτ. Β. 25⁰—49⁰.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ὀρίζονται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Νέας Βρετανίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἄγγλους ἐπανεστάτησαν κατ' αὐτῶν τὸ 1775· τὸ δὲ 1782 ἡ Ἀγγλία ἀνεγνώρισεν αὐτὰς ἀνεξάρτητον κράτος· μετὰ ταῦτα προσετέθησαν ἀλλεπαλλήλως ἡ Λουϊσιάννα, πωληθεῖσα εἰς αὐτὰς ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἡ Φλωρίδα ἀφαιρεθεῖσα ἀπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ, ἡ Τεξά, τὸ Νέον Μεξικόν, καὶ τέλος ἡ χερσόνησος Ἀλάσκα.

Ἡ ὄρη αὐτῶν ἐπισ. πρὸς Δ. εἶνε τὰ Βραχώδη, διακλαδιζόμενα εἰς πολλὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας σειράς, καὶ πρὸς Α. τὰ Ἀλληγάγια (2112 μέτρ.). Ποταμοὶ δὲ ὁ Κολομβίας καὶ ὁ Σακραμέντος, οἵτινες ἐκ τῶν Βραχωδῶν πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ Κολοράδος, ὅστις ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· ὁ Μισσισιππὸς, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου· οὗτος πλησίον τῆς λίμνης Ὑπερτέρως ἔχων τὰς πηγὰς καὶ δεχόμενος τὸν Μισσουρήν, τὸν Ἀρκάνσον, τὸν Ὀχιον κλ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον (5000 χιλιομ. μῆκ.) ὁ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου εἰς τὰ ὄρη τῆς Ν. Βρετανίας. Αἰμυραὶ δὲ μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῆς Ν. Βρετανίας εἶνε ἡ Ὑπερτέρα, ἡ Μεγιάρη καὶ ἡ Ὀρτάριος.

Αἱ Ἠνωμ. Πολιτεῖαι διακροῦνται εἰς 39 δημοκρατίας καὶ 10 τοπαρχίας, ἧτοι χώρας μὴ ἔχουσας πληθυσμὸν ὥστε νὰ ἀποτελέσωσιν ἰδίως δημοκρατίας καὶ νὰ δικαιηθῶσιν ἀφ' ἐκυτῶν.

Ἐπισ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Βασιγκτῶν ἐπὶ τοῦ Ποτομάκου πλεομένου μέχρι αὐτῆς ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, πρωτ. τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν κτισθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ Βασιγκτῶνος, τοῦ ὀδηγήσαντος τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον, ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Βαλιμόρη ἐπὶ ὀμων. κόλπου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα εὐρυχωτότατον λιμένα καὶ 330 χιλ. κατ. Φιλαδέλφεια ἐπὶ τοῦ Δελχουκρίου πλεομένου ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, ὠρκία, εὐρύχωρος καὶ κανονικὴ πόλις ἔχουσα μεγάλας οἰκοδομὰς, λαμπρὰν βιομηχανίαν, ἐπίσημον πανεπιστήμιον, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, μέγα ἐμπόριον, 850 χιλ. κατ. καὶ οὕσα μέχρι τοῦ 1800 πρωτ. τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν. Ἐνταῦθα ἐξερράγη ἡ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῶν Ἀγγλων τὸ 1775 ἐπανάστασις. Νέα Ὑόρκη πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐδσονίου ποταμοῦ, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν κατὰ τὸν πληθυσμὸν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ πλοῦτη, ἔχουσα λαμπροτάτην ἐκ τῆς θηλάσσης θάλας, λαμπρότατον λιμένα, λαμπροὺς περιπάτους, μεγάλας οἰκοδομὰς καὶ περὶ τὸ 1^ο/₁₀ ἑκατ. κατ. Βοστώνη, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους διὰ τὸ θηλάσιον ἐμπόριον, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 360 χιλ. κατ. διὰ δὲ τὰς πολλὰς φιλολογικὰς αὐτῆς ἐταιρίας ὠνομάσθη Ἀθηναί τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν, ἡ κοιτίς οὕσα τῆς Ἀμερικανικῆς ἐλευθερίας καὶ πατρίς τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς Βενιαμίν Φραγκλίου. Καταβρυγία, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της (26 χιλ. κατ.). Κιγκινάτη ἐπὶ τοῦ Ὀχίου, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις ἔχουσα 260 χιλ. κατ. Ἅγιος Λουδοβίκος ἐπὶ τοῦ Μισσισιπῆ, ἀποθήκη τῶν γουνκρικῶν εἰς τὰ δυτικὰ μέρη ἔχουσα 350 χιλ. κατ. Νέα Ἀγγλία ἐπὶ τοῦ Μισσισιπῆ, οἰκοδομηθεῖσα ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἐμπορικὴ ἀποθήκη τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου καὶ τοῦ ποταμοῦ Μισσισιπῆ, διὰ δὲ τὸ νοσῶδες κλιματὸς τῆς μόλις ἔχει 220 χιλ. Σακραμέντη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σακραμέντου, πρωτ. τῆς Νέας Καλιφορνίας ἐπισήμου διὰ τὰ μεταλλεῖά της τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ θείου. Ἅγιος Φραγκίσκος ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ὀκεανοῦ, ἡ ἐπισ. πόλις τῆς Νέας Καλιφορνίας ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα καὶ 240 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶνε 9272000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 50 ἑκατ. ὦν τὰ 30 εἶνε λευκοὶ Ἀγγλοὶ, Γερμανοὶ κλ. 4 ἑκατ. μαῦροὶ καὶ οἱ λοιποὶ μιγάδες. τὴν δὲ θρησκείαν εἶνε διαμαρτυρούμενοι, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ δυτικοὶ καὶ τινες εἰδωλολάτραι.

Αἱ ἀνεξάρτητοι αὐτοὶ δημοκρατικοὶ μετὰ τῶν τοπαρχιῶν καὶ τῆς ἐπαρχίας σχηματίζουσι τὴν Ὁμοσπονδίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Τὰ μεγάλια συμφέροντα τῆς Ὁμοσπονδίας εἶνε ἐμπειστευμένα εἰς κυβέρνησιν αἰρεσην, συνιστημένην ἀπὸ τοῦ προέδρου, ὅστις ἔχει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, καὶ δύο νομοθετικῶν σωμάτων τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. Καὶ οἱ μὲν βουλευταὶ ἐκλέγονται ἐπὶ δύο ἔτη, οἱ δὲ γερουσιασταὶ ἐπὶ ἕξ, καὶ ὁ πρόεδρος ἐπὶ τέσσαρα, ἅπαντες ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶνε ποικίλον· διότι τὰ μὲν βόρεια ἔχουσι δριμύτατον ψυχρὸν καὶ θερμότερον θέρος, τὰ δὲ κεντρικὰ καὶ τὰ νότια εἶνε λίαν θερμὰ καὶ νοσώδη πρὸς τὴν θάλασσαν ἕνεκα τῆς κλιτρονοθερίας, ἀλλ' εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὁ ἀήρ εἶνε καθαρώτερος. Τὰ ἀνατολικὰ μέρη εἶνε τὰ μάλλον καλλιεργημένα καὶ καλῶς κατοικημένα· ἐντάυθα ὑπάρχουσι πεδιάδες ἐλώδεις καὶ κοιλάδες εὐφόροι, καὶ πρὸς τὸν Μισσισιππὴν δάση μεγάλα· πέραν δὲ τούτου μέχρι τῶν Βραχιδῶν ὄρεων ὑπάρχουσι μεγάλα ἔρημοι σαβάνναι καλούμεναι· μεταξύ δὲ τῶν Βραχιδῶν καὶ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ ὑπάρχουσι μεγάλαι πεδιάδες ἢ δὲ βλάστησις τῶν τε φυτῶν καὶ τῶν δένδρων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶνε ἐξίσια.

Ἄπαντες σχεδὸν οἱ δημοτικτοὶ καρποὶ καλλιεργοῦνται ἐν αὐταῖς καὶ ἐπιδίδουσι θαυμασίως, μάλιστα δὲ ὁ ἀρχόβοστος, ὁ βόμβος, ὁ καπνός, τὸ ζαχαροκλάκμον, ἔν τισι δὲ τόποις καὶ οἶνος ἐξαιρετος ἐξ ἐγχωρίου τινὸς κλήματος. Δένδρα δ' ἐν αὐτῇ κοινὰ εἶνε πλάτανοι, σπένδαμοι, μελίκι καὶ ἐν τοῖς δυτικοῖς τῶν Βραχιδῶν ὄρεων ἐλάται ἔχουσαι μέχρις 100 μέτρ. ὕψος καὶ 16 μέτρ. περιφέρειαν κλ. Ζῶα δ' ἄγρια ἔχει βονάσους (bisons), ἐλάφους, δορκάδας, ἄρκτους, λύγκας, μαύρους καὶ κοκκίους λύκους, κάστορας, σαρκόφαια κτλ. Πτηνὰ δὲ ψιττακοῦς, ἀετοῦς, σκώπας (moqueurs), κολίβρια καὶ ἕρπετὰ κροταλίας ὄφεις κλ. Ὡκυθῶς ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς ἄφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, ἔτι δὲ λιθάνθρακες, πετρέλαιον κλ.

Ἡ βιομηχανία ἐν αὐταῖς εἶνε ἀνεπτυγμένη εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐκπληκτικῶς πολλαπλασιασμένα· διότι πάντες οἱ ποταμοὶ αὐτῆς πλέονται ὑπὸ πλήθους πλοίων καὶ ἀτμοπλοίων, ἢ δὲ ξηρὰ διασχίζεται ὑπὸ ἀπείρων σιδηροδρόμων. Καὶ αὐταὶ δ' αἱ κῶραι συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας δι' ἡλεκτρικῶν τηλεγράφων.

Ἡ παιδεία εἶνε ἐντάυθα ἐλευθέρα, ὅθεν καὶ τὰ μικρότερα χωρὶα ἔχουσι σχολεῖα· διὰ τοῦτο ἅπαντες οἱ κῆτ. γνωρίζουσι τὴν ἀνάγνωσιν, γραφήν καὶ ἀριθμησιν· αἱ δ' ἐπιστῆμαι αἱ συντελοῦσαι εἰς τὴν διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐμπορίας εὐδαιμονίαν καλλιεργοῦνται θαυμασίως.

Εἰς τὰς Ἠνωμένους Πολιτείας ἀνήκει καὶ ἡ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς ἡπει-
ρου κειμένη Ἀλάσκα, ἡ πρότερον Ῥωσικὴ Ἀμερικὴ καλουμένη

Μετὰ τῆς Ἀλάσκας ἐνοῦνται καὶ αἱ πρὸς Δ. αὐτῆς νῆσοι Ἀλε-
ούται, ἔχουσαι ἕδαφος πετρῶδες καὶ κλίμα λίαν ὑγρὸν· ἡ *Ναυα-
ρχίς* πρὸς Ν. ἔτι δὲ τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ *Πρόγγηπος* τῆς *Οὐαλλίας*
καὶ τοῦ βασιλέως *Γεωργίου Γ'*, ἐν τῇ μικρᾷ τοῦ ὁποῦο νήσῳ *Σίτκα*
κεῖται ἡ *Νέα Ἀρχάγγελος*, πρωτ. τῆς ὅλης χερσονήσου Ἀλάσκας.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀλάσκας εἶνε ἄγνωστος, οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰς
100 χιλ. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ψυχρότατον, τὸ δ' ἕδαφος ἕνεκα
τοῦ ψύχους ἀνεπίδεκτον καλλιεργείας. Αἱ χῶραι αὐταὶ ἐπισκέ-
πτονται συχρὰ ὑπὸ θηρευτῶν διὰ τὰ γουναρικά τῶν διαφόρων ἀλω-
πέκων, ἐνυδρίδων, καὶ διὰ τὴν ἀλιεῖαν τῶν φαλαινῶν.

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἔχουσι καὶ κτήσεις τινὰς εἰς τὰς Ἀν-
τίλλας καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν.

ΜΕΞΙΚΟΝ.

Μήκ. Δ. 89⁰—119⁰ 30'.

Πλάτ. Β. 15⁰ 40'—33⁰

Τὸ Μεξικὸν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν,
πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γουατεμά-
λης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Τὸ Μεξικὸν ὑπετάχθη τὸ 1521 ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου Κόρτε εἰς τὴν
Ἰσπανίαν· εἶχον δὲ τότε τέχνας τινὰς καὶ πολιτισμὸν οἱ Μεξικανοὶ ἀλλὰ θρη-
σκείαν βάρβαρον, προσφέροντες εἰς τοὺς θεοὺς τῶν ἀνθρωπίνους θυσίας. Μέχρι
νῦν δ' ἔτι σώζονται μνημεῖα, οἷον πυραμίδες κλ. μαρτυροῦντα τὸν πάλαι ποτὲ
πολιτισμὸν αὐτῶν.

Ὅρη. Τὰ ὄρη τοῦ Μεξικοῦ εἶνε συνέχεια τῶν Βραχωδῶν ὀρέων
ἃν ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶνε τὸ φοβερὸν ἠφάιστειον *Ποποκάτεπλορ*.

Ἐπισ. πόλεις τοῦ Μεξικοῦ, διηρημένους εἰς 24 διοικήσεις, εἶνε
Καμπέχη, εἰς τὴν Ἰουκατάνην, ὅθεν ἐξάγονται βραχικὰ ξύλα. *Βε-
ρακρούχη*, ἡ ἐμπορικώτερα παραλία πόλις τοῦ Μεξικοῦ, ἔχουσα
κλίμα νοσοδέστατον· ἐναῦθα ἡ κίτρινοθέρμη κάμνει μεγάλην κα-
ταστροφὴν. *Μεξικὸν* μεσόγειος πόλις, πρωτ. τοῦ Μεξικοῦ, ἐκ τῶν
ῶρκιοτέρων καὶ μεγαλειτέρων πόλεων τοῦ νέου κόσμου, ἔχουσα
250 χιλ. κατ. λαμπροὺς καθολικοὺς ναοὺς, λαμπρότατον βου-
λευτήριον καὶ νομισματοκοπεῖον. *Πουέβλα* ΝΑ. τοῦ Μεξικοῦ, ἔ-
χουσα ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ μάλιστα βάμβκος καὶ 80 χιλ.
κατ. *Γουαταξούατορ*, ἔχουσα 65 χιλ. κατ. καὶ πλουσιώτατα
ἀργύρου μεταλλεῖα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Μεξικοῦ εἶνε 1921000 τετρ. στάδ.
οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 9 $\frac{3}{4}$ ἑκατ. χριστιανοὶ δυτικοὶ κυβερνώμενοι
δημοκρατικῶς.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε εἰς μὲν τὰ μεσόγεια συγκερασμένον, εἰς δὲ τὰ παράλια θερμότερον καὶ νοσερόν· ἐνταῦθα ἢ κλιτρινοθέριμη κάμνει μεγάλας καταστροφάς· τὸ δ' ἔδραφος αὐτοῦ παράγει σίτον, γεώμηλα, ζαχαροκάλαμον, καπνόν, ἰνδικόν, βανίλλην, βάμβακα, βαφικὰ ξύλα, ἔβενον κλ. Ἄπαντα δὲ τὰ ζῶα τῆς Εὐρώπης μεταφερθέντα εἰς αὐτὸ θαυμασίως ἐπόλλαπλασιάσθησαν.

Μεταλλεῖα δ' ἔχει ἀνεξάντλητα χρυσοῦ· ἀλλὰ καὶ τὰ ἀργυρᾶ αὐτοῦ μεταλλεῖα παράγουσι περισσότερον ἄργυρον ἢ ὅλα τὰ ἀργυρᾶ μεταλλεῖα τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐπὶ τῆς χερσονήσου Γουκατάνης οἱ Ἄγγλοι κατέχουσι τὴν χώραν τῆς Ὀνδούρας (26 χιλ. κατ.) μὲ πρωτ. Βαλλίηρ, ἔχουσαν ἄξιον λόγου ἐμπόριον βαφικῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων ξύλων.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μῆκ. Δ. 85⁰—97⁰.

Πλάτ. Β. 8⁰—18⁰.

Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ ὀρίζεται ΒΑ. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ χώρα αὕτη ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπέκειτο εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ Μεξικοῦ, ἀλλὰ τὸ 1821 ἀποστατήσασα τῆς Ἰσπανίας σχημάτισεν ἰδίαν δημοκρατίαν.

Ἡ ὄρη αὐτῆς εἶνε αἱ Κορδιλλέραι τῶν Ἄνδεων σχηματίζουσαι ἐνταῦθα 35 ἠφαίστεια, ὧν τινὰ εἶνε λίαν ὑψηλά· λίμνη δ' ἄξια λόγου πρὸς Δ. εἶνε ἡ Νικαράγουα.

Αὕτη διαίρεται εἰς 5 δημοκρατίας τῆς Γουατεμάλης, Ὀνδούρας, Ἀγ. Σωτήρος, Νικαραγούας καὶ Κοσταρικής.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Γουατεμάλα (45 χιλ. κατ.) πρὸς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν, πρωτ. τῆς Γουατεμάλης ὠρεῖα πόλις πολὺ χιλιάς καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμῶν. Βεραπάχη ἐξ Ἰνδῶν σχεδὸν κατοικουμένη, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. κεῖται δ' ἐν εὐφορῶτάτῃ χώρᾳ, ἐν ἣ βρέχει ἐννέα μῆνας τὸ ἔτος. Νέον Βαλαδόλιδον, πρωτ. τῆς Ὀνδούρας. Ἀγ. Σωτήρ, πρωτ. τῆς ὁμων. δημοκρατίας ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Μαράγουα ἐπὶ ὁμων. λίμνης, πρωτ. τῆς Νικαραγούας ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Καρχηδῶν, πρωτ. τῆς δημοκρατίας Κοσταρικής ἔχουσα 26 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφ. αὐτῆς εἶνε 256000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 2 1/2 ἑκατ. ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἰνδοί, ἅπαντες δυτικοὶ σχηματίζοντες μίαν ὁμόσπονδον δημοκρατίαν· εἰς δὲ τὸ Α. τῆς Νικαραγούας κατοικοῦσι οἱ Μασκοῦτοι λαοὶ Ἰνδικῶς καὶ πολεμικοὶ, ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Ἄγγλους.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ποικίλον, καὶ εἰς μὲν τὰς βραθείας κοιλάδας καὶ πεδιάδας καὶ τὰς παραλίαις ἢ θερμότης εἶνε μεγίστη, εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰ ὄροπέδια ἢ ὑερμοκρασία εἶνε συγκερασμένη.

Ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου ἀδικηκόπως βρέχει, ὅτε καὶ μεγάλη ὑγρασία εἶνε εἰς τὴν χώραν, προξενούσα μεγάλας ἀσθενείας. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον, ἀλλ' ὑπόκειται εἰς τρομεροὺς σεισμοὺς καταστρέφοντας συχνὰ τὴν χώραν· πικράγει δ' ἀφθόνως βάμβεκα, ζαχαροκλάμον, ἰνδικόν, κικκόν περίφημον, καφὲν καὶ καπνὸν ἐξάριετον. Ἔχει δὲ καὶ μεγάλα δάση παρεχοντα νκυπηγήσιμον ξυλίαν, ἔβενον καὶ ἄλλα πολύτιμα ξύλα, ἔτι δὲ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου καὶ μολύβδου.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Νοτ. Πηγ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. ὠκεανοῦ.

Αὕτη διαιρεῖται εἰς 10 μεγάλα μέρη τὴν Κολομβίαν, Γουανηρ, Βρασιλίαν, Περούαν, Βολιβίαν, Χιλήν, Παταγονίαν, Λαπλάταν, Παραγουανήν καὶ Οὐρουγουανήν.

Τὰ ὄρη αὐτῆς εἶνε συνέχεια τῶν Κορδιλλιεῶν τῶν Ἀνδεων ἐκτεινόμενα μέχρι τῶν νοτιωτάτων τῆς Παταγονίας· τούτων ἐπις. κορυφαί εἶνε ὁ Ἰλιμάνης μεταξὺ Περούας καὶ Βολιβίας, τὰ ἠψίσταια Κιμβόρασον, Κοτοπάξιον καὶ Ἀντίσανον εἰς τὸ Κούιτον· ἔτι δὲ τὰ Βρασιλιακά ὄρη.

Πεδιάδες δὲ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶνε ἡ τοῦ Ὀρινόκου μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν ὀρέων τῆς Γουανῆς· νοτιωτέρη δὲ ταύτης εἶνε ἡ Ἀμαζονικὴ πεδιάς μεταξὺ τῶν Ἀνδεων, τῶν ὀρέων τῆς Βρασιλίας καὶ τῆς Γουανῆς, καὶ νοτιωτάτη ἡ τοῦ Λαπλάτα καὶ ἡ τῆς Παταγονίας μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν Βρασιλιακῶν ὀρέων. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται πεδιάδες εἶνε τὸ πλεῖστον ἀδενδροί, κλυπτόμενα ὑπὸ ἐλῶν καὶ χόρτων συνήθως ἀλατούχων.

Ποταμοὶ δὲ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶνε ὁ Ὀρινόκος ἐκβάλλων εἰς τὰ ἄκρα τῆς ὁμων. του πεδιάδος· ὁ Ἀμαζόνιος, ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν ὁ τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου εἰς τὴν Βρασιλίαν καὶ ὁ Λαπλάτας εἰς τὴν Λαπλάταν, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Αἶμαϊ δὲ πρὸς Β. ἡ Μαρακάϊβος, ἡ Τιτικάκη, ἐπὶ ὄροπέδιου τῶν Ἀνδεων εἰς τὴν Περούαν, καὶ ἡ Πάτος εἰς τὸ Ν. τῆς Βρασιλίας.

ΚΟΛΟΜΒΙΑ

Μῆκ. Δ. 61° 40' — 85° .

Πλάτ. Β. 12° 30' — 6° 15' Ν.

Ἡ Κολομβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας καὶ

τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Περούιξ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γουαίνης καὶ Βρασιλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Κολομβία ὑπέκειτο εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς καλουμένη Νέον βασιλεῖον τῆς Γρενάδας. Ὅτε δὲ αὐτοὶ τὴν ἐκυρίευσαν, εὑρον ἐν αὐτῇ λαὸν πολιτισμένον, ἔχοντα τὸ θρησκευτικὸν του κέντρον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Βογότα· ἀλλὰ τὸ 1811 ἀποστατήσασα αὕτη τῆς Ἰσπανίας ἀνεγνωρίσθη ὑπ' αὐτῆς τὸ 1822 κράτος ἀνεξάρτητον.

Διακρίεται δὲ αὕτη ἤδη εἰς τρεῖς ἀνεξαρτήτους δημοκρατίας, τὴν Νέαν Γρενάδα, τὸν Ἰσημερινὸν καὶ τὴν Βενεζουέλα.

Τὰ ὄρη αὐτῆς εἶνε συνέχεια τῶν Ἄνδεων, ὧν ὑψηλότερα κορυφὰ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἶνε τὰ ἠψυχίστρια Πιχίγκας (4996 μέτρ.), Κιμβόρασορ (6530 μέτρ.), Ἀρτίσαορ (4300 μέτρ.) καὶ Κοτοπάξιορ. Ποταμοὶ δὲ ὁ τῆς Μαγδαληνῆς, πηγάζων ἐκ τῶν Ἄνδεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, καὶ ὁ Ὀρινόκος, ὅστις ἐκ τῶν αὐτῶν ὄρεων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν (2200 χιλιομ. μῆκ.). Αἰμυρῆ δ' ἐπίσ. εἶνε ἡ Μαρακάιβο, ἔχουσα ὕδατα γλυκέα καὶ συγκοινωνοῦσα μετὰ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης.

Ἐπίσ. πόλεις αὐτῶν εἶνε Σαρταγε-δε-Βογότα ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος καὶ ἐπὶ παραποτάμου τῆς Μαγδαληνῆς, πρωτ. τῆς Νέας Γρενάδης ἔχουσα λαμπρὸν καθεδρικὸν ναὸν, πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ. Κούϊτορ, ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄροπεδίου (29080 μέτρ.), πρωτ. τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχουσα θέαν μελαγχολικὴν καὶ 8 χιλ. κατ. Καρακάς ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος παρὰ τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, πρωτ. τῆς Βενεζουέλης ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Βολιβάρου τοῦ συντελέσαντος μεγάλως εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 2611000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατ. δυτικοί. Ἐκαστον δὲ τῶν τριῶν κρατῶν διοικεῖται δημοκρατικῶς δι' ἐνὸς προέδρου καὶ ἐνὸς συμβουλίου, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα καὶ λαοὶ Ἰνδικοὶ ἀνεξάρτητοι· οἷον οἱ Μοσχάροι, οἱ Μεϊνάσοι καὶ παρὰ τὸν Ὀρινόκον οἱ Ὀτομάκοι, λαὸς ζώωδης ζῶν κατὰ τὰς πλημμύρας τῆς χώρας ἐκ μυρμηκῶν, κόμμιος καὶ λιπώδους, τινὸς γῆς.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς μὲν τὰς ὀρεινὰς χώρας εἶνε ὀρετοῦρον καὶ εἰς πολλὰ μέρη ψυχρὸν, ἀν καὶ δι' αὐτῆς διέρχεται ὁ ἰσημερινός, εἰς δὲ τὰς κοιλάδας εἶνε ἀδιάκοπον ἕαρ, ἐν ᾧ εἰς τὰ παράλια καὶ μάλιστα εἰς τὰ βόρεια ἡ ὑγρασία καὶ ἡ θερμότης κατασταίνουσι τὸ κλίμα νοσερόν· τὸ δ' ἕδαφος πλὴν τῶν πετρωδῶν μερῶν εἶνε εὐφορώτατον, παράγον κακκόν, Ἰνδικόν, κίγκινον, (quinquina), καπνὸν κλ. ζῶα δ' ἄγρια ἔχει ἄρκτους, ἀγρίους αἰλούρους, τίγρεις κλ. πτηνὰ δὲ γῦπας, ἐρπετὰ τὸν φοβερόν ὄφιν Κυζίμην (Cuaima), πολλοὺς σκορπίους καὶ διάφορα βλαβερὰ ἔντομα. Ὑ-

πάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ ἔτι μεγάλᾳ δάση καὶ μεταλλεῖα φέροντα χρυσόν, ἄργυρον, χαλκόν, σίδηρον, γαιάνθρακας καὶ πολυτίμους λίθους.

Γ Ο Υ Ψ Α Ν Η.

Μῆκ. Δ. $54^0-62^0 30'$.

Πλάτ. Β. 1^0-8^0 .

Ἡ Γουζάνη ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κολομβίας, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας. Δικαιρεῖται δὲ εἰς *Γαλλικὴν*, *Ἀγγλικὴν* καὶ *Ὀλλανδικὴν* Γουζάνην.

ΣΗΜ. Οἱ Γάλλοι ἀπέστειλαν εἰς τὴν Γουζάνην ἀποικίας ἀπὸ τοῦ 1635, ἀλλὰ μόλις τὸν ἐνεστώτα αἰῶνα ἤρχισεν αὕτη ἡ χώρα νὰ προσδεύῃ· οἱ δὲ Ὀλλανδοὶ συνέστησαν τὸ 1665, ἐν αὐτῇ ἀποικίαν ἧς μέρος ἀφῆρσαν οἱ Ἀγγλοὶ τὸ 1814.

Ἐπιστ. πόλεις εἶνε *Καϋένη* ἐπὶ ὁμων. νήσου εἰς τὸν ὠκεανόν, πρωτ. τῆς Γαλλικῆς Γουζάνης (30 χιλ. κατ.). *Γεωργετόβνη*, πρωτ. τῆς Ἀγγλικῆς Γουζάνης, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Παραμάριβον* ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σουρινάμ, πρωτ. τῆς Ὀλλανδικῆς Γουζάνης, ὠραία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 24 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 462000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. τῆς μὲν Γαλλικῆς Γουζάνης 30 χιλ. τῆς δὲ Ὀλλανδικῆς 70 χιλ. καὶ τῆς Ἀγγλικῆς 240 χιλ. οἱ πλεῖστοι μαῦροι καὶ πολλοὶ Ἰνδοί· τὸ δ' ἐσωτερικὸν κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν ἀνεξαρτήτων.

Τὸ κλίμα τῆς Γουζάνης, καίτοι ἡ χώρα εἶνε ἐλώδης, δὲν εἶνε τόσοσθερμὸν καὶ νοσῶδες, ὡς ἐν γένει θεωρεῖται· διότι τὰ δάση, τὰ πολλὰ ὕδατα καὶ οἱ δροσεροὶ ἄνεμοι πολὺ ἐλαττοῦσι τὴν αὐτοῦ θερμότητα· οἱ δὲ πυρετοὶ δὲν εἶνε ἐν αὐτῇ κινδυνώδεις.

Ἡ Γουζάνη ἔχει ἄρκετὰ ὑψηλὰ καὶ δασώδη ὄρη πρὸς Ν. καὶ Α. τὰ *Τουμουκούμακα* κελούμενα, ἀλλὰ καὶ πεδιάδας εὐφροωτάτας καὶ κέλλιστα κελλισεργημένως, περρυγούσας κερὲν *ζαχαροκάλχμον*, κκαχόν, κανέλλαν, βάμβηκκ, ἰνδικόν, πολύτιμα ξύλα κλ. ἔχει δὲ καὶ ἄγρια ζῷα· οἷον τίγρεις, πιθήκους, ὄφεις δικρόρους κλ.

Β Ρ Α Σ Ι Λ Ι Α

Μῆκ. Δ. $37^0 20'-74^0$.

Πλάτ. Β. $5^0 -33^0 30' N$.

Ἡ Βρασιλία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τῆς Γουζάνης καὶ τῆς Κολομβίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Περρυγούσης, Λαπλάτας, καὶ Οὐρουγούσης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κολομβίας, Περουτῆς καὶ Βολιβίας.

ΣΗΜ. Ἡ Βρασιλία εἶνε Πορτογαλικὴ ἀποικία, κατεχομένη ὑπὸ τῶν Πορτογάλων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 16ου αἰῶνος· μέχρι τοῦ 1822, ὅτε ὁ Δὸν Πέτρος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας ἐκηρύχθη ἐν αὐτῇ αὐτοκράτωρ.

ΠΕΡΟΥΙΑ

Μῆκ. Δ. 66⁰ — 83⁰ 40'.Πλάτ. Ν. 3⁰ 30' — 21⁰ 20'.

Ἡ Περούια ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κολομβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Χιλῆς, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. ὠκεανοῦ. ΣΗΜ. Ὁ Φραγκίσκος Πιζάρου ὑπέταξεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν τὴν Περούιαν τὸ 1524· ἀλλὰ τὸ 1821 ἐπαναστατήσασα ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος δημοκρατία. Ἡ Περούια ἐσχημάτιζε πρὸ τῆς Ἰσπανικῆς αὐτῆς κατακτήσεως κράτος ἰσχυρὸν καὶ πολιτισμένον, διοικούμενον ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων Ἰγκῶν, θεωρουμένων ὡς τέκνω τοῦ Ἥλιου· ὁ δὲ χρυσὸς κατὰ τὴν κατάκτησιν ἦτο παρ' αὐτοῖς ἐν κοινῇ χρήσει.

"*Ορη.* Αἱ "Ανδεις εἰσερχόμεναι εἰς τὴν Περούιν σχηματίζουσι τὸ ἠφίστιον Ἀρεκουίπα καὶ ἄλλα φοβερὰ ἠφίστεια. Ἐκ τῶν ὄρεων τούτων πηγάζει ὁ Ἀμαζόνιος ποταμὸς καὶ πολλοὶ ἄλλοι αὐτοῦ παραπόταμοι, εὐφορωτάτην καταστάνοντες διὰ τῶν ὑδάτων τῶν τὴν χώραν. *Λίμνη* δ' ἀξία λόγου εἶνε πρὸς Ν. ἡ Τιτικάκη.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις, διηρημένης εἰς 3 ἐπαρχίας, εἶνε *Λίμα* 9 στάδ. μακρὰν τοῦ ὠκεανοῦ, πρωτ. τοῦ κράτους· ἔχουσα καλὰς ὁδοὺς, καλῶς κεκοσμημένους ναοὺς, πανεπιστήμιον καὶ 100 χιλ. κατ. Ἀρεκουίπα, πλησίον ὁμων. φοβεροῦ ἠφιστείου εἰς τερπνὴν θέσιν, ἔχουσα λιμπερὰν βιομηχανίαν καὶ 30 χιλ. κατ. Κοῦσκορ, ἡ πάλκι πρωτ. τῶν Ἰγκῶν, διασώζουσα ἀρχαῖα αὐτῶν ὀχυρώματα, τὸν μέγαν ναὸν τοῦ Ἥλιου, μεταβληθέντα εἰς μοναστήριον τῶν Δομενικανῶν καὶ 20 χιλ. κατ.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 1120000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 2 ἴσκατ. δυτικοὶ κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς· οἱ δ' ἐν αὐτῇ Ἰνδοὶ εἶνε πολυπληθέστεροι τῶν Εὐρωπαϊῶν· πολλοὶ δὲ τούτων ζῶσιν ἔτι εἰς ἀγρίαν κατάστασιν.

Τὸ πρὸς τὸν Μέγαν ὠκεανὸν αὐτῆς μέρος συνίσταται ἐξ ἀμμοδῶν καὶ ἀνύδρων πεδιδῶν, ἐστερημένων πάσης βλαστήσεως· ἔχει ἕμως κλίμα συγκρασμένον, δροσιζόμενον ὑπὸ τῶν θαλασσίων ἀνέμων καὶ τῶν πνεόντων ἔτι ἀπὸ τὰς "Ανδεις· τὸ δὲ πρὸς Α. τῶν Ἀνδεων ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὑποκείμενον εἰς συχνοὺς σεισμούς, ἀλλ' εἶνε εὐφορώτατον πικρὰν ὀρούσιον, βανίαν, ζαχαροκάλαμον, κακάον, ἰνδικὸν κλ. Ἰθαγενὲς δὲ ζῶον ἔχει τὴν *Λάμαν*, ἔχουσαν πολὺ λεπτὸν μαλλίον· ἔχει δὲ καὶ δάση κέδρων ἐχόντων ὕψος 70 μέτρων, ἀκακιῶν, ἐβένου, κηροξύλων κλ. καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων.

ΒΟΛΙΒΙΑ

Μῆκ. Δ. 59⁰—73⁰.Πλάτ. Ν. 10⁰—27⁰.

Ἡ Βολιβία ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας καὶ Περ-

ραγουάης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ακπλάττα, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περουίξας
 ΣΗΜ. Ἡ Βολιβία ἦ καὶ Ἄνω Περουίξας καλούμενη ἐπὶ πολλὰ ἔτη
 ἦτο ἡνωμένη μετὰ τὴν Ακπλάτταν, ἀλλὰ τὸ 1825 ἀπεσπίασθη αὐτῆς καὶ ἐσηγ-
 μάτισεν ἰδίαν δημοκρατίαν.

Ὅρη. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν Ἄν-
 δεων ὁ Σοράτας (7315 μέτρ.) καὶ ὁ Ἰλιμάρης (7696 μέτρ.).

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ποτσάσιον, ἐκτισμένον 4200 μέτρ.
 ὑπερῶν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ ἔχον πλοῦσι μεταλλ-
 λεῖτα ἀργύρου καὶ 20 χιλ. κατ. Χουκισάκα ἐπὶ ποταμοῦ, καλῶς
 ἐκτισμένη πόλις, πρωτ. τῆς Βολιβίας ἔχουσα πλησίον τῆς λαμ-
 πρᾶ μεταλλεῖτα ἀργύρου, πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. Λα-
 πάζη, ἐκτισμένη 3717 μέτρ. ὑπερῶν τῆς ἐπιφανείας τῆς θα-
 λάσσης καὶ ἔχουσα λαμπρὰ μεταλλεῖτα χρυσοῦ καὶ 80 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 1297300 τετρ. στάδ. οἱ δὲ
 κατ. 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς, ὧν 250 χιλ. Ἴνδοί.

Τὸ πρὸς Δ. αὐτῆς μέρος εἶνε τόπος ξηρὸς καὶ ἀκκοίμητος, τὸ
 δ' ἐν τῷ μέσῳ ἔχει κλίμα συγκροσμένον καὶ καλύπτεται ὑπὸ
 ὄρεων περιλαμβανόντων καὶ πολλὰς εὐφόρους κοιλάδας, ἐν αἷς ἐ-
 πικροτεῖ παντοτεινὸν ἔαρ· τὸ δὲ ἀνατολικὸν ἔχει ἐκτεταμένους
 πεδιάδας κεκαλυμμένους ὑπὸ ὄρων καὶ ποτιζομένους ὑπὸ διχφώ-
 ρων ποταμῶν. Ἐνταῦθα φύεται καὶ ἡ ἄμπελος, ἡ ἐλαίη, ὁ φοῖνιξ,
 ὁ βάλσαμος, ὁ πλάτανος κτλ. ἔχει δάση ἐκτεταμένα. φέρονται πο-
 λύτιμα ξύλα, καὶ μεταλλεῖτα ἀργύρου ἀφθονώτατα· ἔτι δὲ διχφώ-
 ρα ἄγρια ζῷα· οἷον τὸν ἰαγουάραν, τὴν μικρὰν ἀρίτον καὶ τέλος
 τὸ μέγα πτηνὸν κόνδωρα.

ΛΑΠΛΑΤΑ, ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ, ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ.

Μήκ. Δ. 64⁰ — 72⁰.

Πλάτ. Ν. 21⁰ 30' — 41⁰.

Ἡ Ακπλάττα ὀρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Βολιβίας πρὸς Ν ὑπὸ
 τῆς Παταγονίας, πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Χιλῆς, τὰ δὲ ΒΑ. ὄρη κατὰ χεῖ-
 ῆ Παραγουάη, καὶ τὰ Α: πλὴν τῆς Βρασιλικῆς καὶ ἡ Οὐρουγουάη.

ΣΗΜ. Ἡ Ακπλάττα ἀνεκαλύφθη τὸ 1515 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δ' ἄξου καὶ ὑπε-
 τήθη εἰς τὴν Ἰσπανίαν μετὰ αὐτῆς δὲ ἦτο ἡνωμένη ἡ Παραγουάη, τῆς ὁποίας
 μέρος ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν μέχρι τοῦ 1767, ὅτε καὶ ἐξουσιώθησαν ἐκεί-
 θεν, καὶ ἡ Οὐρουγουάη ἦν ὑπέταξε τὸ 1821 ἡ Βρασιλικῆ. Ἡ Ακπλάττα ὁμοίως τὸ
 1810 ἔτετα ἀνεξάρτητον ἐκηρύχθη δημοκρατίᾳ· ἐκείνη δὲ καὶ ἡ Πα-
 ραγουάη συζητιζέται ἕκαστοι ἴδιον κράτος. Καὶ ἡ Οὐρουγουάη δὲ ὁμοίως ἀπο-
 σπασθεῖσα τῆς Βρασιλικῆς τὸ 1828 ἐκηρύχθη δημοκρατία ἀνεξάρτητος.

Ὅρη. Τῆς Ακπλάττας ὄρη εἶνε πρὸς Δ. αἱ Ἄνδεις, καὶ εἰς τὸ
 ΒΑ. τὰ Βρασιλικὰ ὄρη. Ποταμὸς δὲ ὁ Ακπλάττας, ὅστις πηγάζ-
 ζων ἐκ τῶν Ἄνδεων καὶ τῶν Βρασιλικῶν ὄρεων καὶ δεξιόμενος
 τοὺς ποταμοὺς Παραγουάην καὶ Ουρουγουάην ἐκβάλλει εἰς τὸν
 Ἄτλαντικόν.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Ακπλάτας, διηρημένης εἰς 14 ἐπαρχίας ὁμοσπόνδους, εἶνε *Buenosáyres* (Εὐάερος) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ακπλάτα ἐν ὠραία θέσει, πρωτ. τῆς Ακπλάτας, πλουσία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον, μέγα ἐμπόριον δερμάτων ζῶων κλ. καὶ 190 χιλ. κατ. *Μενδόζα* πρὸς Δ. ὠραία πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. καὶ παράγουσα ὀνομαστοὺς οἴνους. Τῆς δὲ *Οὐρουγουάης* πρωτ. *Μορτεβίδεον* ἐπὶ τοῦ Ακπλάτα πανταχόθεν σχεδὸν περικεκυκλωμένη ὑπὸ ὑδάτων, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα καὶ 90 χιλ. κατ. τῆς δὲ *Παραγουάης* πρωτ. *Ανάληψις* ἐπὶ τοῦ Παραγουάη, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον δερμάτων, καπνοῦ κλ. καὶ 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς οἶνε 2568000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. τῆς Ακπλάτας 1800000, τῆς Οὐρουγουάης 450 χιλ. καὶ τῆς Παραγουάης $1\frac{3}{4}$ χιλ. ἅπαντες δυτικοὶ κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς· ἀλλ' ὑπάρχουσι ἔτι ἐν αὐταῖς Ἴνδοι καὶ ἄγριοι.

Τὸ κλίμα τῆς Ακπλάτας εἰς τὰς ἐπὶ τῶν ὀρέων κοιλάδας εἶνε λίαν ψυχρὸν· χαμηλότερα ὅμως συγκιρναῖται καὶ κατασταίνεται γλυκύτατον. Ἐχει δὲ ἡ χώρα πολλὰς ἐρήμους καλουμένας *πάμπας*, ἀλλὰ καὶ πλείστας εὐρυχώρους πεδιάδας καὶ κοιλάδας παραγούσας σίτον, κριθήν, βόμβικα, καπνόν, ζαχαροκάλαμον, κίμνον, κακάον, ἰνδικόν, λαμπρὰν κτηνοτροφίαν βοῶν, προβάτων, κίτων, ἵππων· ἀλλὰ καὶ ἐν ἀγρία καταστάσει τὰ ζῷα ταῦτα περιπλανῶνται ἀγεληδὸν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰς ἐρήμους· ἄγρια δὲ ζῷα ἔχει ἰαγουάρας, κουγουάρας, λάμυς κλ.

Χ Ι Λ Η.

Μήκ. Δ. 72°—76° 30'.

Πλάτ. Ν. 25°—43°.

Ἡ Χιλὴ ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς *Περουάας*, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς *Ακπλάτας* καὶ *Παταγονίας*, ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Χιλὴ κατεκτήθη τὸ 1540 ὑπὸ τοῦ Πέτρου Βαλδουβία Ἰσπανοῦ· ἀλλὰ τὸ 1823 ἀποσπασθεῖσα τῆς Ἰσπανίας ἐσχιστάσθη δημοκρατίαν ἀνεξάρτητον.

Ὄρη. Αἱ ἄνδεις ἐκτεινόμεναι πρὸς τὰ Α. τῆς Χιλῆς ἀποχωρίζουσι αὐτὴν ἀπ' ὅλης τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ σχηματίζουσι ἐνταῦθα τὸ ὄρος *Ακοκάγον* (6800 μέτρ.).

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Σαντιάγο*, καλῶς ἐκτισμένη πόλις ἐπὶ εὐφύρου πεδιάδος πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα τερπνὸν κλίμα καὶ λαμπρὸν νομισματοκοπεῖον, καθεδρικὸν ναόν, πανεπιστήμιον καὶ 115 χιλ. κατ. *Βαλπάραισον* (κοιλίης περσείσου), ὁ πρῶτος ἐμπορεῖας λιμὴν τοῦ κράτους, ἔχουσα 70 χιλ. κατ.

Ἡ ἐπὶ τὴν Χιλὴν ἀνήκουσιν ἡ ἔρημος νῆσος τοῦ Ἰουάννου Φερνανδῆ

καὶ αἱ νῆσοι Χιλόκι, ὧν 25 εἶνε κατοικημένοι ἔχουσι πολλοὺς μικροὺς λιμένας. Ὡσαύτως ἡ Χιλή κατέχει ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Μεγαλλάνου τὴν χερσόνησον Βρουσβίλην.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 321460 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 1 $\frac{1}{2}$ ἑκάτ. κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς· ἀλλ' εἰς τὸ νότιον αὐτῆς πρὸς τὰς Ἄγρεις ὑπάρχουσι καὶ λαοὶ ἀνεξάρτητοι οἱ Ἀρευκανοὶ ζῶντες ληστρικὸν βίον. Τὸ κλίμα τῆς Χιλῆς εἶνε ἕνεκα τῶν ὁρέων γλυκὸ καὶ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος παράγει πρὸς βορρῶν τὰ φυτὰ καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ τόπων, εἰς δὲ τὸ νότιον ἐπιδίδουσι οἱ δημοκρατικοὶ καρποὶ καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη τῆς Εὐρώπης· ἔχει δὲ καὶ διάσημα ἔκτεταμένα.

Χρῶν δὲ αὐτῆς εἶνε ἡ προβατοκαμῆλος, καὶ πτηνὰ ὁ κόνδωρ, τὸ μικρότατον τῶν πτηνῶν κολίθριον, στρουθοκάμηλοι, πελεκάν κτλ. Μεταλλεῖα δ' ἔχει ἄφθονα, χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, τοπκζίου, ρουβινίου σαπφείρου, γυκινοβάκων, κτλ.

ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ.

Μήκ. Δ. 67⁰—78⁰.

Πλάτ. Ν. 39⁰—54⁰.

Ἡ Παταγονία κατέχουσα τὸ νοτιώτατον τῆς ἠπείρου, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Χιλῆς καὶ τῆς Ακπλάτας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεγαλλανικοῦ πορθμοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Παταγονία εἶνε σχεδὸν ἔρημος καὶ ἐλάχιστα γνωστή. Μέχρι τινῶς οἱ Παταγῶνες θεωροῦντο ὡς οἱ ὑψηλότεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἤδη ἐγνωσθη ὅτι δὲν εἶνε τοσοῦτον ὑψηλοί· φαίνονται ὅμως τοσοῦτοι ἕνεκα τοῦ μακροῦ στήθους των.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 908000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 250 γιλ. εἶνε σχεδὸν ὅλως ἄγριοι, κυβερνώμενοι ἀνεξαρτήτως ὑπὸ ἰδίῶν ἡγεμόνων, καὶ θεωροῦμενοι ὑπὸ τῶν περιηγητῶν ὡς φιλόξενοι καὶ εἰρηνικοί· Κύριον δ' ἐπιτηδεύμα ἔχουσι τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὴν θήρην· διὸ καὶ τρέφουσι πολλοὺς κύνας. Εἶνε δὲ περίφημα ἵππεῖς καὶ μετὰ μεγάλης ἐπιτηδεϊότητος μεταχειρίζονται τὰ δόρκα, τὰς ἀσπίδας καὶ τὰ βέλη των.

Τὸ κλίμα τῆς Παταγονίας εἶνε εὐμετάβλητον, ὡς πνεόντων ἐν αὐτῇ ἀδικιῶπως ὁρητικῶν ἀνέμων, τὸ δ' ἔδαφος εἰς τὰ βόρεια εἶνε πλῆρες πικρῶν καὶ εἰς τὰ ἀνατολικὰ ξηρὸν, γυμνόν, ἀμμώδες καὶ ἐσπτερημένον δένδρων· τὰ δὲ δυτικὰ ἕνεκα τῶν Ἄνδεων εἶνε ὁρεινὰ καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ δασῶν καὶ πάγων.

Πρὸς Ν. τῆς Παταγονίας κεῖνται 1 ἡ Γῆ τοῦ Πυρός, αὕτη σύμ. πλεγμα νήσων, ὧν τὸ Β. καὶ Α. ἔχει βοσκὰς καὶ δένδρα ἔτι δὲ ζῶν, λαγωούς, ἀλώπεκας, ἵππους, τὰ δ' ἄλλα μέρη εἶνε ψυχρά, ἀκρπκ καὶ ξηρά, κατοικούμενα ὑπὸ τῶν Γαγκακόων, ἐγχαίριου

ἀγχοῦ λαοῦ καὶ δειλοῦ, ζῶντος διὰ τῆς ἀλιείας καὶ ἐνδουμένου με δέρματα θλασσίων ζῶων 2 αἱ Νῆσοι τῶν Κρατῶν, οὔται βροχῶδεις. Ἐνταῦθα οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι κἀταστήματα διὰ τὴν ἀλιείαν τῶν φαλαινῶν τὸ Ὀσπαρον κτλ. 3 αἱ Μαλουῦναι, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι φρούριόν τι καὶ ἄλλα μικρὰ κἀταστήματα 4 ἡ Νέα Γεωργία, οὔται βράχος κεκλυμμένος ὑπὸ πάγων.

ΑΝΤΙΛΛΑΙ Ἡ ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ (α).

Δυτικαὶ Ἰνδίαὶ λέγονται αἱ Ἀντίλλαι καὶ αἱ Βαραμικαὶ νῆσοι, κείμεναι μεταξὺ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς εἰς τὸν Ἄτλαντικόν Δαιουδόντα δέ 1) εἰς τὰς Λουκαίας ἢ Βυχμηκὰς νήτους 2) εἰς τὰς Μεγάλας Ἀντίλλας 3) εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας, δικηρουμέναι εἰς Προσανέμους καὶ Ὑπανέμους.

ΣΗΜ. Αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαὶ ἀνεκαλύθησαν πρῶται ὑπὸ τοῦ Κολόμβου τὴν 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1492. Οἱ Ἰσπανοὶ οἱ κατακλιθέντες τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας ἀπέστησαν μεγάλην ἀντίστασιν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα Καραϊβῶν ἄλλ' ἄμα κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα οἱ Γάλλοι, Ἄγγλοι καὶ Ὀλλανδοὶ συνέστησαν εἰς αὐτὰς ἀποικίας ἐδοῦς καὶ οἱ Καραϊβαὶ ὅλως κατεστράφησαν.

Βαραμικαὶ νῆσοι (40 χιλ. κατ.). Αὗται κείμεναι ΝΑ. τῆς Φλωρίδος καὶ ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Ἄγγλους εἶνε 100, ἔχουσαι ἔδαφος ξηρὸν καὶ ἀκαρπὸν καὶ ἐκτεθειμέναι εἰς σφοδρούς ἀνέμους· τὰ δὲ πηγαῖα ὕδατα ἐν αὐταῖς εἶνε σπάνια καὶ τὸ κυριώτερον τῶν προϊόντων τῶν εἶνε ὁ βάμβαξ. Τούτων ἐπιση. εἶνε ἡ Μεγάλη Βαραμιά, ἡ Ἀθακος, ἡ Νέα Πρόροια ἢ πόλις εἶνε ἡ Νασσαίου, ἐν ἣ, ἐδρεῖται ὁ Ἄγγλος διοικητής, καὶ ἡ Σαρσαίβα-δωρ, εἰς ἣν τὸ πρῶτον ἐπέβη ὁ Κολόμβος.

Μεγάλαι Ἀντίλλαι. 1 Κούβα, ἡ μεγαλειτέρα τῶν Ἀντιλλῶν (140000 κατ.), πρωτ. Ἀβάνα, ἔχουσα τὸν εὐρυχωτότερον καὶ καλλίτερον λιμένα τῆς Ἀμερικῆς, μέγα ἐμπόριον καὶ 230 χιλ. κατ. Ἡ Κούβα ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς ἔχει κλίμα θερμότατον καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῶν βροχῶν λίαν νοσῶδες, τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε εὐφροτάτον παράγον ἀρκύόσιτον, καφέν, ζαχαροκάλανμον, καπνόν, βάμβακα, βανίνας, κακάον κλ. ἐτι δὲ δάση φέροντα πολύτιμα ξύλα, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου.

2. Ἰαμαίκα (560 χιλ. κατ.), πρωτ. Σαανιτόβη, ἔχουσα 60 χιλ. κατ. Ἡ Ἰαμαίκα ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἄγγλους ἔχει κλίμα ἕνεκα τῆς θερμότητός του ὄχι κλιὸν διὰ τοὺς Εὐρωπαιοὺς, ἀλλ' ἔδαφος λίαν εὐφορον, παράγον κανέλλαν, βανίνας, ἰνδικὸν κλ.

3. Αἴτη. Αὕτη διακρεῖται εἰς δύο δημοκρατίας· 1) τῆς ἰδίως Αἴτης, πρωτ. ὁ Λιμὴν τοῦ Πρίγγηπος ἐπὶ ἐλώδους ἐδάφους

(2) ὁμοίως ὀνομάσθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοφύρου Κολόμβου διότι τὸ πρῶτον ἐθεώρησαν αὐτὰς ὡς νήσους τῶν Ἰνδιῶν.

ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς καὶ 30 χιλ. κατ. 2) τῆς Δομινικανῆς, πρωτ. Ἀγ. Δομίνγος, ἡ ἀρχαιοτέρα ἐν Ἀμερικῇ Εὐρωπαϊκῇ πόλις ἔχουσα 15 φιλ. κατ. Ἡ Ἀίτη ἔχει περὶ τὰς 300 χιλ. κατ. ἐξ ὧν 40 χιλ. εἶνε λευκοί, οἱ δ' ἄλλοι μαῦροι. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ἐπὶ τῶν ὀρέων ὑγιεινότητην, εἰς δὲ τὰς πεδιάδας ἕνεκα τῆς θερμότητος καὶ τῆν ὑγρασίας διὰ τοὺς Εὐρωπαίους καταστρεπτικόν· τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς καίτοι ὀρεινὸν εἶνε εὐφορώτατον παράγον γεώμηλα, ἔγναμον, ἐπὶ δὲ τῶν ὀρέων ἔχει καὶ μέταλλα πολυτίμα.

4. Πορτόρικον (660 χιλ. κατ.), πρωτ. Ἀγ. Ἰωάννης, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἡ νῆσος αὕτη ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς ἔχει ὄρη ὑψηλά, ἀλλὰ καὶ γῆν λίαν εὐφορον, παράγουσαν ὄλα τὰ προϊόντα τῶν ἄλλων νήσων

Μικραὶ Ἀντίλλαι ἢ καὶ Καραίβαι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κατοίκων Καρχιδῶν. Τούτων ἐπισ. ἀρχιπελάγη εἶνε· 1 αἱ Νῆσοι τῶν Παρθένων, ἀνήκουσι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· 2 αἱ νῆσοι αἱ πρὸς τὸ ΝΑ. τῶν Παρθένων ὡσαύτως ἀνήκουσι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, Γάλλους καὶ τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας· 3 ἡ Γουαδελούπα, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλλους (110 χιλ. κατ.)· 4 ἡ Δομινίκη, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· 5 ἡ Μαρτινίκη, ἀνήκουσα μετὰ τῶν νοτιωτέρων αὐτῆς νήσων εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ἔχουσα 140 χιλ. κατ. Ἡ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡ τοῦ Ἀγ. Θωμᾶ εἰς τοὺς Δανοὺς, καὶ ἡ τοῦ Ἀγ. Βαρθολομαίου εἰς τοὺς Σουηδοὺς. Αἱ πλεῖσται τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν ἔχουσι κλίμα συγκρινωμένον ὑπὸ τῶν θαλασσίων ἀνέμων καὶ τῶν ἀφθόνων βροχῶν· τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῶν ἐν μέρει μὲν εἶνε ξηρὸν, ἀνυδροὺν καὶ ἠφιστειῶδες, ἀλλ' ἐν γένει εἶνε εὐφορώτατον παράγον ὄλα τὰ προϊόντα τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν.

Εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας συγκαταλέγονται καὶ ἡ Ἀγ. Λουκία, ἡ Ἀγ. Βικέντιος, ἡ Γρενάδα, ἡ Ταβάγος καὶ ἡ Τριὰς ἡ νοτιωτέρη καὶ ἀξιολογωτέρα ὄλων, ἀνήκουσαι ἅπασαι (100 χιλ. κατ.) εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· ἡ δὲ Μαργαρίτα, ἡ Κορή, ἡ Κουβέγα ἀνήκουσιν εἰς τὴν Βενεζουέλαν, καὶ ἡ Εὐάερος, τὸ Κοράκαορ κλ. εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Ἀπασαι δ' αἱ νῆσοι αὐταὶ εἶνε πετρώδεις καὶ ξηραὶ, μὴ ἔχουσαι πόσιμα ὕδατα, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς καὶ εὐφορα πεδία, παράγοντα βάμβηκα, ζαχαροκάλαμον κλ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν Ἀντιλλῶν εἶνε 383000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ὧν 950 χιλ. ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, 190 χιλ. εἰς τοὺς Γάλλους, 34 χιλ. εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς, 40 χιλ. εἰς τοὺς Δανοὺς, 3 χιλ. εἰς τοὺς Σουηδοὺς, 2 ἑκατ. εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, καὶ ὑπὲρ τὰς 900 χιλ. εἰς τὰς δημοκρατίας τῆς Αἴτης.

Δύο ὄρη τοῦ ἔτους ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν, ἡ ξηρὰ διχρκοῦσα ἀπὸ τοῦ τέλους Ὀκτωβρ. μέχρι τοῦ Ἀπριλίου καὶ ἡ βροχερὰ κατὰ

τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ ἔτους. Καὶ ἐν κειρῷ μὲν τῆς ξηρᾶς ὥρας ὁ οὐρανὸς τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν εἶνε αἴθριος, κατὰ δὲ τὴν βροχερὰν ἐπικρατοῦσι τρομερὰ θεσπῆλαι καὶ καταιγίδες. Αἱ νῆσοι αὗται συχνάκις πάσχουσιν ὑπὸ κατκστρεπτικῶν σεισμῶν, ἀλλ' εἶνε εὐφρωτάται περὶχόονται τὰ καλλίτερα προϊόντα τοῦ πελαιοῦ καὶ νέου κόσμου.

ΩΚΕΑΝΙΑ.

Ἡ Ὠκενία κειμένη ΝΑ. τῆς Ἀσίας καὶ Δ. τῆς Ἀμερικῆς συνίσταται ἐκ τῆς Νέας Ὀλλανδίας ἢ Αὐστραλίας καὶ πολλῶν ἄλλων νήτων διεσκορπισμένων κατὰ τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.

Αἱ πλεῖσται νῆσοι τῆς Ὠκενίας εἶνε βουνώδεις, ὑψηλαὶ καὶ ἠφικιστιώδεις. Ἐν ἀπείσις σχεδὸν πίπτει βροχή, καὶ τὸ κλίμα τῶν εἶνε θερμότατον, μετριαζόμενον ὑπὸ τῆς γειννιάσεως τῆς θαλάσσης· φυτὰ δὲ καὶ ζῷα ἔχουσιν ὅλως παράδοξα καὶ ἰδιόμορφα. Οἱ κάτ. τῆς Ὠκενίας εἶνε ὑπὲρ τὰ 33 ἑκατ. διαιροῦνται δὲ οὗτοι εἰς Αἰθίοπας Μαλαίους κατοικοῦντας τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰς πρὸς Α. καὶ Β. αὐτῆς νήτους, καὶ εἰς κίτρινους Μαλαίους κατοικοῦντας ἀπείσας τὰς ἄλλας νήτους. Καὶ οἱ μὲν Αἰθίοπες Μαλαῖοι ἔχοντες χροῶμα μέλαν καὶ μέλκινον καὶ οὐλήν κόμην εἶνε ἀνθρωποφάγοι καὶ ἀνθρωποθύται, ζῶντες βίον πλάνητά. Οἱ δὲ κίτρινοι Μαλαῖοι οἱ μὲν περὶ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες εἶνε εἰδωλολάτραι ἀναμύξιντες εἰς τὴν θρησκείαν τῶν ἔθιμά τινε τοῦ βρ. μισμοῦ, βουδισμοῦ, μωχμεθκνισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ, καὶ ἔχουσιν γνῶσιν τινε τῆς γεωργίας, τῆς μεταλλουργίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, προσδεύοντες μᾶλλον εἰς τὴν νευτιλίαν, οἱ δ' ἄλλοι κίτρινοι Μαλαῖοι οἱ πρὸς Α. κατοικοῦντες, εἰ καὶ ὀλίγον ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, εἶνε ἀνθρωποθύται, καὶ ἀνθρωποφάγοι, ζῶντες κτηνώδη βίον καὶ τρεφόμενοι ἐξ αὐτοφυῶν καρπῶν καὶ ἰχθύων· εἶνε ὁμῶς ἐπιδεκτικώτεροι τῶν ἄλλων εἰς τὸν χριστιανισμόν.

Ἡ Ὠκενία συνήθως διαιρεῖται εἰς τέσσαρα τμήματα τὴν Μαλαισίαν, τὴν Μελαρηνσίαν, τὴν Μικρορηνσίαν καὶ τὴν Πολυρηνσίαν.

ΜΑΛΑΙΣΙΑ.

Ἡ Μαλαίσις κειμένη εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ὠκενίας διαιρεῖται εἰς 5 ἀρχιπελάγη· εἶνε δὲ ταῦτα·

α. Νῆσοι τῆς Σόνης. Τούτων ἐπισ. εἶνε 1 Σουμάτρα ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχουσα πόλεις Ἀχέμην, πρωτ. ὁμων. βασιλείου, ὠρσίαν καὶ ἐμπορικὴν μὲ 40 χιλ. κατ. καὶ Παδάγγην, ἔδραν τοῦ Ὀλλανδικοῦ διοικητοῦ, ἔχουσαν 10 χιλ. κατ. Ἡ νῆσος αὕτη δισχισμένη ὑπὸ πολλῶν σειρῶν ὁρέων (4950 μέτρ.) καὶ διαιρομένη ὑπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ περιλαμβάνει πολλὰ βασίλεια ἀνε-

περισσότερον αὐτῆς ὑπόκειται εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς· 2 *Γαύα* ὠρική νῆσος ὑποκειμένη σχεδὸν ἄπασα εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς μὲ πόλιν *Βαταβίαν*, πρωτ. τῶν ἐν *Μακλιεϊχ* Ὀλλανδικῶν κτήσεων ἔχουσαν εὐρύχωρον λιμένα καὶ 120 χιλ. κατ.

3. *Βόρνεος* 12 ἑκατ. κατ. ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἔχουσα μεγαλύτεραν τῆς *Γαλλίης* ἔκτασιν, εἶνε ὄρεινή, τὸ δὲ ἤμισυ αὐτῆς ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Ἐπισ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Βόρνεος*, πρωτ. ὁμών. βασιλείου, ἐμπορικωτάτη ἔχουσα 10 χιλ. κατ. τὸ κλίμα τῆς νήσου ἐν τοῖς περὶ πόλιν εἶνε νοσηδές, τὸ δὲ ἔδαφος φέρει πέπερι καὶ ἄλλα διάφορα προϊόντα, ἔτι δὲ χρυσὸν καὶ ἀξιολόγους ἀδάμαντας· οἱ δ' ἐν τοῖς μεσογειοῖς κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ἀγριώτατοι.

4. *Κελέθη* ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἀξιοσημείωτος διὰ τὸ σχῆμά της, ὑποκειμένη ἄπασα εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Εἶνε εὐφορωτάτη παράγουσα ἀφθόνως ὄρυζιον, βάμβυκα, μοσχοκάρυκ, πέπερι, κικμοροῦν, πολύτιμα ξύλα καὶ ἔχει ἀρθρα μετਾਲεῖα χρυσοῦ.

β'. *Μολούκαι* ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν, ὑποκείμεναι σχεδὸν ἄπασαι εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ *Τιμόρη*, *Μοκιάνη*, *Τεράτη*, *Μοτίρη*, *Βακριανή*, *Γίλολον* καὶ ἡ *Ἀμβόνη* μὲ πόλιν ὁμών. πρωτ. τοῦ ἐν *Μολούκαις* Ὀλλανδοῦ διοικητοῦ. Ἐνταῦθα εἶνε καὶ αἱ νῆσοι *Βάλη*, *Λομβόκη*, *Φλωρίς* ὑποκείμεναι εἰς τὰς ἠνωμ. Πολιτείας.

γ'. *Φιλιππίται* πρὸς Β. τῆς Βορνέου, ἀνήκουσα σχεδὸν ἄπασαι εἰς τοὺς Ἴσπανοὺς· τούτων ἐπισ. εἶνε 1. *Λουσώρ*, νῆσος εὐφορωτάτη ἔχουσα ἀφθονα μετਾਲεῖα χρυσοῦ, καὶ πόλιν *Ματίλην*, πλουσιωτάτην καὶ ἐμπορικωτάτην ἐπὶ πλωτοῦ ποταμοῦ μὲ 160 χιλ. κατ. 2. *Μινδάραος*, ὠρική καὶ εὐφορὸς νῆσος μὲ ὁμών. πόλιν ἔχουσαν καλὸν λιμένα καὶ ἰσχυρὸν φρούριον.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τούτων εἶνε 34 ἑκατ. ὧν $3\frac{2}{3}$ ἑκατ. κατοικοῦσι τὴν *Σουμάτραν*, $18\frac{2}{3}$ τὴν *Ἰάβην*, $3\frac{1}{2}$ τὴν *Βόρνεον*, 2 τὴν *Κελέθην*, $4\frac{1}{2}$ τὰς *Φιλιππίνας*, καὶ οἱ λοιποὶ τὰς ἄλλας μικροτέρας νήσους τῆς *Μαλαισίας*. ὑποκείμενας τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς.

τὸ κλίμα αὐτῶν, εἶν' ἐν γένει συγκερασμένον, τὸ δὲ ἔδαφος ὄρεινόν καὶ ἠρσιστειωδές, ἀλλ' εὐφορώτατον παράγον ὄρυζιον, Ἰνδικόν, καφέν, κενέλλαν, ζαχαροκάλυμον, μοσχοκάρυκ, ἀρώματα, κτλ. Ζῶα δ' ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσιν ὁποῖα καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀσίᾳ.

ΜΕΛΛΑΝΗΣΙΑ.

Ἡ *Μελλανησία*, κειμένη ΝΑ. τῆς *Μαλαισίας*, περιλαμβάνει τὴν *Ἀυστραλίαν* ἢ *Νέαν Ὀλλανδίαν*, πρὸς Ν. τὴν *Γῆν* τοῦ *Διέμεν*,

πρὸς Β. τὴν Νέαν Γουινέα, τὴν Νέαν Βρεττανία καὶ ἄλλας μικροτέρας νήσους.

Αὐστραλία. Ταύτης περίπου οὔσης τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς Εὐρώπης τὸ ἐσωτερικὸν εἰσέτι δὲν εἶνε καλῶς γνωστὸν. Καὶ ὅρη μὲν αὐτῆς γνωστὰ νῦν εἶνε ἐν τῷ μέσῳ τὰ τοῦ Στουάρτου, ἐν δὲ τῷ ΝΑ. τὰ Κουαρά· ποταμοὶ δὲ ὁ Θόμφων καὶ ὁ Μουράης, καὶ λίμνη ἡ Ἐρρη, ἡ Γαιρδῆρη καὶ ἡ Τορέρη. Τὸ βόρειον αὐτῆς παράγει μοσχοκάρυα, ἰνδικόν, καφέν, ζαχαροκάλυμον, τὸ δὲ νότιον δημητριακοὺς καρπούς· ἐξάγει δὲ καὶ πλῆθος μαλλίων. Οἱ δὲ ἰθαγενεῖς κάτοικοι αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς Θηριώδη κατὰστάσιν, ὄντες ἀνθρωποφάγοι.

Ἐπισ. δ' αὐτῆς πόλεις πρὸς τὸ ΝΔ. εἶνε Σύδνεη ἐπὶ ὠραίᾳ θέσει· εἰς τὸν Βοτάνιον κόλπον, πρωτ. τῶν ἐνταῦθα Ἀγγλικῶν κτήσεων ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα καὶ 100 χιλ. κατ. Μαλβοῦρη, ἡ δευτέρα πόλις αὐτῆς ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ, λαμπρὸν λιμένα καὶ 260 χιλ. κατ. Ἀδελαΐδς πρὸς Ν. ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καὶ 30 χιλ. κατ.

Γῆ τοῦ Διέμερ ἡ Ταρμαρία (200 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. τῆς Αὐστραλίας ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους, πρωτ. αὐτῆς Ὀβερτόβνη μὲ 20 χιλ. κατ. καλῶς ἐκτισμένη πόλις. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης θεωροῦνται μαλακοὶ τὰ ἦθη καὶ εὐπροσήγοροι. Ἐνταῦθ' ἀποστέλλονται οἱ ἐπὶ μεγάλῳ ἐγκλήμασι καταδικαζόμενοι ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἡ Νέα Σηλανδία (160 χιλ. κατ.) πρὸς Δ. αὐτῆς, ὀρεινὴ καὶ ἐκ δύο νήσων συνισταμένη ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ ἔχουσα πρωτ. τὴν Ἀουκλάνδη μὲ 26 χιλ. κατ.

Νέα Γουινέα ἡ Παπουασία πρὸς Β. τῆς Αὐστραλίας, ἐκ τῶν μεγαλειτέρων νήσων τοῦ κόσμου, πολὺ ἔτι ἄγνωστος κατοικουμένη ὑπὸ ἀγρίου λαοῦ. Αἱ ἀκταὶ αὐτῆς εἶνε γραφικώταται, τὰ δὲ δάση τῆς πλήρη πτηνῶν καὶ μάλιστα τῶν καλουμένων παρδεισιῶν· φέρει δὲ καὶ μοσχοκάρυα, σιδηροξυλα, κοκκοφοίνικας κτλ. Ταύτης τὸ νότιον κατέχουσιν οἱ Ὀλλανδοί.

Νέα Βρεττανία. Τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο περιλαμβάνει τὴν ἰδίως Νέαν Βρεττανίαν, τὴν Νέαν Ἰρλανδίαν καὶ τὴν Νέαν Ἀρροβερίαν. Ἐν αὐταῖς φέρονται ἀφθόνως μοσχοκαρυζί, κοκκοφοίνικες κτλ.

Εἰς τὴν Μελανησίαν ἀνήκουσι καὶ τὰ ἀρχιπελάγη τοῦ Σαλομώντος, τῶν Λουσιάδων, τοῦ Ἀγ. Σταυροῦ, τῆς Νέας Καληδορίας καὶ τῶν Νήσων Οὐάτη. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τούτων εἶνε ἀγριώτατοι καὶ ἀνθρωποφάγοι· ἐν δὲ τῇ Νέᾳ Καληδονίᾳ ὑποκειμένη εἰς τὴν Γαλλίαν μεταχειρίζονται εἰς τροφήν καὶ λιπκοῦν τινα γῆν.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατ. ὧν 2 ¹⁰ ἑκατ' κατοικοῦσι τὴν Αὐστραλίαν τὸ πλεῖστον πολεμικοί, θηριώδεις καὶ ἀνθρωποφάγοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν μαύρην φυλὴν τῆς Ὠκεανίας. Κλίμα δ' ἔχει ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὄρεινόν καὶ ἠφαιστειῶδες, παρῆγον ἀφθόνως δημητριακοὺς καρπούς, ἀρώματα, μωσχοκάρυα, τὸ ξύλον νάπαλον, ἀρτόδενδρον, βανάνια, ἴγναμον, καὶ μεταλλεῖα ἀφθονα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ κτ.

ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ.

Ἡ Μικρονησία κειμένη πρὸς Β. τῆς Μελανήσιος καὶ συνιστάμενη ἐκ πολλῶν μικρῶν νήσων, περιλαμβάνει τὰ ἀρχιπέλαγος τοῦ Μεγελλάνου, τοῦ Ἀσῶνος, τὰς νήσους Πάλου, τὰς Μαριάνας, τὰς Καρόλινας, καὶ τὰς τοῦ Μαρσιάλου καὶ τοῦ Γιλβέρτου.

Μαγελλάνου ἀρχιπέλαγος. Αἱ νῆσοι αὐτοῦ, κειμένου παρὰ τὴν Ἰαπωνίαν, εἶνε ἠφαιστειώδεις κατοικούμεναι ὑπὸ πολλῶν Ἰαπώνων. Παρ' αὐταῖς κεῖται πρὸς Α. τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Ἀσῶνος. Νῆσοι Πάλου. Τούτων ἐπίσ. εἶνε *Babelthoua*, κατοικουμένη ὑπὸ λαοῦ ζῶντος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἰχθύων καὶ ἔχοντος τέχνας τινὰς βιωτικὰς· τὸ δ' ἔδαφος αὐτῶν εἶνε εὐφορον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παρῆγον ἀρτόδενδρον, ἔβενον, κοκκοφοίνικας κτ.

Μαριάναι νῆσοι. Τούτων ἐπίσ. εἶνε ἡ Γουάμη, πρωτ. τοῦ Ἰσπανοῦ διοικητοῦ ἔχουσα 4 χιλ. κατ. Τὰ ὄρη αὐτῶν εἶνε γυμνά, τὰ δ' εὐφορα μέρη παρῆγουσι κοκκοφοίνικας, βάμβακα, ἰνδικόν, κακάον, ὄρυζιον, ζαχαροκάλχμον κτλ. Οἱ δὲ κάτ. αὐτῶν ἔχοντες ἀνάστημα ἀθλητικὸν ἠσπάζθησαν οἱ πλεῖστοι τὸν χριστιανισμόν.

Καρόλιναί νῆσοι. Τούτων ἐπίσ. εἶνε Ἡβάπη, ἡ μεγαλειτέρη ὄλων, ἔχουσα θέσιν ὠρσίαν. Αὐταὶ ἔχουσαι κλίμα θερπνὸν καὶ γῆν εὐφορον παρῆγουσι χονδροτάτους καρπούς, ἀλλὰ πάσχουσι συχνὰ ὑπὸ θελλῶν. Οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν κυβερνώμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων εἶνε καλοὶ ναυτικοί, λίαν φιλόπονοι, πιστεύοντες εἰς ἓν ὕψιστον ὃν ἀγαπῶν τὸν καλὸν καὶ ἀποστρεφόμενον τὸ κακόν.

Νῆσοι Μαρσιάλου καὶ Γιλβέρτου. Αὐταὶ ἔχουσιν ἀκτὰς περιεκυκλωμένας ὑπὸ σύρσεως κοραλίων, ἐμποδιζούσας τὴν ὄρμην τῶν ὑδάτων τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ. Εἶνε δ' εὐφοροὶ παρῆγουσαι ἀρτόδενδρον, κοκκοφοίνικας κτ. ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ κάτ. αὐτῶν τρέφονται ὑπὸ ἰχθύων καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 170 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰς 100 χιλ. ἀνήκοντες ὡς καὶ οἱ τῆς Πολυνησίος εἰς τὴν κιτρίνην φυλὴν· εἶνε ὁμῶς ὀλίγον χαλκόχροες καὶ λίαν δεισιδαίμονες, λαλοῦντες διαφόρους γλώσσας καὶ ἔχοντες ἔθιμα διάφορα.

ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ.

Ἡ Πολυνησία περιλαμβάνει τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν *Σαρδβιχῶν* νήσων, τὰς νήσους *Μαρκεσίας*, τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ *Πομότου*, τοῦ *Πάσχα*, τῆς *Ἐταιρίας*, τὰς νήσους *Χαμόας*, *Τόγγας*, *Μαγγίας*.

Σαρδβίχαι νῆσοι. Αὗται εἶνε ὄρειναι καὶ ἠφριστειώδεις, ἔχουσαι κλίμα γλυκὺ καὶ γῆν εὐφοροτάτην παράγουσαν γεώμηλα, βανάνης, ζαχαροκάλαμον, ἴγναμον, καπνόν, βίμβρακ, πορτοκάλια, λεμόνια, τριμαρίνιον κλ. Ἐπισ. αὐτῶν εἶνε *Χαουατα*, ὅπου τὸ 1799 ἐφρονεύθη ὁ θαλασσοπόρος *Κοῦκος*, ἔχουσα τὸ ὄρος *Μουάδρα* (4848 μέτ. ὑψ.). Οἱ κάτ. αὐτῆς εἶνε ὠραῖοι καὶ μεγάλου ἀναστήματος, δεχθέντες τὸ πλεῖστον τὴν θρησκείαν τῶν διαμαρτυρομένων καὶ ἔχοντες μεγάλην κλίσιν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα.

Μαρκεσίαι. Αὗται εἶνε δασώδεις, ἔχουσαι κλίμα ξηρὸν καὶ ὑγιεινόν· κατεχόμεναι δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων κατοικοῦνται ὑπὸ λαοῦ εὐειδοῦς, ῥωμαλέου, γενναίου, πνευματώδους ἀλλ' ἀνθρωποφάγου.

Πομότου ἀρχιπέλαγος. Αἱ νῆσοι αὐτοῦ, ὑποκειμένου εἰς τοὺς Ἄγγλους, εἶνε ἀμμόδεις καὶ περικεκυλωμένοι ὑπὸ κοραλίων· οἱ δὲ κάτοικοι ὑψηλοί, ὁμοιοζόντες κατὰ τὰ ἄλλα μὲ τοὺς Γαίτιους, δὲν ἔχουσιν ὅμως τὸν πολιτισμὸν ἐκείνων.

Πάσχα νῆσοι. Αὗται εἶνε αἱ ἀνκτολικώτεραι κατοικούμεναι νῆσοι τῆς Ὀκεανίας, ἔχουσαι γῆν εὐφορον, παράγουσαν ἴγναμον, ζαχαροκάλαμον, βανάνης κλ.

Ἐταιρίας ἀρχιπέλαγος. Ἀπασαὶ σχεδὸν αἱ νῆσοι αὗται εἶνε περικεκυλωμένοι ὑπὸ βράχων ἐκ κοραλίων, παράγουσαι ὅλα σχεδὸν τὰ προϊόντα τῆς Ὀκεανίας. Τούτων μεγαλειτέρη εἶνε ἡ *Γαίτη*, ὄρεινὴ νῆτος ὑποκειμένη εἰς τοὺς Γάλλους. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἅπαντες γνωρίζουσι τὴν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν μετὰ μεγίστης προθυμίας δεχόμενοι τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας τῶν Εὐρωπαίων.

Χαμόαι καὶ Τόγγαι. Τούτων ἐπισ. νῆσοι εἶνε *Τόγγα*, πόλις *Βέα*, πρωτ. τοῦ ἰσχυροτέρου ἡγεμόνος τοῦ ἀρχιπελάγους. Εἶνε ἅπασαι εὐφοροὶ παράγουσαι βανάνης, κοκκοφοίνικας, ἴγναμον, ἀρτόδενδρον καὶ πλῆθος ἔχουσαι ἰχθύων. Πολλοὶ δὲ τῶν κατοίκων αὐτῶν ἐδέχθησαν τὴν θρησκείαν τῶν διαμαρτυρομένων καὶ εἶνε ἐπιτήδειοι εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν πλοιαρίων τῶν.

Μαγγίαι, κληθεῖσαι ἐκ τῆς μεγαλειτέρης αὐτῶν κατοικουμένης ὑπὸ λαοῦ ἀρκετὰ πολιτισμένου καὶ δεχθέντος τὸν χριστιανισμόν.

Πρὸς Α. τοῦ ἀρχιπελάγους *Μαρισιάλου* καὶ πρὸς Ν. τῶν *Σαρδβιχῶν* κεῖνται αἱ νῆσοι *Φαρίγγη*, *Βασιγκτῶν*, *Μαλδένη*, *Βρόκη* κλ. ἀνήκουσαι εἰς τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας.

ΣΗΜ. Οἱ κάτ. αὐτῶν εἶνε περὶ τὰς 500 χιλ. ἀνήκοντες εἰς τὴν κιτρίνην φυλὴν, ἀλλ' εἶνε ἥττον ἐλαιόχροες τῶν τῆς Μικρονησίας λαλοῦντες ἅπαντες τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ ἔχοντες τὰ αὐτὰ ἔθνη καὶ τὰς αὐτὰς δεσποδισμονίας.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἡ θεωροῦσα τὴν γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα καὶ ἐξετάζουσα αὐτῆς τὴν θέσιν, τὸ μῆκος καὶ πλάτος, τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα, τὸ σχῆμα αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος.

Εἰς τὴν σπουδὴν τῆς *Μαθηματικῆς Γεωγραφίας* ἀπαιτοῦνται προκαταρκτικί τινες γνώσεις ἐκ τῆς στοιχειώδους γεωμετρίας, ἀς ἐνταῦθα παραθέτομεν.

Σῶμα λέγεται πᾶν τὸ ὁπωσδήποτε εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ὑποπίπτον.

Ἐπιφάνεια λέγεται τὸ ὄριον, τὸ χωρίζον σῶμά τι ἀπὸ τοῦ περικυκλοῦντος αὐτὸ διαστήματος.

Γραμμὴ λέγεται ἡ κοινὴ τομὴ δύο ἐπιφανειῶν· τὰ δὲ πέρατα αὐτῆς καλοῦνται *σημεῖα*.

Εὐθεῖα γραμμὴ λέγεται ἡ βραχυτάτη ὅλων τῶν γραμμῶν, τῶν ἔχουσῶν τὰ αὐτὰ πέρατα (Σχ. 1). *Κεκλισμένη* δὲ γραμμὴ λέγεται ἡ ἐκ δύο ἢ περισσοτέρων εὐθειῶν συνισταμένη, ἐξ ὧν ἑκαστὴ ἄλλη ἔχει διεύθυνσιν (Σχ. 2). *Καμπύλη* δὲ γραμμὴ λέγεται ἐκείνη, ἣτις οὔτε εὐθεῖα εἶνε οὔτε ἐξ εὐθειῶν γραμμῶν συνίσταται (Σχ. 3).

ΣΧ 1

ΣΧ 2

ΣΧ 3

Ἐπιφάνεια δ' ἐπίπεδος ἢ ἐπίπεδος καλεῖται ἐκείνη, ἐφ' ἧς γραμμὴ εὐθεῖα ἐφαρμόζεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν.

Δύο εὐθεῖαι λέγονται *παράλληλοι* ἐὰν καθ' ὅλων των τὸ μῆκος ἀπέχουσιν ἰσάκις ἀπ' ἀλλήλων (Σχ. 4).

Σχ. 4

Γωνία λέγεται τὸ σχηματιζόμενον σχῆμα ὑπὸ δύο εὐθειῶν συναντωμένων εἰς ἓν σημεῖον (Σχ. 5).

Σχ. 5

Κορυφὴ γωνίας λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ αἱ δύο γραμμαὶ συναντῶνται, αἱ δὲ γραμμαὶ αὗται καλοῦνται *σκέλη* τῆς γωνίας.

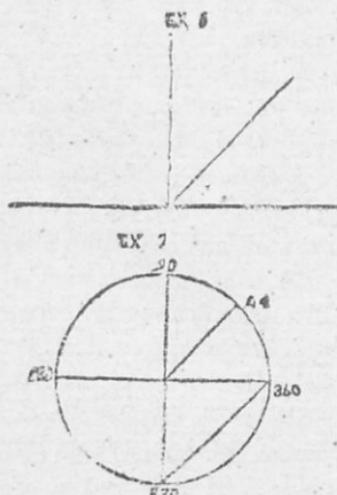
Ἐὰν γραμμὴ εὐθεῖα πίπτει ἐπὶ τι σημεῖον ἄλλης, ὥστε νὰ σχη-

(α) Εἰς τὴν σύνταξιν τῆς *Μαθηματικῆς* καὶ *Φυσικῆς* ταύτης *Γεωγραφίας* ἠκολούθησαν τὸ πλεῖστον τὴν *Γεωγραφίαν* τῶν κ.κ. Meissas καὶ Michelot.

μακτίζη μετ' αὐτῆς ἐκκτέρωθεν δύο γωνίας ἴσας, αἱ γωνίαι αὗται κκλοῦνται ὀρθαί, καὶ αἱ δύο γραμμαὶ καθέτοι ἐπ' ἀλλήλας (Σχ. 6).

Ἐάν γραμμὴ εὐθεῖα πίπτουσα ἐπ' ἄλλης σχευμακτίζη μετ' αὐτῆς δύο γωνίας ἀνίσους, αἱ δύο αὗται γραμμαὶ κκκλοῦνται παρακείμεναι ἢ παράγαι πρὸς ἀλλήλας (Σχ. 6), τῶν δὲ γωνιῶν ἡ μὲν μεγαλύτερη τῆς ὀρθῆς ὀνομάζεται ἀμβλεῖα, ἡ δὲ μικρότερη ὀξεία.

Κύκλος λέγεται ἐπίπεδος ἐπιφάνεια περῆτουμένη ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς, ἧς ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσῆκίς ἀπὸ τινος ἐσωτερικοῦ σημείου, κκλουμένου κέντρου (Σχ. 7). Ἡ δὲ καμπύλη γραμμὴ ἢ τὸν κύκλον πανταχόθεν περῆτουσα κκλεῖται περιφέρεια.

Ἄκτις λέγεται ἡ φερομένη εὐθεῖα γραμμὴ ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν· ὅλα δὲ αἱ ἀκτίνες εἶνε ἴσαι.

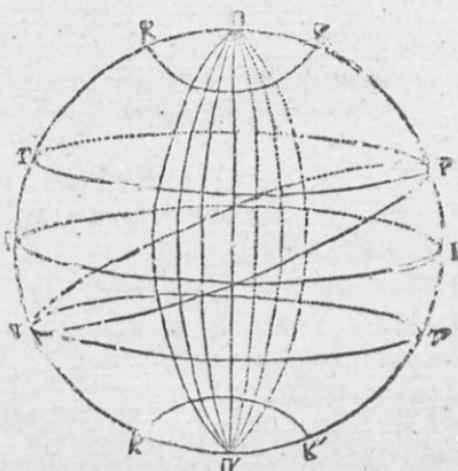
Τὸ ὄξον λέγεται πᾶν οἰονδήποτε μέρος τῆς περιφέρειας.

Χορδὴ λέγεται εὐθεῖα γραμμὴ ἐνώουσα δύο σημεῖα τῆς περιφέρειας· ἡ δὲ διερχομένη χορδὴ διὰ τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου κκκ περῆτουμένη ἐκκτέρωθεν εἰς τὴν περιφέρειαν λέγεται διάμετρος. Αὕτη διακρεῖ τὸν κύκλον εἰς δύο ἴσα μέρη, τὰ ὁποῖα κκκλοῦνται ἡμικύκλια.

Σχ. 8.

Σφαῖραν ὀνομάζομεν τὸ στερεὸν σῶμα (Σχ. 8) τὸ ἔχον καμπύλην ἐπιφάνειαν, ἧς τινος ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσῆκίς ἐξ ἄλλου σημείου κειμένου ἐντὸς αὐτοῦ κκκ κκλουμένου κέντρου τῆς σφίρας.

Ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σφίρας ἀγομένη εὐθεῖα ὀνομάζεται ἀκτις τῆς σφαίρας, ἡ δὲ γραμμὴ, ἧτις διερχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς

σφαίρας καὶ περατοῦται ἐκκτέρωθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καλεῖται ὠσαύτως *διάμετρος τῆς σφαίρας*: ἐὰν δὲ ἡ σφαῖρα στρέφεται περὶ ταύτην τὴν διάμετρον, τότε ἡ διάμετρος αὐτῆ ὀνομάζεται *ἄξων*, τὰ δὲ δύο ἄκρα τοῦ ἄξωνος Π καὶ Π' καλοῦνται *πόλοι*.

Πᾶσα τομὴ ἐπὶ σφαίρας γινομένη ὑπὸ τινος ἐπιπέδου εἶνε κύκλος.

Οἱ μέγιστοι κύκλοι σχηματίζονται ὑπὸ ἐπιπέδων διερχομένων διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας. Τὰ ἐπίπεδα ταῦτα διακροῦσι τὴν σφαῖραν εἰς δύο ἴσα μέρη καλούμενα *ἡμισφαίρια*.

Κύκλοι παράλληλοι καλοῦνται οἱ κείμενοι ἐπὶ ἐπιπέδων παράλληλων τούτων τὰ κέντρα κείνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαμέτρου καθέτου ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων αὐτῶν.

Ἡ περιφέρεια κύκλου εἴτε μεγάλου εἴτε μικροῦ, διαιρεῖται εἰς 360 μέρη ἴσα, καλούμενα *μοίρας*, ἐκάστη δὲ μοῖρα εἰς 60 ἴσα μέρη καλούμενα *πρώτα λεπτά*, καὶ ἕκαστον πρῶτον εἰς 60 ἴσα μέρη καλούμενα *δευτέρα λεπτά* (Σχ. 7 Δεῦτ. Μέρ. σελ. 2).

Πᾶσα γωνία εἶνε ὅσων μοιρῶν εἶνε καὶ τὸ τόξον τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν σκελῶν τῆς καὶ ἔχον κέντρον τὸ κέντρον τοῦ κύκλου. Ἡ ὀρθὴ γωνία εἶνε 90° , ἡ δὲ τῶν 45° εἶνε τὸ ἡμισυ τῆς ὀρθῆς.

Ὅταν ἦμεθα ἐντὸς μεγάλης πεδιᾶδος, ὅπου ἡ θέα δὲν περιορίζεται ὑπ' οὐδενὸς ἐμποδίου, μᾶς φαίνεται ὅτι βλέπομεν περίρῃ ἡμῶν μέγαν κύκλον· οὗτος ὀνομάζεται *αἰσθητὸς ὀρίζων*, αἱ δὲ παράλληλοι εἰς τούτον τὸν κύκλον ἐπιφάνειαι λέγονται *ὀριζόντιαι*· ταῦτα δ' εἶνε αἱ ἐπιφάνειαι τῶν ἡμερῶν ὑδάτων εἰς ὅχι πολὺ ἐκτεταμένον λεκανοπέδιον.

Νοητὸς ὀρίζων λέγεται ὁ σχηματίζων ἐπίπεδον παράλληλον μετὰ τὸν αἰσθητὸν ὀρίζοντα, καὶ τὸ ὁποῖον ὑποθέτομεν ὅτι διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς.

Τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ σημείων, τὸ μὲν κατὰ κορυφὴν ἡμῶν καλεῖται *Zenith*, τὸ δ' ἐπ' εὐθείας κατὰ τοὺς πόδας μας ἀντικείμενον καλεῖται *Nadir*. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι πᾶς τόπος καὶ στιγμή μίας εἰς ἄλλον εἶνε, ἔχει ἴδιον Zenith καὶ ἴδιον Nadir.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ.

Pan λέγεται τὸ σύνολον τῶν ἐν τῷ ἀπειρῷ γῶρῳ διασκορπισμένων ἀπειροχρίμων σώματων, ἅτινα καλοῦνται *ἀστέρες*· ὁ δ' ἀπειρὸς οὗτος χώρος, ἐν ᾧ εὐρίσκονται ταῦτα τὰ σώματα, καλεῖται οὐρανὸς ἢ *στερώμα*.

Οἱ ἀστέρες διακροῦνται εἰς δύο τάξεις: 1ον εἰς ἀστέρας, μεταβάλλοντας πάντοτε τὴν θέσιν των καὶ καλούμενους τούτου ἕνεκα *πλανήτας*· διακροῦνται δὲ οὗτοι εἰς κυρίως *πλανήτας*, *δορυφόρους* καὶ *κομήτας*· 2ον εἰς ἀστέρας φυλάττοντας πάντοτε μεταξὺ των

τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν καὶ καλουμένους ἀπλανεῖς· καὶ εἰς μὲν τοὺς πλανήτας ἀνήκει ἡ γῆ, ἡ σελήνη κλ. εἰς δὲ τοὺς ἀπλανεῖς ὁ ἥλιος.

Περὶ ἡλιον λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ πλανήτης ἢ κομήτης εὐρίσκειται ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερος εἰς τὸν ἥλιον.

Ἀφῆλιον δὲ λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἀστήρ τις εἶνε μᾶλλον ἀπομακρυσμένος τοῦ ἡλίου.

Περὶ γειον λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἡ σελήνη εἶνε πλησιέστερα τῆς γῆς, καὶ ἀπόγειον τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἡ σελήνη εἶνε μᾶλλον αὐτῆς ἀπομακρυσμένη.

Τροχιά ἀστέρος λέγεται ὁ δρόμος, τὸν ὁποῖον διατρέχει ὁ ἀστήρ εἰς τὸν οὐρανὸν περὶ ἄλλον ἀστέρα.

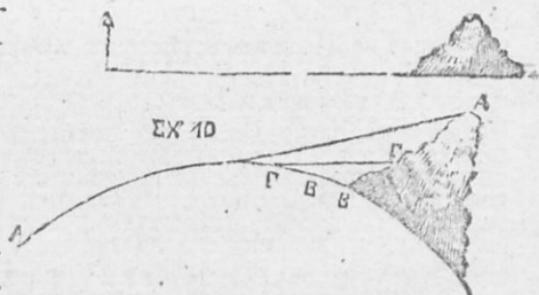
Σφαιροειδὲς σχῆμα τῆς γῆς.

Ἡ γῆ εἶνε σφαιροειδῆς ἢ στρογγύλη· ἀποδείξεις δὲ τούτου ἔχομεν ἔκ τε τῶν γηίνων καὶ τῶν οὐρανίων φαινομένων.

Ἄν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἦτο ἐπίπεδος, τὰ ἀντικείμενα τὰ ἀπομακρυνόμενα ἢ πλησιάζοντα ἐντὸς εὐρυχώρου πεδιάδος ἢ ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ ἤθελον φαίνεσθαι μόνον μειούμενα ἢ αὐξανόμενα κατὰ τὸν ὄγκον, καὶ πάντοτε ἤθελομεν τὰ βλέπει ὀλόκληρα, ὅσον καὶ ἂν ἤθελον ἀπομακρύνεσθαι, ἀλλὰ τὸν κεντῖον πλησιάζοντες ἢ ἀπομακρυνόμενοι βλέπομεν τὰ ἄνω μέρη αὐτῶν (Σχ. 9.)

Σχ. 9.

Ἐπίσης δ' ὅταν πλησιάζωμεν εἰς ὄρος, παρατηροῦμεν πρῶτον τὴν κορυφὴν Α τοῦ ὄρους (Σχ. 10), ἔπειτα τὸ μέσον Γ, ἔπειτα τὴν ὑπώρεικν Β. Οὕτω καὶ πλοίου ἀπομακρυνόμενου τοῦ λιμένος ἐν πρώ-

τοις τὰ κατώτερα μέρη αὐτοῦ φαίνονται ὅτι συθίζονται εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πολλὴν ὥραν μετὰ ταῦτα ἀφ' ὅτου τὸ σκάφος δὲν φαίνεται πλέον βλέπομεν ἔτι τὰς κορυφὰς τῶν ἰσθῶν. Ἄν δ' ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἦτο ἐπίπεδος, ἤθελε συμβῆ τὸ ἐναντίον, τὰ κατωθὶ δηλ. τοῦ πλοίου, ὡς χονδρότερα τῶν ἰσθῶν, ἤθελον φαίνεσθαι μικρότερα. Αἰτίαι λοιπὸν τούτου εἶνε τὸ σφαιροειδὲς τῆς γῆς.

Τὸ αὐτὸ παρατηροῦμεν καθ' ἄπασαν τὴν γῆν, εἴτε διευθυνόμεθα

ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, εἴτε ἐξ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν. Ἐν-
 τευθεν λοιπὸν συμπερίνομεν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶνε παν-
 ταχοῦ κεκλιμένη, ἥτοι εἶνε στρογγύλη. Ἔτεροι δὲ ἀποδείξεις τῆς
 στρογγυλότητος τῆς γῆς ἐκ τῶν γήινων φαινομένων εἶνε: 1ον τὸ
 κυκλωτέρες τοῦ ὀρίζοντος, ὅπερ βλέπομεν ὅπου καὶ ἂν ἰστάμεθα,
 καὶ ἡ αὐξήσις ἐτι αὐτοῦ καθ' ὅλα τὰ μέρη, ὅταν ὑψηλότερα ἀνα-
 θίνομεν. 2ον αἱ θαλασσοπόροι, αἵτινες ἐγένοντο περὶ τὴν γῆν
 διότι, ἐν ᾧ πάντοτε οἱ θαλασσοπόροι ἐβλάδιζον πρὸς τὴν αὐτὴν
 διεύθυνσιν, ἐπανῆλθον εἰς τὸ σημεῖον ὅθεν ἀνεχώρησαν. 3ον ἡ σκιά,
 τὴν ὁποῖαν ἡ γῆ ῥίπτει ἐπὶ τῆς σελήνης κατὰ τὰς μερικὰς ἐκ-
 λείψεις, φαίνεται πάντοτε σώματος σφαιροειδοῦς.

Ἡ γῆ ἔχει 40000 χιλιομέτρων περιφέρειαν καὶ 12733 χιλιομ.
 διάμετρον. εἶνε δὲ πεπεσμένη εἰς τοὺς πόλους περὶ τὰ $20 \frac{1}{2}$ χιλιομ.
 ἢ κατὰ τὸ $\frac{1}{500}$ τῆς ἀκτίνος τῆς. ἀλλ' ἡ πίεσις αὕτη καὶ τὸ ὕψος
 τῶν ὀρέων οὐδόπως μὲν ἐμποδίζουσι νὰ θεωρῶμεν αὐτὴν ὅλως
 στρογγύλην. διότι ἡ πίεσις ἐπὶ σφαίρας ἐχούσης διάμετρον τριῶν
 δεκάτων τοῦ μέτρου δὲν εἶνε οὐδὲ ἡμίσεως χιλιοστοῦ, καὶ τὸ ὕψος
 δὲ τῶν ὀρέων συγκρινόμενον πρὸς τὴν ὅλην γῆν εἶνε μικρότερον τῶν
 μικρῶν ἐξογκώσεων τῶν ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τοῦ πορτοκαλίου. διότι τὸ
 ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς δὲν ὑπερβίνει τὸ ὕψος τῶν 8 χιλιομ.
 ὅπερ παραβαλλόμενον πρὸς τὴν ἀκτῖνα τῆς γῆς εἶνε τὸ $\frac{1}{890}$ αὐτῆς.

Ὅλα τὰ ἀντικείμενα τὰ εὐρισκόμενα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς
 γῆς κρατοῦνται ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τινος δυνάμεως, καλουμένης ἐλ-
 ξειῶς. ἐπειδὴ δὲ ἀκριαπυύστως αὕτη τὰ ἔλκει πρὸς τὸ κέντρον
 τῆς σφαίρας, δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν αὐτὴν μὲ τὸν μαγνήτην,
 ὅστις ἔλκει τὸν σίδηρον.

Ἡμερησία τῆς γῆς κίνησις.

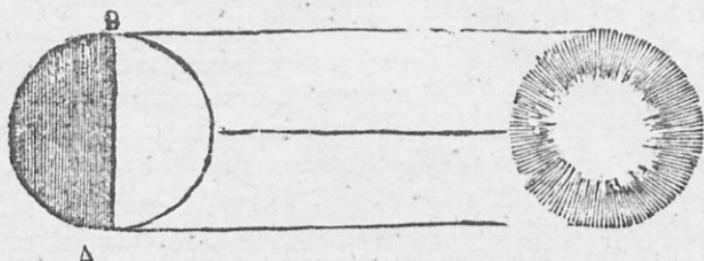
Καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες ὑψου-
 νται ὑπερῶν τοῦ ὀρίζοντος ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους καὶ χάνον-
 ται πρὸς τὸ δυτικόν, ἀφ' οὗ περιγράφωσιν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ κυκλι-
 κὴν τινὰ δρόμον. Τὸ φαινόμενον τοῦτο διττῶς ἐξηγεῖται, ἢ ὅτι
 αὐτὸ τὸ πᾶν περιστρέφεται εἰς 24 ὥρας περὶ τὴν σφαιρὰν μας, ἢ
 ἵτι ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ ἐαυτὴν κατὰ τοῦτο τὸ διάστημα.

Ἡ πρώτη ἐξήγησις εἶνε ἄτοπος· διότι ὁ ἥλιος 1328000 φορές
 μεγαλύτερος ὢν τῆς γῆς εἶνε ταύτης μεμικρυσμένος 153000000
 χιλιομέτρων. εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ υποθέσωμεν ὅτι ὁ ἥλιος κι-
 νεῖται τόσον ταχέως, ὥστε καθ' ἐκάστην ἡμέραν νὰ διατρέχη ἐξά-
 κισ περίπου μεγαλύτερον ἀπόστημα ταύτης τῆς ἀποστάσεως;
 Καὶ ἐν τούτοις ἡ ταχύτης αὕτη εἶνε μηδὲν παραβαλλομένη πρὸς
 τὴν ταχύτητα, ἣντινα πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν εἰς τοὺς ἀπλανεῖς
 ἀστέρας, ὧν ὁ πλησιέστερος εἶνε τοῦλάχιστον ἑκατὸν χιλιάδας

φορὰς περισσότερον ἀπομεμακρυσμένος ἡμῶν ἢ ὁ ἥλιος. Οὕτω δὲ πρέπει αὐτοὶ νὰ διατρέχωσι περισσότερον τῶν 1100000000 χιλιομέτρων εἰς ἓν δευτερόλεπτον. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τὸ πᾶν ὑπόκειται εἰς ταύτην τὴν κίνησιν περὶ τοιαύτην τινὰ μικρὰν σφαιρὰν, ὃν ἄρα ὅτι τὴν γῆν;

Ἡ δευτέρη ἐξήγησις, καθ' ἣν ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ ἑαυτὴν, εἶνε ἀπλουστέρα καὶ συμφωνεῖ κάλλιον μὲ ὅσα παρατηροῦμεν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ γῆ περιστρεφόμενη παρουσιάζει ἀλληλοδιχόγως ἕκαστον τῶν μερῶν τῆς εἰς τὸν ἥλιον. Ἐὰν ὁ θεατὴς (Σχ. 11)

Σχ. 11.

ἴσταται εἰς τὸ σημεῖον Β, καὶ παρατηρεῖ πρῶτον τὸν ἥλιον πρὸς τὰ ἀριστερά του πρὸς τὸν ὀρίζοντα θέλει τὸν ἴδει ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, εἰς τὸ σημεῖον Γ, ὅτε ἡ γῆ θέλει κάμει τὸ τέταρτον τῆς περιστροφῆς τῆς, καὶ πρὸς τὰ δεξιά του πρὸς τὸν ὀρίζοντα εἰς τὸ σημεῖον Δ, ὅτε αὐτὴ θέλει κάμει τὸ ἡμίση τῆς περιστροφῆς τῆς, τέλος ὁ ἥλιος θέλει ὅπως κρυφθῆ κατὰ τὸ ἄλλο ἡμίση τῆς περιόδου τῆς. Τὸ αὐτὸ λέγομεν περὶ τούτου καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἀστέρας· διότι εἰ καὶ μένουσιν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν φέρονται ὅμως ὅτι περιγράφουσι κύκλους περὶ τὴν γῆν ἀντιθέτως τῆς κινήσεώς τῆς, διατηροῦντες μεταξύ των πάντοτε τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν. Τὴν περιστροφὴν ταύτην τῆς γῆς μᾶλλον παραδεχόμεθα ἢ τὴν τοῦ οὐρανοῦ· διότι κατὰ ταύτην ὑποτίθεται εἰς τὴν γῆν ταχύτης μόνον 40000 χιλιομ. καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἐκτός δὲ τούτου γνωρίζομεν ὅτι ὅλοι οἱ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ παρατηρούμενοι ἀστέραι στρέφονται περὶ ἑαυτοῦ· διάφοροι δὲ παρατηρήσεις ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἡμετέρα σφαιρὰ δὲν ἐξαιρεῖται τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος.

Ἡ κίνησις αὕτη τῆς γῆς εἶνε ἀνεπαίσθητος εἰς ἡμᾶς, ὡς γινόμενη ἄνευ κλονισμοῦ, καὶ ἐπειδὴ ὅλα τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀντικείμενα περιστρέφονται μετ' αὐτῆς, διὰ τοῦτο τὰ βλέπομεν πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν. Ἐπίσης ἀπατώμεθα ἐπὶ ταχεῖς φερόμενοι ἀμείζους· διότι, ἐὰν καθήμεθα οὕτως ἐν αὐτῇ ὥστε νὰ βλέπωμεν τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων καὶ οἰκοδομῶν, νομίζομεν ὅτι τὰ ἐκτός ταῦτα ἀντικείμενα ἀπομακρύνονται ἀντιθέτως τοῦ ὁρόμου,

τόν ὅποιον βυθίζομεν. Ἡ ἀπάτη αὕτη θὰ ἦτο πληρესτέρα, ἐάν δὲν ἐδοκιμάζομεν κωνέναν κλωνισμόν καὶ δὲν ἐγυωρίζομεν προσηγουμένως, ὅτι ἡ κίνησις αὕτη εἶνε τῆς ἀμάξης.

Γραμμαὶ καὶ κύκλοι ἐπὶ τῆς σφαιρας.

Ἄξων, πόλοι, μεσημβρινοὶ, παράλληλοι, ἰσημερινός.

Ἄξων λέγεται ἡ διάμετρος, περὶ τὴν ὅποιαν στρέφεται ἡ γῆ. Τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος καλοῦνται πόλοι τῆς γῆς, καὶ ὁ μὲν κείμενος ἐπὶ τοῦ ἡμισφαιρίου, ἐφ' οὗ κατοικοῦμεν, καλεῖται ἀρκτικός ἢ βόρειος πόλος, ὁ δ' ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ἡμισφαιρίου νότιος ἢ ἀνταρκτικός. Πρὸς κατὰ ταξιν ὄλων τῶν μερῶν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑποθέτομεν ἐπ' αὐτῆς μεσημβρινοὺς καὶ παραλλήλους.

Οἱ μεσημβρινοὶ εἶνε ἡμίκυκλοι φθάνοντες ἐκ τοῦ ἐνὸς πόλου εἰς τὸν ἄλλον, ὡς Π' Γ' Π (Σχ. 8 Δεύτ. Μέρ. σελ. 2), καὶ τῶν ὁμοίων κέντρον εἶνε αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς γῆς. Λέγεται δὲ οὕτω μεσημβρινός, διότι γίνεται μεσημέριον καθ' ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτὸν τόπους, ὅταν ὁ ἥλιος διέλθῃ δι' αὐτοῦ. Ἄν δὲ παρεκτείνωμεν μεσημβρινόν τινα Π' Γ' Π πέραν τῶν πόλων, θέλομεν ἔχει ἕτερον ἡμίκυκλον Π' Γ' Π, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε μεσονύκτιον, ὅταν ἐπὶ τοῦ πρώτου ἦνε μεσημέριον. Ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρος ὁ κύκλος ΠΠ'Γ' καλεῖται ἔτι μεσημβρινός.

Οἱ παράλληλοι εἶνε κύκλοι ἔχοντες τὸ κέντρον τῶν ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῆς γῆς ὡς ΚΚ, ΤΤ, κτλ. Οὗτοι ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς πόλους τόσον γίνονται μικρότεροι· ἐπισημότερος δ' αὐτῶν εἶνε ὁ ἰσημερινός, ἀπέχων ἰσάκις τῶν δύο πόλων καὶ δικαιοῶν τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια εἰς Βόρειον ἢ Ἀρκτικόν, καὶ εἰς Νότιον ἢ Ἀνταρκτικόν.

Οἱ μεσημβρινοὶ καὶ οἱ παράλληλοι ὡς ὅλοι οἱ κύκλοι δικαιοῦνται εἰς 360 μοίρας. Οἱ κύκλοι οὗτοι εἶνε ἀπειροὶ· διότι δυνάμεθα νὰ φέρωμεν μεσημβρινόν διὰ παντός σημείου τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ παράλληλον διὰ παντός σημείου τοῦ μεσημβρινοῦ· ἀλλ' ἐπὶ τῶν σφαιρῶν συνήθως σημειοῦνται εἰς ἀνά πέντε ἢ δέκα μοίρας, καὶ ἐπὶ τῶν χαρτῶν εἰς ἀνά μίαν, πέντε ἢ καὶ δέκα μοίρας.

Πλάτος καὶ Μῆκος.

Καλεῖται πλάτος τόπου τινός ἡ ἀπόστασις τοῦ ἐφ' οὗ κεῖται οὗτος παράλληλου ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ μῆκος ἡ ἀπόστασις τοῦ ἐφ' οὗ ὁ τόπος κεῖται μεσημβρινοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Αἱ ἀποστάσεις αὗται λογιζονται κατὰ μοίρας, καὶ

διὰ τοῦτο ἐπὶ τῶν σφαιρῶν καὶ χαρτῶν θέτομεν εἰς ἕκαστον πρὸς ἄλληλην ἀριθμὸν δεικνύοντα πόσας μοίρας οὗτος εἶνε μεμακρυσμένος τοῦ ἡμερινοῦ, καὶ ἐπὶ ἕκαστου μεσημβρινοῦ ἀριθμὸν δεικνύοντα πόσας μοίρας εἶνε ἀπομεμακρυσμένος τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Ὡς τοιοῦτον δὲ παραδέχονται συνήθως οἱ Γάλλοι τὸν διερχόμενον διὰ τῶν Παρισίων, ἐν ᾧ καὶ νῦν ἔτι οἱ Γερμανοὶ μεταχειρίζονται τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέρου. Διὰ τοῦ μήκους δὲ καὶ πλάτους δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν ὄλων τῶν τόπων τῆς γῆς.

Προσδιορισμὸς τοῦ μήκους καὶ πλάτους τόπου τινός.

Ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι κινεῖται περὶ τὴν γῆν εἰς 24 ὥρας· οὗτω δὲ διατρέχει 15 μοίρας τὴν ὥραν, καὶ μίαν μοῖραν εἰς 4 λεπτά τῆς ὥρας, ἤτοι ὅταν ᾖ μεσημέριον εἰς τὰς Ἀθήνας πρέπει νὰ περιμείνωμεν ἔτι μίαν ὥραν διὰ νὰ γείνη μεσημέριον ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ κειμένου 15 μοίρας δυτικώτερα κῦτῶν, καὶ τρεῖς ὥρας διὰ νὰ ᾖ μεσημέριον εἰς τόπον κείμενον 45 μοίρας δυτικώτερα, ἐν ᾧ εἶνε τὰνάκλινη ἤδη μία ὥρα εἰς τόπον 15 μοίρας ἀνατολικώτερον. Ἐκ τῆς διαφορᾶς δὲ ταύτης τῶν ὥρῶν γνωρίζομεν τὸ μήκος τοῦ τόπου· π. χ. ἂν ἴδωμεν διὰ τίνος ἐκλείψεως ἢ δι' ἀκριβοῦς ναυτικοῦ ὡρολογίου ὅτι εἶνε 8 ὥραι π. μ. εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐν ᾧ εἶνε μεσημέριον καὶ 12 λεπτά εἰς τὸν τόπον, ὅπου εὐρισκόμεθα, δηλ. 4 ὥραι καὶ 12 λεπτά περισσότερον, πολλαπλασιάζοντες τὰς ὥρας ἐπὶ 15 καὶ διαιροῦντες διὰ 4 τὸν ἀριθμὸν τῶν λεπτῶν θέλομεν εἶδει ὅτι ὁ τόπος οὗτος εἶνε 63 μοίρας ἀνατολικώτερον τῶν Ἀθηνῶν.

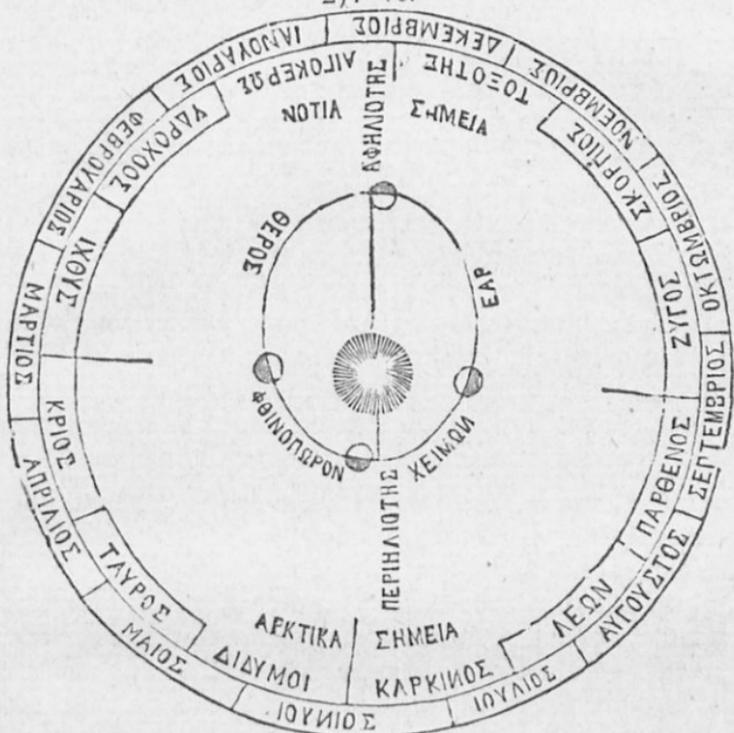
Ἐπίσης δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ βόρειον πλάτος ἑνὸς τόπου διὰ τῆς παρατηρήσεως τοῦ πολιτικοῦ ἀστέρος· ὁ δὲ ἀστὴρ οὗτος εὐρισκόμενος πλησίον τοῦ ζηνίθ τοῦ βορείου πόλου φαίνεται σχεδὸν ἀκίνητος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὄταν ᾖ μεθ' ἐπὶ τοῦ ἡμερινοῦ τὸν βλέπομεν εἰς τὸν ὀρίζοντα, καὶ ἂν διατρέξωμεν δέκα μοίρας πρὸς βορρᾶν, βλέπομεν καὶ αὐτὸν ὑψούμενον κατὰ δέκα μοίρας, καὶ οὕτω καθεξῆς,

Ἐνιαύσιος τῆς Γῆς κίνησις.

Παρατηροῦντες τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ θέσιν τοῦ ἡλίου βλέπομεν καθ' ἕκαστην ἡμέραν ὅτι αὐτὸς φαίνεται κατὰ χῶρον νέαν θέσιν σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας καὶ περιγράφει κύκλον ἐπανερχόμενος εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους. Ἡ ἀπᾶτη αὕτη προκίπτει ἕνεκα τῆς κινήσεως τῆς γῆς, ἣτις περιφέρεται περὶ τὸν ἥλιον εἰς 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, καὶ 49 λεπτά. Αὕτη πε-

ριγράφει κατὰ τὴν ἐνικύσιον ταύτην περιφορὰν καμπύλην, ἔλλειψιν καλουμένην, καὶ αὕτη εἶνε ἡ τροχιά τῆς γῆς, τὸ δ' ἐπίπεδον τὸ ὑπὸ τῆς ἔλλειψεως περιοριζόμενον καλεῖται ἐκλειπτικὴ διότι αἱ ἐκλείψεις συμβαίνουσιν ἐπ' αὐτῆς, ὅσάκις ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ ἡ γῆ εὐρίσκωνται εἰς συζυγίαν, ἢτοι ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον τῆς ἐκλειπτικῆς (Σχ. 12).

Σχ. 12.

Ὁ ἥλιος δὲν εἶνε εἰς τὸ κέντρον ταύτης τῆς ἔλλειψεως, ἀλλ' εἰς τι σημεῖον καλούμενον ἑστία, εὐρίσκόμενον ἐπὶ τῆς μεγαλύτερας διαμέτρου τῆς ἔλλειψεως. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου οἱ ἀστρονόμοι ἐμέτρησαν τὴν φαινομένην τοῦ ἡλίου διάμετρον κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ εὔρον αὐτὴν διάφορον· παρατήρησαν δηλ. ὅτι ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰουλίου ἡ διάμετρος ἐλάττωται, ἐν ᾧ ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰουλίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰανουαρίου αὐξάνει. Ἐντεῦθεν ἐσυμπέρανεν ὅτι ἡ γῆ ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰουλίου ἀπομακρύνεται τοῦ ἡλίου, ἐν ᾧ κατὰ τὸν ἐπιλοιπον χρόνον ἄρχεται νὰ πλησιάζῃ πρὸς αὐτόν, ἢτοι αἱ ἀποστάσεις τοῦ ἡλίου εἶνε ἐν ἀντιστρόφῳ λόγῳ τῶν φαινομένων διαμέτρων αὐτοῦ. Ἡ γῆ λοιπὸν εἶνε πάντοτε ἐπίσης ἀπομακρυσμένη τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ὑπάρχει περίπου 4 ἐκατ. χιλιομ. διαφορὰ μεταξὺ

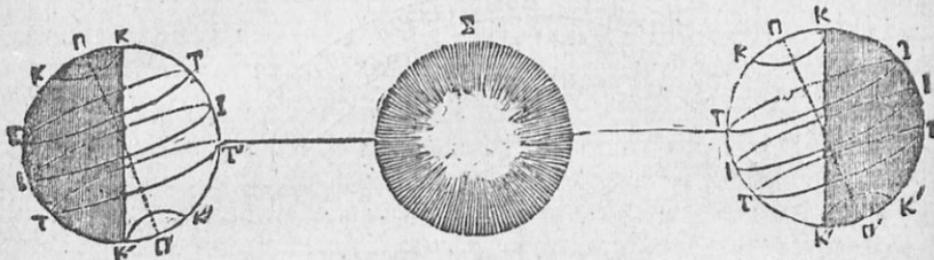
τῆς μεγαλειτέρας ἀποστάσεως καλουμένης ἀηλιότητος καὶ τῆς μικροτέρας καλουμένης περιηλιότητος. Ἡ δὲ μέση αὐτῆς ἐκ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶνε 153 ἑκατ. χιλιομ.

Ἡ ἐνεαύσιος κίνησις τῆς γῆς δὲν προσενεῖ τὴν διχοφορὰν τῶν ὥρων τοῦ ἔτους. Ὁ ἄξων τῆς γῆς δὲν εἶνε κάθετος ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς,

Δεκέμβριος

Σχ. 13.

Ἰούλιος

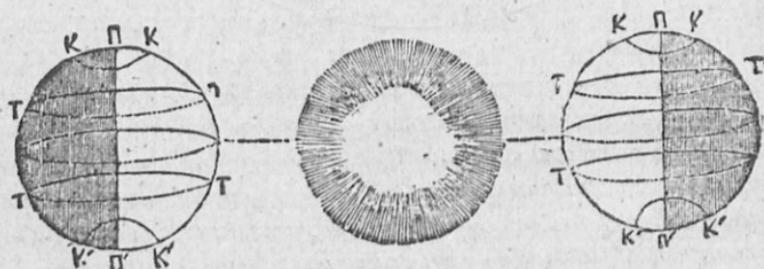
ἀλλ' εἶνε κεκλιμένος πρὸς τὴν τροχίαν αὐτῆς σχηματίζων μετ' αὐτῆς γωνίαν $66\frac{1}{2}$ μοιρῶν (ἐν ᾧ ὁ Ἰσημερινὸς καὶ ἡ τροχία τῆς γῆς τέμνονται ὑπὸ γωνίαν $23\frac{1}{2}$ μοιρῶν) καὶ διατηρῶν (Σχ. 13) πάντοτε τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι ἡ γῆ εἰς μίαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους παρουσιάζει πρὸς τὸν ἥλιον τὸν ἕνα πόλον τῆς, καὶ εἰς ἑτέραν τὸν ἕτερον. Αἱ ἐποχαὶ αὗται ὀνομάζονται ἡλιοστάσια. Εἰς δύο δὲ ἄλλας ἐποχὰς ἔχει τοὺς πόλους τῆς εἰς τὴν αὐτὴν μεταξύ των σχετικὴν θέσιν, καὶ ταύτας καλοῦμεν ἰσημερίας.

Ἦδη δ' ἐκθέτομεν πῶς ἡ γῆ φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς

Ἔαρ.

Σχ. 14.

Φθινόπωρον

τέσσαρας κυριωτέρας αὐτῆς φάσεις. Τὴν 9 Μαρτίου, ὅτε ἡ γῆ ἔχει εἰς τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν πρὸς τὸν ἥλιον τὰ ἄκρα τοῦ ἄξωνος τῆς, τὸ φῶς διχέεται ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου πόλου (Σχ. 14) καὶ φωτίζει τὸ ἡμισυ ἐκάστου παραλλήλου, ἐν ᾧ τὸ ἄλλο ἡμισυ αὐτοῦ εἶνε ἀφώτιστον. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι παντοῦ αἱ ἡμέραι κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον εἶνε ἴσαι μετὰ τὰς νύκτας· διότι κατὰ τὴν ἡμερη-

σίαν περιστροφὴν τῆς γῆς ἕκαστον σημεῖον τούτων τῶν παραλλήλων μένει τοσοῦτον χρόνον φωτισμένον, ὅσον καὶ ἀφώτιστον· καὶ αὕτη εἶνε ἡ *ἑαρινὴ ἰσημερία*, ἀφ' ἧς μένοντος εἰς τὸ σκότος κατὰ μικρὸν τοῦ νοτίου πόλου διατελεῖ φωτιζόμενος ὁ βόρειος ἐπὶ ἕξ μῆνας μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, ὅτε ἀρχίζει νὰ φωτίζεται πάλιν ὁ νότιος κατὰ τοὺς ἄλλους ἕξ μῆνας, μένοντος εἰς τὸ σκότος τοῦ βορείου.

Μετὰ τρεῖς μῆνας τὴν 9 Ἰουνίου ὁ βόρειος πόλος Π (Σχ. 13), στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ διαχέεται ἐφ' ὄλων τῶν περὶ τὸν πόλον τούτων χωρῶν· καὶ μέχρι μὲν τῆς $23 \frac{1}{2}$ μοίρας ἀπὸ τοῦ πόλου εἶνε ἀδιάκοπος ἡμέρα, ἐν ᾧ ὁ νότιος πόλος Π' εἶνε κεκρυμμένος ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὡς καὶ ὅλαι αἰ γὰρ αἰ αὐτὸν περικυκλώνουσαι εἰς ἀπόστασιν $23 \frac{1}{2}$ μοιρῶν. Εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἡδὴ ὁ ἥλιος διαχέει τὸ φῶς του ἐπὶ περισσοτέρου τοῦ ἡμίσεως ἐκάστου παραλλήλου, καὶ αἱ ἡμέραι ἐνταῦθα εἶνε μεγαλύτεραι τῶν νυκτῶν· εἰς δὲ τὸ νότιον ἡμισφαίριον συμβαίνει τὰνἀπκλιν, αἱ νύκτες ἡδὴ εἶνε μεγαλύτεραι τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ πάντοτε αἱ ἡμέραι εἶνε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας· καὶ τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει ἡδὴ *θέρος*, τὸ δὲ νότιον *χειμῶνα*· ἡ δὲ ἐποχὴ αὕτη καλεῖται *θερινὸν ἡλιοστάσιον*.

Τρεῖς δὲ μῆνας μετὰ ταῦτα, τὴν 11 Σεπτεμβρίου (Σχ. 14), ἡ γῆ περιστρεφομένη ἔχει καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πρὸς τὸν ἥλιον τὴν αὐτὴν θέσιν, ὅποιαν καὶ κατὰ τὴν 9 Μαρτίου, καὶ τὰ αὐτὰ παροκνηροῦμεν ὅποια καὶ τότε φαινόμενα· αὕτη δὲ εἶνε ἡ καλουμένη *φθινοπωρινὴ ἰσημερία*, καθ' ἣν τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει *φθινόπωρον*, τὸ δὲ νότιον *ἔαρ*.

Μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας, τὴν 9 Δεκεμβρίου (Σχ. 13), ἡ γῆ στρέφει τὸν νότιον πόλον τῆς πρὸς τὸν ἥλιον, ἐν ᾧ ὁ βόρειος μέχρι τῆς $23 \frac{1}{2}$ μοίρας εἶνε ὅλως ἀφώτιστος. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τὰ αὐτὰ προκύπτουσι φαινόμενα, ἀλλ' ἀντιθέτως τῶν τῆς 9 Ἰουνίου. Οὗτος δ' εἶνε ὁ χρόνος τῶν μεγαλύτερων ἡμερῶν εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον καὶ τὰνἀπκλιν τῶν μικροτέρων εἰς τὸ βόρειον, καὶ τὸ μὲν νότιον ἔχει ἡδὴ *θέρος*, τὸ δὲ βόρειον *χειμῶνα*, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ *χειμερινὸν ἡλιοστάσιον*,

Αἱ τέσσαρες αὗται ὥραι τοῦ ἔτους δὲν εἶνε ἴσαι κατὰ τὴν διάρκειαν, ἀλλ' ἀνισοὶ ὡς ἑξῆς.

Τὸ ἔαρ διαρκεῖ περίπου	92 ἡμ.	20 ὥρ.	50
τὸ θέρος » »	63	14	8
τὸ φθινόπωρον » »	89	17	38
ὁ χειμὼν » »	89	1	13

Ἡ ἀνισότης αὕτη τῆς διαρκείας τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους προέρχεται ἐκ τούτου, ὅτι τὸ μέρος τῆς ἐλλείψεως (Σχ. 12), τὸ ὅποιον ἡ γῆ δια-

75 $\frac{1}{2}$ ἔτη· ὁ δεύτερος ἀνκφρνεὶς τὸ 1846 ἐπανερχεταὶ ἀνά ἑξ ἔτη καὶ ὀκτῶ μῆνας· ὁ τρίτος ὁ καλούμενος τοῦ Ἔγκου (Enke) διατρέχει τὴν τροχίαν του εἰς ὀλιγώτερόν τι τῶν τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεως. Ἄλλ' ἑξ αὐτῶν τινες κατὰ τοὺς ἀστρονόμους ἐπανερχονται μετὰ πολλοὺς αἰῶνας, καὶ ἄλλοι χάνονται πλησίον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ δὲν ἀνκφρνεῖνται ποτε πλέον εἰς τὸ ἡλιακὸν σύστημα.

Ἀπλανεῖς ἀστέρες.

Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες, ἐν οἷς ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, εἶνε φωτεινοὶ ἀστέρες τηροῦντες τὴν αὐτὴν πάντοτε μεταξὺ τῶν περιπίου θέσιν. Οἱ πλησιέστεροι αὐτῶν εἰς ἡμᾶς εἶνε τοῦλάχιστον ἑκατὸν χιλιάδας φορὰς ἀπώτερον τοῦ ἡλίου· ἄλλοι δὲ τούτων εἶνε ἀπείρως πλέον ἀπομεμακρυσμένοι. Ἐλογαρίκισαν δὲ ὅτι τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἐκπέμπουσι διατρέχον καθ' ἕκαστον δευτερόλεπτον περισσότερον τῶν 310000 χιλιομέτρ. χρειάζεται περισσότερον τῶν τριῶν ἐτῶν νὰ φθάσῃ εἰς ἡμᾶς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων εἶνε ἀπείρως, ἀλλὰ τρεῖς ἕως τέσσαρες χιλ. μόνον εἶνε ὀρθοὶ δι' ἀόπλων ὀφθαλμῶν, ἐν ᾧ διὰ τηλεσκοπίου δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν πολλὰ αὐτῶν ἑκατομμύρια.

Εἰς τὸν οὐρανὸν διακρίνομεν ἔτι μικρὰ νεφελώδη λευκώματα καλούμενα νεφελώματα· τούτων τὰ μὲν ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ ἀθροισμάτων ἀστέρων, τὰ δὲ διὰ συσσωρεύσεως ποσότητός τινος λευκῆς ὕλης. Τοιαῦτα δὲ νεφελώματα λογαριάζονται περὶ τὰ χίλια· ἀθροισμα δὲ τοιούτων νεφελωμάτων εἶνε καὶ ὁ Γαλαξίας, μακρὰ καὶ ἀκνόνιστος ταινία ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐκτεινομένη ἀπὸ μεσημ. πρὸς ἄρκτον.

Ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς εἶπομεν, ὑποτίθενται παράλληλοι καὶ μεσημβρινοὶ ἀντικρῖζοντες πρὸς τοὺς παραλλήλους καὶ μεσημβρινοὺς τῆς γῆς. Οἱ λαοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τοῦ γῆνιου ἡμερινοῦ βλέπουσι διερχομένους διὰ τοῦ ζενίθ των τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανόου ἡμερινοῦ. Δι' αὐτοὺς οἱ οὐράνιοι πόλοι εἶνε ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, καὶ ὅλοι οἱ ἀστέρες περιγράφουσι εἰς τὸν οὐρανὸν κάθετον ἡμικύκλιον πρὸς τὸν ὀρίζοντα· διὰ τοῦτο λέγουσιν ὅτι οἱ λαοὶ οὗτοι ἔχουσι τὴν σφαιραν ὀρθήν, καὶ δύνανται νὰ βλέπωσιν ἀλληλοδιαλόχως ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ οὐρανόου.

Εἰς δὲ τοὺς πόλους ὅλοι οἱ ἀστέρες φαίνονται ὅτι περιγράφουσι περὶ τὸν οὐράνιον πόλον κύκλον παράλληλον μὲ τὸν ὀρίζοντα, καὶ τότε λέγεται ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πόλων ἔχουσι τὴν σφαιραν παράλληλον. Ἐνταῦθα ὁ πολικὸς ἀστὴρ φαίνεται εἰς τὸ ζενίθ, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανόου ἡμερινοῦ ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, οἱ δὲ ἀστέρες τοῦ ἡμισφαιρίου ἐν ᾧ ὁ παρατηρητὴς εὐρίσκεται δὲν κρύπτονται ποτε, ἐν ᾧ τάνάπαλιν οἱ τοῦ ἄλλου ἡμισφαιρίου εἶνε ἀόρατοι.

κύκλων μέχρι τῶν πόλων. Ἐνταῦθα τὸ ψῦχος εἶνε δριμύτατον. Οἱ κάτοικοι τῶν ζωνῶν τούτων καλοῦνται *περίσκιοι*, διότι κατὰ τὸ θέρος ἡ σκιά των φαίνεται ὅτι περιστρέφεται περὶ αὐτούς.

Ζωδιακὸς κύκλος εἶνε ζώνη οὐράνιος, διὰ τοῦ μέσου τῆς ὁποίας διέρχεται ἡ ἐκλειπτικὴ, περιοριζομένη ὑπὸ δύο παραλλήλων κύκλων ἔχει δὲ πλάτος 17 μοιρῶν καὶ διατέμεται ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῆς ἐκλειπτικῆς εἰς δύο ἴσα μέρη, ὧν τὸ μὲν κείτται εἰς τὸ βόρειον, τὸ δὲ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον.

Ὁ ζωδιακὸς διαιρεῖται εἰς δώδεκα ἴσα μέρη ἐκ 30 μοιρῶν ἕκαστον, οἱ δ' ἐν ἑκάστῳ τούτων εὐρισκόμενοι ἀστέρες συννοοῦνται ὑπὸ διαφόρους μορφάς καὶ ὀνομάζονται *ἀστερισμοὶ ἢ ζῳδία*.

Ὅταν ἡ γῆ εὐρίσκηται ἐπὶ ἐνὸς τῶν ζῳδίων τούτων, τότε ὁ ἥλιος σκεπάζει τὸ ἀντίθετον, τὸ ὁποῖον ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα μετὰ τοῦ ἡλίου εὐρισκόμενον εἶνε ἕνεκα τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἀόρατον, καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὁ ἥλιος ἴσταται εἰς αὐτὸ τὸ ζῳδίον.

Ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινομένην του περιφορὰν διατρέχει τρία ζῳδία καθ' ἑκάστην ὥραν τοῦ ἔτους, τὰ δὲ ζῳδία ταῦτα σημεῖονται ἐπὶ τῶν σφαιρῶν παρὰ τὰς μοίρας τῆς ἐκλειπτικῆς, πρὸς τὰς ὁποίας ἀνταποκρίνονται (Σχ. 12.).

Ἐνταῦθα θέτομεν τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀστερισμῶν τοῦ ζωδιακοῦ μετ' αὐτῶν τῶν ζῳδίων, καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, εἰς ἃς ἀνήκουσιν.

* <i>Ανοιξίς.</i>	<table border="0"> <tr> <td>Μάρτιος</td> <td>Κριός</td> <td>♈</td> <td rowspan="3"> </td> <td rowspan="3">Φθινό- πωρον.</td> <td>7βριος</td> <td>Ζυγός</td> <td>♎</td> </tr> <tr> <td>Ἀπρίλιος</td> <td>Ταῦρος</td> <td>♉</td> <td>8βριος</td> <td>Σκορπίος</td> <td>♏</td> </tr> <tr> <td>Μάϊος</td> <td>Δίδυμοι</td> <td>♊</td> <td>9βριος</td> <td>Τοξότης</td> <td>♐</td> </tr> </table>	Μάρτιος	Κριός	♈		Φθινό- πωρον.	7βριος	Ζυγός	♎	Ἀπρίλιος	Ταῦρος	♉	8βριος	Σκορπίος	♏	Μάϊος	Δίδυμοι	♊	9βριος	Τοξότης	♐		Χειμῶν.	10βριος	Αἰγόκερως	♑
		Μάρτιος	Κριός	♈				Φθινό- πωρον.	7βριος	Ζυγός	♎															
		Ἀπρίλιος	Ταῦρος	♉					8βριος	Σκορπίος	♏															
Μάϊος	Δίδυμοι	♊	9βριος	Τοξότης	♐																					
Ἰούνιος	Καρκίνος	♋	Ἰανουάρ.	Ἵδρoχόος	♒																					
Ἰούλιος	Λέων	♌	Φεβρουάρ.	Ἰχθύες	♓																					
Θῆρος.	Αὐγούστ.	Παρθένος	♍																							

Διάρκεια τῶν ἡμερῶν.

Ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ εἶνε ἴσαι, ἦτοι 12 ὥρας ἑκάστη καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς νότον αἱ ἡμέραι τοῦ θεροῦ καὶ αἱ νύκτες τοῦ χειμῶνος γίνονται μεγαλύτεραι (Σχ. 13). Εἰς τοὺς πολικοὺς κύκλους ἡ μεγαλύτερα ἡμέρα εἶνε 24 ὡρῶν, περὶτέρω δὲ μέχρι τῶν πόλων ἡ διάρκεια αὐτῆς εἶνε ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας μέχρις ἑξ μηνῶν.

Γεωγράφοι τινὲς διήρσαν τὴν γῆν κατὰ κλίματα. Τούτων τὰ 24 πρῶτα κείμενα μετὰξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ πολικοῦ κύκλου διαφέρουσι μετὰξὺ των κατὰ ἡμίσειαν ὥραν ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν

τῆς μεγαλειτέρας ἡμέρας, τὰ δ' ἐξ ἄλλα, κείμενα μεταξύ τοῦ πολικοῦ κύκλου, διαφέρουσι κατὰ ἓνα μῆνα.

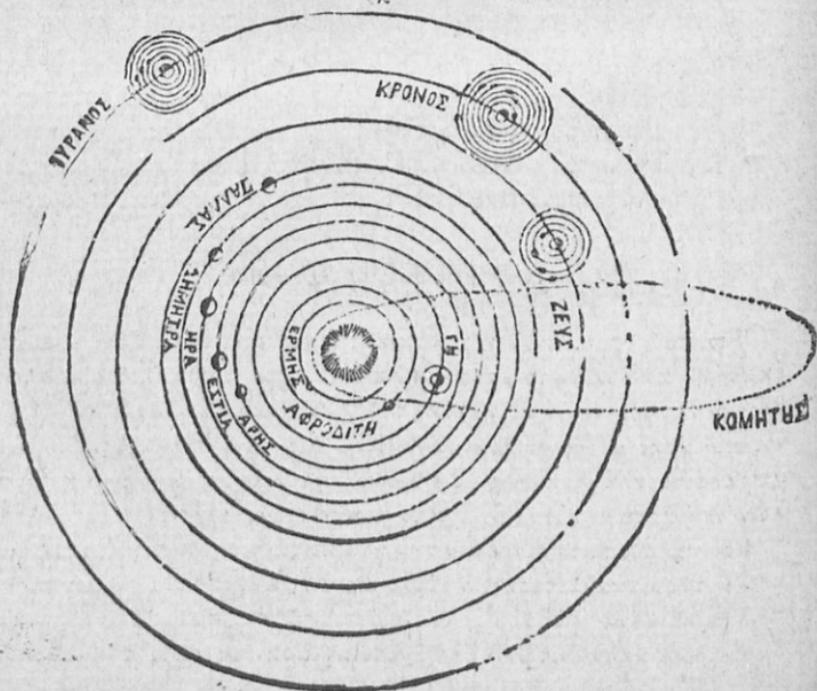
Ἡλιακὸν σύστημα.

Ἡλιακὸν σύστημα καλεῖται ἡ τάξις καὶ διευσθέτησις, ἣν οἱ ἀστρονόμοι ἀποδίδουσιν εἰς τὸν ἥλιον καὶ τοὺς πλανήτας. Δύο εἶνε τὰ κυριώτερα ἡλιακὰ συστήματα· Ἰὸν τὸ Πτολμαϊκόν, ἐπικρατήσαν ἀπὸ τῆς 6'. μέχρι τῆς 16. αἰ. ἐκατονταετηρίδος, καθ' ἣν ἡ γῆ μένει ἀκίνητος, ὁ δὲ οὐρανὸς ἅπας κινεῖται περὶ αὐτήν, ὡς βλέπομεν καθ' ἐλάχιστην ὡς τὸ Κοπερνίκειον, τὸ ἀπὸ τῆς 16. αἰ. ἐκατονταετηρίδος μέχρι σήμερον ὡς τὸ ἀληθέστατον ἐπικρατοῦν· κατὰ τοῦτο δὲ ἡ γῆ καὶ οἱ πλανῆται κινούνται περὶ τὸν ἥλιον ὡς περὶ κέντρον.

Ἡ λ ι ο ς.

Ὁ ἥλιος κατέχων τὸ κέντρον τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἶνε φωτεινός, ὧν περίπου 1328000 φορές μεγαλιτέρος τῆς γῆς. Διὰ δὲ τῆς μετατοπίσεως καὶ τῆς περιοδικῆς ἐπανόδου τῶν κηλίδων, ὡς παρατηροῦμεν ἐπὶ τοῦ δίσκου του, ἐξήγαγον οἱ ἀστρονόμοι ὅτι περιστρέφεται καὶ αὐτὸς περὶ ἑαυτὸν εἰς 25 ἡμ. 12 ὥρ.

Σχ. 15.

Π λ α ν ῆ τ α ι .

Οἱ Πλανῆται (Σχ. 15) εἶνε ἀστέρες ἑτερόφωτοι, λαμβάνοντες τὸ φῶς των ἀπὸ τοῦ ἡλίου· ἔχουσι δὲ δύο κινήσεις μίαν περὶ τὸν ἄξονά των καὶ ἑτέραν περὶ τὸν ἡλίον· καὶ αἱ δύο δὲ γίνονται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Οἱ ἀρχαῖοι εἶζ μόνον πλανήτας ἐγνώριζον, οἱ δὲ μεταγενέστεροι ἀνεκάλυψαν καὶ ἄλλους ὀγδοήκοντα ἑπτὰ. Τούτων ἐπισημότεροι διὰ τὸ μέγεθός των εἶνε ὁ Ἐρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν.

ΣΗΜ. Ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν εἶνε πολὺ ἀπομεμακρυσμένοι, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν περὶ αὐτοὺς περιστροφὴν των. Οἱ λοιποὶ γνωστοὶ πλανῆται κείνται πάντες μεταξὺ Ἄρεως καὶ Διός. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε μικρότατοι καὶ μόνον διὰ τηλεσκοπίων εἶνε ὄρατοὶ καλοῦνται τηλεσκοπικοί. Τούτων τὰ ὀνόματα εἶνε Δημήτηρ, Παλλὰς, Ἥρα, Ἑστία, Ἀστραία, Ἥδῃ, Ἴρις, Φλωρίς, Μητις, Ὑγίεια, Παρθενόπη, Νίκη, Ἥγερία, Εἰρήνη, Εὐνομία, Ψυχὴ, Θέτις, Μελπομένη, Τύχη, Μασσαλία, Λουκοτοχία, Καλλιόπη, Θάλεια, Φώκια, Θέμις, Περσεφόνη, Εὐτέρπη, Ἀριάδνη, Ἀρμονία, Νίκη, Οὐρανία, Νίκαυτος, Δάφνη, Νύσα, Ἴσις, Ἀνώνομος, Ἑστία II, Πομόνη, Καλυψώ, Πίστις, Κίρκη, Ἀλεξάνδρα, Λήζα, Εὐγενία, Ἀταλάντη, Ἀνώνομος II, Εὐθυμία, Ἐννοῦ, Πολύμνια, Ἀγλαΐα, Λευκοθέα, Πάλλας, Εὐρώπη, Δωρίς, Εὐφροσύνη, Βιργίνια κλ.

Οἱ πλανῆται ἔχουσι σχῆμα ὅμοιον με τὸ τῆς γῆς· εἶνε δὲ οὗτοι σφαιρικοὶ ἐξωγκωμένοντες εἰς τὸν ἰσημερινόν καὶ περὶ ἐστῆμένον πρὸς τοὺς πόλους καὶ κείνται ὄχι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἀλλ' αἱ τροχικῶντων εἶνε κεκλιμένοντες αἱ μὲν πρὸς τὰς δέ. Οἱ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γνωστοὶ πλανῆται δὲν ἐξέρχονταν ποτὲ κατὰ τὴν περιφορὰν των τῆς ζώνης τοῦ ζωδιακοῦ· ὁ δὲ Κρόνος εἶνε περικυκλωμένος ὑπὸ ἀδιαφανοῦς δακτυλίου μὴ προσκεκολλημένου ἐπὶ τοῦ πλανήτου, ἀλλὰ περιστρεφομένου περὶ ἐκυτόν εἰς $10 \frac{1}{2}$ ὥρ. τὸ δὲ πάχος του φαίνεται ἴσον με τὸ τρίτον τῆς διαμέτρου τοῦ πλανήτου.

Αἱ περὶ τῶν πλανητῶν παρατηρήσεις ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀνεκάλυψιν τῆς δυνάμεως, τῆς κανονίζουσας ὅλας τὰς κινήσεις των. Αὕτη εἶνε ἡ δύναμις τῆς ἑλξέως ἢ τῆς βαρῆτος, δι' ἧς ὅλα τὰ οὐράνια σώματα ἔλκονται εἰς τὸ διάστημα κατ' εὐθὺν λόγον τοῦ ὄγκου των, καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον τοῦ τετραγώνου των ἀποιτάσεων, ἡτοῖ ἡ ἑλξις εἶνε δις ἰσχυροτέρα ἐν σώματι διπλασίῳ ἰὸν ὄγκον, καὶ τετράκις ἀσθενεστέρη ἐπὶ σώματος διπλασίως ἀπομεμακρυσμένου. Ὁ ἥλιος δὲ ὁ μεγαλειότερος ἀστὴρ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος ἔλκει ἀκαταπύστως πρὸς ἐκυτόν ὅλους τοὺς ἄλλους ἀστέρας τοῦ συστήματος. Ἐπειδὴ δὲ κατ' ἀρχὰς οὗτοι ἔτχον εὐθύγραμμὸν τινὰ κίνησιν, διάφορον τῆς πρὸς τὸν ἡλίον μεταξὺ αὐτῶν καὶ αὐτοῦ ἐνεργουμένης ἑλξέως, προέκυψεν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἑλκτικῆς μεταξὺ αὐτῶν δυνάμεως καὶ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν κινήσεως ἡ ἑλλειπτικὴ περὶ τὸν ἡλίον κίνησις αὐτῶν, ἧτις ἀποδεικνύεται καὶ μαθηματικῶς.

Δορυφόροι.

Οἱ Δορυφόροι εἶνε μικροὶ ἀστέρες περιστρεφόμενοι περι ἄλλους πλανήτας, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι περιστρέφονται περι τὸν ἥλιον. Ἐκτὸς δὲ τούτου κινουῦνται οὗτοι καὶ περι ἑαυτοὺς ἐν ἴσῃ διαρκείᾳ μὲ τὴν περιφορὰν των περι τὸν πλανήτην των.

Ἡ γῆ ἔχει ἕνα δορυφόρον, τὴν Σελήνην, ὁ Ζεὺς τέσσαρας, ὁ Κρόνος ὀκτώ, ὁ Οὐρανὸς ἕξ, ὁ Ποσειδῶν δύο· τῶν δὲ τριῶν τούτων πλανητῶν οἱ δορυφόροι κίχνουσι τὴν περιφορὰν των ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Σελήνη.

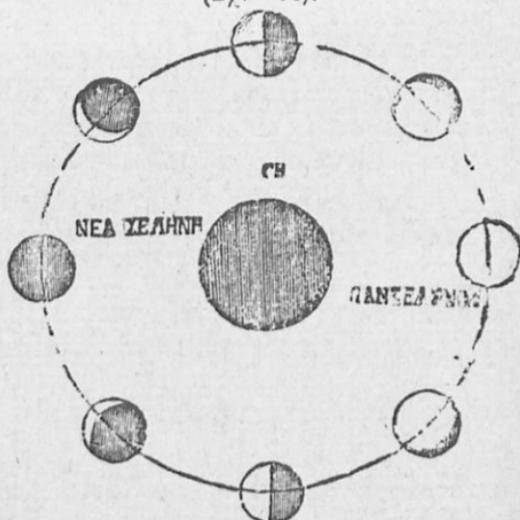
Ἡ σελήνη εἶνε σῶμα σφαιροειδές, 49 φορὰς μικροτέρα τῆς γῆς, περιγράφουσα ἔλλειψιν, τῆς ὁποίας ἡ γῆ κατέχει τὴν ἐστίαν. Καὶ ἡ μὲν μεγαλειτέρα αὐτῆς ἀπόστασις ἀπὸ τῆς γῆς εἶνε 406500 χιλιομ. ἡ δὲ μικροτέρα 356100 χιλιομ. ὥστε ἡ μέση ἀπόστασις εἶνε σχεδὸν 381000 χιλιομ.

Ἡ σελήνη εἶνε σῶμα σκιερὸν φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἐπ' αὐτῆς παρατηροῦμεν κοιλάδας καὶ ὄρη ὡς ἐπὶ τῆς σφαίρας μας, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει ἀτμόσφαιραν, καὶ στρέφεται περι ἑαυτὴν εἰς 27 ἡμ. καὶ σχεδὸν 8 ὥρ. τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον χρειάζεται, ἕνα κίχνη καὶ τὴν περι τὴν γῆν περιφορὰν τῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ περιφορὰ τῆς σελήνης περι τὴν γῆν ἔχει τὴν αὐτὴν διάρκειαν μὲ τὴν περιστροφὴν τῆς περι ἑαυτὴν, αὕτη παρουσιάζει (Σχ. 14).

εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον καὶ ἐπειδὴ εἶνε σῶμα ἑτερόφωτον, δὲν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν αὐτῆς εἰ μὴ τὸ φωτιζόμενον μέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τούτου ἕνεκα εἰς τὴν περιφορὰν τῆς τὴν βλέπομεν ὑπὸ διαφόρους φάσεις ἢ σχήματα.

Ὅταν ἡ σελήνη εὐρίσκηται μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς (Σχ. 16) δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἴδωμεν· διότι τὸ ἡμισφαίριον αὐτῆς τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν εἶνε ἀφώτιστον· τότε ἀρχεται ἡ νέα

σελήνη ἢ ρουμπρία καὶ εὐρίσκεται αὕτη εἰς συζυγίαν ἢ σύνοδον μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ σελήνη περιστρεφόμενη περὶ τὴν τροχίαν τῆς δεικνύει ἀλληλοδιαδόχως τὸ φωτισμένον μέρος τῆς ἐν πρώτοις βλέπομεν αὐτὴν ἐν σχήματι μῆνίσκου φωτισμένου τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα εἶνε ἐστραμμένα πρὸς ἀνατολάς. Τὴν δὲ 8 ἡμέραν τὴν βλέπομεν ἐν σχήματι ἡμικυκλίου· ἐπειδὴ τὸ ἥμισυ τοῦ φωτισμένου αὐτῆς μέρους εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν, ὅτε λέγεται ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸν πρῶτον αὐτῆς τετραγωνισμόν. Τὴν δὲ 15 ἡμέραν ἡ σελήνη ἐκτελέσασα τὸ ἥμισυ τῆς περιφορᾶς τῆς στρέφει πρὸς τὴν γῆν ὅλον τὸ φωτισμένον αὐτῆς μέρος καὶ φαίνεται ἅπασα στρογγύλη, ὅτε λέγεται ὅτι εἶνε εἰς ἀντίθεσιν· διότι τότε ἡ σελήνη εἶνε εἰς ἀντίθετον θέσιν πρὸς τὸν ἥλιον σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν γῆν· ὀνομάζεται δὲ παρσέληνος.

Μετὰ τὴν παρσέληνον τὸ φωτισμένον μέρος αὐτῆς τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν ἀδικακόπως ἐλαττοῦται, καὶ τὴν 22 ἡμέραν βλέπομεν αὐτοῦ τὸ ἥμισυ, ὅτε λέγομεν ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸν δεύτερον τετραγωνισμόν. Μετὰ τοῦτο δ' ἔτι ἐλαττοῦται καὶ φαίνεται ἐν σχήματι μῆνίσκου, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα εἶνε ἐστραμμένα πρὸς δυσμάς. Τέλος ὅλως χάνεται, ὅτε ἡ σελήνη εὐρίσκεται ἐκ νέου μετὰ 29 $\frac{1}{2}$ περίπου ἡμέρας μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς.

Ἡ σελήνη διατρέχει τὴν τροχίαν τῆς εἰς 27 ἡμ. 7 ὥρ. 43' 13", ἀλλ' αὕτη δὲν ἀνανεοῦται εἰ μὴ τὴν 29 ἡμ. 12 ὥρ. 44' 3"· διότι ἐπειδὴ ἡ γῆ προχωρεῖ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς χρειάζεται ἡ σελήνη 2 ἡμ. καὶ 4 ὥρ. περίπου, ἵνα εὐρεθῇ πάλιν εἰς σύνοδον μετὰ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἡλίου.

Ἡ σελήνη διατρέχουσα τὴν τροχίαν τῆς ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς φαίνεται ὅτι μένει ὀπίσω καθ' ἑκάστην ὡς πρὸς τὸν ἥλιον περίπου 51'· καὶ ὅταν μὲν ἦνε νέα σελήνη, ἀνατέλλει καὶ δύει αὕτη συγχρόνως σχεδὸν μὲ τὸν ἥλιον· ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου τετραγωνισμοῦ ἀνατέλλει τὸ μεσημέριον καὶ δύει τὸ μεσονύκτιον· ἐπὶ δὲ τῆς παρσέληνου ἀνατέλλει καθ' ἣν ὥραν δύει ὁ ἥλιος, καὶ δύει καθ' ἣν ὥραν αὐτὸς ἀνατέλλει· ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου τετραγωνισμοῦ ἀνατέλλει τὸ μεσονύκτιον καὶ δύει τὸ μεσημέριον.

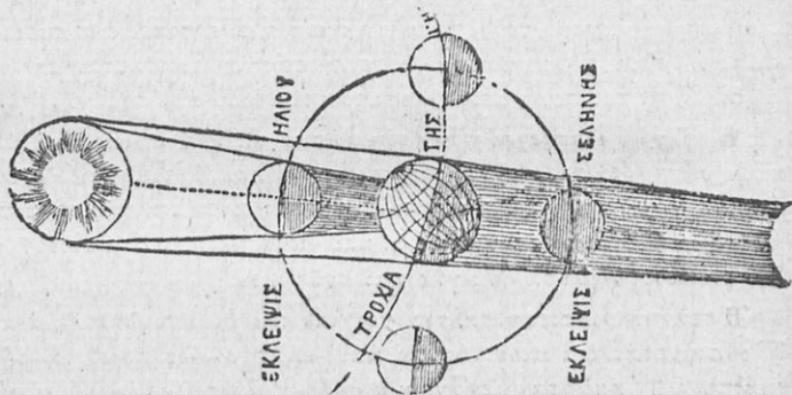
Ἐκλείψεις.

Ἐκλείψεις ἀστέρος λέγεται ἡ πρὸς στιγμὴν παῦσις τοῦ καὶ φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὁ ἀστὴρ, καθ' ἣν ὥραν συνήθως εἶνε ὄρατος. Καὶ ἐκλείψεις μὲν ἡλίου συμβαίνει ὁσάκις ἡ σελήνη διέρχεται μετὰ τοῦ καὶ τῆς γῆς, ἐκλείψεις δὲ σελήνης, ὅτε ἡ γῆ διέρχεται με-

ταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἡλίου τὴν καλύπτει μὲ τὴν σκιάν της. Ἐποεπε λοιπὸν οὕτω νὰ συμβαίνει καθ' ἑκάστον μῆνα ἔκλειψις ἡλίου κατὰ πᾶσαν νέαν σελήνην, καὶ ἔκλειψις σελήνης κατὰ πᾶσαν πάνσεληνον. Ἀλλ' αἱ ἔκλειψεις εἶνε πολὺ σπάνια· ἐπειδὴ ἡ τροχιά τῆς σελήνης δὲν εἶνε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου μὲ τὸ τῆς γῆς, ὡς κεκλιμένη $5 \frac{1}{2}$ μοίρ. ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς, καὶ χωρίζουσα αὐτὴν εἰς δύο ἀντίθετα σημεῖα καλούμενα δεσμοῦς· ὥστε κατὰ τὰς συζυγίας ἢ σελήνη ὅτε μὲν εἶνε ὑπεράνω, ὅτε δὲ ὑποκάτω τῆς γραμμῆς, τῆς ἐνούσης τὸν ἥλιον μετὰ τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου τότε δὲν διακόπτονται. Αἱ ἔκλειψεις λοιπὸν συμβαίνουν, ὅταν ἡ σελήνη εὐρίσκηται ἐφ' ἑνὸς τῶν δεσμῶν ἢ πολὺ πλησίον αὐτῶν, καὶ τότε κατὰ μὲν τὰς ἀντιθέσεις ἔχομεν ἔκλειψεις τῆς σελήνης, κατὰ δὲ τὰς συζυγίας ἔκλειψεις τοῦ ἡλίου.

Αἱ ἔκλειψεις τῆς σελήνης εἶνε ὀλικαὶ ἢ μερικαί· καὶ ὀλικαὶ μὲν, ἂν ἡ σελήνη εἰσδύῃ ὀλόκληρος ἐντὸς τῆς σκιάς τῆς γῆς καὶ ὀλόκληρος ὁ δίσκος αὐτῆς δὲν φάνηται (Σχ. 17), μερικαὶ δ' ὅταν μέρ-

(Σχ. 17).

ρος αὐτῆς γώνηται. Εἶνε δὲ αὗται ὀραταὶ ἐπίσης ὑφ' ὄλων τῶν κοίτων τοῦ ἡμισφαιρίου, ἐξ οὗ παρατηρεῖται ἡ σελήνη κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἔκλειψώς της.

Αἱ ἔκλειψεις τοῦ ἡλίου εἶνε μερικαί, ὀλικαὶ ἢ δακτυλοειδεῖς· καὶ μερικαὶ μὲν εἶνε, ὅταν ἡ σελήνη σκεπάσῃ μέρος μόνον τοῦ ἡλίου· ὀλικαὶ δὲ ἢ δακτυλοειδεῖς, ὅταν τὸ κέντρον τῆς σελήνης συμπίπτῃ ἐκκριβῶς μετὰ τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ τόπου ὅθεν παρατηρεῖται ἡ ἔκλειψις. Κατὰ τὴν ὀλικὴν δ' ἔκλειψιν (Σχ. 17) ἡ γῆ εἶνε ἀφῆλιος, ἢ δὲ σελήνη περίγειος· ἕνεκα τούτου ὁ ἥλιος μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένος φαίνεται μικρότερος καὶ σκεπάζεται ὀλόκληρος ὑπὸ τῆς σελήνης, ἥτις φαίνεται μεγαλύτερα ἕνεκα τῆς προσεγγίσεώς της· τὸ ἐναντίον δὲ συμβαίνει εἰς τὴν δακτυλοειδῆ ἔκλειψιν

(Σχ. 17), ἡ γῆ εἶνε περιήλιος, καὶ ἡ σελήνη ἀπόγειος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου αὕτη φαίνεται τότε μικροτέρη, καὶ δὲν δύναται νὰ κρύψῃ ὄλον τὸν ἥλιον, ἀφήνουσα νὰ φωτίζεται γύρωθεν ὁλόκληρον δακτύλιον.

Ἐκλείψεις δὲ πάσχουσιν οὐ μόνον ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, ἀλλὰ καὶ οἱ δορυφόροι τοῦ Διὸς καὶ ὄλοι οἱ ἀστέρες ἐπὶ τινεσ στιγμάσ κρυπτόμενοι ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἢ τῆσ γῆσ ὑπ' ἄλλου τινὸσ σώματος.

Ἐπὶ τῆσ σελήνησ παρετηρήθησαν διάφορα ὄρη· πολλῶν δὲ τούτων οἱ ἀστρονόμοι καὶ τὰ ὕψη μέχρι νῦν κατεμέτρησαν· ἀλλ' οὔτε ὕδωρ οὔτε ἀτμόσφαιραν εἰσέτι ἐπ' αὐτῆσ ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι.

Κομήται.

Οἱ κομήται εἶνε πλανῆται συνιστάμενοι κατὰ τινεσ ἀστρονόμους ἐκ νεφελῶδουσ ἐλαφροτάτησ ὕλησ καὶ ἔχοντεσ ὡσ ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ὑπερμεγέθη οὐράν, ἐστραμμένην πρὸσ τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ἡλίου· περιγράφουσι δὲ οὔτοι ἑλλείψεις (Σχ. 15) λίαν ἐκτεταμένεσ, καλουμένεσ ἕνεκα τούτου παραβολάσ, τῶν ὁποίων ὁ ἥλιος κατέχει τὴν ἐστίαν· κινοῦνται δὲ καθ' ἀπάσασ τὰσ διευθύνεισ, συνοδευόμενοι συνήθωσ ὑπὸ οὐράσ ἢ κόμησ, διὰ μέσου τῆσ ὁποίασ ἐνίοτε δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺσ ἀστέρεσ.

Καλεῖται δὲ κόμη αὐτῶν τὸ νεφελῶδες τὸ περικυκλῶνον τὸν κομήτην, ἡ δὲ σφαῖρα αὐτοῦ πυρῆν τοῦ κομήτου· κομητῶν δὲ τινων ὁ πυρῆν δὲν φαίνεται, καὶ ἡ οὐρά δὲ αὐτῆ δὲν ὑφίσταται, ὅταν ὁ κομήτης ἀπομακρύνηται τοῦ ἡλίου· ἀναπτύσσεται δὲ πάλιν καθ' ὅσον ὁ κομήτης πλησιάζει πρὸσ τὸν ἥλιον, καὶ μικρύνεται τὰ μέγιστα ὀλίγον μετὰ τὴν περιηλιότητά του. Ἐκ τῶν φαινόμενων δὲ τούτων οἱ ἀστρονόμοι συμπερίνουσιν ὅτι αὐτὸ τὸ νεφελῶδες εἶνε αἰμαὶ παραγόμενοι ὑπὸ τῆσ θερμότητοσ τοῦ ἡλίου.

Οἱ κομήται εἶνε ὄρατοὶ ἐπὶ μικρὸν μέρος τῆσ τροχιασ των, ὅταν πλησιάζωσι πρὸσ τὸν ἥλιον, καὶ εἶνε πρὸσ ἀλλήλουσ διάφοροι κατὰ τε τὸ μέγεθοσ καὶ τὴν λάμψιν· τινὲσ μάλιστα τούτων μόλισ εἶνε ὄρατοὶ διὰ τηλεσκοπίου, ἐν ᾧ ἄλλοι τὸ τρίτον ἢ καὶ τὸ ἕμισυ τοῦ οὐρανοῦ (60°—90°) καταλαμβάνουσι διὰ τοῦ μήκουσ τῆσ οὐράσ των. Ἐκαστοσ δὲ κομήτησ ταχέωσ ποικίλλεται· ὁ τοῦ 1811 κατ' ἀρχὰσ μόλισ ὄρατοσ μετὰ τὴν περιηλιότητά του ἀνεφάνη ἔχων ὑπερμεγέθη καὶ λαμπροτάτην οὐράν· ἐπειδὴ δ' ἕνεκα τῆσ προσεγγίσεωσ αὐτοῦ εἰσ τὸν ἥλιον ὁ πυρῆν του εἶχε μεταβληθῆ εἰσ ἀτμόν, πολλοὶ ἀστρονόμοι δὲ συγχυρίσθησαν ὅτι εἶδον διὰ μέσου αὐτοῦ ἄλλουσ ἀστέρεσ.

Μέχρι τοῦδε λοχχιάζοντα κομήται ὑπὲρ τοὺσ 100 κα' ἕκαστον δὲ σχεδὸν ἔτοσ νεοὶ ἀνακκλύπτονται, ἀλλ' ὅμωσ τριῶν μόνον ἐξ αὐτῶν γνωρίζομεν εἰσέτι ἀκριβῶσ τὴν ἐπάνοδόν των. Ὁ πρῶτοσ ἀναφανείσ τὸ 1835 εἶνε ὁ καλούμενοσ τοῦ Ἀλεῦου ἐπανερχόμενοσ μετὰ

τρέχει ἀπὸ τοῦ ἔαρος μέχρι τοῦ φθινοπώρου εἶνε μεγαλειότερον τοῦ διατρεχομένου ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς φθινοπωρινῆς μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας· διότι ἡ κίνησις τῆς γῆς ἐπὶ τῆς τροχίως τῆς εἶνε ταχυτέρα τὸν χειμῶνα ἢ τὸ θέρος, ὡς εὐρισκομένης τῆς γῆς πλησιέστερα τοῦ ἡλίου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ περιλαμβανόμενος ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν κατὰ τὰς ὥρας ταύτας δὲν συνίσταται ἐξ ὁλοκλήρων ἡμερῶν, διὰ τοῦτο αὐτὰ δὲν ἀρχίζουσι κατ' ἔτος τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἢ διαφορᾷ μικρῶς· αὕτη δὲν δύναται νὰ ἦνε μεγαλειότερα τῶν δύο ἡμερῶν.

Κύκλοι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐνιαύσιον κίνησιν τῆς γῆς.

Ἐκλειπτικῆ, τροπικῆ, πολιτικῆ κύκλοι, ζῶναι, ζῳδιακῶς.

Ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἐπειδὴ εἴμεθα ἐπ' αὐτῆς καὶ δὲν βλέπομεν τὴν κίνησιν τῆς, ἀποδίδομεν αὐτὴν εἰς τὸν ἥλιον, ὅστις φαίνεται ὅτι περιγράφει περὶ ἡμᾶς κύκλον, ὁ δὲ φαινόμενος οὗτος δρόμος σημειοῦται ἐπὶ τῶν γήινων σφαιρῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἐκλειπτικῆς*· εἶνε δὲ αὕτη μέγας κύκλος κεκλιμένος $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ (Σχ. 8), ἐκτεινόμενος μέχρι τῶν δύο παραλλήλων κύκλων, τῶν κειμένων $23\frac{1}{2}$ μοίρ. μακρὰν τοῦ Ἰσημερινοῦ ΤΓ καὶ ΤΓ', καὶ καλουμένων *τροπικῶν*· διότι δεικνύουσι τὴν θέσιν, ὅπου ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι σταματᾷ καὶ ἐπανερχεται πάλιν πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Οἱ δὲ δύο πολιτικῆς κύκλοι ΚΚ καὶ Κ'Κ' εὐρίσκονται $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἀπὸ τῶν πόλων, καὶ δεικνύουσι τὸ πλάτος, μέχρις οὗ ἐκτείνονται κατὰ τὰ ἡλιοστάσια αἱ συνεχεῖς ἡμέραι καὶ νύκτες τῶν πόλων.

Οἱ τροπικῆς καὶ πολιτικῆς κύκλοι διακίρουσι τὴν γῆν εἰς πέντε ζῶνας. Εἶνε δὲ αὗται·

1) Ἡ *διακεκαυμένη ζώνη* μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν περιλαμβάνουσα τοὺς θερμότερους τόπους τῆς γῆς· ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἐνταῦθα κατὰ τὸ μεσημέριον εὐρίσκεται ἢ ἐπὶ τοῦ ζηνίθ ἢ πλησίον αὐτοῦ, ἐπομένως αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πίπτουσι ἐπὶ τῶν χωρῶν τῆς ζώνης ταύτης καθέτως· οἱ δὲ λαοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπ' αὐτῆς καλοῦνται *ἀμφίσκιοι*, διότι ὁ ἥλιος κατὰ τὸ μεσημέριον ῥίπτει ἐνταῦθα τὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ τινὰ χρόνον τοῦ ἔτους ἐκ τοῦ βορείου μέρους, καὶ ἐκ τοῦ νοτίου κατὰ τὸν ἐπίλοιπον τοῦ ἔτους χρόνον.

2) Αἱ δύο *εὐκράτοι ζῶναι* ἐκτείνονται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν καὶ τῶν δύο πολιτικῶν κύκλων. Οἱ κάτοικοι τῶν ζωνῶν τούτων μὴ ἔχοντές ποτε τὸν ἥλιον εἰς τὸ ζηνίθ των καλοῦνται *ἐτερόσκιοι*· διότι τὸ μεσημέριον οἱ κάτοικοι τῆς βορείου εὐκράτου ζώνης βλέπουσι τὸν ἥλιον πάντοτε πρὸς νότον, ἐν ᾧ οἱ τῆς νοτίου εὐκράτου ζώνης τὴν βλέπουσι πάντοτε πρὸς βορρᾶν..

3) Αἱ δύο *κατεψυγμέναι*, κίτινες ἐκτείνονται ἀπὸ τῶν πολιτικῶν

Μεταξύ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τῶν πόλων οἱ ἀστέρες φαίνονται ὅτι περιγράφουσι κύκλους τόσον μᾶλλον κεκλιμένους πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ὅσον πλησιάζει τις περισσότερον εἰς τοὺς πόλους καὶ τότε ἢ σφαῖρα καλεῖται *πλαγία*.

Ἀστρική ἡμέρα καὶ ὁ ἀληθὴς καὶ ὁ μέσος χρόνος.

Καθ' ἐκάστην ἡμέραν οἱ ἀστέρες διέρχονται τὸν μεσημβρινὸν τόπου τινός, ὁ δὲ χρόνος, τὸν ὁποῖον πρὸς τοῦτο χρειάζονται, καλεῖται *ἀστρική ἡμέρα*, διαρκούσα 23 ὥρ. 56', καὶ οὗτος εἶνε ὁ ἀληθὴς χρόνος, τὸν ὁποῖον ἡ γῆ χρειάζεται διὰ μίαν περὶ τὸν ἄξονα περιστροφὴν τῆς. Ἡλιακὴ ἡμέρα δὲ καλεῖται ὁ χρόνος, τὸν ὁποῖον χρειάζεται ὁ ἥλιος, ἵνα διέλθῃ τὸν μεσημβρινὸν τόπου τινός· αὕτη δὲ εἶνε μεγαλειτέρα τῆς ἀστρικῆς κατὰ 4' ὥρας, καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ γῆ προχωρεῖ καθ' ἐκάστην περὶ τὴν μίαν μοῖραν εἰς τὴν τροχίαν τῆς. Ὁ ἥλιος λοιπὸν τὴν ἐπομένην ἡμέραν δὲν θὰ εὔρεθῇ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰς τὸν μεσημβρινὸν τοῦ τόπου, καὶ διὰ τὴν φθίσην εἰς αὐτὸν πρέπει ἡ γῆ ἐκτὸς τῆς περιστροφῆς τῆς νὰ στραφῇ ἔτι περὶ τὸν ἄξονά τῆς μίαν μοῖραν. Διὰ τοῦτο λογαριάζεται τὸ ἔτος ἐκ 365 ἡμ. 6 ὥρ. *ἡλιακῶν* καὶ ἐκ 366 ἡμ. 6 ὥρ. *ἀστρικῶν*.

Ἡ ἀστρική ἡμέρα ἔχει πάντοτε τὴν αὐτὴν διάρκειαν, ὅπερ δὲν βλέπομεν εἰς τὴν ἡλιακὴν. Ἡ γῆ κατὰ τὴν περιηλιότητά τῆς προχωρεῖ ταχύτερον εἰς τὴν ἐκλειπτικὴν, ὁ δὲ ἥλιος φαίνεται τότε ὀλιγον βραδυτέρον εἰς τὸν μεσημβρινόν, καὶ ἡ ἡμέρα διαρκεῖ περισσότερον τῶν 24 ὥρ. Κατὰ δὲ τὴν ἀφηλιότητα, ἐξ ἐναντίας, ἐπειδὴ ἡ πορεία τῆς γῆς εἶνε βραδυτέρα εἰς τὴν ἐκλειπτικὴν, ἡ ἡμέρα διαρκεῖ ὀλιγώτερον τῶν 24 ὥρ. Καλεῖται δὲ *ἀληθὴς χρόνος* ἡ ὥρα, ἣν δεικνύει τὸ ἡλιακὸν ὠρολόγιον, καὶ *μέσος χρόνος* ἡ ὥρα, ἣν δεικνύει ἀκριβές καὶ καλῶς κανονισμένον ὠρολόγιον. Αἱ δύο αὗται ὥραι δὲν δύνανται νὰ ἦνε σταθερῶς αἱ αὐταί· ἐπειδὴ ἡ ἡλιακὴ ἡμέρα δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν πάντοτε διάρκειαν· ἐνίοτε μάλιστα διαφέρουσι κατὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας· καὶ κυρίως κατὰ τὰ μέσα τοῦ Φεβρουαρίου ἡ ὥρα τοῦ μέσου χρόνου προχωρεῖ περισσότερον πρὸς τὴν τοῦ ἀληθοῦς χρόνου, ἐν ᾧ τὸ ἐναντίον συμβαίνει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου.

Ὁπισθοχώρησις τῶν ἰσημεριῶν.

Αἱ ἰσημερίαὶ κατ' ἔτος συμβαίνουσι 20' 25" πρὶν ἢ γῆ ἔλθῃ εἰς συζυγίαν μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀστέρος, μετὰ τοῦ ὁποίου ἦτο εἰς τὴν αὐτὴν ἰσημερίαν τοῦ παρελθόντος ἔτους· τὴν διαφορὰν ταύτην καλοῦσιν *ὀπισθοχώρησιν τῶν ἰσημεριῶν*. Ἐνεκα ταύτης ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι ὀπισθοπορεῖ ἐπὶ τοῦ ζῳδιακοῦ μίαν μοῖραν

κατὰ 72 ἔτη, καὶ ὁλόκληρον ζῳδιὸν ἢ 30 μοίρας κατὰ 2156 ἔτη· οὕτω δὲ ἵνα διατρέξῃ ὅλον τὸν κύκλον τῆς ἐκλειπτικῆς χρειάζεται 26000 ἔτη. Ἀφ' οὗτου λοιπὸν ἐδόθησαν τὰ ὀνόματα εἰς τὸν ζῳδιακὸν κύκλον, ὃ ἥλιος ὠπισθοπόρησε κατὰ ἐν ζῳδιὸν· ὥστε τὴν ἐκρινὴν ἰσημερινὴν μόλις εἰσέρχεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τῶν ἰχθύων, ἀντὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ κριοῦ.

Ἡμερολόγιον.

Ἔτος καλεῖται ὁ χρόνος, τὸν ὁποῖον ἡ γῆ χρειάζεται διὰ νὰ διατρέξῃ τὴν περὶ τὸν ἥλιον τροχίαν τῆς, συνιστάμενον ἐκ 365 ἡμ. ὃ ὥρ. 49'. Ἄν δ' ἐπὶ τέσσαρα κατὰ συνέχειαν ἔτη λογαριάσωμεν τὸ ἔτος ἐκ μόνον 365 ἡμ. ἡ γῆ θέλει εὔρεθῆ ὅτι βραδύνει περὶ τὰς 24 ὥρας· ὅθεν ἐστοχάσθησαν ἀνα πάσαν τετραετίαν νὰ κάμνωσι τὸ τέταρτον αὐτὸ ἔτος ἐκ 366 ἡμ. Οὕτω λοιπὸν τὸ 1873, 1874, 1875 εἶνε ἐκ 365 ἡμ. τὸ δὲ 1876 ἐκ 366 ἡμ. τὸ τέταρτον τοῦτο ἔτος καλεῖται ἐμβόλιμον. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο κατασταθὲν ἐπὶ Ἰουλίῳ Καίσαρος ὀνομάζεται Ἰουλιακόν.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ προστίθενται σχεδὸν $\frac{3}{4}$ ὥρ. περισσότερον κατὰ τὸ τέταρτον τοῦτο ἔτος τὸ ἐκ 366 ἡμ. παρατηρήθη τοῦτο ἐπὶ τοῦ πάπα Γρηγορίου II'. ὅστις πρὸς διόρθωσιν αὐτοῦ ἀπέκοψεν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582 ἔτους 10 ἡμ. διατάξας νὰ ἀκολουθήσῃ μετὰ τὴν 4 Ὀκτωβρίου ἢ 15 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἴνα δὲ μὴ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ λάθος ὑποπίπτωσι, προσδιωρίσθη εἰς τὸ τέλος 400 ἐτῶν νὰ ἀποκόπτονται 3 ἡμέραι, ἤτοι τὸ τελευταῖον ἔτος τριῶν ἀλληλοδιαδόχων αἰῶνων δὲνεῖνε ἐμβόλιμον, ἐν ᾧ ὡς τὸ τέταρτον ἔπρεπε νὰ ἦνε.

Τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς δώδεκα μῆνας ἀνίσους· ὡς ἐξῆς·

Ἰανουάριος	31	Ἀπρίλιος	30	Ἰούλιος	31	Ὀκτώβριος	31
Φεβρουάριος	28 ἢ 29	Μάιος	31	Αὐγουστ.	31	Νοέμβριος	30
Μάρτιος	31	Ἰούνιος	30	Ἰούλιος	30	Δεκέμβριος	31

Οὕτως ἑπτὰ μῆνες εἶνε ἐκ 31 ἡμ. τέσσαρες ἐκ 30 καὶ ὁ Φεβρουάριος ἐξ 28 ἢ 29 ἡμ. ὅταν τὸ ἔτος ἦνε ἐμβόλιμον. Οἱ δὲ μῆνες διαιροῦνται εἰς ἐβδομάδας, συνισταμένης ἐκάστης αὐτῶν ἐξ ἑπτὰ ἡμερῶν.

Κινηταὶ ἑορταί.

Κινηταὶ ἑορταὶ λέγονται, ὅσαι δὲν πίπτουσιν εἰς τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἐκάστου ἔτους, ἀλλὰ κανονίζονται σχεδὸν ἅπασαι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός εἰς τὴν ὁποῖαν πίπτει ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα.

κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ οἰκουμένην σύνοδον (325 μ. Χ.) τὸ Πάσχα πρέπει νὰ ἑορτάζηται τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον τὴν μετὰ τὴν ἐκρινὴν ἰσημερινὴν καὶ ἂν ἡ

πανσέληνος πίπτει Κυριακὴν, τότε τὸ Πάσχα πρέπει νὰ τίθεται τὴν ἀμέσως ἐπομένην Κυριακὴν. Τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει νὰ γίνηται καὶ ἂν ἡ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα συμπίπτει μὲ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα τῶν Ἑβραίων. Οὕτω δὲ ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν πίπτει μεταξύ τῆς 23 Μαρτίου καὶ 24 Ἀπριλίου, κατὰ δὲ τὴν Δυτικὴν μεταξύ τῆς 9 Μαρτίου καὶ τῆς 13 Ἀπριλίου.

Σελήνης κύκλος.

Κύκλος σελήνης εἶνε περίοδος 19 ἔτων Ἰουλιανῶν, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁποίας αἱ σεληνιακαὶ φάσεις ἐπανέρχονται κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμερομηνίας. Τὸ ἔτος τὸ προηγηθὲν τῆς ἡμετέρας χρονολογικῆς ὑπῆρξε τὸ πρῶτον τοῦ κύκλου τῆς σελήνης, τὸ ἀκόλουθον ὑπῆρξε τὸ δεύτερον, καὶ οὕτω καθεξῆς. Πρὸς εὑρεσιν δὲ τοῦ ἔτους τοῦ Κύκλου τῆς σελήνης ἢ τοῦ Χρυσοῦ ἀριθμοῦ, ὡς συνήθως ὀνομάζεται, πρέπει νὰ προσθέσωμεν 1 εἰς τὸ ὠρισμένον ἔτος καὶ νὰ διαιρούμεν αὐτὸ διὰ 19, καὶ οὕτω θέλομεν εὑρίσκει τὸ ζητούμενον. Τὸ ἔτος λοιπὸν 1875 + 1 διαιρούμενον διὰ 19 δίδει πηλίκον 98 καὶ κατὰλοιπον 14. Ὅθεν ἀπὸ τοῦ 1 μετὰ Χριστὸν ἔτους περῆλθον μέχρι τοῦ 1875 κύκλοι σελήνης 98, καὶ ἤδη ζῶμεν εἰς τὸ 14 ἔτος τοῦ 99 κύκλου τῆς σελήνης· τὸ δὲ 14 εἶνε ὁ Χρυσοῦ ἀριθμὸς τοῦ 1875.

Ἐπακταί.

Ἐπακταὶ ἡμέραι καλοῦνται αἱ τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους δεικνύουσαι. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἡλικιὸν ἔτος ὑπερβαίνει κατὰ 11 ἡμέρας τὴν διάρκειαν 12 περιόδων σελήνης (ἢ τὸ σεληνικὸν ἔτος), ἂν αἱ ἐπακταὶ εἶνε 0 ἡμέραι κατὰ τὴν ἀ. Ἰανουαρίου ἔτους τινός, τὴν ἀ. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ ἐπομένου ἔτους θὰ ἦνε 11 ἡμέραι, τὴν δὲ ἀ. τοῦ μηνὸς τοῦ τρίτου ἔτους θὰ ἦνε 22, τοῦ δὲ τετάρτου 33 ἢ μόνον 3, ἀφαιρουμένων τῶν 30 διὰ μίαν περίοδον σελήνης εὑρισκομένης περισσότερον εἰς τὰ τρία πρῶτα ἔτη. Πρὸς εὑρεσιν δὲ τῶν ἐπακτῶν, τῶν ἀνηκουσῶν εἰς ἕκαστον κύκλον σελήνης, πρέπει νὰ πολλαπλασιαζῶμεν τὸν Χρυσοῦ ἀριθμὸν ἐπὶ 11, καὶ ἐκ τοῦ γινομένου, ἂν ἦνε μεγαλύτερον τοῦ 30, ἀφαιρούμεν τοσάκις 30, ὡσάκις τοῦτο εἶνε δυνατὸν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ:

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἡ πραγματευομένη περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, τῆς φυσικῆς αὐτῆς διπλάσεως, τῆς περικυκλώσεως αὐτὴν ἀτμοσφίρας, καὶ περὶ ὄλων τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀντικειμένων.

Τῆς γῆς μόνον τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰς παρὰ ταύτην οὐσίας γνωρίζομεν· ἡ δὲ παρούσα αὐτῆς μορφή φαίνεται ὅτι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας δύο στοιχείων τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρός. Τὸ ὕδωρ ὑπὸ διάφορον μορφήν ἰστάμενον ἢ ῥέον ἢ καταπίπτον ἀπὸ τῆς ἀτμοσφίρας μεταβάλλει καὶ μέχρι νῦν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, διαπερᾶ παντοῦ εὐκόλως κατὰ μικρὸν διαλύον ἢ βιαίως συνθραύον, καὶ συμπαρασύρον μέρη μεθ' ἑαυτοῦ φέρει αὐτὰ εἰς ἄλλους τόπους· ἐντεῦθεν καὶ ἡ αὐξήσις τῶν παραλίων, τῶν χερσονήσων κτλ. Ὡσαύτως δὲ ἡ γῆ κατέχει ἰδιάζουσάν τινα θερμότητα, ἣτις ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὸ κέντρον τῆς αὐξάνει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ πυρὴν αὐτῆς εὐρίσκειται εἰς ῥευστὴν πυρῶδη κατάστασιν· συμπερινομένη δὲ τοῦτο ἔκ τε τῶν θερμῶν πηγῶν, τῶν ἡφιστείων, τῶν ἐκρήξεων καὶ τῶν σεισμῶν. Διὰ τῆς ἐνεργείας δὲ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς πυρός ἀποτελοῦνται εἰσέτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἀνυψώσεως καὶ καθιζήσεις, ῥήγματα, ὄρη, νῆσοι κτλ. Τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα ἐπενήργησαν εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους καὶ κατὰ διαφόρους περιόδους εἰς τὸν σχηματισμὸν βεβητηδὸν τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς.

Ἐπιφάνεια τῆς γῆς.

Ἄν ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ σφίρας τινὸς βλέπομεν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ἀνίσως διηρημένην εἰς ξηρὰν καὶ εἰς ὕδατα· ταύτης ἡ ξηρὰ κατέχει σχεδὸν τὸ $\frac{1}{4}$, τὸ δ' ἐπίλοιπον εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ ὕδατων· καὶ τὸ μὲν βόρειον ἡμισφάριον περιλαμβάνει τὰ $\frac{4}{5}$ τῆς ξηρᾶς, τὸ δὲ νότιον μόνον τὸ $\frac{1}{5}$ αὐτῆς.

Πεδιάδες.

Πεδιάδες λέγονται ἐκτεταμένοι χώροι, ἔχουσαι ἐπιφάνειαν δμαλὴν καὶ ἐπίπεδον. Αὗται ὅταν ποτίζωνται ὑπὸ ἀφθόνων πηγῶν ἢ ποταμῶν εἶνε εὐφορώταται· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλαι μὴ ἔχουσαι ταῦτα τὰ πλεονεκτήματα, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τινὰς αὐτῶν δίδονται καὶ ἰδιαιτέρη ὀνόματα· οἷον

Στέππαι καλοῦνται εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἐκτεταμέναι ἀμμώδεις πεδιάδες κεκλυμμέναι καθ' ὅλον τὸ θέρος ὑπὸ φυτῶν τὸ πλεῖστον ἀλκτούχων, ἀλλ' ἐστερημέναι πικντάπκσι δένδρων.

Σαβάρραι δὲ εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, καὶ Πάμπαι εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν λέγονται πεδιάδες χαμηλοτάται, ὑγρόταται καὶ κεκλυμμέναι ὑπὸ ὑψηλῶν χόρτων. Ἐρημοὶ τέλος λέγονται ἐκτεταμέναι πεδιάδες κεκλυμμέναι ὑπὸ ἀνύδρου ἄμμου ἀνεκπομένης ὑπὸ θερμοτάτου ἡλίου, καὶ ἐστερημέναι τοῦ ἀνγκκίου διὰ τὴν βλάττησιν ὕδατος, ὡς αἱ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐν τούτοις ἐν τῷ μέσῳ τούτων τῶν ἐρήμων εὐρίσκονται τόποι ἔνυδρου καὶ κητάφυτοι, ὁμοιάζοντες μὲ εὐφόρους νήσους ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρου ἄμμου καὶ ὀνομάζονται αὐάσεις ἢ ὀάσεις.

Ὁ ρ η.

Τὰ ὄρη εἶνε τὰ ὑψηλότερα ὑψώματα τῆς σφίρας· λόγοι δὲ καλοῦνται τὰ ἔχοντα ὀλιγώτερον ὕψος.

Τὰ ὄρη εἶνε ἐνίοτε μεμωμέναι, συχνότατα ὅμως σχηματίζουσι σειράς. Αἱ κορυφαὶ τῶν ἔχουσι διάφορα σχήματα λαμβάνουσαι διὰ τοῦτο καὶ διάφορα ὀνόματα· ὡς ὅταν αὕτη ἦνε πρισματοειδής, καλεῖται αἰγυμῆ· ὅταν ἦνε ὀξεία, ὀδούς, κέρα, βελόνη· ἐάν δ' ἐπίπεδος, τράπεζα κτλ. Αἱ ὑψηλότεραι δὲ γνωσταὶ κορυφαὶ εἶνε αἱ τῶν Ἰμαλαῶν, φθάνουσι εἰς 27 χιλ. πόδας ὕψους ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ράχις καλεῖται τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς σειράς, τὸ ἐκτεινόμενον καθ' ὅλον τὸ μήκος αὐτῆς· αἱ δὲ πλευραὶ τῆς ῥάχως, δι' ὧν ῥέουσι τὰ ὕδατα, εἶνε αἱ καλούμεναι κλιτύες.

Τὰ ὄρη χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ στενῶν χαμηλοτάτων καλουμένων κοιλάδων· ἐάν δ' αὐταὶ περικλείονται μεταξὺ δύο πολὺ προσεγγιζόντων ὀρέων καὶ ὄχι πολὺ ὑψηλῶν, καλοῦνται αὐλώρες μὲν ἐάν εἶνε ἄδενδροι, γάται δ' ἐάν εἶνε δρυμώδεις· στενὰ δὲ ἢ πύλαι καλοῦνται αἱ μεγάλαι καὶ ταχεῖαι ταπεινώσεις τῆς ῥάχως, αἵτινες καὶ στενάς διόδους σχηματίζουσι· καὶ φάραγγες ἢ αὐρένες αἱ κείμεναι μεταξὺ ἀποτόμων βράχων, αἵτινες ἐάν εἶνε πολὺ βραθεῖαι βάραθρα καλοῦνται.

Ἡ φ α ἰ σ τ ε ι α.

Ἡ φαιστεία εἶνε συνήθως κωνοειδῆ ὄρη μετὰ κωνοειδῶν ἀνοιγμάτων καλουμένων κρατήρων, ἀνεπέμποντα ἐξ αὐτῶν κατὰ καιροὺς ἀνεθυμιάσεις, κηπνούς, φλόγας, ὕλης ἀνεκλελυμένης, καὶ ῥίπτοντα μακρὸν τέφρας, μύδρους, χεიმάρους λάβης, ἥτις τότε μόνον σχηματῶν ὅταν ψυθεῖται γάστῃ τὴν ῥευστότητά τῆς. Τοιούτη δὲ εἶνε ἡ ὀρη τῶν Ἰοκιστείων, ὥστε ἐκ τῶν καταστροφῶν τού-

των πολλάκις ἐσχηματίσθησαν νέα ὄρη ἢ ἐξήλθον ἐκ τῶν πυθμένων τῆς θαλάσσης νέα νῆσοι κτλ.

Τὰ ἠφαιστεία δὲν εἶνε ἐν ἐνεργείᾳ πάντοτε· τινὰ δὲ τούτων φαίνονται μὲν ἐσβεσμένα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, ἀλλ' αἴφνης πάλιν ἀρχίζουσι καὶ ἐκπέμπουσι τέφραν καὶ λάβαν, καὶ ταῦτα καλοῦνται ἐνεργὰ ἢ ζῶντα· ἄλλα δὲ πάλιν φαίνονται ὅτι διὰ παντός ἔχασαν τὴν φρικώδη ἐνέργειάν των, καὶ διὰ τοῦτο νεκρὰ ἠφαιστεία καλοῦνται. Ἡφαιστεία ὑποθαλάσσια λέγονται, ὅσα εἶνε κεκρυμμένα ὑπὸ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης.

Σεισμοί.

Οἱ σεισμοὶ φαίνονται ὅτι προξενοῦνται ὑπὸ ὑπογείων ἀτμῶν, οἷτινες ἀνυψοῦσι τὸ ἔδαφος ζητοῦντες νὰ ἀνοίξωσι δίοδον συναδεύονται δὲ συνήθως ὑπὸ ἠφαιστείων ἐκρήξεων. Συχνὰ δ' αἰσθανόμεθα αὐτοὺς πολὺ μακρὰν τῶν ἠφαιστείων καὶ ἄνευ τινὸς ἐκρήξεως. Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὰ περίξ τῶν Ἄνδεων καὶ εἰς ἄλλας ἔτι χώρας εἶνε ἐνίοτε τοσοῦτον δυνατοί, ὥστε συχνὰ καταστρέφουσι μεγάλας πόλεις.

Συστατικά τῆς Γῆς.

Εἶδη γαιῶν.

Τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς διακρίνονται ἅ. τὰ ἐκ τοῦ ὕδατος μορφώματα ἤτοι τὰ ὄρη τὰ σχηματιζόμενα ἐκ συνεχοῦς σειρᾶς στρωμάτων κειμένων ἐπ' ἄλληλα καθ' ὀρισμένην τάξιν· β'. τὰ ἐκ τοῦ πυρὸς μορφώματα, ἤτοι τὰ μὴ κατὰ στρώματα εἶδη τῶν ὀρέων. Τούτων δὲ ἄξια σημειώσεως εἶνε·

1) Αἱ ἀρχέγονοι γαῖαι ἢ τὰ πρωτογενῆ στρώματα, ἅτινα φαίνονται συνιστάμενα ἐκ τετηγμένης μὲν τὸ πρῶτον, ψυθγείσης δ' ἀκολούθως ὕλης.

2) Αἱ δευτερεύουσαι γαῖαι (ἢ τὰ δευτερογενῆ στρώματα) εἶνε δικτεθειμέναι κατὰ στιβάδας τακτικὰς ἐπὶ τῶν πρώτων, καὶ ἀποτεθειμέναι ὑπὸ τῶν ὑδάτων, περιλαμβάνουσαι συνήθως πολλὰ λείψανα ζώων καὶ φυτῶν· καὶ τὰ μὲν πανκρχαιότατα ζῶα εὐρίσκονται ἰδίᾳ εἰς τὰ τιτανώδη στρώματα, τὰ δὲ πανκρχαιότατα φυτὰ εἰς τὰ ἐξ ἀμμολίθου καὶ λιθανθράκων στρώματα. Αἱ ἀποθῆκαι τῶν κογγυλίων καὶ τῶν ἰχθύων αἰ ἐπὶ ὑψηλοτάτων ὀρέων εὐρισκόμεναι μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ θάλασσα τὰ ἐκάλυπτε ποτε.

3) Αἱ τριτεύουσαι γαῖαι ἢ τὰ τριτογενῆ στρώματα, τὰ ὁποῖα συντίθενται ἐκ λειψάνων τῶν δύο τούτων πρώτων εἰδῶν, τετραγμέναι κατὰ στιβάδας πρὸς τὰς ὑπερεῖας τῶν δευτερογενῶν στρωμάτων.

4) Αἱ ἠφαιστειώδεις γαῖαι ἢ τὰ ἠφαιστειώδη στρώματα, αἰ

τινες ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ τῆς τέφρας, τῆς λάβης καὶ τῶν ἄλλων ὑλῶν τῶν ἐκπεμπομένων ὑπὸ τῶν ἡφαιστειῶν.

4) *Αἰ φυτικά γαῖαι*, αἱ εὐρισκόμεναι ὑπερῶν ὄλων τῶν ἄλλων γαῖων, αἵτινες εἶνε αἱ μόναι ἐπιτήθειοι διὰ τὴν φυτικὴν ὑπερξίν.

Πολύτιμοι λίθοι, μέταλλα καὶ εὐπρηστα μεταλλεῖα.

Μεταξὺ τῶν οὐσιῶν, αἵτινες ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς, διακρίνονται 1 οἱ *πολύτιμοι λίθοι*, οἷον ἀδάμαντες, ρουβίνικ, σάπφειροι κτλ. 2 τὰ *μέταλλα*, ὧν ἐπισημότερα εἶνε ὁ χρυσός, ἡ πλατίνικ, ὁ ἄργυρος, ὁ χαλκός, ὁ σίδηρος, ὁ κασσίτερος, ὁ μόλυβδος, τὸ ἀντιμόνιον, ὁ ὑδράργυρος κτλ. 3 αἱ *εὐπρηστοὶ ὕλαι*, οἷον ὁ ἀνθρακίτης, τὸ θεῖον, ἡ ἄσφαλτος καὶ ὄλαι αἱ ἀσφαλτώδεις, οὐσίαι, οἱ γαιάνθρακες, τὸ ἤλεκτρον, κτλ. Εἰς ταῦτα δὲ δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν τὰ *εὐπρηστα ὀρυκτά*, ὄντα λείψανικ φυτῶν κεχωσμένων εἰς εἰς τὴν γῆν.

Ὁ χρυσός, ἡ πλατίνικ, ὁ ἄργυρος καὶ οἱ πολυτιμότεροι λίθοι εὐρίσκονται πρὸ πάντων εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ὁ δὲ σίδηρος καὶ ὁ μόλυβδος εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τοὺς εὐκράτους καὶ ψυχροὺς τόπους. Ἐν τούτοις πολὺς χρυσός εὐρίσκεται εἰς τὴν Σιβηρικὴν, εἰς τὴν Καλλιφορνικὴν καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Αὐστραλίας.

Ὑδρατα.

Τὰ ὕδατα τὰ διακεχυμένα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφίρας διακρίονται εἰς δύο, εἰς *θαλάσσια ὕδατα* καὶ εἰς *ὕδατα τῆς ξηρᾶς*.

Ὑδατα θαλάσσια.

Τὰ θαλάσσια ὕδατα εἶνε πικρὰ καὶ ἀλμυρὰ, τὸ δ' αὐτῶν ἀλατῶδες δὲν εἶνε παντοῦ τὸ αὐτό· διότι εἰς τοὺς πόλους, ἀποχωριζομένου καὶ πηγνυομένου τοῦ γλυκέος ὕδατος, τὸ μένον βρευστὸν ἔχει περισσότερον ἄλας· ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ὅπου τὸ γλυκὺ ὕδωρ ἔχει ὀλιγώτερον ἄλας. Ἐν τούτοις ἡ Κασπία θάλασσα ἔχει περισσότερον ἄλας ὡς πρὸς τοὺς ὠκεανούς.

Ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης περιέχει τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίας, ὁποίαις καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς· διὸ ἀπαντῶμεν ἐν αὐτῇ λόφους, ὄρη, κοιλάδας τοσοῦτου βάρους, ὥστε εἶνε ἀδύνακτον νὰ τὸ μετρήσωμεν· εἶνε δὲ κατωκημένη ὑπὸ πλήθους ζῶων ἐν μέρει εἰς ἡμᾶς ἀγνώστων, καὶ πλήθος ἔχει φυτῶν ἰδικζόντων.

Πολλὰ δὲ δοκιμὰ ἀπέδειξαν ὅτι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης εἶνε ψυροτέρα ἀπὸ τὰ ἕρπυατα τῆς ξηρᾶς. Ἐκτετατικῶς μελετήθησαν ἀπὸ τὸν Ἰνσπίτου Ἐκπαιδευτικῆς Σχολῆς τῆς Βαλτίας.

ταταμέρητων θλασσῶν νὰ ἦνε παγωμένα· ἀλλ' ἤδη τέλος ἐγνώσθη ὅτι οὐδέποτε τοῦτο συμβαίνει ὅσον καὶ ἂν προχωρήσωμεν βαθύτερα.

Ἡ διαφορὰ τοῦ πλάτους πολλὴν ἐπιρροὴν ἔχει ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν θλασσίων ὑδάτων. Πρὸς τοὺς πόλους αἱ θάλασσα εἶνε κεκαλυμμένη ἀδικόπως ὑπὸ μεγίστων ὄγκων πάγων, κατασταινόντων ταύτας τὰς θλασσὰς ἀδιαπεράστους εἰς τὰ πλοῖα. Τὸν χειμῶνα οἱ πάγοι οὗτοι καλύπτουσι συνήθως ὅλην τὴν θάλασσαν μέχρι τῆς 88 μοίρ. τοῦ Βορ. πόλου, οἱ δὲ κόλποι τοῦ αὐτοῦ πόλου παγώνουσι μέχρι τῆς 60 μοίρ. νήσους ὅμως ἐκ πάγου βλέπομεν νὰ πλέωσιν ἐπὶ τῆς θλασσῆς μέχρι τῆς 40 μοίρ. τοῦ βορ. πλάτους. Εἰς δὲ τὸ νότιον ἡμισφύριον οἱ στερεοὶ πάγοι ἐκτείνονται μακρύτερον ἢ εἰς τὸν βόρειον πόλον.

Κινήσεις τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης.

Τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ὑπόκεινται εἰς τρία ἤδη κινήσεων τὰς ἀτμοσφαιρικὰς κινήσεις, τὰ ρεύματα καὶ τὰς παλιρροίας.

Αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ κινήσεις προκύπτουσιν ὑπὸ τῆς ὠθήσεως τῶν ἀνέμων, ἐγειρόντων ἐνίοτε ἐκπληκτικὰ κύματα· ἡ δὲ ταρχὴ αὕτη γίνεται ἐπισημητὴ μόνον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· διότι καὶ εἰς τὰς μεγχειτέρας τρικυμίας παρατηρήθη ὅτι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης βαθύτερα τῶν 33 μέτρων μένουσιν ἀκίνητα.

Τὰ ρεύματα εἶνε μεγάλα κινήσεις, φέρουσι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης κατὰ τινὰ διεύθυνσιν. Τὰ ἐπισημότερα δὲ τούτων εἶνε τὰ ρεύματα τῶν πόλων καὶ τὸ τροπικὸν ρεῦμα.

Τὰ ρεύματα τῶν πόλων φέρουσι τὰ ὕδατα ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἡμερινόν, συνεπάγοντα μετὰ τούτων καὶ ὑπερμεγέθεις ὄγκους πάγων, οἵτινες συναντῶνται ἐνίοτε πολὺ μακρὰν τῶν παγωμένων θλασσῶν.

Τὸ δὲ τροπικὸν ρεῦμα, διευθυνόμενον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς μετὰ τῶν τροπικῶν, ἀποδίδεται εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἐτησίων ἀνέμων, τῶν πνεόντων εἰς ταύτας τὰς χώρας, καὶ εἰς τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν τὰ ὕδατα μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος ἐνταῦθα δὲν ἀκολουθοῦσιν ὡς ἐρχόμενα ἐκ τῶν περὶ τοὺς πόλους χωρῶν, ὅπου ἡ τῆς γῆς περιστροφή εἶνε ὀλιγώτερον ταχέα· τὰ πρόωιστα δὲ ρεύματα παράγουσι πολλὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων ἐπισημότερα εἶνε τὸ ἐγκόλιον Μεξικανικὸν ρεῦμα, τὸ ὅποιον συνέχεται ἐν τοῦ τροπικοῦ ρεύματος καὶ ἀκολουθοῦν τὸ μήκος τῶν παραλίων τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Νεογείου, λαμβάνει ἔπειτα νέαν διεύθυνσιν πρὸς ἀνατολὰς καὶ φθάνει εἰς τὰς παραλίας τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς (Ἀζόρας νήσους).

Αἱ κινήσεις αὗται τῆς θαλάσσης μεταφέρουσιν εἰς ἀπέριους ἀποστάσεις τὰ προϊόντα τῶν διαφόρων χωρῶν ὑπὸ τούτων δὲ φέρονται

εις τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας, δένδρα, φυόμενα μόνον εις τὴν Ἀμερικὴν. Ἐνίοτε τὰ δύο ἀντίθετα ρεύματα συναντῶνται καὶ τότε σχηματίζονται οἱ θαλασσοστρόβιλοι, ὧν ἐπισημότερος εἶνε ὁ τοῦ *Μαλοστρόφι* πρὸς Ν. τῶν Λοφοδεσῶν νήσων, καὶ ἡ *Χάρουδρις* εις τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας.

Αἱ παλίρροιαι εἶνε κανονικαὶ κινήσεις τῶν ὑδάτων, δις ἐπαναλαμβανόμεναι ἐν διαστήματι μιᾶς ἡμέρας καὶ 51'. Τὰ ὕδατα ἀναβαίνουν καὶ ἐκτείνονται ἐπὶ τῶν αἰγιαλῶν ἐπὶ 6 ὥρας, ἡ δὲ ἀνάβασις αὕτη καλεῖται *πλημμυρίς*· ἀφ' οὗ δὲ φθάσωσιν εις τὸ μέγιστον ὕψος των, μένουσι στάσιμα περὶ τὸ ἐν τέταρτον ὥρας, εἶτα ὀπισθοδρομοῦσι πάλιν ἐν διαστήματι 6 ὥρων, καὶ αὕτη ἡ ὀπισθοδρομῆσις καλεῖται *ἀμωσις*, μετὰ τὴν ὁποίαν τὰ ὕδατα, ἀφ' οὗ μείνωσιν εις τὴν ταπεινοτάτην αὐτῶν θέσιν περὶ τὸ $\frac{1}{4}$ ὥρας ἀρχίζουσι πάλιν νὰ ὑψῶνται. Ἡ περίοδος αὕτη τῶν δύο ἀναβάσεων καὶ καταβάσεων τοῦ ὕδατος ὀνομάζεται *ἡμερησία περίοδος*, πρὸς διακρίσιν τῆς *μηρῆσας* καὶ *ἐτησίας* περιόδου, αἵτινες παρατηροῦνται κατὰ πᾶσαν νέαν σελήνην καὶ κατὰ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς τροπὰς. Ἀρχεται δὲ ἡ πλημμυρίς μετ' ὀλίγην ὥραν ἀπὸ τῆς διπλῆς διὰ τοῦ ἰσημερινοῦ διαβάσεως τῆς σελήνης, καὶ συμβαίνει εις μὲν τοὺς ἀνατολικούς αἰγιαλοὺς προτῆτερα, εις δὲ τοὺς δυτικούς ἀργότερα.

Αἱ παλίρροιαι θεωροῦνται ὡς ἀποτελέσματα τῆς ἑλξως τοῦ ἡλίου καὶ μάλιστα τῆς σελήνης· διότι αἱ ἰσχυρότεραι παλίρροιαι συμβαίνουν κατὰ τὰς συζυγίας, ὅτε ἡ ἑλξις τοῦ ἡλίου συνεννοῦται μετὰ τῆς ἑλξως τῆς σελήνης. Ἐν τούτοις μιᾶς καὶ ἡμισείας ἡμέρας διάστημα ὑπάρχει μετὰ τὴν στιγμῆς τῶν συζυγιῶν καὶ τῶν μεγαλειτέρων παλίρροιῶν, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀπομακρύνσεως τῶν δύο τούτων ἀστέρων. Αἱ παλίρροιαι δὲ καθίστανται ἀνεπαίσθητοι ὑπεράνω τῶν τροπικῶν κύκλων· διότι ἡ σελήνη ἐνεργεῖ ἐνταῦθα πληγιώτερον ὡς μὴ ἀποχωροῦσα τοῦ ἰσημερινοῦ ὑπὲρ τὰς 28 μοίρας.

Ἔδατα τῆς Ἠραῆς.

Οἱ ἀτμοὶ οἱ διὰ τῆς θερμότητος ἐκ τῶν ὠκεανῶν καὶ ἐξ ὄλων τῶν ὑγρῶν τόπων παραγόμενοι καὶ εις τὴν ἀτμόσφαιραν ὑψόμενοι σχηματίζουσι τὰ νέφη, τὰ ὁποῖα μεταβάλλοντα εις βροχὴν τὸ δε ὕδωρ τῶν βροχῶν εἰσδύον εις τὴν γῆν καὶ ἀπαντῶν ἀντίστασιν εἶτα δὲ διέξοδον ἀποτελεῖ τὰς πηγὰς, ἐξ ὧν σχηματίζονται οἱ *πόταμοι*· οὗτοι δὲ ἐνούμενοι πρὸς ἀλλήλους σχηματίζουσι τὰ *ποτάμια* καὶ τοὺς *ποταμούς*, χύνοντας τὰ ὕδατά των συνήθως εις τὴν θάλασσαν.

Ἐπικρατεία ποταμοῦ λέγεται ἅπαντα ἡ γῆ, τὴν ὁποίαν κατέχει ποταμὸς τις μετὰ τῶν παραποταμίων καὶ τῶν ρυάκων τοῦ.

γραμμαι δὲ τῆς διαχωρίσεως τῶν ἰσάτων λέγονται τὰ ὄρια δὲ περικλειμένων ἐπικρατειῶν ποταμῶν εἶνε δ' αὐταὶ συνήθως περὶ ὀρέων, ὡς καὶ Ἄλπει χωρίζουσι τὴν ἐπικράτειν τοῦ Πάδου ἀπὸ τὰς τοῦ Ῥοδανῶ, τῆς Ῥήνου καὶ τοῦ Δουνάβεως.

Βροχαί.

Αἱ βροχαί δὲν εἶνε πικταῖ ἐπίσης ἀφθοναί· ἐν γένει δὲ αὐταὶ εἶνε ὀλιγώτερον δυναταί, καθ' ὅσον ἀπομικρυνόμεθα τοῦ ἡμερινοῦ ἢ τῆς γειννικέως τῆς θλάσσης, ἀν καὶ α' β' χειρὶ ἡμέραι ἦνε περισσότεραι πρὸς βορρᾶν.

Βροχαί περιοδικαὶ καὶ πλημμύραι τῶν ποταμῶν

Μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἡ περιοδικὴ ἐπίνοδος τῶν ἀνέμων ἐπακφέρει κατ' ἔτος βροχὰς σταθερὰς κατὰ τὴν κυτὴν ὥρην τοῦ ἔτους· ἡ δὲ μεγάλη ποσότης τοῦ ὕδατος ἡ ἐντὸς αὐτῶν πίπτουσα πρέπει συγχρόνως νὰ ἐκρέη, καὶ ἐντεῦθεν προκύπτουσι αἱ τακτικαὶ πλημμύραι σχεδὸν ὅλων τῶν ποταμῶν τοῦ μέρους τούτου τῆς σφαιράς.

Ἡ πλημμύρα τοῦ Νείλου κατασταίνει εὐφορὰν τὴν λαμπρὰν κοιλίαν τῆς Αἰγύπτου· ἀλλ' εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἄνδεων οἱ ποταμοὶ πλημμυροῦντες δὲν ἔχουσι τὴν ἀναγκαίαν κατωφέρειν διὰ νὰ ἐκρεύσωσι, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ταύτης καλύπτεται ὑπὸ ἐλῶν.

Λίμναι καὶ ἔλη.

Τὰ ὕδατα μὴ δυνάμενα διὰ τὴν πολλὰ βραθεῖν θέσιν τόπων τινῶν νὰ ἐκρέωσιν ἐκτείνονται κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ σχηματίζουσι τὰς καλουμένας λίμνας καὶ τὰ ἔλη. Μεταξὺ δὲ τῶν λιμνῶν ὑπάρχουσι τινες, δι' ὧν διέρχονται ποταμοί, ὡς οἱ τῆς Κωνσταντίας καὶ ἡ τῆς Γενεύης· ἄλλαι δὲ δὲν ἔχουσι κρημίν ἐκροήν, ὡς ἡ Κασπία, ἡ Ἀράλη λίμνη κλ. αἱ τελευταῖαι δὲ αὐταὶ συνήθως εἶνε ἀλατοῦχοι.

Μεταλλικὰ καὶ θερμὰ ὕδατα.

Μεταλλικὰ ὕδατα καλοῦνται τὰ ρέοντα ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς καὶ γέμοντα μεταλλικῶν οὐσιῶν, οἷον θείου, σιδήρου κλ. Καλοῦνται δ' ἔτι αὐτὰ θερμὰ ὕδατα, ὡς θερμικινόμενα ὑπὸ αἰτίας εἰσέτι ὄχι πολὺ γνωστῆς ἀποδιδομένης συνήθως εἰς τὴν ἐσωτερικὴν θερμότητα τῆς γῆς.

Ἡ θερμότης των ἐνίοτε εἶνε ἴση μὲ τὴν θερμότητα βράζοντος ὕδατος· τοιαῦτα δὲ θερμὰ ὕδατα ὑπάρχουσιν εἰς πλείστας χώρας καὶ πολλὰ εἶνε χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην. Τῶν παλαιῶν τούτων τινὲς παρουσιάζουσι μεγαλοπρεπὲς θέματα· ὡς αἱ τοῦ Γεν

σέρον ἐν Ἰσλανδίᾳ, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα ἀνακηδῶσι συνήθως ἐν σχήματι πυραμίδος εἰς ὕψος 38 μέτ. καὶ αἱ τοῦ Στρέιτ ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ, ὧν τὰ ὕδατα ἀνακηδῶσιν ἔτι πλέον τῶν ῥηθέντων.

Ἄ τ μ ὀ σ φ α ι ρ α.

Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε μῆγμυ διαφόρων βευστῶν, τὰ ὅποια περικυκλώνουσι τὴν σφαιρὰν μέχρι τοῦ ὕψους 70—90 χιλιομ. καὶ αὐτὸ εἶνε ὁ ἀήρ, τὸν ὁποῖον ἀναπνεύομεν.

Ὁ ἀήρ εἶνε δικαφρῆς καὶ ὅταν ὁ οὐρανὸς ᾖ καθαρός, φαίνεται ὅτι ἔχει ὠρεῖον κυανοῦν χροῖμα. Οὗτος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶνε 770 φορές ἐλαφρότερος τοῦ ὕδατος· στήλη δὲ ἀέρος ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων ὀρίων τῆς ἀτμοσφίρας μέχρι τῆς θαλάσσης ἔχει βάρος ἴσον μὲ τὸ βάρος στήλης ἰσοπαχοῦς ὕδατος 10 $\frac{1}{2}$ μέτ. ὕψους ἢ στήλης ἰσοπαχοῦς ὑδρογύρου 757 χιλιοστόμετ. ὕψους.

Ὁ ἀήρ εἶνε μᾶλλον πυκνὸς καὶ δυσκινητότερος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ εἰς τὰς πεδιάδας ἢ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, ἀποκαθιστάμενος ἐλαφρότερος εἰς ἔτι μεγαλύτερον ὕψος. Ἡ διαδοχικὴ αὐτῆ ἐλάττωσις τῆς βερύτητος τοῦ ἀέρος παρέρχετο τὸ μέσον τῆς μετρήσεως τοῦ ὕψους τῶν ὀρέων· διότι παρατηρήθη ὅτι στήλη ὑδρογύρου περικεκλεισμένη ἐντὸς ὀργάνου καλουμένου βερόμετρου καταβιβάζει καὶ ὅσον ἀνελκίζομεν περισσότερο ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφίρας ἐλαττοῦται ἐπικισθητῶς, καθ' ὅσον ἀνελκίζομεν εἰς ὑψηλοτέρους τόπους· διότι ἀριστέρως οὐσης τῆς ἀτμοσφίρας εἰς τὰ ἀνώτερα αὐτῆς στρώματα, αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου διέρχονται ἐν μικροτέρᾳ θλάσει αὐτῆς, διὰ τοῦτο τὰ ὑψηλότερα ὀρη εἶνε κεκλυμμένα ὑπὸ ἀδικήπου χιόνος· παρατηρήθη δ' ὅτι ἡ χιών ἀρχίζει νὰ πίπτῃ ἐπὶ μὲν τοῦ ἰσημερινοῦ εἰς ὕψος 4900 μέτ. ἐπὶ δὲ τῶν 45 μοιρ. πλάτους εἰς ὕψος 2000 μέτ. καὶ πρὸς τὸν 60ον παράλληλον εἰς ὕψος 1100 μέτ.

Καὶ ἄλλοι δ' αἰτίαι ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμοσφίρας κατὰ τὰς δικφόρους χώρας. Ἡ θερμότης εἶνε τόσον μεγαλύτερη ὅσον ὁ τόπος εἶνε πλησιέστερος εἰς τὸν ἰσημερινὸν καὶ τάνάπλιν μικροτέρα ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς πόλους. Ὡσαύτως αὕτη εἶνε ἔτι ἀνάλογος τῆς ἐκθέσεως τοῦ τόπου, καθότι αἱ μεσημβριναὶ κλιτύες τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων εἶνε θερμότεραι τῶν ἄλλων κατωφερειῶν. Ἐπίσης τὰ δυτικὰ παράλια οἴασι δὴποτε χώρας εἶνε θερμότερα τῶν ἀνατολικῶν παραλίων, καὶ παρατηρεῖται ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλάτους αἱ χώραι τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ψυχρότεραι τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὅτι τὸ βόρειον

ἡμισφαιρίον εἶνε θερμότερον τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου. Καὶ αἱ νῆσοι δὲ αὐταὶ αἰ κείμεναι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ ἔχουσι χειμῶν ἀλιγώτερον δριμὺν καὶ θέρος ἀλιγώτερον θερμὸν ἢ αἱ ἄλλαι χῶραι· διότι αἰ θάλασσα διατηροῦσιν εἰς αὐτάς θερμοκρασίαν μᾶλλον ὁμοιόμορφον.

Μετέωρα.

Εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν συμβαίνουσι διάφορα φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα κληθῆναι μετέωρα· εἶνε δὲ ταῦτα τριῶν εἰδῶν μετέωρα ἃ τοῦ φωτός· β' τοῦ ἠλεκτρισμοῦ· γ' τοῦ ὕδατος.

Μετέωρα τοῦ φωτός. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἀντανκλαῖ καὶ διαθλαῖ τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου, ὥστε βλέπομεν τὸν ἥλιον πρὶν αὐτὸς ὑψωθῆ ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος, καὶ μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ τὸ φαινόμενον δὲ τοῦτο κλεῖται *λυκαυγές*, ἢ δ' ἐρυθρότης ἐκείνη ἢ γεννωμένη ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου κλεῖται *ἠώς*.

Εἰς τὰς αὐτάς δ' αἰτίαι τῆς θάλασσεως καὶ ἀντανκλάσεως τοῦ φωτός ἐπὶ τῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμόσφαιρας ὀφείλονται οἱ κατοπτρισμοί, καθ' οὓς τὰ ἀντικείμενα τὰ τε ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα καὶ τὰ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα φαινόμενα εἰς ἡμᾶς διπλαῖ, ἀνεστραμμέναι, μετακινημένα καὶ αἰωρημένα εἰς τὸν ἀέρα· τὸ φαινόμενον τοῦτο συγχρότερη παρκτηρεῖται ἐν Αἰγύπτῳ, Σαχάρα, κατὰ τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας κτλ. Ἰσχυρώς οἱ *παρήλιοι*, οἵτινες παρέχουσι τὴν ταυτόχρονον ἐμφάνισιν πολλῶν ἡλίων, αἱ *παρασελήναι*, δι' ὧν βλέπομεν πολλὰς σελήνας, καὶ οἱ *ἄλωες* ἢ *φωτεινοὶ κύκλοι*, οἵτινες σκεπάζουσι ἐνίοτε τοὺς δύο τούτους ἀστέρας. Καὶ τὸ *οὐράριον* δὲ *τόξον* ἢ ἡ *Ἴρις* προκύπτει ἐκ τῆς διαθλάσεως ἢ ἀποσυνθέσεως τοῦ φωτός ἐπὶ τῶν σφαιριδίων τοῦ ὕδατος τῆς βροχῆς, τῶν διακεχυμένων ἐπὶ τοῦ ἀέρος.

Μετέωρα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τὸ ἠλεκτρικὸν ρευστὸν ἀναγγέλλει τὴν παρουσίαν του εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν διὰ διαφορῶν φαινομένων· τὰ γνωστότερα δὲ τούτων εἶνε ἡ *ἀστραπή*, ἡ *βροχή*, ὁ *κεραυνός*, τὸ *βόρειον σέλας*, αἱ *πύριαι σφαῖραι*, οἱ *ἀερόλιθοι*, κτλ.

Εἰς τὰ νέφη παρκτηροῦμεν ἐν καιρῷ ῥαγδαίαις βροχῆς λάμψιν φωτός, ἣντινα συνήθως παρκακολουθεῖ πολλάκις ἐπανκλαμβνόμενος πύταχος. Ἡ λάμψις αὕτη κλεῖται *ἀστραπή*, οὕσα μέγας ἠλεκτρικὸς σπινθήρ, μετακλίτων ἀπὸ νέφους εἰς νέφος ἢ εἰς γῆινον σῶμα, καὶ τότε κλεῖται *κεραυνός*, ὁ δὲ παρκακολουθῶν αὐτὴν πύταχος κλεῖται *βροχή*.

Πρὸς ἀποτροπὴν δὲ τῶν κακῶν τῶν ὑπὸ τῶν κερυνῶν συμβαινόντων ἐφεῦρεν ὁ ἀείμνηστος Φραγκλῆνος τὰ *ἀντικεραύνια*· ταῦτα δ' εἶνε μεταλλικοὶ ῥάβδοι λήγουσαι πρὸς τὸ ἄνω εἰς ὄξύ, αἱ ὁποῖαι

τιθέμεναι καθέτως ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν τῶν οἰκοδομῶν κλ. καὶ συγκοινωνοῦσαι μετὰ τοῦ ἐδάφους διὰ μεταλλίμου σύρματος ἔλκουσι πρὸς ἑαυτὰς τὸν ἠλεκτρισμὸν τῶν νεφῶν καὶ τότε αὐτὸς διέρχεται δι' αὐτῶν ἀνευ βλάβης τῶν οἰκοδομῶν καὶ φθάνει εἰς τὴν γῆν.

Τὸ δὲ βόρειον μέρος εἶνε λαμπρὸν μετέωρον, φωτίζον συχνὰ τὰς βορείους χώρας τῆς Εὐρώπης, μέρη τινὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὰ γειτνιαζόντα μέρη τοῦ νοτίου πόλου· τούτου τὰ σχήματα καὶ χρώματα εἶνε λίαν ποικίλα· ἐν γένει δὲ παρουσιάζει ὄψιν τόξου κύκλου φωτεινοῦ, τὸ ὁποῖον δράγματ' αὐτὸς διατρέχουσι πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον διευθυνόμενα, ἀλλὰ ταῦτα ἐνίοτε τινάσσονται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

Εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἀποδίδουσι σοφοὶ τινες τὰς πυρίνους σφαῖρας, αἵτινες διατρέχουσι τὴν ἀτμόσφαιραν μετὰ μεγίστης ταχύτητος, συνοδευομένης τῆς πορείας τῶν ὑπὸ κερκυνοῶν καὶ ὑπὸ τῆς πτώσεως τῶν κλυομένων ἀερολλῶν ἢ βολλῶν· δὲν γνωρίζομεν ὅμως εἰσέτι τὴν ἀληθῆ αὐτῶν καταγωγὴν. Καὶ τινες μὲν διίσχυρίζονται ὅτι εἶνε λίθοι ῥιπτόμενοι ἐκ τῶν ἠφιστείων τῆς σελήνης, ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι εἶνε μικροὶ τινες πλανῆται, τοὺς ὁποίους ἡ γῆ πρὸς αὐτοὺς ἐκτὸς τῆς τροχίως των.

Εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἀποδίδονται ἔτι μικρὰ τινες καὶ ἀβλαβεῖς φλόγες, αἵτινες ἐν ὄρα μάλιστα τρικυμίας φαίνονται εἰς τὰς κορυφὰς τῶν πύργων, τῶν ἰστῶν καὶ ἄλλων μερῶν τῶν πλοίων· αὗται δὲ καλοῦνται Διόσκουροι, Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης.

Μετέωρα τοῦ ὕδατος λέγονται ὅσα προέρχονται ἐκ τῶν ἀτμῶν, οἵτινες ὑπάρχουσι πάντοτε εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς θερμότητος ἀναχθίνουσιν ἀπὸ τῆς γῆς· ταῦτα δὲ εἶνε τὰ νέφη καὶ ἡ ὁμίχλη, συνιστάμενα ἐκ λίαν μικρῶν ὑδατίνων σφαιριδίων· καὶ τὰ μὲν νέφη διαφόρους ἔχοντα μορφὰς εἶνε ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ἡ δὲ ὁμίχλη πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς σχηματίζομενη κυρίως εἰς χώρας ἐλώδεις, ἢ διαβρεχομένης ὑπὸ πέλων ὑδάτων.

Τὰ ὑδάτινα ταῦτα τῶν νεφῶν σφαιρίδια, ὅταν γείνωσι μέγιστα καὶ συρρεύσωσι, σχηματίζουσι τὰς σταγόνας, αἵτινες ἕνεκα τῆς βαρύτητός των καταπίπτουσι εἰς τὴν γῆν καὶ σχηματίζουσι τὴν βροχὴν· ἐν ὅμως τὰ ὑδάτινα ταῦτα σφαιρίδια τὰ μεταβληθέντα εἰς σταγόνας πρὶν καταπέσσωσι παγώσωσι, τότε σχηματίζεται ἡ χιλιὰς. Ὅταν δὲ οἱ ἀτμοὶ νέφους τινὸς πρὶν μεταβληθῶσι εἰς σταγόνες βροχῆς παγώσωσι, τότε καταπίπτουσι εἰς νιφάδας χιόνος. Δρόσος δὲ καλεῖται ἡ ὑγρασία, ἡ ἐπικληθὴν ὀλίγον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐν ὄρα νηνεμίας καὶ αἰθρίου οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας διαφόρων σωμάτων κειμένων ἐν ὑπαίθρῳ· προέρχεται δὲ αὕτη ἐκ τῆς συμπυκνώσεως τῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἐπὶ ψυχρῶν ἀνεκειμένων τῆς γῆς· ἐν ὅμως τὰ σώματα ταῦτα ἔχουσι

θερμοκρασίαν κατωτέρην τοῦ 0 τοῦ θερμομέτρου Ρεωμύρου, τότε μεταβάλλεται εἰς πάχην, ἣτις εἶνε παγωμένη δρόσοι.

Εἰς τὰ μετέωρα ὡσπύτως ἀνάγονται τὰ κελούμενα *πλανώμενα φῶτα*, ἅτινα εἶνε μικρὰ φλόγες, παρτηρούμενα κατὰ τὴν νύκτα πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐπὶ τόπων ἐν οἷς γίνεται σῆψις ζωϊκῶν οὐσιῶν οἷον νεκροσκφείων κτλ. προέρχονται δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ φωσφορούχου ὑδρογονικοῦ αερίου, τοῦ ἀνιπτυσσομένου κατὰ τὴν σῆψιν ζωϊκῶν οὐσιῶν καὶ ἔχοντος τὴν ιδιότητά, ὅταν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ αἵερος, νὰ ἀνάπτῃ.

Διάττοτες ἀστέρες δὲ λέγονται μικρὰ φωτεινὰ σώματα ὅμοια μὲ ἀστρα, τὰ ὁποῖα κατ' αἴθριον νύκτα ἀφῆνης σχηματιζόμενα κινουῦνται πρὸς τὰ κάτω καὶ σβύνουσι, οὐδὲν ἔχον ἀφήνοντα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Θεωροῦσι δὲ ταῦτά τινες τῶν ἀστρονόμων ὡς σώματα κινούμενα περὶ τὸν ἥλιον, καὶ ὅταν προσεγγίσωσι κατὰ τὴν πορείαν των πολὺ τὴν γῆν καὶ ἐλκυσθῶσι ὑπ' αὐτῆς, τότε καθίστανται ἐν τῇ ἀτμοσφαιρῇ φωτεινὰ, πολλάκις δὲ καταπίπτουσι ἐξ ὀλοκλήρου ἢ κατὰ μέρος.

Ἄνεμοι.

Ἄνεμοι λέγονται αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐν τῇ ἀτμοσφαιρῇ κινήσεις τοῦ αἵερος ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς ἄλλο. Αἰτίαι δὲ τῶν ἀνέμων δύνανται νὰ ἦνε ἡ θερμότης ἢ ἐκτείνουσα τὸν αἵερα εἰς τινες τόπους, τὸ ψῦχος τὸ παράγον κενόν τι ὅταν αἱ ἀτμοὶ μεταβάλλωνται εἰς βροχὴν, ἢ ἔλξις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σεληνῆς, καὶ ἡ περὶ τὸν ἄξονα περιστροφή τῆς γῆς.

Ἄνεμοι κανονικοὶ καλοῦνται οἱ πνέοντες πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν· τοιοῦτοι δὲ εἶνε· 1ον οἱ ἀπόγαιοι ἀνεμοὶ καὶ ἡ ἐμβάται, προκύπτοντες ἐκ τῆς ἀνίσου θερμάνσεως τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν μὲν ἡμέραν πνέει ὁ ἀνεμος ἐκ τῆς θαλάσσης ὡς ἐμβάτης πρὸς τὴν ξηράν, τὴν δὲ νύκτα ὡς ἀπόγαιος ἐκ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν· 2ον οἱ ἐτησίοι ἐν τῇ διακεκλυμένη ζώνῃ, οἵτινες πνέοντες ἀκατακλύστως ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς μετὰ τῶν τροπικῶν ἀποδίδονται εἰς τε τὴν βόρην τοῦ ψυχροῦ αἵερος ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἰσημερινόν καὶ εἰς τὴν περὶ τὸν ἄξονα περιστροφὴν τῆς γῆς· ἐπειδὴ ὁ αἵερ ὁ ἀπὸ τῶν πόλων πνέων ἐν τῷ κῶν μὴ ἀκολουθῶν μετ' ἀρκετῆς ταχύτητος φαίνεται ὅτι φέρεται ἀκατακλύστως πρὸς δυσμὰς.

Ὡς ἀνέμους κανονικοὺς δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ τοὺς *Μουσωνίους* τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, οἵτινες πνέουσιν ἐκ τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, καὶ ἐκ τοῦ βορειοανατολικοῦ κατὰ τοὺς ἄλλους ἑξ ἡμῶν. Ἐν ταῦτοις οἱ ἀνεμοὶ οὗτοι ἐπὶ

ἕξ ἑβδομάδας κατὰ τὸ διάστημα ἐκάστης ἀλλαγῆς ποικίλλουσι καὶ τότε εἶνε ἀναμεμιγμένοι μὲ γαλήνην, καταιγίδας καὶ θυέλλας.

Αἱ εὐκρητοὶ ζῶναι ἔχουσιν ἀνέμους μεταβλητοὺς καὶ ἀκανόνιστους· τοιοῦτοι δὲ εἶνε ὁ Σαρμὸν ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Σαχάρῳ, ὁ Σιρρόκος ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐνίοτ' ἐν Ἑλλάδι. Οὗτοι φαίνονται μὴ ὑποκείμενοι εἰς θυέλλας, αἵτινες καταστρέφουσι τὰς ἐπὶ τῆς διακεκχυμένης ζώνης χώρας.

Ὅταν δύο ἀνεμοὶ ἐκνῆσι συναντῶνται, παράγεται ταχεῖα θυέλλα γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *σίφων*, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ ὅλα τὰ μέρη τῆς σφαίρας προσβάλλονται. Οὗτος ὅτε καταρροφᾷ τὰ ὕδατα τοῦ ὠκεανοῦ καὶ σύρει καὶ θρᾶζει τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα συνκνῆθ' ἐπὶ τῆς διαβάσεώς του, ὅτε δὲ ἀποξηραίνει τὰ ἔλη καὶ τὰς λίμνας, ἐγείρει παμμεγέθεις ὄγκους, τοὺς μεταφέρει εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, καὶ καλύπτει διὰ τῶν θραυσμάτων τῶν καὶ διὰ κατακλυσμοῦ ὑδάτων τὴν ξηράν, ἐφ' ἧς ἐκρήγνυται.

Μαγνητικὴ βελόνη.

Ἡ *μαγνητικὴ βελόνη* (νικητικὴ πυξίς) στρέφει ἀκαταπύστως τὸ ἐν τῶν ἄκρων τῆς πρὸς βορρᾶν καὶ τὸ ἄλλο πρὸς νότον. Εἰς τύτην δὲ τὴν διεύθυνσιν τῆς βελόνης δύο ἀταξίξει συμβαίνουσιν ἡ ἀπόκλισις καὶ ἡ κλίσις.

Ἡ *κλίσις* εἶνε ἡ γωνία, τὴν ὁποῖαν ἡ βελόνη κλίνει μετὰ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ τόπου εἰς ἣν εὐρίσκεται· εἶνε δὲ αὕτη διάφορος εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ ἀκαταπύστως ποικίλλει εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

Ἡ *ἀπόκλισις* εἶνε ἡ γωνία, τὴν ὁποῖαν ἡ μαγνητικὴ βελόνη σχηματίζει μετὰ τοῦ ὀριζοντος. Καὶ εἰς μὲν τὰς παρὰ τὸν ἰσημερινὸν χώρας ἡ βελόνη αὕτη μένει ὀριζόντιος, καθ' ὅσον ὁμως πλησιάζομεν πρὸς βορρᾶν τὸ βόρειον ἄκρον τῆς κλίνει πρὸς τὴν γῆν, τὸ δὲ νότιόν τῆς ἐν τῷ νοτίῳ ἡμισφαιρίῳ.

Προῖοντα τῶν διαφόρων ζωνῶν.

Φυτά.

Τὰ διάφορα εἶδη τῶν φυτῶν δὲν ἐπιδίδουσιν ἐπίσης εἰς ἅπαντα τὰ κλίματα, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν φαίνεται ὅτι περιλαμβάνεται ἐντὸς τινος πλάτους ἢ μᾶλλον ὑπὸ θερμοκρασίαν ἰδιαιτέρην.

Ἡ κατεψυγμένη ζώνη παράγει ὀλίγα εἶδη φυτῶν· ἐν αὐτῇ φύονται ἐν ἀσθονίᾳ βρύα, λειχῆνες, πτερίδες, εἶδη τινὰ μύρων καὶ τινὰ δένδρα· οἷον σημύδα καὶ ἰτέκι, ἀλλὰ πάντοτε εἰς ὑμνῶδη κατάστασιν· μόνη δὲ ἡ Λαπωνία κατὰ ταύτην τὴν ζώνην παράγει σίκαλιν καὶ λαχανικά καὶ ἔχει δάση ἀπὸ ἐλάτης.

Εἰς τὴν εὐκρητον ζώνην ἡ πεύκη καὶ ἡ ἐλάτη ἐκτείνονται μέχρι

τῆς κατεψυγμένης ζώνης, εἰς τινὰ δὲ μέρη καὶ ἐντὸς αὐτῆς. Πρὸς νότον δὲ προχωροῦντες εὐρίσκομεν τὴν φηγόν, τὴν δρῦν, τὴν σφένδαμον, τὴν πελέκν, τὴν φιλύρην, τὴν κέδρον, τὴν κυπρίσσον, τὸν φελλόν. Ἡ μηλέα ἄρχεται νὰ φύηται ἀπὸ τῆς 60⁰ πλάτους· ἡ κερασέα ἐκτείνεται ἔτι πλέον πρὸς τὸν πόλον, εἶτα ἄρχεται ἡ ἀπιδέα πάντοτε πλησιάζουσα πρὸς τοὺς τροπικούς· μετὰ ταῦτα ἡ δαμσκηνέα, ἡ καστανέα, ἡ καρυά, ἡ ἄμπελος, ἡ συκῆ, ἡ ἐλαία, ἡ πορτοκαλέα ἐκτεινομένη εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ κατέχουσα ἐπὶ τῆς γῆς περισσοτέρην θέσιν οἰοῦδήποτε ἄλλου ὀπωροφόρου δένδρου. Ἐὰ διάφορα εἶδη τοῦ σίτου εἶνε διεσπαρμένα καθ' ἅπασαν τὴν εὐκράτον ζώνην, τὸ δὲ ὀρύζιον καὶ ὁ ἀράβόσιτος εἶνε ἄφθονα εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας.

Ἐν τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ ὀριμάζουσιν οἱ εὐχυλότατοι καὶ ἀρωματικώτατοι τῶν καρπῶν, καὶ ἅπασα ἡ φυσικὴ ὑπαρξίς ἔχει περισσοτέρην ζωρότητα καὶ λαμπρότητα. Ἐνταῦθα βλέπομεν δένδρα λίαν ὑψηλὰ καὶ παμμεγέθη, ὡς τὸ βροχὸν ὡσαύτως φύεται τὸ ζαχαροκάλυμον, ἡ καφέα, ὁ φοινῖξ, τὸ ἀρτόδενδρον, τὸ κικκόν, ἡ βανίλλη, ἡ κανέλλα, τὸ μοσχακάρυον, τὸ πεπερόδενδρον κτλ.

Ἄλλ' ἢ εἰς τὰς ζώνας αὕτη διαιρέσις τῶν φυτῶν κατὰ τὰ διάφορα πλάτη δὲν εἶνε πάντοτε ἀκριβής· διότι καὶ ὑπ' αὐτὸν τὸν ἡμερινὸν βλέπομεν παρχγόμενα ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν ὑψηλῶν ὄρεων προϊόντα τῶν εὐκράτων χωρῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρα τῶν κατεψυγμένων ζωνῶν· εἰς τινὰ δὲ μέρη τῆς εὐκράτου ζώνης αἱ χαμηλὰ χωρὰ παράγουσι καρποὺς τῶν θερμότερων χωρῶν.

Z ᾠ α.

Ἐκ τῶν ζῴων ἄλλα μὲν ζῶσι μόνον ἐπὶ τῆς κατεψυγμένης ζώνης· οἷον ἡ λευκὴ ἄρκτος, αἱ βέρραι, ἡ πολικὴ ἀλώπηξ, ἥτις ἐκτείνεται ἔτι μικρὸν εἰς τὴν εὐκράτον ζώνην, τὸ σαρθέριον, τὸ κακοῦμι, ὁ κάστωρ, καὶ ἐν γένει ὅλα τὰ σισυροφόρα ζῶα κατοικοῦσι πρὸς τὰ βόρεια, εἰς τόπους σκεπασμένους ὑπὸ μεγάλων δασῶν καὶ ὀλίγον κατοικουμένους.

Αἱ παγωμέναι θάλασσαι κατοικοῦνται ὑπὸ φλακινῶν καὶ εἰδῶν τινῶν φωκῶν· ἐντεῦθεν ὡς λέγεται ἀναχωροῦσι κατ' ἔτος ἀπειρήριθμοι ἀργίγγαι καὶ διασπείρονται εἰς τὰ παράλια τῆς Εὐρώπης, τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τῆς Κριματικῆς.

Αἱ εὐκράτοι χωρὰ παρέχουσιν ὀλίγα ἰδιόζοντα εἶδη· τούτων δ' ὁ σκύλος, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ὁ βοῦς, τὸ πρόβατον ἠκολούθησαν τὸν ἄνθρωπον εἰς ὅλας τὰς μεταναστεύσεις· ἐνταῦθα ὀλίγιστα εἶνε τὰ σαρκοβόρα καὶ ἐπιφοβὰ θηρία· οἷον ἡ ἄρκτος, ὁ λύκος καὶ ὁ ἀετός· τὰ

δ' άγρια ζώα είνε πολλά' οίον ό λαγιδεύς, ό λαγωός, ή έλαφος, πληθος ένδημικών πτηνών κτλ. τά δέ άποδημητικά πτηνά έρχονται έξ άρκτου και μεσημβρίας.

Αί δέ θερμότερι χώρι παράγουσι τά τρομερώτατα τών θηρίων τόν λέοντα, τόν τίγριν, τήν ύκίαν, τόν πάνθηρα, τούς όφεις, τούς κροκοδείλους κτλ. Ωσαύτως δέ τά μέγιστα και ισχυρότατα πτηνά και τετράποδα' οίον τήν στρουθοκάμηλον, τόν κόνδορα, τόν έλέφαντα, τόν ρινόκερων, τόν ίπποπόταμον, τήν καμηλοπάρδαλιν, και τέλος τήν κάμηλον, τήν όποιαν, ό άνθρωπος έξήπλωσεν εις πολλές ευκράτους χώρας. Επίσης τρέφουσιν έντομα λαμπρότατα και πτηνά με ώραιότατα πτερά' οίον τόν ψιττακόν, τό κολίθριον, τά περκαδείσια πτηνά κτλ. Παράτηρητέον δ' ένταύθα ότι ή νέα ήπειρος ούδέν τρέφει τών μεγάλων τετραπόδων.

Άνθρώπων γένος.

Όλοι οί άνθρωποι οί διεσπαρμένοι επί τής γής αποτελοϋσιν έν μόνον γένος' αλλά διακρινονται εις πολλά φυλάς, τάς όποιας τό κλίμα, τό είδος τοϋ βίου ή άλλαι άγνωστοι αίτίαι κατέστησάν άρκετά πρόσ άλλήλας διαφόρους' τούτων δ' έπισημότερι είνε.

α.) *Η Κανκασία ή λευκή φυλή*, ήτις είνε διεσπαρμένη εις άπασαν σχεδόν τήν Ευρώπην, εις τό νότιον και δυτικόν τής Άσίας, και εις τό βόρειον τής Αφρικής. Οί τής φυλής ταύτης άνθρωποι έχουσι χρώμα λευκόν ή μελαγχροινόν, μικρά, λεϊα και διαφόρου χρώματος μαλλία, πυκνόν γένειον, ώσειδες κρηνίον και όλίγον έσχισμένον στόμα.

β.) *Η Μογγολική*, ήτις είνε έξηπλωμένη εις τήν λοιπήν Άσίαν, εις μικρόν μέρος τής βορείου Ευρώπης και τής βορείου Αμερικής. Οί άνήκοντες εις ταύτην τήν φυλήν έχουσι χρώμα ώχρόν, μαϋρα και άγρια μαλλία, τρυχά και άραιόν γένειον, ρίνα πλατεϊαν, πρόσωπον πλατύ, όφθαλμούς μικρούς και λοξούς, προεξέχοντα μήλα τών πρειών και κρηνίον σχεδόν τετραγώνον.

γ.) *Η Αιθιοπική ή μαύρη φυλή*, ήτις κατοικεί άπασαν τήν Αφρικήν πλην τοϋ βορείου μέρους αυτής. Οί εις ταύτην άνήκοντες έχουσι μέλαν χρώμα, μαϋρα, κοντά και οϋλα μαλλία, ρίνα σιμήν, χείλη παχέα και άνεστραμμένα, γένειον πυκνόν και τό όπισθεν τοϋ κρηνίου επίπεδον.

δ.) *Η Αμερικανική*, ήτις έξηπλοϋται καθ' άπασαν τήν επίλοιπον Αμερικήν και τάς περι αυτήν νήσους. Οί τής φυλής ταύτης έχουσι χρώμα χαλκόφκιον, μαϋρα, τρυχέα και στιλπνά μαλλία, γένειον άραιόν, πρόσωπον πλατύ, κρηνίον περι τούς κροτάφους πεπιεσμένον, μικρούς όφθαλμούς και εξέχοντα μήλα τοϋ προσώπου.

έ. Ἡ *Μαλαϊκή*, ἥτις κατοικεῖ τὴν Αὐστράλιαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ. Οἱ εἰς ταύτην ἀνήκοντες ἔχουσι χροῶμα καστανόν, πυκνά, μαῦρα καὶ οὖλα μαλλία, ῥίνα πλατεῖαν, στόμα μέγα καὶ κρανίον πεπιεσμένον περὶ τοὺς κροτάφους.

Θ ρ η σ κ ε ῖ α ι.

Ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς γῆς ἀνγνωρίζουσι τὴν ὑπαρξίν Θεότητός τινος· ἀλλ' ἄπαντες δὲν λατρεύουσιν ὁμοίως τὸ θεῖον. Αἱ πρώτισται θρησκεῖαι αἱ ἐξηπλωμέναι ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε ὁ Χριστιανισμός, ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ Μωαμεθανισμός, ὁ Βραχμανισμός, ὁ Βουδισμός· αὗται δὲ ἀνγνωρίζουσιν ἓνα μόνον θεόν, καὶ ὁ πολυθεϊσμός περιλαμβάνων ἀπάσας τὰς θρησκείας τὰς διδασκούσας τὴν ὑπαρξίν πολλῶν θεοτήτων.

Ὁ Χριστιανισμός εἶνε ἡ ἀποκαλυφθεῖσα θρησκεία ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· εἶνε δ' ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων λαῶν καὶ ἐξασκεῖται ὑπὸ τοῦ $\frac{1}{3}$ του σχεδὸν τῶν κατοίκων τῆς γῆς. Δικαιρεῖται δ' αὕτη εἰς τρεῖς μεγάλους κλάδους·

1) Τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν θρησκείαν, εἰς ἣν ὑπάγονται ἔτι καὶ αἱ αἰρέσεις τῶν Νεστοριανῶν, Κοπτῶν, Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν.

2) Τὴν Καθολικὴν θρησκείαν, τῆς ὁποίας πνευματικὸς ἀρχηγὸς εἶνε ὁ πάππας.

3) Τὴν τῶν Διαμαρτυρομένων θρησκείαν, διηρημένην εἰς πολλὰς αἰρέσεις, ὧν ἐπισημότεραι εἶνε ὁ Λουθηρανισμός ἢ ἡ εὐαγγελικὴ θρησκεία, ὁ Καλβινισμός ἢ ἡ τῶν ἀναμορφωτῶν καὶ ἡ Ἀγγλικανὴ ἢ ἐπισκοπικὴ.

Ὁ Ἰουδαϊσμός δὲν ἐπικρατεῖ εἰς κανὲν μέρος· διότι οἱ Ἑβραῖοι εἶνε διεσπασμένοι κατ' ἄπασαν τὴν γῆν καὶ διατηροῦσι τὸν ἀρχαῖον νόμον τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ Μωαμεθανισμός ἢ Ἰσλαμισμός δικαιρεῖται εἰς δύο ἐπισημότερας αἰρέσεις· 1ον τὴν τῶν Σουνιτῶν, οἵτινες πλὴν τοῦ Κορκονίου παραδέχονται καὶ βιβλίον τι παραδόσεων καλούμενον *Σουρνά*. 2 τὴν τῶν Σαϋιτῶν ἢ ὀπαδῶν τοῦ Ἀλή, οἵτινες ἀπορρίπτουσι τὸ Σουρνά.

Ὁ Βραχμανισμός, οὗτινος οἱ ὀπαδοὶ λατρεύουσι πολλοὺς ὑποδεεστέρους θεούς, ἀλλ' ἀνγνωρίζουσι τὴν ὑπαρξίν μιᾶς ἀνωτέρας Θεότητος.

Ὁ Βουδισμός ἔχει πολλὴν σχέσιν μὲ τὸν Βραχμανισμόν καὶ εἶνε πολὺ ἐξηπλωμένος· δικαιρεῖται δ' εἰς πολλοὺς κλάδους· τούτων οἱ μὲν ἔχουσιν ἀρχηγὸν τὸν *Δαλαϊλάμαρ*, ἱερέα ὡς θεὸν τιμώμενον καὶ θεωρούμενον ὡς μηδέποτε ἀποθνήσκοντα· ἄλλοι δ' ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Βούδαν τὸ ὄνομα τοῦ Σομμοκακόδοτος. Τῆς θρησκείας

Ἐν ταύτης αἵρεσίς τις ἐν Κίνα καλεῖται *θηρησκεία* τοῦ Φωῆ. Εἰς τὸν Βουδισμόν δὲ πρέπει νὰ ἀποδοθῆ καὶ ἡ ἐν Ἰαπωνίᾳ *Σιντολατρεία* ἢ *θηρησκεία* τοῦ Σίντου.

Εἰς ταύτας τὰς θηρησκείας προσθετέα ἡ τῶν *Σελκων* εἰς τὸ Ἰνδοστάν, καὶ ἡ τοῦ *Κομφουκίου* εἰς τὴν Κίνα, αἵτινες διδάσκουσιν ἕν ἢ παντοδύναμον.

Ἡ *πολυθεΐα* ἢ ἡ τῶν ἐθνικῶν *θηρησκεία*, ἥτις πρὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπεκράτει εἰς ὅλας τὰς γνωστὰς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χώρας, ἐξέλιπε σχεδὸν ἐξ ἀπασῶν τῶν πολιτισμένων χωρῶν.

Ὁ *Φετιχισμὸς* εἶνε ἡ ἀγροικότερα ὄλων τῶν θηρησκειῶν τῶν παραδεχομένων πολλοὺς θεοὺς. Καλοῦνται δὲ *φετιχ* ὅλα τὰ ἐμψυχα ἢ ἀψυχα ἀντικείμενα, τὰ ὅποια λαοὶ δεισιδαιμόνες λατρεύουσιν. Ὁ *φετιχισμὸς* εἶνε ἐξηπλωμένος ὑπὸ διαφόρους μορφὰς εἰς πολλοὺς ἀγρίους λαοὺς.

Πολιτισμός.

Οἱ λαοὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ βίου των καὶ τὰς προόδους των εἰς τὰς τέχνας δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς 3 τάξεις· εἶνε δὲ αὗται.

1) Οἱ *ἀγριοί*, οἵτινες ὡς θηρησκείαν ἔχουσι δεισιδαιμονίας τινάς, δὲν γνωρίζουσι τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, καὶ ἡ βιομηχανία των περιορίζεται εἰς μικράν τινα κηπουρίαν, τὴν ἀλιείαν καὶ τὴν θήραν· εἶνε δὲ συνήθως νομάδες καὶ σχηματίζουσι πάντοτε μικροὺς λαοὺς.

2) Οἱ *βάρβαροι* ἢ *ἡμιπολιτισμένοι* λαοὶ ἔχουσι θηρησκείαν καὶ νόμους καὶ γνωρίζουσι πολλὰς τέχνας ὡς καὶ τὴν γραφὴν· τούτων οἱ μὲν εἶνε δεδομένοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν καὶ λέγονται *γεωργοί*, οἱ δὲ εἰς τὴν ποιμενικὴν καὶ λέγονται *ρομάδες*.

3) Οἱ *πολιτισμένοι λαοὶ* ἔχουσι τελειοποιήσει τὰς μηχανικὰς τέχνας, καὶ διὰ τῶν φῶτων, τῶν σοφῶν νόμων καὶ τοῦ ἐμπορίου των ὑπεραυξάνουσι τὸν πληθυσμόν, τὴν εὐπορίαν καὶ ἐν γένει τὴν εὐδαιμονίαν των.

ΤΕΛΟΣ;

